SZEX, SHAKESPEARE

„HA ÍGY SZERETSZ, MIÉRT E FÁJDALOM?”

Jillian Keenan

Kossuth

Szex, Shakespeare

Jillian Keenan
Kossuth (aug 2017)

Címke: Önéletrajz, Szexuális perverzió, LMBTQ, regény, Irodalomtörténet

Provokatív, megindító, zavarba ejtő és néhol kimondottan vicces memoár Shakespeare-ről és a fenekelés iránti megszállott szenvedélyről.
A kamasz Jillian Keenan nehéz gyermekkora semmiféle kapaszkodót nem kínált számára a szeretet természetének megértéséhez – egészen addig, amíg A vihar egyik előadásán nem találkozott Shakespeare világával és nyelvezetével. Könyvében elmeséli, hogyan segítettek neki ezek a híres színdarabok megérteni és elfogadni saját szokatlan szexuális identitását, és rátalálni a szeretetre, amelyet keresett.
A szerzővel együtt fedezzük fel a szerelem és a szexualitás Shakespeare-drámákban tükröződő számos aspektusát, és néhány igen szokatlan értelmezéssel is gazdagabbak lehetünk: ilyen a Szentiványéji álom Helenája mazochista természetének feltárása vagy a Lear király öreg királyának szexuális ragadozóként való leírása.
Keenan felfogása szerint az irodalom tükör: miközben a szövegeket olvassuk, tulajdonképpen önmagunkban olvasunk. Párbeszéd zajlik belső lényegünk és a fiktív szereplők között, s e beszélgetés tanulsága minket gazdagít. A szerző meghatóan őszinte önvizsgálata az olvasót is átgondolásra készteti.

Jillian Keenan

Szex, Shakespeare

„Ha így szeretsz,
miért e fájdalom?”

Bizonyos madarak egész életükben
egyetlen partner mellett maradnak.

Ezt a könyvet az én Pingvinemnek ajánlom.

Néhány tartalmi megjegyzés

Ez a könyv olyan emberek szexuális orientációját és ilyen irányú tapasztalatait írja le, akik megérdemlik, hogy diszkréten kezeljük őket. Emiatt mindent megtettem az álcázásuk érdekében, olyannyira, hogy bizonyos esetekben még a saját családtagjaik sem ismernének rájuk. A legtöbb nevet megváltoztattam, sőt, amennyiben szükségét éreztem, olyan egyéb részleteket is, amelyek lehetővé tennék az azonosításukat: így a nemzetiségüket, foglalkozásukat, neveltetésüket, illetve az adott helyszínt, ahol találkoztam velük. Igyekeztem azonban úgy alakítani a dolgokat, hogy közben az adott figura érzései és motivációi ne változzanak, valamint kulturális környezete és érzelemvilága is sértetlen maradjon. Próbáltam a lehető legpontosabban rekonstruálni a párbeszédeket, és megidézni e beszélgetések szellemiségét, és amikor csak lehetett, közvetlenül is átvettem bizonyos naplójegyzeteket, e-maileket, chateket és sms-eket. Hálás vagyok Pengnak, Nikolainak és mindkét Davidnek, akik nagylelkűen megengedték, hogy az igazi nevüket használjam.

A hosszabb irodalmi idézeteknél általában a *The Riverside Shakespeare* második kiadásának központozását követtem.{1} Bizonyos esetekben azonban, amikor szükségét éreztem, az irodalmi anarchia eszközével élve saját központozási elveim szerint jártam el.

Nem vagyok a tartalmi figyelmeztetések híve, de sokak szerint hasznosak, és nem szeretném bárki másra ráerőltetni a saját álláspontomat. Így hát kerek perec kimondom: e könyv olyan témákkal és eseményekkel foglalkozik, amelyek a shakespeare-i kánonra vonatkoznak – annak sötétebb elemeit is beleértve. Vagyis előfordul benne szexuális és fizikai erőszak, megerőszakolás, rasszizmus, homofóbia, kolonializmus, alkohol-és kábítószerfogyasztás – de persze nem csak ezekről lesz szó.

Emellett a könyvben lesz néhány sanyarú sorsú metafora, némi mágikus realizmus, botcsinálta irodalmi utalások halmaza, köldöknézés (szó szerint és átvitt értelemben), elmondom majd saját

nézeteimet, valamint Észak-Dakota is szóba kerül. Ezek mindegyike saját traumatikus lehetőséget hordoz.

Van mifelénk, kinek a szerelem művészete újság?
Verseimből okulást nyerve kövesse tanom.
Fürge hajón vásznat s evezőt művészet igazgat,
Gyors kocsit ez gördít, Ámor is erre hajol.
(…)
Mondjak-e még többet? Nehezemre esik, de Dione
Biztat: „Amit szégyelsz, leggyönyörűbb remekem!”

Ovidius: *A szerelem művészete* (Gáspár Endre fordítása)
Említésre kerül *A makrancos hölgy*ben (4. felvonás, 2. szín)

ELSŐ FELVONÁS

Bolond s szerelmes oly fövő agyú
S ábrázó képzetű, hogy olyat is lát,
Mit józan észfelfogni képtelen.
Az őrült, a szerelmes, a poéta
Mind csupa képzelet: az egyike
Több ördögöt lát, mint pokolba férne;
Ez a bolond; nem másképp a szerelmes:
Cigánynőből is Helenát csinál;
Szent őrületben a költő szeme
Földről az égre, égből földre villan,
S mig ismeretlen dolgok vázait
Megtestesíti képzeletje, tolla
A légi semmit állandó alakkal,
Lakhellyel és névvel ruházza fel.
A képzelődés oly játékot űz,
Hogy, ha örömre gyullad a kebel,
Megtestesíti ez öröm okát;
Vagy képzeletben, éjjel megijedve,
Mily könnyen lesz egy-egy bokorbul medve?
Szentiványéji álom (5. felvonás, 1. szín)

1.1. Szentiványéji álom:
Állj s felelj!

Már megint az járt az agyamban.

Kikukkantottam a függöny mögül, és körbepásztáztam a helyiséget. Egyedül voltam. Még az internetkávézó tulajdonosa is átugrott az utca túlsó oldalán lévő mecsetbe imádkozni. Ománban ez egy szent pillanat: az ima ideje. Országszerte minden férfi és nő abbahagyja a munkáját, hogy beszélgessen Allahhal. Én is beszélgetni akartam, de éppenséggel nem Istennel. Ő bizonyára elfoglalt ilyenkor, az imádság idején. Nem szerettem volna kellemetlenséget okozni neki. A szexről akartam beszélni. Egy kicsit fura szerettem volna lenni. Őfelsége, Kábúsz bin Szaíd asz-Szaíd Ománi Szultánságában pedig az imára hívó szózatot követő, alig ötpercnyi teljes egyedüllét látszott erre a legjobb alkalomnak.

Rózsaszín hidzsábom alá csúsztattam a napszemüvegem, és újra a számítógépemhez fordultam. (Persze felesleges dolog egy sötét kávéházban napszemüveget hordani, mégis valahogy menőnek éreztem magam tőle.) Egy válaszfal mögött biztonságban rejtőzve letettem tálcára *A vihar* posztkoloniális értelmezéséről szóló cikket, amit épp olvastam, és egy új keresőablakot nyitottam. A vállam felett még egyszer gyorsan hátrapillantottam, hogy biztosan nincs-e valaki mögöttem, aztán bepötyögtem a keresőbe a „fenekelés” szót, és megnyomtam az entert.

Nem akartam Istennel beszélgetni, egy felsőbb hatalom azonban mégis kommunikálni szeretett volna velem. Most éppen Omán legfelsőbb hatalma, azaz maga a kormány. Pontosabban az Ománi Telekommunikációs Ellenőrző Hivatal, amelynek egyik alapvető célja az volt, hogy megvédje a társadalom értékeit.

Azaz cenzúrázták a pornót. És *kiszúrtak.*

Csak néhány szót értettem a képernyőmön felpattanó arab nyelvű figyelmeztetésből, amellyel megakadályozták, hogy megláthassam keresésem mocskos eredményeit. Magamban azonban pontosan tudtam, hogy mit írnak. A képzeletem pótolta nyelvtudásom hiányosságait.

– Helló, Jillian! – szóltak. – Mi a fasz bajod van?

Nyelvemet a fogaim közé dugva fintorogni kezdtem.

Hát, kedves Ománi Telekommunikációs Ellenőrző Hivatal – válaszoltam magamban, és közben felsóhajtottam –, *fogalmam sincs.*

– Éppen egy nyilvános internetkávézóban próbáltál meg szadomazochista szexuális tartalmat letölteni – válaszolta az arab szöveg. – Túl messzire mentél. Innentől a Közel-Kelet összes erkölcsrendészeti hatósága rád vadászik, és le fognak tartóztatni.

Nem valószínű – gondoltam, de azért inkább elhúztam a kávéházból. Az asztalon hagytam egy maréknyi pénzt, hogy a bolttulajdonos megtalálja, amikor visszajön az imából.

Hazamentem, leültem az ágyam szélére. Sóhajtva levettem magamról a hidzsábot. Lófarokba kötött hajam a vállamra hullott, én pedig szórakozottan ráncigáltam a végét. Percek teltek el. Vagy talán órák, fogalmam sincs.

A pornóblokkoló a lényegre tapintott. Tényleg: Mi a fasz bajom volt?

Rosszkedvű töprengésemből kopogás riasztott fel. Sabihah volt, idős szomszédnőm, aki valóságos családtagként bánt velem, amióta néhány hónappal ezelőtt férfikíséret nélkül megérkeztem az apartmanházába. Ebben a tekintetben nem is volt túl sok választásom. Ragaszkodott hozzá, hogy minden este együtt vacsorázzunk, reggelente pedig el kellett mondanom neki az aznapi terveimet. Amikor egyszer rémülten vette észre a hálószobámban a farmereket, leült a varrógépéhez, és ruhákat kezdett nekem gyártani.

– Férfival voltál? – vont kérdőre, mihelyst meglátott.

Elmosolyodtam. Nem mostanában fordult velem elő, hogy valaki ennyire odafigyeljen rám, és érdekelje, mit csinálok. Nem akartam, hogy Sabihah aggódjon értem, de valahogy mégis jó érzéssel töltött el a dolog.

– Nem, Sabihah néni – ráztam a fejem. – Nem férfival voltam. Interneteztem.

Sabihah szeme összeszűkült.

– Oké – mondta rövid bólintással. – Gyerünk a kocsiba! Hozz magaddal két napra való ruhát! Nem öltözhetsz úgy, mint egy amerikai.

– Hová megyünk, Sabihah néni? – kérdeztem. – Szombaton arabórám van.

Akkoriban Ománban csütörtökre és péntekre esett a hétvége, akárcsak a szomszédos Szaúd-Arábiában.

– Ne vitatkozz velem! – hordott le Sabihah. – Siess!

Így aztán aznap délután Sabihah felnőtt korú lányával együtt bemásztunk egy ütött-kopott szürke szedánba, és elkocsikáztunk egy picinyke faluba, valahol a sivatag mélyén, hogy meglátogassuk a rokonaikat. Teljesen más világ volt ez, ahol több kecskét lehetett látni, mint autót, és a nap szárította döngölt vályogfalak tipikus épületeknek számítottak. Aznap este, miután a férfiak átvonultak a másik szobába, a nőkkel arab, szuahéli és angol keveréknyelven beszélgettünk, közben pedig datolyát majszoltunk. (De csak páratlan számút, hármat vagy ötöt. Sabihah egyszer erőteljesen az ujjamra koppintva figyelmeztetett, amikor eggyel többet vettem ki. Ugyanis mint megtudtam, Mohamed próféta így szokta.) Végül valamikor éjfél körül a többi nő gyékényeket terített a földre, és alváshoz készülődtek.

Feszengve feküdtem köztük. Zavarban voltam, nem tudtam elaludni. Nemsokára szuszogás töltötte be a szobát.

Mindenki aludt körülöttem.

Felkeltem, majd kivettem egy zseblámpát a neszesszeremből, és hosszú ruhát húztam a pizsamámra. Az ajtón nem volt zár. Kiosontam a faluba, és amilyen messzire csak tudtam, elsétáltam a poros úton. Az ösvény végén már a sivatag húzódott, én azonban mentem tovább. Amikor egyetlen házat sem tudtam már kivenni a hátam mögött, megálltam, majd körbepásztáztam a talajt a zseblámpámmal. Megfelelő helynek látszott.

Idekint senki sem hallja majd, ahogy sikoltozom.

Évekkel korábban, amikor középiskolába jártam, sajátos stresszkezelő rítust dolgoztam ki. Tizenhat éves voltam, és épp a *Szentivánéji álm*ot olvastam. A drámában egy nő, Heléna egy Demetrius nevű fickóba szerelmes.

Nem, lényegében nem szereti Demetriust, hanem epekedik utána. Heléna szenvedélyesen üldözi a férfit, aki pedig Heléna gyermekkori barátnőjét, Hermiát hajszolja. De Helénával ellentétben

nekem nem volt egy középiskolai szerelmem, akibe belevetíthettem volna kamaszkori szorongásaimat.

Így aztán az övét vettem kölcsön.

Egyik délután a gimi üres futballpályájának széléhez mentem, és ameddig csak szuflával bírtam, Demetrius nevét sikítoztam. Ebbe a névbe préseltem bele minden félelmemet, vágyamat, szorongásomat és bánatomat.

A következő négy év során felvettem azt a szokást, hogy a stresszesebb pillanatokban kiordítom magamból Demetrius nevét. Egy-egy alkalmi sikoly levezeti a felgyülemlett energiát, ahogy a *Demetrius* név is. Miért is ne? Semmivel sem tűnik alkalmatlanabbnak ebben a helyzetben, mint mondjuk a *francba,* a *baszd meg* vagy bármilyen más kifejezés, ami feszült pillanataimban kitörhetne belőlem. Egyszer a fősulin, amikor teljesen váratlanul ötöst kaptam az egyik ZH-ra, szintén így sikoltottam fel: „Demetrius!” Ekkor már kezdtem úgy tekinteni a névre, mintha valamiféle szerencsehozó varázsige volna. Demetrius lett az én négylevelű lóherém.

Pár hónapja, amióta Ománban voltam, egyszer sem ordítottam a nevet. Ez az éjszaka azonban megfelelőnek ígérkezett. Ha már éjszaka egyedül elsétáltam a sivatag közepére, és a kacsás mintájú pizsamám fölé hosszú abaját húztam, csak azért, hogy Shakespeare egyik legkevésbé szeretetre méltó figurájának nevét ordíthassam, legyen ez ugyanazon a napon, amikor egy iszlám ország internetkávézójában fenekelős pornót próbáltam letölteni. Ha már lúd, legyen kövér, nem igaz?

Mély levegőt vettem, és amennyire csak tudtam, teleszívtam a tüdőmet oxigénnel. Aztán egyből kiköhögtem az egészet.

Pásztázó zseblámpám fényében ugyanis egy szempár nézett vissza rám.

Gyorsan visszairányítottam a fénycsóvát oda, ahol az előbb felvillant a szem, és ekkor már a gazdáját is láttam. Egy kecske ücsörgött a földön. Egyedül volt, de már elég időt töltöttem ahhoz Ománban, hogy tudjam: ahol kecske van, ott a gazdája sem lehet túl messze. Én pedig senkit sem akartam felébreszteni.

Így aztán nem üvöltöttem, hanem normális hangon szólaltam meg:

– Demetrius – mondtam, miközben a kecskét néztem. – Demetrius.

A kecske pislogott. Úgy tűnt, nem igazán hatotta meg a dolog.

Leültem egy kőre, és az állatra bámultam. Ebben a pillanatban egy ománi kecske volt a legjobb barátom.

Rohadtul össze kellett végre szednem magam.

Shakespeare a legalapvetőbb szinten testi és biológiai lény. Sőt, szexuális. Az ötös jambusok időmértékes ritmusa – Shakespeare költészetének építőeleme – a szívdobogást utánozza. Szavai keringenek, felgyorsulnak, majd lelassulnak, kimarad néhány ütem, aztán erőre kapnak. Ez a ritmus tökéletes összhangban áll az emberi szív dobogásával. Nincs benne semmi véletlenszerű. Minden alkalommal érzem a véráramomban.

Ez a történet a Shakespeare nevű dologról szól. Meg a fenekelés nevű dologról. De leginkább arról a valamiről, amit szerelemnek hívunk.

Nagyjából két hónapja költöztem Maszkatba, Omán fővárosába, amikor ott, a sivatag csendjében találkoztam azzal a kecskével. Húszéves voltam.

Omán egy vékonyka földszelet a Perzsa-öbölben, Szaúd-Arábia, az Egyesült Arab Emírségek és Jemen közé beékelődve. Az ország vezetője, Kábúsz bin Szaíd asz-Szaíd szultán 1970-ben palotaforradalom során döntötte meg apja uralmát, és azóta a világ egyik utolsó teljhatalmú uralkodójaként kormányozza az államát. Habár a népe nagyra becsüli, sőt szereti Kábúsz szultánt, az uralkodó szigorú ellenőrzést tart fenn az egész országban. Amikor ott éltem, a szultánság életének legapróbb részletét is rendeletek szabályozták. Például törvény rendelkezett arról, hogy Maszkat szinte összes épületét fehérre kell festeni. Ettől az egész város valamiféle álomszerű hangulatot kapott. Omán művészete, politikája és kultúrája a régi és az új szenvedélyes elegye. Egyszer például megtörtént, hogy miközben elindultam habos kapucsínót és leveles croissant-t venni, sikerült forgalmi dugóba keverednem, amit egy

csökönyös teve okozott. Olyasféle hely volt ez az ország, ahol megcsodálhattam a tökéletes, aranyszínű dűnék hullámait – aztán hullámlovagolhattam is rajtuk.

Alapvetően a Shakespeare-féle dolog miatt jöttem Ománba. Felelősségteljes döntésnek tartottam, hogy „kimaradtam” a főiskoláról, és a Közel-Keletre utaztam. Csak egy szemesztert töltöttem Oxfordban, ahol a konzulensem szakterülete a „shakespeare-i kartográfia” volt. Igen, tényleg létezik ilyen kutatási irány: azt vizsgálja, hogy a térképek és a térképkészítés műveletei miként függnek össze Shakespeare drámáival. Ezután egy nyári kutatói ösztöndíj alatt szinte semmi mást nem csináltam, csak Shakespeare-ről olvastam, Shakespeare-ről írtam, és Shakespeare-darabokat néztem.

Bármennyire is szerettem azonban Shakespeare-t, nem igazán lehetett konkrétan felhasználni semmire. A fejemben lévő képzeletbeli karrier-tanácsadó emlékeztetett rá, hogy inkább valamilyen hasznos mesterséget kellene elsajátítanom. Omán ismeretlennek és izgalmasnak tűnt, de még fontosabb volt, hogy itt az emberek arabul beszélnek. Úgy döntöttem, megtanulok arabul, feladom nem túl gyakorlatias Shakespeare-mániámat, és szerzek valamilyen normális melót. A tervem az volt, hogy Ománban végleg felhagyok William Shakespeare-rel, és megkezdem felnőttkori életemet.

A másik célom pedig az, hogy megszabaduljak valahogy a szexualitásomtól.

Itt jön a képbe a fenekelés dolog.

Dosztojevszkij azt írja a *Feljegyzések az egérlyukból* című művében, hogy minden embernél vannak bizonyos ügyek, „amelyeket még saját maga előtt sem mer feltárni, és ilyen dolgokból minden rendes ember emlékezetében épp elég halmozódik fel”.[{2}] Ez igaz. Most pedig elmondom, amit évtizedekig még magamnak sem mertem bevallani: szenvedélyesen rajongok azért, hogy elfenekeljenek. Nem véletlenül használtam a *szenvedélyesen* szót. Nagyon sokan vannak, akik élvezettel mennek néha bele egy kis erotikus adok-kapokba. Én azonban nem ilyen vagyok. Nem lenne

pontos, ha azt mondanám, hogy a fenekelés „felizgat”, vagy „élvezem, ha elfenekelnek”. E kifejezések ugyanis nem írják le megfelelően a szenvedélyem természetét.

Pontosabb volna azt mondani, hogy életem minden napján, minden áldott nap a fenekelés jár a fejemben. A fenekelés nem a szexuális életem *része,* hanem *maga* a szexuális életem. (Őszintén szólva az előbbi mondatból legszívesebben kihagytam volna a *szexuális* szót.) E fétisem tulajdonképpen a szexuális identitásom, illetve maga az identitásom. Nem választottam, nem valamilyen kísérletező fázist jelent az életemben, nem egy „preferencia” vagy egy trend, amihez tartozom. Ez a szexualitásom magja, személyiségem ösztönös, adott, állandó középpontja. A telefonomon hemzsegnek a sebekkel borított fenekeket ábrázoló fotók – nemcsak a sajátjaim, de a barátaim képei is. Minden reggel tucatnyi szöveges üzenet vár a kedvenc chatoldalamon, ahol fétisrajongó barátaimmal fenekelős perverziókról szóló fotókat és történeteket csereberélek. Ha választanom kéne, hogy a szexet – *mindenfajta* szexet – vagy a fenekelést hagyjam abba, úgy húznám le a szexet a klotyón, ahogy a drogcsempész tünteti el az anyagot a repülőtér mosdójában. A fétisem nem olyasmi, amit csinálok, hanem a létezésem része.

Így értettem, amikor azt mondtam, hogy a fenekelés a szenvedélyem.

Tudom, hogy furán hangzik.

Angolul a BDSM mozaikszót használják azoknak a szexuális szokásoknak a gyűjtőfogalmaként, amelyek közé az enyém is tartozik. Számos meghatározás kapcsolódik hozzá: kötözés és fegyelmezés *(bondage & discipline),* dominancia és behódolás *(dominance & submission),* szadizmus és mazochizmus *(sadism & masochism).* De még e kategóriákon belül is különféle szubkultúrák vannak. A hozzám hasonlókat, akiket a testi fenyítés izgat fel, a szélesebb BDSM-közösség „spankóknak” nevezi. Én azonban ki nem állhatom ezt a megnevezést. Alighanem az angol *spanking* szóból származó spankofília rövidítése ez, amitől kiráz a hideg, mert úgy hangzik, mint valami élelmiszeripari késztermék, és így minden erotikus tartalmát elveszti.

A BDSM nyelvtana legalább olyan bonyolult, mint a gyakorlata. Semmiféle szemantikai megközelítés nem képes az összes szempontot figyelembe venni. Például a szenvedélyem leghivatalosabb, orvosi elnevezése a *parafília,* én azonban inkább a *fétis* szót fogom használni, mert az sokkal elterjedtebb. Időnként a „bizarr” vagy a „perverz” kifejezés is előfordul majd, mivel a fétisek és a bizarr, perverz dolgok gyakran fedik egymást. Azonban jelentős különbség is van ezek között. Egy fetisiszta nem olyasféle alak, aki „kísérletezik” vagy „próbálkozik” valamivel. Egyszerűen fogalmazva, aki a bizarr, perverz dolgokat kedveli, annak van választási lehetősége. A fétiseket azonban sohasem választjuk. Mazochista, alávetett vagyok, bizonyos, ritka esetekben pedig még behódoló is. Ez mindig az adott helyzettől függ, így a három szót különböző szituációknál fogom használni. Ez azonban nem jelenti, hogy ezek a fogalmak felcserélhetők lennének. Egyáltalán nem azok. A mazochisták nem feltétlenül behódolók, a behódolók pedig nem szükségképpen mazochisták. A BDSM-közösségben a *vanília* kifejezést használják azokra az emberekre, akik semmiféle bizarr dologban nem vesznek részt. De ez sem mindig jelenti azt, hogy az ilyen ember unalmas vagy konzervatív lenne. (Ahogy a fetisiszták sem mindig érdekesek vagy merészek.) Rengeteg vanília úgy képzeli a bizarr dolgokat, mintha valamiféle szexkiegészítők lennének. A legfőbb különbség az, hogy a fetisiszták a szexet tekintik a saját bizarr gyakorlatuk kiegészítőjének. Számunkra a fétisünk az origó, minden más pedig csak járulékos elemnek számít. Ez az elsődleges és a legalapvetőbb szükségletünk. Az identitásunk része, nem pedig a tevékenységünk.

Nem ígérhetem, hogy mindenki elégedett lesz a szóválasztásaimmal. Saját nézőpontomból, saját szavaimmal kell írnom.

De azt megígérhetem, hogy a *spanko* szót kerülni fogom. Nem szeretném, ha a kifejezés hallatán bárki valamilyen műkajára asszociálna.

Nagyjából pont Ománba érkezésem idején kellett belátnom, hogy fétisimádatom képezi a szexualitásom központját. Sokat gondolkodtam rajta, hogy mi okozhatja ezt a furcsa szenvedélyt, de

végül feladtam a dolgot. Fárasztó volt ugyanis a nemi életem analizálása. A felismerés és a tapasztalat nem jelentettek vigaszt. Nagyon felkavaróan hatottak rám belső életem pszichológiai és társadalmi következményei, emiatt pedig igen ritkán tudtam rávenni magam, hogy szembenézzek velük. Ezek szerint nem lennék feminista? Akkor pacifista sem vagyok? Hogyan fantáziálhatok olyan eseményekről, amelyek jó eséllyel erotikussá alakítják a családon belüli erőszakot, és normalizálják a patriarchális uralmat? Szóval legbelül totál elfuserált alak lennék? Hiába köteleztem el magam a béke, a nők jogai, a nemi egyenlőség és az erőszakmentesség mellett, hiszen fétisimádatom sötét és rémítő hátteréből mindez teljesen abszurdnak tűnt. Gyűlöltem magam e miatt a képmutatás miatt.

Azt hittem, Ománban kénytelen leszek az általános nemi egyenlőtlenség szörnyű valóságával szembesülni. Ez a sztereotípia bizonyos tekintetben a valóságban gyökeredzett. A világ összes országához hasonlóan Omán is az intézményesített nőgyűlölet melegágya volt – illetve ma is az. Például abban az időben, amikor az országban éltem, csak a férfiak kaphattak a kormánytól ingyenes földparcellákat, a nők nem. (Legnagyobb örömömre 2008-ban Kábúsz szultán rendeletet adott ki, amelyben már a nőkre is kiterjesztette a földadományozó programot.) Bizonyos nemi alapú korlátozások megszabták, hogy mennyi nő dolgozhat egyes jövedelmező területeken – például a mezőgazdaságban, az orvosi vagy a mérnöki munkakörben. Az ománi nőknek írásos engedélyt kellett szerezniük a férjüktől vagy a gyámjuktól, ha útlevélhez akartak jutni. Semmilyen külön törvény nem büntette a családon belüli erőszakot vagy a megerőszakolást. Sőt, még a házasságon kívüli nemi erőszak bűne esetében is bonyolult volt a dolog, ugyanis ha egy ománi nő vádat emelt, az elkövetővel együtt kellett a bíróság elé állnia. Míg egy itteni férfinak elég volt egyszerűen kinyilvánítania válási szándékát, a nők csak nagyon nehezen válhattak el – még akkor is, ha a családon belüli erőszak ténye egyértelműnek tűnt. (Mindkét nemet érintette azonban az egyenlőtlen elbírálás. Például az ománi férfiakat törvény kötelezte, hogy eltartsák nőrokonaikat, habár a helyi nők nem csak háztartásbeliként dolgozhattak, és

gyakran tényleg vállaltak is munkát. Ám véleményem szerint az egyenlőtlen elbírálás terhe alapvetően a nőkre hárult.) Arra gondoltam tehát, hogy ha majd a teljesen nyílt nemi elnyomással szembesülök, talán a vágyaimból is kigyógyulhatok.

Elköltöztem hát az otthonomból, hogy „rendbe hozzam" magam. Ehelyett alig néhány hét múlva már egy pár percre magára hagyott internetkávézó is elég volt, hogy szilárd elhatározásom elhalványuljon.

Leginkább azonban nem a zavaros szexuális identitásom miatt aggódtam. Egyre nagyobb döbbenettel tudatosult bennem, hogy a legjobban ez a szerelem nevű dolog nyugtalanít. Olyan hatalmas problémát jelentett, hogy nem is tudtam kiverni a fejemből.

Fogalmam sem volt ugyanis, hogyan kell valakit szeretni. Úgy értem, persze romantikus módon sem, de őszintén szólva, platóni értelemben sem tudtam. A kisgyerekek ugyebár úgy tanulnak meg kommunikálni, hogy hallják, ahogy a felnőttek egymással beszélgetnek. (Ha nem így volna, nagyjából ilyen kifejezésekből állna a szókincsünk: „Hogy hívják ezt a tündéri babát?" vagy „Kukucs!".) Azt hiszem, a szeretettel ugyanez a helyzet. A gyerekek nézik, ahogy a felnőttek szeretik egymást, és ők is megtanulnak szeretni. A gyerek figyeli a szüleit, ahogyan szeretnek valakit – a házastársukat, egy barátjukat, egy vallási vezetőt, egy kollégát, bárkit –, és megtanulja, hogyan bontakozik ki és növekszik az egészséges szeretet, miként győzi le a konfliktusokat, és hogyan marad fenn.

Akár egy példa is elég lehet. *Egyetlen,* felnőttek közti egészséges, szerető kapcsolat hatása is felébresztheti a gyerekben az igényt, hogy megtanulja a szeretet titkát.

Azt gondolom, hogy ha egy gyerek sohasem látta, hogyan kell rántottát készíteni, nehezen fog magától rájönni. Nos, fogalmazzunk úgy, hogy az én családomban senki sem főzött.

Helénával kezdődött az egész. Számomra ő jelentett mindent. Heléna jött a segítségemre akkor éjjel, amikor ott ültem egyedül az ománi sivatag közepén otrombán, összetörten és magányosan.

Barátra volt szükségem, ő pedig, mint egy legjobb barát, azonnal ott termett.

Két alak bágyadt körvonalai bontakoztak ki a sivatagban, közvetlenül a kecske mögött: Heléna és Demetrius. Éppen veszekedtek.

Nem, persze nem szó szerint. Tisztázzuk: nem vizionáltam Shakespeare szereplőit magam elé (habár bámulatos lett volna). Akkor éjjel annyi történt, hogy életemben először megértettem, milyen erőteljesen lépnek kapcsolatba az életünkkel a könyvek. A szereplők, akiket szeretünk, többet jelentenek számunkra egyszerű barátoknál. Rajtuk keresztül ugyanis valamilyen külső erőforrásba vihetjük át szorongásainkat, kérdéseinket, félelmeinket és bizonytalanságainkat. Vagyis egy külső helyzetben ütköztethetjük össze legbelső dolgainkat.

Az irodalom egyfajta *párbeszéd.* A könyvek nem puszta rádiók, hanem adó-vevő készülékek. Akkor éjjel, ahogy ott ültem a kecske mellett, a meleg ománi sivatagban, egyszer csak hagytam, hogy ezek a shakespeare-i szereplők is alámerüljenek az életembe.

Beszéltem hozzájuk, ők pedig válaszoltak.

Habár Heléna és Demetrius először tudomást sem vettek rólam. Saját küzdelmükkel voltak ugyanis elfoglalva.

– *Ne fuss utánam, mondom, nem szeretlek*–üvöltött Demetrius Helénára. Azt akarta, hogy a nő ne kövesse többé. Ám ő, akárcsak máskor, most sem engedelmeskedett.

– *Te vonzasz engem, ércszívű delej* – vágott vissza Heléna.

Felsóhajtottam. Mindig is utáltam ezt a részt. A jelenetben Heléna, aki szerelmes Demetriusba, követi őt az erdőbe. A férfi folyamatosan próbálja elkergetni, ám Heléna vele marad. Vagy tucatnyi alkalommal láttam ezt a küzdelmet a színpadon, és legalább százszor elképzeltem. Mindenesetre akármennyiszer is lehettem újra és újra e párbeszéd tanúja, egyszer sem találtam semmi okot arra, hogy szeretnem kéne. Vajon Shakespeare miért szőtt egy ilyen hideg, kegyetlen részt ebbe az amúgy vidám színdarabba? Egyszerűen nem illik bele.

A *Szentivánéji álom*ban Shakespeare a legörömtelibb módon tárja fel az érzékiséget, és barangolja be a szexualitás végtelen

variációit. A darab világában semmi sem korlátozza a boldog és számtalan módon megnyilvánuló szexet. Sokféle szexualitás tükröződik a szereplőkben. Hermiában és Lysanderben a szenvedélyesen monogamizus, Oberonban és Titaniában az önhitt többszerelműség, Titaniában és Zubolyban a játékos antropomorfizmus, Oberonban és Puckban pedig a szerető biszexualitás vagy homoszexualitás példáját figyeltem meg.

Helénában és Demetriusban viszont semmi mást nem láttam, csak két seggfejet. Ez az átkozott jelenet volt a gond.

A *Szentivánéji álom* az elejétől fogva a szexuális hozzájárulással kapcsolatos kérdéseket feszegeti. Hippolyta őszintén egyezik bele a házasságba Theseusszal, vagy elrabolták és belekényszerítették? Miféle végletekig kell Hermiának elmennie, hogy elkerülje a kényszerházasságot? Amikor Oberon a bűvös virág nedvét Titania szemébe cseppenti, hogy a tündérkirályné beleszeressen Zubolyba, az olyasmi, mintha kábítószert rakna az italába? Fel kell tennünk magunknak ezeket a kérdéseket. A *Szentivánéji álom* nem csupán egy nemi ébredésről és felfedezésekről szóló színdarab, hanem alapvetően a szexuális szabadság, a függetlenség és a hozzájárulás problémáit járja körül.

Mi több, a dráma olyan embereket állít a középpontba, akik *hozzájárulnak* valamihez.

Ez a probléma pedig ismét a kérdéses lányra, Helénára irányítja a figyelmet.

Nem könnyű őt szeretni. Nyafka és önsajnáló. Nehéz szimpatizálni azzal, ahogy szenvedélyesen harcol a teljesen méltatlannak tűnő Demetriusért. Már akkor hallunk Helénáról, mielőtt megjelenne a színpadon, méghozzá, amikor Lysander elmeséli a lány romantikus afférját Demetriusszal. Lysander kedvesen, édesen írja le Helénát, ám amikor először színpadra lép, jóval kevésbé hízelgő kép tárul elénk. Alapvetően patetikus jelenség, aki csak Demetriusról képes nyafogni, miközben egy sokkal fontosabb eseményről megfeledkezik: legjobb barátnőjét, Hermiát éppen bele akarják kényszeríteni egy házasságba. Demetrius iránti szerelme pedig még ennél is rosszabb. Miféle szörnyeteg hagyná ott a

menyasszonyát annak legjobb barátnőjéért? Miféle nő zaklatna egy efféle férfit egy ilyen árulás után is?

Miféle emberek képesek így beszélni egymással?

– *Csábítlak én? Szépen szólok veled?* – kiáltott Demetrius Helénára, majd ujjaival idegesen beletúrt a hajába, csizmája orrával pedig belerúgott egy homokbuckába. – *Nem mondom a legőszintébb valót, hogy nem szeretlek, nem tudlak* – ekkor torkán akadt a hang, és hátat fordított Helénának – *soha?* – fejezte be végül a mondatot.

Továbbra is ott ültem az alvó kecske mellett, és csatározásukat bámultam.

– *De én azért is még jobban szeretlek* – válaszolta Heléna, miközben kezét a hasához szorította. Ott állt, és Demetrius hátát bámulta. Aztán döntött. – *Vadászebed vagyok, Demetrius, minél inkább versz, én hizelkedem* – mondta.

Ez a mondat, a darab leggyűlöltebb mondatának kopársága ott lebegett a levegőben. Demetrius lehajtotta a fejét, én pedig felnéztem.

És most először talán mindketten odafigyeltünk Helénára. *Valóban* odafigyeltünk arra, amit mond.

– *Bánj mint ebeddel: rúgj, üss engemet, mellőzz, veszíts el* – folytatta a lány –; *azt engedd csupán, méltatlanúl bár, hogy kövesselek. Mit kérjek ennél hitványabb helyet szerelmedben (s ez drága hely nekem!), hogy bánj velem, ne jobban, mint ebeddel?*

Demetrius dermedten állt ott, majd lehuppant a homokdombra, előregörnyedt, és tenyerébe temette arcát. Nyelt egyet. Az ezután következő szavaiban már nyoma sem volt a korábbi gyűlöletes fenyegetőzésnek. Hirtelen fáradtnak és szomorúnak tűnt.

– *Ne szítsd tovább lelkem gyűlöletét: ha látlak is, rosszul vagyok belé* – szólalt meg, de képtelen volt a nő szemébe nézni.

Heléna felmászott a homokdombra, és leült a férfi mellé. Ujjait a homokba mártotta.

– *És én, ha nem látlak, vagyok rosszúl* – hangzott a válasza.

Demetrius hosszú pillanatokon keresztül a földet bámulta. Aztán felemelte a tekintetét, és Heléna szemébe nézett.

– *Nagyon kitetted nőiségedet: elhagyni a várost, s személyed annak kezébe adni, aki nem szeret* – motyogta, és csodálkozva

ráncolta össze homlokát. – *Az éji alkalomra s egy vadon hely kísértetére bízni könnyeden szép szűziséged gazdag értekét.*

Heléna megvonta a vállát.

– *Erényed a kezesség efelől* – mondta egyszerűen, majd Demetrius bokájára tette kezét.

A férfi egy másodpercig hagyta, majd váratlanul felugrott, és megrázta a fejét. Ennyi volt, vége az intim pillanatnak. Ismét ráparancsolt a nőre, hogy hagyja békén, aztán pedig elrohant.

Vártam, hogy Heléna is felugorjon, és ahogy mindig is szokta, a férfi után menjen. Most azonban nem ez történt. Inkább felnézett, egyenesen rám emelte szemét. Most először tudatosult benne, hogy ott vagyok, és elmosolyodott.

Aztán megrázta a fejét, nekem pedig elakadt a torkomban a lélegzet.

Nem számított, hányszor láttam már Heléna és Demetrius összecsapását, állandóan ugyanazok a szavak hangzottak el. Mindig is nehezemre esett nézni, ahogy Heléna megalázkodik, és behódol a férfi teljesen nyílt megvetése előtt. Egyáltalán nem vidám, sőt, szomorú érzés ezt a jelenetet olvasni, a darab kontextusában pedig semmi értelme sincs. Összecsapásuk pontosan az, aminek látszik, sem több, sem kevesebb: Demetrius kegyetlen és önző, Heléna pedig nevetséges és patetikus. Mindkét nem legrosszabb sztereotípiáira épít ez az értelmezés, mivel el kell fogadnunk, hogy a férfiak érzéketlenek és állhatatlanok a szerelemben, a nők pedig rájuk akaszkodnak, makacsok, és semmiféle önbecsülésük nincs. Éveken keresztül e miatt a nézőpont miatt utáltam ezt a szakaszt.

De még sohasem láttam úgy, ahogy akkor éjjel – olyan lágynak, olyan őszintének, annyira részvéttelinek. Eddig még sosem vettem észre, hogy Demetrius milyen nyilvánvalóan szenved. Ahogy arra sem figyeltem még fel, hogy mennyire erős Heléna.

Könnyedén átsiklunk az ilyen részek, Shakespeare legkihívóbb jelenetei felett, vagy képtelen kacagással intézzük el őket, hiszen máskülönben olyan nehéz lenne elviselni a súlyukat. Képtelenek vagyunk az ilyesféle mondatokkal szembenézni: „Minél inkább versz, én hizelkedem”, hiszen a *Szentivánéji álom* vígjáték, és ha az ember elfogadná e szavak konkrét vagy akár átvitt értelmét, már messze

nem lenne annyira vicces az egész. Vagy ami még rosszabb, szinte észre sem vesszük az efféle szakaszokat:

> *Nagyon kitetted nőiségedet:*
> *Elhagyni a várost, s személyed annak*
> *Kezébe adni, aki nem szeret;*
> *Az éji alkalomra s egy vadon hely*
> *Kísértetére bízni könnyeden*
> *Szép szűziséged gazdag értekét.*

Ha szó szerint értelmezzük az elmondottakat, Demetrius itt tulajdonképpen megerőszakolással fenyeget. Hogy vesz be a gyomrunk egy ilyen részt egy romantikus komédiában? Ha Helénát csupán színpadias klisévé, Demetriust pedig kegyetlen játékossá degradáljuk, hogyan tudunk elégedetten mosolyogni, amikor a darab végére összefonódik a sorsuk?

Sehogy.

Ez az értelmezés ugyanis méltatlan a szereplőinkhez. Jobbat érdemelnek. Demetrius nem szörnyeteg, Heléna pedig nem egy teátrális királykisasszonyka, akit bezártak, és várja, hogy jöjjön a megmentő lovag, és aranyhaján másszon fel hozzá a toronyba. Egészen másról árulkodik az, ahogy a darabban cselekszik. Hajthatatlanul és megállíthatatlanul tör előre. Tudja, mit akar, és mindent meg is tesz, hogy elérje, akárcsak egy nőstény oroszlán a vadonban. Mellesleg egyáltalán nem hülye. Miért könyörög hát hódolata tárgyának, hogy „verje” és „üsse”? Ha a lány nem buta, nem önfeláldozó és nem elkeseredett (ahogy azt oly sok előadásban láttam), akkor miért esdekel ilyen bánásmódért?

Talán, mert pontosan erre vágyik.

Játsszunk el a gondolattal! Mi van akkor, ha Heléna és Demetrius nem hétköznapi szexuális kapcsolatban állnak? Mennyiben változtatja meg ez a viszonyukat? Hogyan alakítaná át ennek a különös, megfoghatatlan jelenetnek az értelmét?

Nézzük csak meg újra párbeszédük első szavait! Demetrius a következőket mondja: „Csábítlak én? Szépen szólok veled? Nem mondom a legőszintébb valót, hogy nem szeretlek, nem tudlak,

soha?” Valami már itt is hibádzik. Egyszerűen nem vehetjük szó szerint a jelenetet. Ebből a szemszögből ugyanis Demetrius szimplán csak dühös, mert Heléna követte őt az erdőbe. Itt azonban nagyobb a tét. Demetrius őszintén szenved – és ezt be is tudom bizonyítani.

Műve nagy részét Shakespeare ötös jambusban írta. E versformában minden sor tíz szótagos, amely öt, úgynevezett „verslábra” bomlik. Minden két szótag alkot egy verslábat, az első hangsúlytalan, a második pedig hangsúlyos (pa *pamm* / pa *pamm* / pa *pamm* / pa *pamm* / pa *pamm*). Demetrius első két sora („Csábítlak én? Szépen szólok veled? / Nem mondom a legőszintébb valót”) tökéletes ötös jambus. A harmadik azonban nem: itt ugyanis eggyel több szótag van.[{3}]

Apróságnak tűnik, de valójában nem az. Shakespeare-nél a versforma döccenései mindig jelentenek valamit, a szerző ugyanis olyan nyomokat hagyott hátra ezekben, amelyek segítségével megérthetjük a karaktereket. Egy szabálytalan ötös jambus számos dologra utalhat: rendkívüli haragra, mentális betegségre vagy részegségre. Ebben a jelenetben azonban szerintem egyik sem stimmel. Demetrius nem részeg, és nem is elmebeteg, ha pedig Shakespeare a szereplő dühére akart volna célozni, akkor vélhetőleg inkább a „Csábítlak én? Szépen szólok veled?” sort írta volna meg úgy, hogy döccenjen a versláb, hiszen ez alkalmasabb a harag kiemelésére. Demetrius szavai, bár haragra utalnak, ő valójában nem mérges. Azt hiszem, ebben a kontextusban a szabálytalan ötös jambus kavargó érzelmeket vagy fájdalmat jelez.

Vagyis Shakespeare ezzel érzékelteti, mennyire összetörte Demetriust, hogy azt kell mondania Helénának: nem szereti – vagy *képtelen* szeretni – őt.

Ha Demetrius számára ilyen fájdalommal jár visszautasítani Helénát, akkor nem lehet szimplán csak egy barom, aki nem szereti a lányt. Kell lennie valamilyen kifinomultabb magyarázatnak. Valami történt.

Senki sincs könnyű helyzetben, amikor rádöbben a szexuális identitására. Ez különösen igaz a perverz, meleg, transznemű, fluid

vagy más, a normáktól eltérő identitások esetén. Nekem is nehéz volt a saját fetisizmusomat elfogadni. Hosszú ideig kifejezetten tagadtam a dolgot. A szadisták számára általában még tovább tart ez a folyamat. El sem tudom képzelni, milyen rémítő és felkavaró érzés lehet, amikor a szexuális fejlődése korai szakaszában tudatosul valakiben, hogy „bántani” szeretné azt, akire vágyakozik. Több domináns nemi identitású személy is mesélte nekem, hogy először mennyire megrémítette őket a fantáziálásuk. Az öntudatra ébredésnek ezekben a korai szakaszaiban még az sem feltétlenül segít, ha egy szadista és egy mazochista először találkozik. Túlságosan elsöprő erejű az élmény. Összekapcsolódunk, és tulajdonképpen az a legijesztőbb az egészben, amikor rájövünk, hogy a fantáziálásunk valóra váltható.

Mi van akkor, ha ez a konfliktus magyarázza meg annak a rejtélyét, hogy Demetrius, aki egyszer már eljegyezte Helénát, hirtelen elhagyja a lányt, és inkább Hermiát üldözi? Mi van akkor, ha a fiatalember egyszerűen képtelen szembenézni a Helénával kezdett kapcsolat szörnyű következményeivel, vagyis a rátörő félelmetes szexuális impulzusokkal? Heléna és Demetrius nem túl idősek, tulajdonképpen csak tizenévesek. Még semmilyen módon sem szerezhettek elegendő tapasztalatot, hogy megértsék saját szexuális identitásukat.

Én is átéltem ezt. Tizenöt éves koromban, még az első randi és az első csókolózás előtt egyszer játékos párnacsatába bonyolódtam a barátommal, Dannel. (A párnacsata amúgy ideális, hogy felmérjük: vajon keményebb játszmára is akad-e lehetőség.) A csetepaté kissé elfajult, húzni kezdtük egymás agyát, fenyegetőztünk, aztán hirtelen Dan felkapta a tévé távkapcsolóját, és kétszer keményen a fenekemre csapott vele. Mindketten ledermedtünk.

– Bocs – mondta Dan.

– Semmi gond – válaszoltam, de egy kicsit későn.

A délután további része kínosan telt, nem sokkal később haza is mentem. Másnap kaptam Dantől egy e-mailt.

„Nagyon sajnálom a tegnapit – írta. – Nem tudom, mi a fene bajom van. Akkora seggfej vagyok!”

Ha eszembe jut Dan levele, a szívem szakad meg érte. Régóta nem tartjuk már a kapcsolatot, és fogalmam sincs, hogy milyen a szexuális élete. De az emberi viszonyokról szerzett tapasztalataim és benyomásaim révén próbálok bizonyos feltételezéseket tenni Demetriusszal kapcsolatban. A következőket tudom: a tinédzserek ügyetlenek, így könnyen zavarba hozzák és megrémítik őket a szexuális impulzusaik. És azt hiszem, hogy amikor az emberek – különösen a fiatal felnőttek – rosszul bánnak egymással, ennek általában nem a kegyetlenség, hanem a félelem az oka.

Szerintem Demetrius nem volt kegyetlen. Egyszerűen csak félt.

Ahogy én is.

Mi van akkor, ha nem harag, hanem fájdalom bujkál a hangjában, amikor közli Helénával, hogy nem képes szeretni? Mi a helyzet akkor, ha Heléna válasza is több egyszerű szégyenteljes megalázkodásnál?

> *De én azért is még jobban szeretlek.*
> *Vadászebed vagyok, Demetrius,*
> *Minél inkább versz, én hizelkedem;*
> *Bánj mint ebeddel: rúgj, üss engemet…*

Mi van akkor, ha a „Minél inkább versz, én hizelkedem” sor nem a hatalmas kétségbeesés buta pillanata, hanem a jelenet legőszintébb momentuma? Heléna első sora („De én azért is még jobban szeretlek”) nem tökéletes ötös jambus, ugyanis egy plusz, hangsúlytalan szótag is van még benne. „Lejtő” (vagy szerencsétlenebb kifejezéssel „nő-”) zárlatnak nevezzük ezt a megoldást, amely az utolsó sorban is megfigyelhető.{4}

Ha belegondolunk, Shakespeare bizonyára úgy is könnyen meg tudta volna írni az első sort, hogy ne legyen benne ez a plusz szótagocska. De nem tette, és ennek minden bizonnyal van valamilyen jelentősége.

Nem lehet véletlen. Shakespeare-nél kevés dolog az.

Heléna szózata már a hagyományosabb verseléssel folytatódik. Mintha beszéde visszanyerné erejét és ritmusát:

Mellőzz, veszíts el; azt engedd csupán,
Méltatlanúl bár, hogy kövesselek.
Mit kérjek ennél hitványabb helyet
Szerelmedben (s ez drága hely nekem!)
Hogy bánj velem, ne jobban, mint ebeddel?

Mi van, ha itt Heléna szövege több buta megalázkodásnál? Mi van akkor, ha éppen ez a szexuális behódolás legbátrabb és legnyíltabb kinyilvánítása, amely a shakespeare-i korpuszban olvasható? Mi több, mi a helyzet, ha Demetrius következő megjegyzései immár nem a megerőszakolással való fenyegetést fejezik ki?

Nagyon kitetted nőiségedet:
(…)
Az éji alkalomra s egy vadon hely
Kísértetére bízni könnyeden
Szép szűziséged gazdag értekét.

Ha így veszem, tulajdonképpen nincs semmi fenyegető Demetrius soraiban. Őszinte, csodálkozik, és zavarba jött amiatt, hogy Heléna még ezt a kockázatot is vállalja, amikor követi őt.

Azon az éjszakán, immár nem Shakespeare varázslatos erdejében, hanem Omán hatalmas sivatagában, Demetrius célzása átalakult, habár a szavak ugyanazok maradtak. E mondatok a minden szadomazochisztikus kapcsolat mélyén ott rejlő alapvető kérdést hangsúlyozták. Vagyis Demetrius azt akarta megtudni Helénától, képes-e annyira megbízni benne, hogy még a saját testi épségét is kockára tegye érte. Heléna pedig biztosítja, hogy igenis képes rá, és meg is teszi.

Nem sokkal erőteljesebb és empatikusabb ez az értelmezés annál, mintha egyszerűen azt mondanánk, hogy Demetrius alávaló, Heléna pedig patetikus?

Hallgassuk csak meg a szereplőket! Próbáljunk odafigyelni arra, amit mondanak! Sokakat kellemetlenül érinthet, ahogy Heléna leírja

a férfi iránt érzett szerelmét – amúgy éppenséggel nekem sem ez az esetem –, ám kijelenti, hogy „ez drága hely” neki. (Egyébként ugyanebben a darabban az egyik karakter leszögezi: „Kard volt ugyan kérőm, Hippolyta, bántalmakon vevém szerelmedet”.) Fogjuk hát szaván Helénát!

Talán Heléna pontosan azt akarja, hogy Demetrius így bánjon vele. Az sem kizárt, hogy a férfi is ugyanerre vágyik.

Vagy talán mégsem. Talán Helénában és Shakespeare összes szövegében – ahogy az egész átkozott irodalomban is – csak azt látom, amit látni akarok.

Na és akkor mi van? Shakespeare korában a Globe Színházban, a *Szentivánéji álom* bemutatóján az állóhelyeken szorongó tömeg éppenséggel nem tudósokból vagy nemesekből állt. A kommunikációelmélet fogalmával élve: itt még nincsenek kapuőrök, [5] Shakespeare darabjai szappanoperaként funkcionáltak, és ma is így működnek, vagyis tömegfogyasztásra készültek. Mindannyiunknak megvan a saját értelmezésünk, és egyik sem hitelesebb a többinél. Egyik kedvenc irodalomelméleti tanulmányomban, Norman Holland *Hamlet: My Greatest Creation* (Leghatalmasabb teremtményem: Hamlet) című szövegében a szerző amellett érvel, hogy az olvasók legalább akkora felelősséggel bírnak a nagy irodalmi művek létrehozásában, mint a szerzők, hiszen befogadói reakciók nélkül egyáltalán nem működik az irodalom. A különböző alkotások szereplői olyanok, mint a felhők: mindannyian más állatfigurákat veszünk bennük észre.

Habár Shakespeare teremtette Helénát, én magam is megteremthetem. Nálam Heléna bizarr, perverz szexuális orientációjú nő, aki a darabban azt a szerelmet választja, amelyre valójában vágyik. Egyáltalán nem számít, hogy mit gondolunk Demetriusról, és egyetértünk-e a köztük lévő viszonnyal. Heléna megingathatatlanul szereti a férfit, emiatt pedig tiszteletet érdemel. A *Szentivánéji álom* a hozzájárulásról szól, és világos az üzenete: nemcsak a szexbe, hanem a szerelembe is bele kell egyeznünk. Csak az őszinteségünkre van hozzá szükség.

Ott, a sivatagban felnéztem, hogy lássam: velem van-e még Heléna. Igen, még mindig ott volt. Odamentem hozzá, és leültem. Demetrius, a kecske ott maradt mögöttem.

Shakespeare a *Hamlet*ben kijelenti, hogy a színház célja, hogy „tükröt tartson mintegy a természetnek". Mindez azonban egészen addig az éjszakáig semmit sem jelentett számomra, amikor ott ültem Heléna mellett, és a szemébe nézve hirtelen rádöbbentem, hogy Shakespeare nekem is tükröt tart.

Talán mégsem vagyok annyira abnormális, ha megláthattam magam Shakespeare világában.

– Azt hittem, én vagyok az egyetlen – mondtam Helénának. – Jó darabig egyedül voltam.

Heléna hunyorogni kezdett.

– *Fordul a mese* – közölte.

Aztán felugrott, leporolta a ruháját, és elrohant a sivatagba. Követte Demetriust, hogy megfordítsa a meséjét – és az enyémet is.

Rádöbbentem, hogy végül megérthetem ezt a Shakespeare-dolgot, és még a fenekelés-témát is képes lehetek átlátni. A szerelem-dolog azonban nem lesz ennyire egyszerű. A szerelem egy csalfa kurafi.

Némi segítségre volt szükségem.

Platón *A lakoma* című művében összejön egy rakás filozófus, hogy megbeszéljenek egy bonyolult problémát, méghozzá *erósz* kérdését. A görögök ezt a szót használták a szenvedélyes szerelem és vágy kifejezésére. A vacsora és a bor után ezek a szellemóriások egyenként fejtik ki elméletüket. Először Phaidrosz mondja el, hogy a szerelem merészségre ösztönöz. Pauszaniasz kétféle szerelmet különböztet meg, az egyikben a szerelmesek „a testüket jobban szeretik, mint a lelküket", a másikban pedig a szeretők azt szeretik, „ami a természettől fogva erőteljesebb és értelmesebb". Erüximakhosz szerint a szerelem ott van „minden élőlény testében", és „tökéletes boldogsághoz juttat bennünket". Szókratész arra következtet, hogy a szerelem valamilyen hiányzó jóság utáni vágyakozás.

Legtöbbször azonban Arisztophanész beszédéhez tértem vissza. Ő egy hajdani világról mesél, ahol három emberi nem volt, mindegyiknek két arca és négy végtagja. Ezek az ősi emberi lények két nemi szervvel rendelkeztek: az egyiknek két női, a másiknak két férfi, a harmadiknak pedig férfi és női szerve is volt. A két fél egysége biztosította az erőt eleink számára. Az istenek azonban megirigyelték ezt a hatalmat, így kettétépték az embereket, lényegüket pedig két különböző testbe száműzték. Manapság kétszemű, kétlábú, magányos lényekként bolyongunk a világban, és próbáljuk megtalálni eredeti énünk másik felét. Egymásba hatolunk, mint kulcs a zárba, remélve, hogy fellelhetjük az elveszetthez legközelebb álló kombinációt.

Arisztophanész szerint ez a szex.

„Akkor lenne boldog az emberi nem, ha teljesülne szerelmünk, mindegyikünk megtalálná a maga kedvesét, s ezzel visszatérnénk ősi természetünkhöz – állítja. – A teljesség vágyát és keresését hívjuk Erósznak."

Teljes akarok lenni. És ki vagyok én, hogy vitába szálljak Arisztophanésszel arról, hogyan is vihető ez végbe?

Sajnos a legnagyobb görög filozófusok éppen nem rendeznek lakomát a szobámban. Viszont van, és mindig is volt valamim, amihez fordulhatok: Shakespeare alakjai ott léteznek bennem, és folyton lakomát tartanak. Bármikor összehozhatom őket, amikor csak szükségem van rájuk. Vajon ez a shakespeare-i lakoma megtaníthat a szerelem lényegére? Értelmessé tehetik ezt az egész képtelen kérdést?

„Ész és szerelem mai napság ritkán tartanak együtt" – állítja a *Szentivánéji álom* egy másik szereplője, Zuboly. A neve eredetileg Bottom, ami „feneket", illetve a mi BDSM-szótárunkban „alávetettet" jelent. Minő véletlen!

Zubolynak igaza van. De persze ettől még ott ültem a dombon abban a nevetséges kacsás pizsamámban, és majd' egy órán keresztül bámultam a kecskét. Nem voltam abban a helyzetben, hogy azon szőrözzek: mi észszerű (vagy legalábbis épelméjű), és mi nem az. Hagytam inkább a fenébe Shakespeare figyelmeztető szavait.

Helyette a *Hamlet* bátor szózatát idéztem fel: „Állj s felelj: ki vagy?”

Elfogadtam a kihívást.

MÁSODIK FELVONÁS

Eh, régi láng elsápad új tüzektül!
A régi kínt az új kín űzi el.
Ha táncba szédülsz, visszájára perdülj!
Ha kutya mart meg, gyógyitsd szőrivel!
Ha új méreggel éteted szived:
Jó ellenmérge lesz a réginek.

Romeo és Júlia (1. felvonás, 2. szín)

2.1. A vihar:
Ha volna bennem emberszív

Meglehetősen különös dolog, ha egy kamasz lány belezúg egy halba. Velem mégis megtörtént.

Tizenöt éves koromban a mamám elvitt Cedar Citybe, a utahi Shakespeare-fesztiválra, ahol életemben először láttam Shakespeare-drámát. Méghozzá *A vihar*t. Aznap este egy David Ivers nevű színész játszotta Calibant, ezt a mágikus szigeten élő, félig ember, félig hal „szörnyeteget". Ott vonaglott a színpadon, hínár borította be hólyagos testét, majd szóra nyitotta a száját.

– *Hogy esne rátok harmat, oly gonosz, milyet csak bűzhödt láp fölött kefélt anyám, holló tollával!* – sziszegte Prospero felé. – *Déli szél fujjon kelést a bőrötökre!*

Szavai betöltötték mellkasomat, és évek óta most először tényleg levegőhöz jutottam.

Caliban attól a pillanattól kezdve teljesen magával ragadott, hogy megjelent a színpadon. Boldogtalan gyerek voltam, hogy később boldogtalan kamasz legyek. Caliban azonban valódi felfedezést jelentett számomra. Ivers dühösnek, durvának ábrázolta a lényt, aki állandóan rángatózik, és folyton dadog, ha valamilyen *m* betűs szót kell kimondania. Lesiklott a torkomon, mint egy valódi hal, le egészen a hasamba, hogy ott csapkodjon és tekergőzzön a gyomorsav hullámaiban.

Ez a dadogás nem hagyott nyugodni. Miért éppen az *m* betűk? Biztos voltam benne, hogy ez nem lehet véletlen.

A színház könyvesboltjában a mamám megvette nekem a színdarab kis méretű, olcsó kiadását. Ez volt az első Shakespeare-drámám. Nem bírtam kivárni, amíg hazaérünk, így hát leültem a bolt padlójára, és izgatottan végiglapoztam a könyvet. Ahogy végigpásztáztam az *m* betűs szavakon, kezdett összeállni a kép. Caliban életében minden fontos és fájdalmas szó *m* betűvel kezdődött: Mester. Miranda. Megölni. Mama.

Állítólag Rudyard Kipling mondta, hogy mivel Isten nem tud egyszerre mindenhol ott lenni, szörnyeket teremtett maga helyett. Ha

ez igaz, akkor Isten saját ószövetségi képére mintázta meg a mamámat: dühös, bosszúálló lény lett, aki egyszerre képes lélegzetelállítóan nagylelkű és félelmetes haragú is lenni. Olyan, mint Prospero: varázslatos, amikor a legjobbat adja, legrosszabb pillanataiban pedig haragvó. Gyerekként áhítattal és rettegve bámultam őt. Anyám olyan nő volt, aki születésem előtt még gorillákkal sétálgatott Ruandában, és nem sokkal Nixon kínai látogatása után ő is odament. A diavetítője tele volt döbbenetes képekkel: olyan állatokkal, amilyeneket amúgy csak képeskönyvekben láttam, és olyan emberekkel, akik egyáltalán nem hasonlítottak azokra, akikkel a lakóhelyünkön, Phoenixben sétálgatva vagy a szupermarketekben találkoztunk. Egyáltalán nem volt olyasféle anyuka, aki sütit csinál a gyerekének. Helyette megtanított az umebosi rizsgombóc készítésére: ebben az ételben a savanyított japán szilvát ragacsos rizzsel és ropogós szezámmagokkal kell megtölteni. Egyetlenegyszer, hatéves koromban főztünk csak ilyet, és amikor megkóstoltam a sós szilvákat, az erőteljes íztől totálisan összerándult a képem. Viszont aztán három éven keresztül, ha valaki megkérdezte, mi a kedvenc ételem, azt a nem túl hihető választ adtam, hogy „az umebosi rizsgombóc”. Elképzeltem, ahogy anyám valamilyen erdős hegyvidéken guggol, alig egy lépésnyire egy bébigorillától, aki épp a mancsát nyújtogatja, és megpróbál hozzáérni a kesztyűjén lévő fehér csillagocskákhoz, mint amikor a Sixtus-kápolna mennyezetfreskóján Ádám megérinti Istent. Igen büszke voltam arra, hogy a lánya lehettem, és biztosan tudtam: anyám a valaha élt legbátrabb és legcsodálatosabb nő.

Ahogy felcseperedtem, kezdett engem is bevonni a kalandjaiba. Imádta a könyveket, és gyakran az ott olvasottak nyomán utazott el bizonyos helyekre. Belemászott a történetek tényleges, valódi világába, még ha emiatt időnként szó szerint a világ végére kellett is utaznia. Tizenöt éves koromban elolvasott egy könyvet Ernest Shackletonról, a brit sarkvidéki felfedezőről, aki egyszer majdnem két éven keresztül hánykolódott az antarktiszi jégtáblákon. Ennek hatására egy orosz jégtörő hajó fedélzetén a Déli-sarkra hajóztunk. Egy pingvin egyszer a lábamra hányt, így próbált megetetni.

Bámultam, ahogy a zöld csizmám orráról belecsusszant a hóba az a nagy adag barna, tápláló kocsonya, és tudtam, hogy nem igazán szokványos a gyerekkorom. Anyám szerint, ha az ember eléggé akar valamit, az álmok valóra válnak. Megtanított arra, hogy nyugodtan vonjam csak kétségbe a hagyományos értékeket, és keressem meg, mi a legfontosabb számomra. Neki az utazás volt. Egyáltalán nem emlékszem olyanra, hogy anyám drága ruhákat vett volna magának, vagy elment volna fodrászhoz: egész gyermekkorom során ő maga vágta és festette a haját a fürdőszobánkban. Ósdi tévéjéhez még egy kábelt sem vett. A házunkban legnagyobb rémületemre hemzsegtek a csótányok: néha a cipőmben is találtam egyet-egyet, sőt, egyszer még az ágyban, a lepedő alatt is. Minden pénzt félrerakott a kalandjaihoz. Ahogy Isten a világot teremtette, anyám is kiépített egy saját világot az álmaiból és az olvasott könyvekből. „Kövesd a boldogságodat!” – mondogatta nekem.

Nemcsak szenvedélyes volt, hanem legalább ennyire következetlen is. Állandóan dührohamok törtek rá. Egyszerűen nem tudott nyugton maradni, és befogni a száját, még akkor sem, amikor ez lett volna számára a legjobb. Ha például gyorshajtáson kapták a rendőrök – ami elég gyakran előfordult –, nem volt hajlandó elnézést kérni, és könyörögni, hogy engedjék el büntetés nélkül. Ehelyett inkább visítozni, fenyegetőzni kezdett, majd teljesen magára haragította a rendőröket, ugyanis közölte: bizonyára elromlott a traffipax, vagy totálisan nem értenek az egészhez.

Ez a taktika persze nem működött, és minden alkalommal megkapta a büntetőcéduláját.

– Hihetetlen, nem? – kiáltott fel, miközben a levegőben lóbálta a cédulát, mint valami dühös, vörös hajú polgárjogi aktivista.

– Szerintem nagyon is hihető – feleltem. – Ne vitatkozz a rendőrökkel! Ezt a meccset sosem nyerheted meg.

Erre felnevetett.

– Tudom, tudom – mondta. – *De akkor is hihetetlen, nem?*

Mindig is azt gondolta magáról, hogy épp csak egy hajszál választja el a valódi nagyságtól, csak valahogy mindig elkerüli a dolog.

– Jóval a Starbucks előtt nekem is eszembe jutott, hogy kávézót nyissak – bizonygatta gyakran.

Habár anyám és én egyedül éltünk, mégis úgy éreztem, mintha két különböző ember lakna velem. Sohasem tudtam előre, hogy az adott reggel anyám éppen melyik formáját hozza. Hajszálpontosan ugyanazokra a kihívásokra elképesztően különbözőképp tudott reagálni. Például amikor életemben először láttam havat, gyúrtam egy hógolyót, és megdobtam vele. Erre elnevette magát, és vidáman megkért, hogy hagyjam abba. Amikor aztán egykét másodperc múlva megint megdobtam, megpofozott.

– Nem a fájdalom miatt sírsz – mondta nekem többször is –, hanem mert szégyenkezel.

Egész gyermekkoromban ugyanabban a házban és ugyanabban az iskolai körzetben laktunk, de ez nem akadályozta meg anyámat abban, hogy szinte minden évben másik iskolába írasson be. Mire befejeztem az általánost, hét különböző suliba jártam. Sohasem értettem meg a dolgot, de kezdtem átlátni és kiszámítani, hogy milyen mintázat alapján cselekszik. Minden júniusban talált valamilyen okot, amiért utálhatja a jelenlegi iskolámat, és átvihet egy másikba. Szeptemberben így egy új suliban, egy rakás idegen közt kezdhettem az évet.

Anyámnak megvoltak a maga különböző, rövid életű fázisai: a makrobiotikus fázis, a hegymászó fázis, az unitárius fázis, valamint még egy csomó másik is. Kapcsolatai is nagyjából ugyanennyi ideig tartottak: pasik jöttek, majd az elkerülhetetlen, drámai veszekedés után el is tűntek. Ismertem apámat, aki kétéves koromban szakított anyámmal, gyanítom azonban, hogy valamilyen egészségügyi oka lehetett érzelmi hasznavehetetlenségének. Hihetetlenül intelligens ember volt, de teljesen alkalmatlan az együttérzésre és az alapvető társas normák elsajátítására, sőt még arra sem volt képes, hogy egy beszélgetés során az ember szemébe nézzen. Más rokonom nem volt: éltek ugyan a nagybátyáim, de nem ismertem őket. Egy nagynéném és pár unokatestvérem is, de velük sem találkoztam soha. A nagyszüleim meghaltak, és anélkül tűntek el az életemből, hogy elmentünk volna a temetésükre. A család fogalma nekem nem jelentett többes számot. Az én családom egyedül az anyám volt.

Ez bizonyára neki is nagyon nehéz lehetett. Senki sem segített anyámnak, aki teljes munkaidejű szülőként egyedül gondoskodott a lányáról, és annak idején a saját gyermekkorában sem tanulhatta meg, hogyan kell erőszakmentesen nevelni. Amikor mérges lett rám – és ez gyakran előfordult –, ugyanolyan kontroll nélküli ösztönösséggel reagálta le, mint ahogy amúgy is élte az életét. Őrjöngő dühbe gurult, és olyan szörnyű, igazságtalan dolgokat mondott vagy tett, amiket tudom, hogy nem gondolt komolyan.

Az első ember, akit szerettem, egyben az első olyan ember is volt, akitől féltem. Ez pedig komoly következményekkel járt.

Shakespeare alakjai közül messze nem Caliban volt a legkézenfekvőbb figura, akin kiélhettem tinédzserkori rajongásomat. Persze az is némi problémát jelentett, hogy az illető félig hal. De ez csak a kezdet. Caliban dühös, sőt gyilkos hajlamú. Na meg alkoholista. Az sem kizárt, hogy nemi erőszakot is elkövetett (ez persze attól függ, melyik szereplőt kérdezzük). Ez azonban nem akadályozott meg, hogy teljesen belezúgjak. Mindenhová magammal hurcoltam *A vihar* első saját példányát, amely az évek során legalább tucatnyi kollégiumi szobában és lakásban megfordult. A szereplők felsorolásánál valamikor még egy kis mosolygó fejecskét is rajzoltam Caliban neve mellé. Imádtam Calibant. Ő volt életem első szerelme.

Visszatekintve nem véletlen, hogy fiatalkoromban annyira rajongtam *A vihar*ért és különösen Caliban figurájáért. A dráma lényegében arról szól, hogyan mutatkozik meg a hatalom és az irányítás a kapcsolati dinamikában. (Gyanítom, hogy pontosan ezek azok a problémák, amelyek miatt olyan sok, történelmileg elnyomott csoportokból származó irodalomtörténész, feminizmussal vagy posztkolonializmussal foglalkozó teoretikus vonzódik *A vihar*hoz.) A gyermekkor időszakában semmilyen hatalmunk sincs. A gyermek sem testi, sem törvényes, sem pedig kulturális hatalommal nem rendelkezik, amivel befolyásolhatná, hogy mi történik vele. *A vihar*ban pedig minden a hatalomról szól: a birtoklásáról, az elvesztéséről, valamint az ellenőrzésének megragadásáról.

A színdarab hajótöréssel indul: a matrózoknak nincs hatalmuk az elemek felett, élet-halál harcot vívnak a természettel. Miközben a

vihar tombol, Prospero, a varázsló, Milánó hajdani fejedelme, akit megfosztottak trónjától, valamint lánya, Miranda, varázslatos szigetük biztonságában figyelik a tengeren pusztító káoszt. (Két másik élőlény is lakik a szigeten, de ők nem emberek: Ariel és Caliban. Itt születtek, és most szolgálniuk kell Prosperót.)

A darab elején a hajótörött tengerészekhez hasonlóan Miranda is saját tehetetlenségével szembesül. Elképzeli, ahogy a süllyedő hajón szenvednek az emberek, majd megdöbben és megijed, mert az apja okozta a vihart. Prosperóhoz fordul, könyörög, hogy csendesítse le a természetet.

– *Ha bűverőd igézte, jó apám, e vad szeleket bőgni: csillapítsd le* – kéri a férfitól. Majd szomorúan felsóhajt: – *Ha isten lettem volna* – akkor lenne elég hatalma közbelépni, és megmenteni a hajót.

Apjával ellentétben Miranda olyan dolgoknak van kiszolgáltatva, amelyek felett nincs befolyása.

Prospero megnyugtatja lányát, hogy nem lesz baja a hajósoknak. Aztán elmondja, hogy egykoron Milánó fejedelme volt, azonban egyszer öccse, Antonio, a nápolyi királlyal, Alonsóval szövetkezve összeesküdött ellene, és megfosztotta hatalmától. Prosperót és a kisbaba korú Mirandát egy ladikban ott hagyták meghalni a tengeren, ám a férfi varázskönyveinek hála megmenekültek. Emiatt éltek az utóbbi tizenkét évben egyedül a szigeten. Végül azonban a jó szerencse a közelbe sodorta egykori ellenségeit, ahol varázsereje elérhette őket – ezért támasztotta a vihart, és süllyesztette el hajójukat. Amikor Prospero a történet végére ér, megmutatja, mekkora hatalma van Miranda teste felett, és bűvös álmot bocsát a lányra.

A színdarab többi része ugyanígy a hatalom kérdéseit járja körül, illetve annak hiányával foglalkozik. Prospero terve az, hogy szembeszáll öccsével, Antonióval, és megfosztja hatalmától. Caliban pedig azt tervezi, hogy megöli Prosperót, és visszaszerzi a szigetet, amely korábban az anyjáé volt. Saját szövevényes módszerei segítségével mindegyik karakter megpróbálja újratárgyalni a darabbeli hatalmi struktúrában játszott szerepét.

Miért nem Mirandára kattantam rá? Hiszen látszólag ő volt a legnyilvánvalóbb jelölt: egy fiatal lány, aki zsarnokoskodó szülőjével

él együtt. Emellett a darab során kiderül róla, hogy bámulatosan független is tud lenni. Amikor ugyanis találkozik Ferdinanddal, az egyik hajótörött, itáliai nemessel, magához ragadja a kezdeményezést, és össze akar házasodni a férfival – annak ellenére, hogy Prospero úgy tesz, mintha ellenezné kapcsolatukat. Miranda tucatnyi okból értelmes választás lett volna, hiszen olyan könnyű szeretni őt.

Vagy Arielre, a sziget e légi szellemére is összpontosíthattam volna, akit Prospero a saját szolgálatába kényszerített. Ariel majdnem a névrokonom lett, ugyanis anyám eredetileg így akart nevezni, de végül apám kívánságára Jillian lettem. (Apám tehát megnyerte a csatát, hogy aztán elmeneküljön a következő háborúk elől.) Ariel azonban túlságosan egészségesnek és boldognak látszott, hogy éveken keresztül folyamatosan fenntarthassa az érdeklődésemet.

Így aztán Caliban lett a kedvencem. Akárcsak Ariel, ő is a sziget őslakosa volt. Prospero összebarátkozott vele, tanította, majd szolgájává tette. A varázsló azzal magyarázta megváltozott viselkedését, hogy állítása szerint Caliban megpróbálta megerőszakolni a lányát, Mirandát.

– *Hazudsz bitang! Neked korbács való, nem jó szó! Emberi gondod viseltem, disznó; s itt, saját tanyámon laktál, mig erőszakot nem akartál tenni lányomon* – állítja Prospero.

Caliban nem is tagadja a vádat.

– *Hohó!* – feleli. – *Ha útba nem vagy, be is népesítem ezt a szigetet csupa Calibannal.*

Vagyis Caliban elismeri: valóban vissza akarta szerezni a sziget feletti hatalmat, amihez szexuális tárgyként használta volna Mirandát, hogy gyermekeikkel új nemzetséget hozzon létre.

Caliban iránti szimpátiám és ragaszkodásom ellentmondásban állt azzal, hogy egyre inkább elköteleztem magam a nemek közti egyenlőség mellett. Aggodalommal töltött el, amikor rádöbbentem, mennyire bejön nekem egy olyan karakter, aki így bánt Mirandával. Hiszen éppen a lány érdemelné ki szeretetemet és rokonszenvemet, én pedig inkább a támadóját kedvelem. A szeretett irodalmi figurák pont ugyanúgy képesek provokálni érzelmeinket, ahogy a

számunkra kedves valódi emberek – Caliban pedig ebből a szempontból a legrosszabbat nyújtotta, hiszen alkoholista, gyilkos és erőszaktevő volt.

Lehetséges azonban jóhiszeműbben is értelmezni jellemét, én pedig ebbe kapaszkodtam. Idegen, hódító hatalmak törtek be Caliban szülőföldjére. Először kedvesnek, sőt szeretetteljesnek mutatkoztak, és ezzel a taktikával becsapták, majd elvették tőle a szigetet, őt magát pedig szolgasorba taszították. Prospero „disznónak” nevezi, és így is bánik vele. Amikor a darab elején Caliban sértegeti Prosperót, a varázsló azzal fenyegeti, hogy ha nem vigyáz, görcsökkel gyötri meg. Prospero Miranda fölött is ellenőrzést és hatalmat gyakorol, ám sokkal kevésbé nyíltan. Miranda és Caliban azonban teljesen másként reagálnak hatalmuk hiányára. Míg Caliban dühös és bosszút szeretne állni, Miranda inkább óvatos és nyugodt. Nem véletlen, hogy a darab végén a lány sakkozik, ez a játék ugyanis kitűnő metaforája annak, milyen számító módon bánik a nála erősebb, hatalmasabb szereplőkkel.

Én azonban nem tudok sakkozni, Caliban haragjának kézzelfoghatósága sokkal közelebb áll hozzám.

Van benne valami sebezhető, valami gyerekszerű. Mint értesülünk róla, amikor Prospero kislányával együtt a szigetre érkezett, Caliban még nem tudott beszélni – azaz valószínűleg Prospero egyszerre tanította Calibant és Mirandát. Caliban egy helyütt ezt mondja a varázslónak:

Mikor idejöttél,
Bezzeg hogy sokba vettél, simogattál,
Málnalét adtál, és megmondtad azt is,
Hogy híjják a nagy fényt, hogy a kicsinyt,
Amelyik nappal ég, s amelyik éjjel;
És megszerettelek…

E szavak mindig nagyon szíven ütöttek. Caliban emlékszik arra a Prosperóra, aki szerette és tanította őt, de azt a Prosperót is ismeri, aki szerint Calibannak „korbács való, nem jó szó”. Én is pontosan ugyanezt mondhatnám el anyámmal kapcsolatban. És habár Caliban

hatalom nélkülinek látszik, azért még egyáltalán nem győzték le. Makacskodik, átkozza Prosperót, és kiáll magáért.

A színdarab világában Caliban „szörnyeteg”, „félig ördög”. Mirandával ellentétben ő nem ad és nem is kap szeretetet. (Habár talán nem is érdemli meg.) Ugyanezt éreztem én is. Bármilyen nehéz volt is szembesülnöm a lehetőséggel, hogy az általam kedvelt szereplő erőszaktevő és gyilkos szörnyeteg, tizenöt éves koromra szexuális értelemben én is kezdtem szörnynek érezni magam. Így aztán egyre szimpatikusabb lett számomra a karakter.

Nem kizárt, hogy pontosan úgy áll a dolog, ahogy W. H. Auden mondja a *Caliban to the Audience* (Caliban a közönséghez) című prózakölteményében. A költő itt így fogalmazza meg a figura problémáját: „A szeretet semmi, a félelem minden.”

A szeretet semmi. A félelem minden.

Anyámmal kapcsolatos érzéseim összezavartak. Az egyik személyiségét hevesen imádtam, és kitartottam mellette. Ám ez állandó harcban állt azzal a félelemmel és megvetéssel, amit a másik része iránt éreztem. Anyám egyik arca melegséget és támogatást sugárzott felém. Hétvagy nyolcéves koromban gyakran beült hozzám a fürdőszobába, amikor fürödtem, hogy leírhassa a verseimet, amiket ilyenkor hangosan szavaltam. Támogatott, és meggyőződéssel állította, hogy gyermeki költeményeim tényleg csodálatosak, talán még ki is adhatnám őket. Anyám másik verziója, a második énje azonban ugyanabban a fürdőszobában egyszer megütött egy szemeteslapáttal. Már gyermekkoromban is mély bűntudatot éreztem, hogy amikor eszembe jutott az a fürdőszoba, nem a költészet ugrott be róla először. Olyan sok szép élmény és különleges kiváltságok mellett jogtalan és hálátlan érzésnek tűnt, hogy a rossz emlékek ragadtak meg bennem.

Tudtam, hogy legnagyobb részben semmilyen rossz dolog nem történt velem. Majdnem mindent megkaptam, amit ember akarhat, és még sokkal többet is.

A szeretet és a család azonban talán valami olyasmi, mint a szemöldök: csak akkor veszed észre, ha nincs ott, ahol lennie kellene.

Gyermekkoromban tehát igencsak megrémített a hatalomnélküliség érzése. De nem ez volt az egyetlen ok, amiért annyira vonzott *A vihar,* Shakespeare hatalomról és annak hiányáról szóló kiáltványa: kibontakozó szexualitásom úgyszintén a hatalmi cserekapcsolatok köré épült.

Mindig is a bizarr dolgokat szerettem. Egészen korán megjelent a fétisem, jóval azelőtt, hogy bármit is tudtam volna a perverzióról vagy a szexuális életstílusok különbözőségéről. Gyerekkoromban szerettem azokat a könyveket, amelyekben valamelyik szereplőt elfenekelik, elnáspángolják vagy elpáholják. Újra és újra elolvastam a *Tom Sawyer kalandjai* ilyen típusú jeleneteit, vagy Sid Fleischman *The Whipping Boy* (Bűnbak) című könyvét, sőt, tudom, hogy hihetetlen, de az értelmező kéziszótár szócikkeit is („Fenekelés: nyitott tenyérrel megütni valakinek a hátsó felét, leginkább a farpofáját"). Szégyenteljes gyermekkori emlékem, hogy az egyik barátomat rábeszéltem: háromszor vagy négyszer nézzük újra a *Holt költők társaság*ának azt a részét, amikor a tanár egy lapáttal elfenekeli az egyik fiút. Azt hazudtam, hogy a jelenet „hangmérnöki teljesítménye" érdekel.

Rengeteg „könyvismertetőt" írtam és általános iskolai projektet készítettem a testi fenyítésről.

Nagyon-*nagyon* sok „könyvismertetőt".

Már egészen pici gyermekként is ilyen volt a szexuális irányultságom. Ötéves koromra már kialakítottam a szexuális identitásomat, és némiképp átformáltam az otthoni játékok rendjét (ezzel pedig kétségkívül szétbarmoltam néhány barátom gyerekkori emlékeit). Kívülről teljesen átlagos játéknak tűnt: bemásztunk a nagy játékházba, és úgy tettünk, mintha család lennénk.

Azonban beleraktunk pár csavart. Egy Tyler nevű kisfiú, aki pár háztömbbel arrébb lakott, állandóan anyuka akart lenni, így hordhatott magassarkút, és bizsukat is aggathatott magára. Abba is beleegyeztünk, hogy még ki is rúzsozza magát. Máskor viszont egy Carrie nevű kislány játszotta ezt a szerepet. Kivétel nélkül mindig adtam rá okot, hogy Carrie „mérges" legyen ránk. Ilyenkor fogott egy nadrágszíjat, és a babaház körül kergetett minket, miközben azt kiabálta, hogy „büntetést" érdemlünk.

Carrie-vel volt *a legjobb* a játék. Minden tiszteletem Tyleré, aki remek, elegáns anyukát alakított, mégis mindig arra szavaztam, hogy inkább Carrie kapja a szerepet. Sohasem tudtam meg, hogy Carrie egyedi játéktípusa valamilyen otthoni trauma eredményét tükrözte-e, vagy érdeklődése rokonságban állt az enyémmel. (Az sem kizárt, hogy ezek közül egyik sem játszott szerepet Carrie alakításában. Talán csak akkortájt látta *A farm, ahol élünk* valamelyik epizódját, és egy ottani jelenetet utánzott. Ki tudná megmondani?) Én viszont lelkesen és odaadóan vettem részt a dologban. Mindig, amikor összeszedtük az aznapi játékunk kellékeit, gondoskodtam róla, hogy a csészék, párnák és műanyag virágok közé egy nadrágszíj is bekerüljön. Teljesen ki voltam éhezve erre a büntetősdire.

De már ebben a korban is mindannyian éreztük, hogy van valami szégyenteljes a játékunkban. Sohasem csináltuk ugyanis, amikor felnőtt tartózkodott a közelben.

A legtöbb fetisiszta tud pár vicces történetet mesélni arról, hogy gyerekkorában miként derült ki a szexuális orientációja. Tom nevű barátomat például hétéves korában a szülei elvitték a helyi barkácsáruházba. Miközben a többiek vásárolgattak, Tom valahogy odatévedt ahhoz a számítógépes terminálhoz, ahol az eladók meg szokták nézni, megvan-e a keresett áru a leltárban. Aztán valamilyen oknál fogva – hogy miért, azt ő sem tudja megmondani –, ösztönösen a következő szöveget pötyögte be: „El akarok fenekelni 528 984 777 000 lányt!!!” (Persze utólag már nem emlékezett a pontos számra, csak addig nyomogatta a billentyűket, amíg egy nyolcéves gyerek számára elég lenyűgözően nagy mennyiség jött ki.) Tom egy percig ott ácsorgott a terminálnál, és teljesen betöltötte annak a szónak a látványa – ahogy engem is mindig izgalomba hozott. Ám amikor eloszlott az önleleplezés euforikus köde, észrevette, hogy nincs egyedül. Egy középkorú pasas ácsorgott közvetlenül mögötte, és olyan pofát vágott, amiből Tom egyből látta, hogy olvasta a képernyőre írt kis vallomását.

Tom még azt a fáradságot sem vette, hogy kitörölje a szavakat, egyszerűen csak otthagyta a bűntett helyszínét.

Felcseperedve is fura maradtam. Rengetegszer újraolvastam Roald Dahl *Boy* (Fiú) című könyvét, már a borító is leszakadt róla – ez a mű ugyanis olyan részletesen ecseteli a szerzőnek az angol iskolás évek során elszenvedett megvesszőzéseit, hogy nehezen tudnám nem fetisisztaként értelmezni. Legalapvetőbb erotikus könyvem a szótár volt: olyan sokszor néztem meg a „fenekelés", „elnáspángolás", „elpáholás" szavak meghatározásait, hogy néhány éven belül már automatikusan az egyik ilyen szócikknél nyílt ki. Mondhatnám azt, hogy a dominanciáról, behódolásról és fájdalomról szóló fantáziálgatások kísértettek, de ezzel nagyon enyhén fogalmaznék. Nem, nem kísértettek a „dominanciáról" vagy a „behódolásról" szóló képzelgések. Akkoriban még nem is ismertem ezeket a fogalmakat. Egészen speciális dolgokról fantáziáltam: például, hogy előrehajolok, hogy szigorú büntetést kapjak, és kiáltozva könyörgök kegyelemért. Időnként, amikor egyedül voltam a szobámban, összetekertem egy párnát, és a csípőm alá raktam, hogy a fenekem az égnek meredjen, mintha valaki a térdére fektetett volna, és hason fekve igyekeztem behabzsolni a testtartásból adódó kielégüléssel vegyes önutálat minden egyes kortyát.

Pontosan tudom, hogy mindezek a következő nyilvánvaló kérdéshez vezetnek: Vajon elfenekeltek-e gyerekkoromban, és ezeket az ütéseket alakítottam át fétissé? Hogyan kapcsolódott ez össze kibontakozó szexuális fejlődésemmel? E kérdések közül azonban mindegyik fájóbb, mint a méhcsípés, és ezt az egész könyvet meg kell írnom ahhoz, hogy válaszra leljek. Most még nyugodtan lehet találgatni. Előre figyelmeztetek azonban mindenkit, hogy ezek valószínűleg téves feltételezések lesznek.

Abból ítélve, hogy milyen gyakran és mennyire nyilvánvalóan áradt belőlem a bizonytalanság és a szexuális zavar, nem értem, gyerekkoromban miért is akart bárki velem lógni. Csodák csodájára azonban néhányan mégis hajlandónak mutatkoztak erre.

Tízéves koromban megint iskolát váltottam (és most először néhány évig az új helyen maradtam), és itt találkoztam egy mizantróp balerinával. Úgy hívták, hogy Peng (a nevét „á"-val kell ejteni, rímel a „láng" szóra). Nemsokára ő lett a legjobb barátnőm.

Csodáltam kecses testét, és irigyeltem egyenes szálú haját, amely az én fejemen lévő szőke, göndör szénaboglyához képest annyira tökéletesnek látszott. Peng külső eleganciájához azonban erőteljes belső deviancia társult, ez pedig lehetővé tette, hogy összebarátkozzunk egymással. Ő találta ki például, hogy az egyik vetélytársunk házát tekerjük körbe vécépapírral, ahogy az a titkos nyelv is az ő ötlete volt, amivel sértegettük az osztálytársainkat.

Peng messze legnagyobb találmánya azonban a zöld mappa lett.

Peng valódi történetmesélő volt. A suliban nem érdekelte, hogy néz ki mikroszkóp alatt a pocsolya vize, ehelyett inkább harcosokról, mitikus élőlényekről és hatalmas csatákról szeretett irkálni. Így tizenkét évesek voltunk, amikor belerakott egy vékony kötegnyi vonalas papírt egy gyűrűs, zöld mappába, egy tolltartót pedig teletömött színes tollakkal. Kijelentette, hogy csak egy módon élhetjük túl a sulit: az órák alatt oda-vissza kell küldözgetnünk egymásnak a jegyzettömböt, és tele kell írni történetekkel. Mindegyik karakterhez saját színű toll passzol, így „beszél” majd az adott szereplő. Például az egyik általa írt figura vörös tintával mond valamit, amire majd az én karakterem kékkel válaszol – és így tovább.

Nem tudom, hol lehet most az a zöld mappa, de emlékszem, milyen megalázó dolgok kerültek bele. E lapokon ugyanis Peng feltárta, hogy titokban mennyire érdeklik a történetek, én pedig saját rejtett szenvedélyemet mutattam meg. Két szereplőre összpontosítottunk, az egyikük nagyjából tizenhét éves volt, a másik pedig jó ötvenes lehetett. A fiatalabb karakter megszívta, ugyanis az ő színe (és történetvonala) az én kezembe került, így hát tucatnyi alkalommal büntették meg szertartásos módon, és nagy veréseket kapott.

1999-ben jártunk. Ebben az évben Peng és én (akárcsak a nemzedékünk többi tagja) a *The Legend of Zelda: Ocarina of Time* című videojátékra volt ráizgulva. A zöld mappa segítségével a játék sztoriját az órák alatt is működtetni tudtuk.

Akik esetleg nem 1976 és 1990 között születtek: a játék főhőse Link, akinek már gyermekkorában megkezdődik küldetése, meg kell mentenie Hyrule világát. Amikor azonban olyan kemények lesznek a

csaták, hogy fiatalsága miatt nem tudná megnyerni őket, Rauru, a „Fény bölcse” gondoskodása alatt hibernálják az Idő Templomában. Hét évvel később Link immár felnőttként ébred, és folytatja küldetését.

A hibernáció időszaka jelentette számunkra a lehetőséget. Mi van akkor, ha Link nem is aludt ez alatt a hét év alatt? Mi van, ha ehelyett inkább edzette magát az eljövendő csatára? Megragadtuk Penggal az esélyt, hogy szeretett játékunk történetének megtagadása nélkül fejlesszük tovább Link sztoriját.

Peng szürke tollal írta Rauru történetét, én pedig zölddel Linkét. Mindketten férfiak, nincs köztük rokonság. Történetünkben Rauru szigorú – *nagyon* szigorú – tanár és mentorfigura. (Kedvenc erotikus történeteim manapság is ugyanezt a dinamikát hangsúlyozzák: a férfiak közötti plátói, mester-tanítvány viszonyt – olyasmit, mint ami mondjuk Batman és Robin közt van.) Bár nem tudtam mindkét szereplőt irányítani, azt tettem, amit hajdan, még a babaházas játékok időszakában: úgy manipuláltam a cselekményt, hogy végül Rauru szigorúan és alaposan megverte Linket. Mindenféle eszközt használt: szíjat, pálcát, egyebeket. Éjszakánként ezekre a történetekre gondoltam, így tanultam meg maszturbálni.

Több mint egy évtizeddel később, amikor egy beszélgetés során szóba került a zöld mappánk, megkérdeztem Pengtól, emlékszik-e azokra a mazochista, kísérletező jelenetekre, amelyek így utólag annyira nyilvánvalóak és kínosak voltak számomra. Egyáltalán nem rémlett neki semmi ilyesmi. Először szembesültem azzal a típusú szeretettel, amit Shakespeare így írt le a *Szentivánéji álom*ban: „Festik Cupídót szárnnyal, de vakon.” Valahányszor hagytam, hogy nyomorúságos zászlóm szabadon lobogjon, és valami torz dolgot csináltam, Peng még csak észre sem vette. Nagyon szerettem ezért.

– Vegyünk ki egy filmet! – javasolta Peng, amikor 2001-ben, tizenöt éves korunkban pizsamapartit tartottunk.

A videotékában belebotlottam egy francia moziba. *A zongoratanárnő* volt a címe. A kazetta hátulján azt írták, hogy a film egy zongorázni tanuló fiatalemberről szól, aki viszonyt kezd mazochista tanárnőjével. Kíváncsi és izgatott lettem, megragadtam

Peng kezét, és javasoltam, hogy ezt a filmet kölcsönözzük ki. Vállat vont, és ahogy azt már megszokhattam, most is tolerálta a mániámat.

A filmben Isabelle Huppert egy Erika nevű, középkorú zongoratanárnőt alakít, akinek az anyja igazi zsarnoki természet, apját pedig egy pszichiátrián kezelik. Erikának tetszeni kezd az egyik tanítványa, Walter, a fiút is érdekli a nő, és az egyik jelenetben megpróbálja megcsókolni. Erika elmondja Walternek, hogy csak akkor kezdhetnek kapcsolatot egymással, ha a fiú hajlandó kielégíteni azokat a mazochista szexuális fantáziáit, amelyeket egy levélben leírt neki. Walter ezt visszautasítja, ám a kapcsolatuk mégis elér a tetőpontra, amikor a fiú megtámadja Erikát a lakásán, majd pontosan úgy veri és erőszakolja meg, ahogy korábban a nő kérte tőle. Azonban a jelek szerint ez felzaklatta és egyáltalán nem elégítette ki Erikát, ugyanis másnap, amikor egy koncerten meglátja Waltert, tudomást sem vesz róla.

A film végén Erika egy kést vesz elő a retiküljéből, és mellkason szúrja magát.

Peng unta az egészet. Én kővé dermedten ültem a kanapén, a megütközés álarca ült ki rám, szemem pedig elkerekedett a rémülettől. (Ha valaki csak most kezdi felfedezni, hogy a szexuális identitása eltér az átlagtól, lehetőleg *ne* francia filmeken keresztül tegye!) Erika karaktere az én nevemben beszélt? Vajon ő személyesítené meg a szexuális végzetemet? Az lenne az egyetlen lehetőségem, hogy a felettes énemet kövessem, aki az előírásos vaníliaszex irányába terelget, még ha annyira frusztráló és lelombozó is ez számomra? Vagy inkább hallgassak az ösztönénemre, és vállaljam be, hogy egy francia pszichoszexuális dráma öngyilkos hajlamú, pokoli világában találom majd magam?

Az amerikai tömegkultúra sem volt jobb. A *Sírhant Művek* című sorozat egyik szereplője, aki máskülönben teljesen felvilágosult szexuális szemléletű volt, nem ítélt el senkit, így panaszkodott engedelmes, behódoló fiújára, amikor megcsalta: „Bárcsak ő is a szép, normális, tökéletesen átlagos szexet szeretné!” A *Jóbarátok*ban vagy a *Frasier – a dumagép*ben időnként elpöttyentettek egy-egy alkalmi viccet a perverzekről, de ezeknek

csak egy része volt vidám és jóindulatú. A *Szex és New York*tól azt reméltem, hogy ez a sorozat lesz a szexuális szabadság mentsvára, ám az egyik epizódban Miranda fenekelős pornót talál a randevúpartnere lakásán, ettől pedig teljesen kiakad, annyira undorodik az egésztől. Önmagában egyik utalás sem problémás, hiszen a legtöbb ember nem izgul rá a fétisemre, így a popkultúra számára tulajdonképpen logikus, hogy szokatlanként mutatja be azt. A bizarr perverzió pedig gyakran *tényleg* vicces! A baj inkább e műsorok üzenetének hajlíthatatlanságában rejlik. Bimbózó szexualitásomat *sohasem* láthattam egészséges vagy boldog fényben. A kultúrám szerint alapvetően két dolog lehettem: vagy egy poén, amelyet előre felvett nevetés követ, vagy pedig egy torzszülött.

2002-ben néhány középiskolás barátommal együtt elmentünk a helyi moziba. Nem volt semmi konkrét filmötletünk, azt találtuk ki, hogy megnézzük, mik mennek éppen, és majd kiválasztjuk valamelyik filmet. Megkérdeztük a pénztárost, hogy abban az órában miket játszanak. Több lehetőséget is felsorolt, köztük egy új filmet Maggie Gyllenhaal és James Spader főszereplésével. *A titkárnő* volt a címe.

– Miről szól *A titkárnő?* – kérdezte Karen barátnőm a jegyeladót.

– Egy nőről, aki szadomazochista kapcsolatba keveredik a főnökével – hangzott a válasz az üveg mögül. Aztán a jegyárus fickó kacarászni kezdett.

Könyökömmel félrelöktem pár előttem álló idegent, és odanyomakodtam a jegypénztárhoz. Ahogy elszánt focistaként előrenyomultam, az emberek félreugrottak az utamból. Egy kisgyerek kiesett az anyja kezéből, és a közelben lévő fa ágai között landolt.

– Ezt fogjuk megnézni! – üvöltöttem ellentmondást nem tűrő hangon. – Négy jegyet, lesz szíves!

Nem, tulajdonképpen nem ez történt. Inkább csak így éltem meg a helyzetet. Valójában a következőképpen zajlott a dolog:

– Jól hangzik – mondtam vállvonogatva. – Mit gondoltok, megnézzük?

– Oké – bólogattak a barátaim.

Amúgy a film még a pénztáros ajánlójánál is jobb volt. Nemcsak egy nő és a főnöke szadomazochista kapcsolatáról szólt, hanem ráadásul mindkét szereplőt különösen a fenekelés érdekelte. Más perverziók is megjelentek, mint például a lovacskázás (az egyik jelenetben a főszereplő egy nyerget hordott), de *A titkárnő* nagyjából épp a nekem való dolgokkal foglalkozott. Valahányszor a titkárnő hibát vétett egy hivatalos dokumentumban, a főnöke behívta az irodájába, ahol aztán a nőnek rá kellett hajolnia az asztalra, és kapott a fenekére. Teljesen kész voltam, amikor láttam, ahogy a fantáziáim megelevenednek a vásznon. Most először döbbentem rá, hogy nem csak én vagyok ezekre ráindulva.

De *A titkárnő*t sem volt könnyű megemészteni. Kiderült a filmből, hogy a Lee nevű mazochista főszereplőnő szomorú háttértörténettel bír, amelyben akadt pszichiátriai kezelés és öncsonkítás is. (Még valamikor a film elején Lee meztelen combjához szorította a tűzforró vízforralót, és megkönnyebbülve sóhajtott fel, amikor megégett a bőre.) Hálószobájában egy szivárványmintájú címkékkel teleaggatott doboz rejtőzött, amely tele volt borotvákkal, szögekkel és más, saját maga megsebzésére alkalmas szerszámokkal. *A titkárnő* azt sugallja, hogy a szadomazochista viszony pusztán az autoagresszió egy másik formája.

Ha nincs James Spader, kénytelen leszek megvagdosni magam?

Azért vágyakoztam Caliban után, mert tulajdonképpen saját magamat és a bennem lévő rémítő szexuális éhséget akartam kiszabadítani a mostani, halálra ítélt, steril helyzetből. Caliban ocsmány őszinteségére és öntudatlan ösztöneire vágyakoztam. A populáris kultúra a maga higiénikus és elnagyolt világával semmiféle kapaszkodót sem kínált. Egyedül Caliban tudott megszólítani, és elmondani, hogy milyen érzés fertőzöttnek lenni.

Egyszer valaki azt mondta nekem, hogy: „A béke és a boldogság csak Istentől származhat. Mennyei atyánk hatalma olyan döbbenetes, hogy térdre kell borulnunk előtte. Mindent az ő akarata irányít. El tudja ezt képzelni?”

Hogy el tudok-e képzelni egy olyan döbbenetes erőt, amely előtt térdre kell borulnom? El tudom-e képzelni, hogy behódoljak egy felsőbb hatalomnak, amely szigorú büntetést helyez kilátásba, ha

nem adom át neki az ellenőrzést? El tudom-e képzelni, hogy az engedelmesség, a gúzsba kötés, a gyönyör, a fájdalom, az áldozat és a szenvedés valamilyen szent keverékben olvadjon össze?

Igen. Nagyon is el tudom képzelni.

Gyerekkoromban arról álmodoztam, hogy egyszer kiismerem anyám mozgatórugóit, így el tudok majd lavírozni a taposóaknái közt, és megtalálom azt a stabil helyet, ahol az általam annyira csodált nagylelkű, szerető része lakozik. Miután ez nem sikerült, anyám kiszámíthatatlan hangulatingadozásaira egy szörnyű ábránddal reagáltam: arra vágytam, hogy megbetegedjem. Nyolcéves koromban olvastam ugyanis egy leukémiás kislányról szóló regényt. Annyira irigyeltem! A könyvben a kislánynak virágot vittek a szülei, és ott ültek az ágyánál. Sírtak, és elfésülték a haját az arcából. Szerettem volna, ha az én anyám is olyan gyengéd és gondoskodó lenne, mint a könyvbéli anyuka, és azt hittem, ha megbetegszem, tényleg így történik majd.

Teljesen magam elé tudtam képzelni a helyzetet.

– Folytasd nélkülem az életet! – suttognám rekedtes hangon, miközben a szeretteim gyászba merevedett csoportképként állnák körül az ágyamat. – Élj! Táncolj! Dalolj! Szeress! Mindig ott leszek… – És ebben a pillanatban a fejem a párnára hanyatlana, hajam pedig dicsfényként omlana le az arcom körül. Odakint lágyan esni kezdene.

– Elment – mondaná megtört hangon anyám.

– Örökre kihunyt egy csodálatos fény – suttogná a nővér, miközben egy könnycsepp gördülne végig az arcán.

Hát igen, nagyon jól hangzik.

Be is teljesedett a sorsom. Tizenöt éves koromban, alig néhány hónappal azután, hogy anyám megismertette velem Calibant, észrevettem, hogy állandóan elzsibbad a kezem. Hetekig nem javult, mire anyám aggódni kezdett, mert a fejébe vette, hogy agydaganatom van. Majd’ egy évig vizsgáltak, mire egy ideggyógyász más elképzeléssel állt elő.

– Úgy tűnik, szklerózis multiplex – mondta.

– Micsoda megkönnyebbülés! – felelte anyám élénken. – Végül is senki sem szereti azt hallani, hogy „agydaganata” van.

Elnevette magát, én pedig lebiggyesztettem az ajkam.

– Azt sem szereti senki hallani, hogy szklerózisa van – válaszolta erre az ideggyógyász. – De mindent megteszünk, amit csak tudunk. Ma délután tele vagyok megbeszéléssel, de adok egy kifestőkönyvet, amelyben rengeteg kérdésükre választ találnak. – És azzal tényleg egy kifestőkönyvet nyomott a kezembe. Nekem, a másodéves gimnazistának.

Anyám visszavitt az iskolába. Éppen matekóra jött, amit utáltam. Kihagytam az emelt szintű órákat, így aztán már nem ugyanazokra a kurzusokra jártunk Penggal.

Egyedül ültem a leghátsó sorban, elővettem a hátizsákomból a kifestőkönyvet, és az asztalomra dobtam. Kisebb gyerekeknek készült, leginkább olyanoknak, akiknek az apukájuk vagy az anyukájuk szenved a betegségben. A lapokon kérdések és válaszok szerepeltek, amelyeket boldog figurák fekete kontúros rajzai díszítettek. A vékony könyvet átnyálazva megtudhattam, hogy a szklerózis multiplex az egyik legelképesztőbb degeneratív idegi betegség. Gyógyíthatatlan. Bénulást, vakságot és más problémákat okozhat, így valószínűleg teljesen átalakítja majd a társas életemet.

Most már értettem, miért csomagolták ezeket az információkat egy kifestőkönyvbe. Hirtelen ugyanis minden vágyam az lett, hogy csináljak valamit a kezemmel.

Megakadt a szemem az egyik oldalon. A fekete-fehér körvonalas rajzon egy kisfiú a következőt kérdezte:

– Ha valaki nem tud járni, attól még jól érezheti magát?

– Hát persze – vigasztalta a tolószékes anyát ábrázoló, üres kontúros ábra.

Visszaraktam a kifestőkönyvet a hátizsákomba, és otthagytam az órát.

Aznap este, miután hazaértem, bementem a nappaliba, és betettem egy videokazettát a lejátszóba. A *Zoolander, a trendkívüli* című film volt, Ben Stiller vígjátéka a férfi modellek világáról. Leültem a kanapéra, és négy napig el sem mozdultam onnan. Újra és újra megnéztem a *Zoolander*t, vagy tucatszor. A testem már megint

csalódást okozott. Túlságosan törékeny, túlságosan érzékeny, túl könnyen adja meg magát a fájdalomnak. Ariel szerettem volna lenni: fényes, légies, éteri, minden testiségtől mentes. (Valószínűleg a figura neve is innen jön, hiszen az angolban rímel az *aerial,* 'légies' szóra.) Ehelyett úgy éreztem magam, mint Caliban, Ariel ellentéte: sötét, nehézkes, szomorú, rémült és földhözragadt voltam. Amikor a *Zoolander* véget ért, minden alkalommal visszatekertem, és elkezdtem újra az elejétől. A film sorai egyre meditatívabbá váltak, én pedig sodródni kezdtem velük.

– Teljesen biztos vagyok benne, hogy az élet sokkal többről szól, mint hogy valaki irtó, irtó, képtelenül jóképű – mondta Derek Zoolander a tévéből.

Valaki halkan kopogott a nappali ablakán. Felnéztem, és elakadt a lélegzetem a meglepetéstől.

Caliban állt ott.

Az ablakhoz rohantam, és az üveghez nyomtam a kezemet.

– Mit csinálsz itt? – suttogtam csodálkozva. Most először fordult elő, hogy valamelyik Shakespeare-szereplő kilépett a könyvből, és megjelent az életemben. Kinyitottam az ablakot, és intettem Calibannak, hogy lépjen csak be. De ő visszautasította, nem akart bejönni.

Calibannak mindig kint a helye.

Prospero sohasem tanulja meg, hogyan kell szeretni. Sőt, nem csupán a szeretetre érzéketlen, hanem, úgy tűnik, mindenféle emberi érzelmet is félreért. Ariel, ez a nem emberi, tündéri lény így magyarázta meg a dolgot mesterének:

ARIEL
Bájad oly erős
rajtuk, hogy a te szíved is, ha látnád, megszánná.

PROSPERO
Gondolod?
ARIEL
Ha volna bennem
emberszív, szánnám én is.

Prospero könyvei kevesek ahhoz, hogy szeretni tudjon, mivel csupán a testünk vad, tisztátalan alvilágán keresztül érhetjük el az emberi érzés nyers mélységeit. A szerelem megköveteli, hogy elutasítsuk a tisztán gondolati szférát, és a testi létnek adjuk meg magunkat. *A vihar*ban Shakespeare ezt bizonyítja be.

Prospero nem irányíthatta a természetemet. Egyedül Caliban tehette ezt meg.

„Valahol, túl jón és rosszon, van egy kert – írta Rúmi, a klasszikus perzsa költő. – Ott találkozunk."

Szeretek arra gondolni, hogy Caliban ebben a kertben lakik. Valahol, túl jón és rosszon – úgy tűnik, ez az egyetlen hely, ahol beszélhetek vele.

Így hát én is kiléptem hozzá. Tengeri levegő töltötte be az orromat.

– Halszagod van, Cal – mondtam neki. – Fura egy hal vagy.

Elmosolyodott. A szeme közé néztem.

– Nem akarom többé, hogy testem legyen – mondtam.

– Miért nem? – kérdezte Caliban.

– Mert a testem az ellenségem – válaszoltam. – Fáj, összeomlik. Olyan dolgokat akar csinálni, amiket én nem.

Caliban bólintott.

– Igen – szólt. – Értem, mire gondolsz.

Megráztam a fejem.

– Szerintem senki sem érti – motyogtam. – Én…

Megtört a hangom. A gyomorsavam olyan durván és vadul háborgott, mint a viharverte, hajókat elsüllyesztő tenger. Eszembe jutott *A vihar* végén az a szörnyű pillanat, amikor Caliban újra Prospero igájába hajtja fejét. „Milyen szép lett a mesterem! – mondja. – De félek, meg fog büntetni." Aztán nemsokára már így jajveszékel: „Juj, halálra csípnek."

Caliban története mindig így ér véget.

Lesütöttem a szememet.

– Az én fejemben vannak a legundorítóbb dolgok – vallottam be.

Egy hosszú pillanatig Caliban rám nézett, aztán a vállamra tette a kezét, majd lehajolt, és a következőt suttogta a fülembe:

Ne félj: e sziget telisteli hanggal,
m-m-mézes dallal, m-m-mulattat és nem árt.
Száz zengő szernek zúg fülembe olykor
zenebonája; m-m-máskor ringató dal,
bár hosszú alvásból eszméltem éppen,
elaltat újra: és álmomba m-m-megnyil
a felhő, látom kincsek záporát
leesni készen: és ébredve sírok
s m-m-megint álmodni vágyom.

Könnyek borították el a szemem, és próbáltam megállni, hogy ne sírjam el magam. Tenyeremet az ablakkerethez nyomtam. Hinnem kellett, bármi másnál jobban kellett hinnem benne, hogy még mi, szörnyetegek is úgy tudjuk megadni magunkat a természetnek, hogy közben nem válunk szörnyűvé.

– Maradj velem, Cal! – kérleltem. – Taníts, én is szeretném hallani azokat a hangszereket!

Caliban hártyás uszonyai közé szorította a kezemet.

– Nem mindentől kell félned, szívem, ami megijeszt – mondta. – Hagyd, hadd menjenek maguktól a dolgok!

Aztán felemelkedett, és gyengéden a fülem mögé tűrte az egyik hajtincsemet. Vizes lett a halántékom, ahogy hozzáért.

Pikkelyes vállára hajtottam a fejem, és zokogni kezdtem. Néhány hónappal később anyámra megint rájött a bolondóra. Már nem is emlékszem, miért.

– Remélem, *belehalsz* a szklerózisba – visította, miközben a bejárati ajtó előtt állt, a lépcsőn, én pedig éppen a járdán várakoztam.

Ez volt aztán a drámai jelenet!

Teljesen összetörtem. Egyfelől tulajdonképpen győztem, ugyanis ekkorra már minden sérülékeny részemre vastag páncélzatot növesztettem. Nem tudott bántani. A megjegyzésével pusztán némi muníciót adott nekem a későbbiekre, amit majd előrángathattam, ha épp jó hangulatban volt, hogy bűntudatot keltsek benne. Persze nem szó szerint értette, amit mondott, hiszen anyámnál senki sem

fordított volna több időt arra, hogy valamilyen homeopátiás kezelést találjon a betegségemre. Tudtam, hogy haragjában gyakran mondott és tett olyan dolgokat, amelyeket később megbánt. (Egy évvel korábban egyszer például megvágtam a csuklóm felső részét egy konyhakéssel. Ezzel a gesztussal próbáltam ugyanis érzékeltetni, hogy mennyire fájdalmasak számomra a hangulatváltozásai. „Ha meg akarod ölni magad, akkor inkább a kezed másik felén kéne megpróbálnod” – ennyi volt a reakciója, majd kocsiba vágta magát, és elhajtott, engem pedig otthagyott egyedül a házban a vérfoltos késsel a kezemben.)

Emellett azonban totál kiakadtam – nem annyira azon, amit mondott, inkább azon, hogy még annyi önuralom sem volt benne, hogy *ne* mondja ki. Tizenhat voltam ekkor, még nem felnőtt, de azt teljesen biztosan tudtam, hogy a felnőtteknek nem kell hangosan kimondaniuk minden egyes gondolatot, ami felbukkan a fejükben. Az ember egyszerűen nem mondja azt a gyerekének, akinél nemrég diagnosztizálták a betegséget, hogy bárcsak meghalna, nem igaz?

Mivel ez szerintem nem volt egy teljesíthetetlen elvárás, meg is mondtam neki.

– Takarodj! – hangzott a válasza. – Nem élhetsz itt többé! Leveszem rólad a kezem.

Ez volt anyám kedvenc szavajárása, amit időről időre elüvöltött, hogy ezzel fejezze ki anyasággal kapcsolatos, állandóan visszatérő csömörét. Először akkor ordította, amikor kilencéves koromban kidobott a házból, azóta pedig akár olimpiai bajnok is lehetett volna a metaforikus kézlevétel sportágában.

Behajigáltam pár dolgot az iskolai hátizsákomba, és dühösen elhúztam. Ha az embert már harmadszor vagy negyedszer dobják ki a házból, minden dramatikus hatását elveszti a dolog.

Amikor *A vihar* vége felé megkérdik Prosperót, hogy milyen veszteség érte, így válaszol: „Egyetlen lányom volt az.”

Néhány héttel később bementem az iskolatitkár irodájába, és elmondtam, hogy a következő szemeszterben már nem leszek itt. Semmi sem ösztökél jobban cselekvésre, mint egy betegség. Ha már el kell sorvadnom, pokolian biztos voltam benne, hogy nem Arizonában szeretnék elsorvadni.

Várt a drága új világ, hogy felfedezzem.

2.2. Téli rege:
Nyájasabb mosollyal

Amikor először találkoztam Johnnal, kék színű bandana-kendő burkolta be a hajamat.

Tizenhét éves voltam, és a szklerózis diagnózisa ekkorra már meggyőzött arról, hogy innentől kezdve *carpe diem,* vagy valami hasonló. Így hát otthagytam a középsulit, jelentkeztem levelező képzésre, ami lehetővé tette, hogy online végezzem el, és elutaztam Spanyolországba, Sevillába. (Hálával tartozom anyámnak, mert becsületére legyen mondva, kifizette a repülőjegyemet, ahogy más költségeimet, például a spanyolóráimat is. Mindig szerette a kalandokat, na meg igazam is lett: jó befektetésnek bizonyult, hogy kicsúszott a száján az a halálommal kapcsolatos megjegyzése. Gyanítom, neki éppolyan megkönnyebbülést jelentett, hogy kidobhat a házából, mint nekem megszabadulni onnan.)

Sevillában éppen a hátizsákom hatalmas súlya alatt nyögve botladoztam az új lakásom felé, az első ember pedig, akit megláttam, John volt, három új szobatársam egyike. A nappaliban ült a kanapén, és a *Felicity* című sorozat egyik epizódját bámulta a tévében spanyolul. Úgy nézett ki, mint a filmekben szereplő tengerészgyalogosok: magas volt, széles vállú és jóképű (bár azért hozzá kell tennem, hogy kissé kopaszodott).

– Helló! – köszöntöttem. – Sevilla ugyanabban az időzónában van, mint London?

– Nem tudom biztosan – válaszolta. – Hány óra van most Londonban?

Levettem a kendőt a fejemről.

A huszonnegyedik évében járt, épp akkor végezte el a jogi egyetemet Oklahomában. Azért jött Sevillába, hogy szembeszálljon kicsit az idő vonzásával, amely be akarta szippantani a vállalati jog világába. Szenvedélyesen szörfözött, és építkezéseken melózott, hogy hobbiját szponzorálhassa. Johnnak azonban nem volt olyan vízuma, amivel legálisan dolgozhatott volna Spanyolországban (ahogy nekem sem), ezért csak alkalmi, rövid távú és fű alatti munkákat vállalhatott. Így aztán egy másik törvénytelen dologgal

biztosította az életstílusából adódó költségeket: drogot árult. Ha valahol lármás angol vagy amerikai főiskolás turisták tűntek fel, akik az iskolában tanult rémes spanyolt beszélték, John rögtön ott termett, és jellegzetes, elnyújtott oklahomai akcentusával köszöntötte őket – majd olcsón felkínált nekik némi kokaint.

John maga sohasem fogyasztotta a saját termékét, de ez nem akadályozta meg abban, hogy néhány nappal a beköltözésem után már meg is kínáljon. A másik két lakótársunk, Kylie és Ana, akik mindketten cserediákként tanultak a Sevillai Egyetemen, meghívták néhány barátjukat egy kis bulizásra.

– Honnan tudjam, hogy ez itt nem valami szörnyűség? – kérdeztem, az előttem lévő csíkot nézve. Csak mi ketten voltunk a hálószobában.

– Nem bízol bennem? – kérdezett vissza John.

– Mindössze négy napja ismerjük egymást, és máris droggal kínálsz – feleltem erre. – Szóval nem, nem bízom Önben, Mr. Átlagszereplő egy középiskolai oktatófilmből.

John elnevette magát.

– Gyere ide! – mondta.

Odamentem hozzá. Kezével megragadta az állkapcsom.

Hatalmas keze volt. *Feltűnt,* hogy milyen nagy a keze.

– Nyisd ki a szád! – szólított fel. Valami volt a hangjában, mert egyből meg akartam tenni, amire kért.

Kinyitottam hát a szám.

– Ha ez kokain – magyarázta John, miközben a másik keze egyik ujjhegyét benedvesítette, és belenyúlt a porba –, akkor el fog zsibbasztani, oké?

Ujját az ajkaim közé csúsztatta, és a nyelvemre kente a port.

Összezártam az ajkam, a nyelvemet pedig a szájpadlásomhoz dörzsöltem.

Tényleg elzsibbasztott.

Nos, ez nem tartozott a legjobb pillanataim közé – ahogy John legjobb pillanatai közé sem. Nem szabad ez alapján megítélni minket. (Isten rá a tanúm, hogy még rengeteg alkalom lesz ítéletet mondani rólunk.) Bármennyire is jó lenne, mégsem ugorhatok egyből a vidám részekhez. Shakespeare azt írja a *Téli regé*ben:

Rossz csillag ég fölöttem:
Hát tűrni kell, míg nyájasabb mosollyal
Nem néz reám az Ég.

Nekem is tűrnöm kellett, mivel rossz csillagom rövid életű tündöklésének már a végéhez közeledett. Először azonban át kellett esnem a polgári dráma elcsépelt kokainos jelenetén.

– Csinálhatnám inkább egyedül? – kérdeztem. – Nem akarom, hogy nézz közben.

John vállat vont.

– Persze – mondta, és már el is indult kifelé. – Egy perc múlva visszajövök, és megnézem, mi a helyzet.

A tálalóasztal feletti tükörben farkasszemet néztem magammal. (A filmekből megtanultam, hogy az önpusztító döntések pillanatait valamilyen drámai, tükörbe nézős jelenetnek kell követnie – szóval haladtam a forgatókönyv szerint.) Pár percig csak bámultam – ez meglehetősen hatásosnak tűnt –, majd az asztal fölé hajoltam, az orromba dugtam egy összetekert eurót, és bánatosan szippantottam fel vele a szép fehér cuccot.

Kintről behallatszott a zene és a bulizók csevegése. Kopogtak az ajtón.

Hirtelen eufória ömlött keresztül az ereimen. Szuper érzés volt.

– Gyere be! – szóltam.

John belépett, és a kezemben lévő összetekert bankjegyre pillantott.

– Na, milyen érzés? – kérdezte.

– Azt hiszem, baromi jó – mondtam, miközben lábujjhegyen szökdécseltem. – De nem érzek túl sok mindent. Kaphatnék még egy csíkot?

John kuncogni kezdett.

– Egyelőre kezdjünk csak eggyel! – mondta a falnak támaszkodva. – Ha később kell még, én mindig itt leszek.

A *Téli rege* elején az egyik szereplő leszögezi: „télre inkább bús rege való”, maga a darab pedig valóban szomorúan kezdődik. Az elején Leontes, Szicília királya féltékeny kényszerképzeteinek

engedelmeskedve meggyőzi magát, hogy felesége, Hermione hűtlen lett hozzá. Ráadásul Hermione éppen babát vár, így a király azt hiszi, hogy a leendő gyermek fattyú. Féltékeny, dühös őrületében börtönbe vetteti feleségét, és megparancsolja, hogy a gyereket vigyék egy elhagyatott helyre, majd hagyják ott meghalni. A szolga azonban nem teljesíti az utasítását, hanem a Perdita nevet adja a csecsemőnek (amely szó szerint 'kis elveszettet' jelent), s aztán egy pásztor gondjaira bízza a gyermeket.

A darab első fele durva, tragikus, mintha homályos szürke és bús kék fények világítanák meg.

A *Téli regé*ben azonban Shakespeare a feltámadásról és az újjászületésről elmélkedik. A mű első fele sötét, a második azonban fényes és örömteli – szinte már hihetetlen, hogy mennyire az. Az első három felvonás Szicíliában játszódik, az utolsó kettőben azonban megváltozik a helyszín: Bohémiában járunk, a történet pedig derűsebbé válik. Innentől a darab tele lesz véletlen találkozásokkal, és a megoldhatatlan konfliktusok is jó véget érnek. (Még dildóra utaló poénok is előfordulnak. Vajon *erről* miért nem tanulunk a középiskolában?) Leontes feleségét, Herimonét mindenki halottnak hiszi, de az utolsó jelenetben még ő is visszatér, ugyanis kővé dermedt szoborból csodálatosképp ismét emberré válik.

Ez a *Téli rege* nagy rejtélye: hogyan képes e kővé fagyott hölgy felolvadni?

Szicília szomorú hely, de aggodalomra semmi ok: Bohémia sokkal többet ígér.

– Várj csak! – mondtam Johnnak még mindig energikusan lábujjhegyen ugrándozva. – Miért adtad ingyen ezt a csíkot?

John vállat vont.

– Tekintsd befektetésnek! – felelte.

Kylie-nak és Anának az egyetemről már volt barátja, így aztán John meg én egymást kezdtük kerülgetni. Állandóan együtt lógtunk. Rögtön és nagyon látványosan vibrált köztünk a szexuális feszültség – tulajdonképpen az első találkozásunkat követő egy héten belül konkrétan a számba dugta az ujját.

Egyik reggel a szememet álmosan dörzsölgetve beléptem a nappaliba. John már ott volt, épp a farmerét vasalta. Gyengéden, már-már szerető gondossággal bánt a szövettel.

Kuncogni kezdtem.

– Mit csinálsz, John?

Rám hunyorított.

– Miért? Minek látszik? – kérdezte.

– Ki a fene vasalja a farmerját? – kérdeztem sandán. – Elég fura dolog.

John rosszallóan meredt rám.

– Semmi fura sincs benne – közölte.

– De igen – erősködtem. – Nagyon-nagyon fura.

Erre vállat vont.

– Én így szeretem a dolgokat – felelte.

Mielőtt otthagytam a középsulit, hogy aztán levelezőn fejezzem be, nagyjából olyan négyes körüli tanuló voltam, akinek időnként egy-egy hármas vagy ötös is be-becsúszott. Sohasem jutott eszembe magamról, hogy megfelelhetnék egy fősulin. Ám amikor egy évvel korábban megnyertem az Arizona állami középiskolások Shakespeare-versenyét, a Stanford érdeklődést mutatott irántam, így aztán felvételiztem. John pedig véletlenül épp a Stanfordon végzett. Akkor még nem tudtam, felvettek-e, de a téma jó ürügyül szolgált. Szóval kérdezgettem Johnt a főiskoláról, így legalább beszélgettünk.

– Miért nem vagy gimnáziumban? – tudakolta tőlem.

– Miért nem vagy egy jogi cégnél? – kérdeztem vissza.

Másnap reggel felhívtam a légitársaságot, és töröltettem a foglalásomat az Arizonába tartó járatra.

Tizenhét voltam ekkor, ami Spanyolországban hivatalosan nagykorúnak számított (ekkoriban még tizenhárom volt itt a korhatár, amit 2013-ban emeltek tizenhatra). John azonban az Államokból jött, ahol a tizennyolcas szám különleges bűverővel rendelkezett. Engem egyáltalán nem érdekelt a köztünk lévő hétévnyi korkülönbség, Johnt azonban láthatóan igen. Hiába lógtunk együtt mindennap (én azt képzeltem, hogy tulajdonképpen r andizgatunk), semmi komoly nem történt: sohasem csókolóztunk, sőt, még a kezemet sem fogta meg.

De a I egtöbbször közösen ettünk, moziba jártunk, és évődő beszélgetésekkel ütöttük el az időt. Egyik este megnéztünk egy filmet (méghozzá *A passió*t – John választotta, nem én), majd utána a hideggel mit sem törődve hajnalig ácsorogtunk és dumáltunk a mozi előtt. Meséltem *A vihar*ról, és kölcsönadtam a saját, tépett borítójú példányomat, amelyet még Spanyolországba is magammal hoztam. Paellát ettünk. Meg gazpachót. Egyszer ordítozásig fajuló vitába keveredtünk a főbérlőnkkel, Carlosszal arról, hogy a Grand Canyon Arizonában van-e.

– Mi a neve annak a folyónak ott alul? – üvöltötte Carlos spanyolul, miközben a háztetőn ácsorogtunk és borozgattunk.

– Colorado. De ez még nem jelenti azt, hogy a Grand Canyon Coloradóban lenne – ordította John.

– Én konkrétan Arizonából származom – kiabáltam, miközben borospoharammal hadonászva próbáltam nyomatékosítani mondandómat. – Pontosan tudom, hogy hol van a kanyon. – A tető peremére löttyent a borom.

– Az amerikaiak mind hülyék! – visította Carlos.

– Te meg egy seggfej vagy! – üvöltöttem vissza. (Akkor már jó néhány pohár bort eltüntettünk.)

Másnap éppen tévét néztünk, amikor Carlos megjelent a lakásunkban.

– Utánanéztem a dolognak – mondta, és megvonta a vállát. – Igazatok van. – Azzal lehuppant mellénk a kanapéra, és beletekerte a dugóhúzót egy újabb üveg borba. Diadalittas pillantást váltottunk Johnnal. Ez volt a legjobbfajta, piálós nemzetközi diplomácia!

Sevillában izgalmasan és vidáman teltek a napjaink. Találtam egy részmunkaidős állást egy közeli kávézóban, amely hajlandó volt fű alatt fizetni egy külföldi pincérnőnek, hogy az angolul beszélő vendégeket kiszolgálja. Lassan megtaláltam mindent, ami kell az életem kiépítéséhez: egy helyet, ahol könyveket lehet venni, egy másikat, ahol filmeket lehet nézni, és egy harmadikat, ahol kajához lehet jutni. Megtanultam lencsét főzni, és lett néhány barátom.

Úgy tűnt, mintha John érdeklődése nem csak plátói lenne. Habár egy ujjal sem nyúlt hozzám, de minden jel erre utalt. Ahogy Leontes

mondta: „Úgy, hát sugdolózni semmi? Orcájuk egybetenni? s orrukat?”

– Miféle gyűrű ez? – tudakolta John egy délután a bal kezemen lévő ezüst ékszerre mutatva.

Babrálni kezdtem.

– Pár hónappal ezelőtt egy Mohammed nevű fickó adta Kairóban – válaszoltam. – Kékes színű lesz tőle az ujjam.

– Ezek szerint foglalt vagy? – kérdezte erre John.

Meglepődtem.

– Nem, dehogy – mondtam. – Ő csak egy barát.

John és én kialakítottunk egy napirendet magunknak Sevillában. Reggel spanyolórákat adott. Esténként, ha egyikünknek sem kellett dolgoznia, akkor általában elmentünk a közelben lévő parkba, egy utcai árustól vettünk egy zacskó pisztáciát, majd leültünk egy padra, és dumáltunk, nassoltunk.

– Ha egy tízes skálán osztályoznod kéne az életet, hányast adnál rá? – kérdezte az egyik délután ott, a parkban.

Egy pillanatig elgondolkodtam.

Régóta igyekeztem durván bánni a panaszkodással. Ez persze nem jelentette, hogy néha (vagy inkább gyakran) ne engedtem volna az önsajnálatnak. Ebbe mindenki beleesik, de ha megtörtént, mindig szigorú voltam magamhoz. Semmi okom panaszra. Olyan helyen nőttem fel, ahol van folyóvíz és áram, szabadon tanulhatok, ezek miatt pedig szerintem nem adhatnék nyolcasnál kevesebb pontot az életemre. Az a különleges – és meg nem érdemelt – lehetőség pedig, hogy utazgathattam, keményen a tízes felé mozdította a számlálót.

A szklerózis multiplex miatt viszont le kellett vonnom egy harmadot.

– Legyen, mondjuk: 9,7 – feleltem hát.

Egy hónappal később John elmondta, hogy egyfajta „személyiségtesztnek” szánta a kérdést. (Amúgy ez a beismerés meglehetősen felidegesített. Ki kezdi el tesztelni a barátnőjét?) Minden olyan nőt erre kért, aki tetszett neki. Közölte, hogy a „9,7” jelentette azt a pillanatot, amikor már nemcsak szexuálisan tartott

vonzónak, hanem valami többet kezdett látni bennem. Ennél magasabb pontot ugyanis még senki sem adott.

– Közel jársz – mondta akkor. – Az élet ugyanis tízpontos.

– Csak három tizeddel vagyunk alatta – érveltem. – Ez semmi. Elítélsz ezért a három tizedért?

John vigyorogni kezdett.

– El kéne – közölte.

Arizonában anyám gyűjtögette a leveleket, amelyekben a főiskolák megírták, hogy elfogadták vagy elutasították-e a felvételi kérelmemet. Az egyik délután elmentem a helyi internetkávézóba, hogy megnézzem, kaptam-e mailt, és anyám üzenete várt a postafiókomban. „Gratulálok!!!" – ez volt a tárgy, az üzenet pedig egy lista, rajta az összes főiskolával, amelyik elfogadta a jelentkezésemet.

Keresztülrohantam a városon, egyenesen abba az iskolába, ahol John éppen spanyolórát tartott. Pont véget ért a kurzusa, a diákjai éppen kiözönlöttek az osztályteremből. Már az előcsarnokban John nevét kiáltoztam. Kihajolt a karzat szélére, hogy lássa, hol vagyok.

– Igazad van – kiabáltam angolul, mire egy csomó fej felém fordult. – Az élet tényleg tízpontos.

John elmosolyodott – bár egy leheletnyi zavar is vegyült a mosolyába –, és leügetett a lépcsőn.

– Mi a helyzet? – érdeklődött, és megfogta a karomat.

– Megyek a Stanfordra – közöltem vele.

John ledobta a könyvét, átölelt és fölemelt, hogy a lábujjaim a levegőben kalimpáltak.

– Ez az én csajom! – mondta.

– Szeretni fogom? – kérdeztem.

– Szeretni fogod – válaszolta.

Egy speciális hétvégén a Stanford lehetőséget nyújtott, hogy a felvett hallgatók körülnézzenek a campuson, beülhessenek pár órára, és elbeszélgethessenek az ottani diákokkal. Persze nem tudtam elmenni, emiatt úgy éreztem, kimaradok abból a főiskolaváró hangulatból, amit a barátaim hazahoztak magukkal. Így aztán a kíváncsiságomat azzal elégítettem ki, hogy a sevillai

internetkávézóban a főiskolára felvettek üzenőfalát olvasgattam. Sohasem írtam hozzászólást, csak mások beszélgetéseit néztem.

Egyik délután éppen a weboldalt böngésztem, és észrevettem egy kommentet, ami éveken át nem ment ki a fejemből. Hosszas eszmecserét folytattak a kollégiumi tandíjjal és a pénzügyi segélyezéssel kapcsolatban, egy srác pedig a következőt írta:

„Tizennyolc éves végzős hallgató vagyok. Anyám néhány éve halt meg szklerózis multiplexben. Ezután apám még többet kezdett inni, és már kábszerezett is. Egy este meg is vert, emiatt aztán gyámság alá helyeztek. Most éppen a középiskolai igazgatónál lakom, aki segített a főiskolai felvételiben, de sajnos nem tud hozzájárulni a tandíjhoz. Anyám halálakor örököltem pár ezer dollárt, de nem túl sokat, apámmal pedig nem vagyok beszélő viszonyban, így tőle sem kaphatok segítséget. Írnátok nekem valamit az ösztöndíjakkal és a diákmunka-lehetőségekkel kapcsolatban? Észak-Dakotában élek, ez a hely pedig maga a pokol, semmiképp sem maradhatok itt. Nem tudom, hogy fogom a főiskolát kifizetni, de ha fene fenét eszik, akkor is megoldom.”

A következő napokban sokat gondolkodtam a posztot író kölyökről. Bántott ez a szomorú történet, ami a saját „problémáimat” is egészen máshogy láttatta. Na meg persze nyilvánvaló okokból az anyja haláláról szóló megjegyzése is emlékezetes maradt. Amióta diagnosztizálták a betegségemet, tudatosan kerültem, hogy alaposabban utánanézzek a rémítő részleteknek. Amennyire tudtam, a dolog nem végzetes, ám a srác története megkérdőjelezte ezt a tényt.

Nagyszerű fiúnak tűnt, olyannak, aki rugalmas, keményen dolgozik, és megbízható. Reméltem, hogy lesz majd egy főiskola, amelyik bőkezű ösztöndíjat biztosít számára. Sokat tűnődtem azon, vajon hogy nézhet ki. Az arcát nem tudtam elképzelni.

De valami miatt azt gondoltam, biztos baseballsapkát hord.

Bármennyire is szerettem volna beszélgetni erről valakivel, nem John tűnt a megfelelő embernek. Messze ő volt a legjobb barátom Sevillában, de nem említettem neki a betegségemet, és nem is állt

szándékomban ezen változatni. Helyette inkább a neten kezdtem keresgélni a témáról. „Szklerózis multiplex halálozás” – ütöttem be a keresőbe, és a találatok alapján megállapítottam, hogy jórészt igazam volt. A betegség általában nem végzetes.

Időnként azonban az.

– *Ne sírjatok, ti balgák, nincs ok* – mondta Hermione, Leontes felesége a számítógépem képernyőjén. – Az élet maga is végzetes.

Rabruhát viselt.

– Nem hagynád picit, hogy sírjak? – kérdeztem. – Egy percre sem lehetek szomorú?

– Nem – jelentette ki. – Nem hagyom, hogy duzzogj.

Hermione nem sír.

– *Én nem sírok úgy, mint a többi nők* – mondja, amikor attól fél, hogy az ítélkező urak ellene fordulnak, mert nem látják könnyezni. – *De oly szent bú pörzsöl itt benn, hogy nem oldja meg azt semmi könny.*

Katalin királyné kifejezésével élve a *VIII. Henrik*ből, Hermione hagyja, hogy könnye „parázzsá váljék”.

A legerősebb nők Shakespeare-nél sohasem sírnak, hanem egyenesen lángolnak.

Ezért aztán inkább vidámabb dolgokra összpontosítottam. Stanfordi diákok blogjait olvasgattam, a helyi diákújság online verzióját lapozgattam, és a campusról készült fényképeket nézegettem. Az egyetem még egy „játékot” is készített a leendő diákok számára: a képernyőn felugrott valahol a *Stanford* szó, és rá kellett kattintani.

Stanford. Stanford. Stanford. Stanford. Stanford.

De ahányszor csak megpróbáltam Johntól kérdezősködni a Stanfordról – hogy néznek ki a kollégiumok, első évben milyen bölcsészkurzusokat kell választanom stb. –, egyszerűen megtagadta a választ.

– Magadtól kell majd rájönnöd – mondta.

– Még a bölcsészkurzusok kiválasztásában sem vagy hajlandó segíteni? – kérdeztem.

– Nem – jelentette ki.

Nem volt könnyű kiigazodni Johnon. Heteken keresztül azon töprengtem, vajon egy hozzá hasonló srác miért köt ki a dílerkedésnél. Annyira sötét ügyletnek tűnt a mellékállása. Pedig optimista figura volt, de mégis: ha valaki ennyire agitál a „tízpontos” élet mellett, akkor miért keveredik kokainügyekbe? Tudnom kellett a választ.

Egyik este rábeszéltem, hogy elkísérhessem a Las Tres Mil Viviendas nevű, közelben lévő helyre némi „cuccot” szerezni. Ez a környék olyan veszélyesnek számított, hogy állítólag még a postások, a mentők és a tűzoltók sem mertek rendőri kíséret nélkül odamenni. (Ez is jól mutatja, milyen hülye voltam.) „Kollégája”, Javi feszültnek és idegesnek látszott, John viszont egyáltalán nem tűnt annak, pedig tökéletesen vasalt farmerében lerítt róla, hogy külföldi. Ettől teljesen kész voltam.

– Maradj a kocsiban, Jillian! – parancsolt rám John, amikor megálltunk a háznál.

– Be akarok menni veletek, srácok – mondtam erre.

– Nem! – szögezte le John. – Nem holmi tanulmányi kirándulásra jöttünk. Ne mozdulj innen!

John és Javier eltűntek a házban, én pedig ott fészkelődtem az ülésben.

Vajon a kocsi nem pont ugyanolyan hülye hely?

Néhány perc múlva kinyitottam az ajtót, és kiszálltam. Mászkáltam az utcán, ami teljesen ugyanolyannak látszott, mint a többi környék. Tényleg előfordulhat, hogy a tűzoltók nem mernek idejönni rendőri kíséret nélkül?

Kinyílt a ház ajtaja, a két srác kijött. Az utca távolabbi részén álltam, és onnan úgy tűnt, vitatkoznak. Visszakocogtam a kocsihoz.

Amikor John észrevett, teljesen megváltozott az arckifejezése.

– Mi a faszt csináltál, Jillian!? – kérdezte.

Becsusszantam a hátsó ülésre.

– Nem csináltam semmit – közöltem –, csak valahogy túl feltűnőnek éreztem magam itt, a kocsiban.

– És arra nem gondoltál, hogy mennyivel feltűnőbb ezen a környéken császkálni!? – förmedt rám John. Totál idegesnek tűnt.

Elégedetten nyugtáztam, hogy sikerült végre kibillentenem a közömbös nyugalmából.

– Szerintem a veszélyes helyeken néha biztonságosabb úgy tenni, mintha mi is oda tartoznánk – vontam meg a vállam. – Mintha nem lenne mitől félni.

A vezetőülésről felhangzott Javi kacagása.

– Csinálj már valamit ezzel, John! – mondta spanyolul.

– Tervbe van véve – morogta John válaszul, majd angolra váltott, és hátrafordult az anyósülésen, hogy farkasszemet nézzen velem. – Soha többé nem hozlak magammal – közölte. – Még csak ne is kérd!

– Akkor most mondok valami újdonságot, John – csattantam fel. – Nem túl szórakoztató a kocsiban ücsörögni. Nem is szeretnék még egyszer eljönni.

Ezután John időnként eltűnt éjszakára. Tudtam, hogy ilyenkor a Las Tres Milbe ment.

Volt pár kérdésem.

– Mi a helyzet a kokóval, John? – kérdeztem, amikor éppen egy szabadtéri kávézóban ebédeltünk.

– Miért? – kérdezett vissza a szemöldökét felvonva. – Szereted?

– Persze – válaszoltam. – Nagyon szeretem. Óvatosnak kell lennem azzal a cuccal.

(Az ominózus első buli óta nem vált ugyan rendszeres szokásommá, de időről időre felszippantottam egy-egy csíkot, és el tudtam képzelni, mennyire addiktív lehet.)

John nevetni kezdett.

– Aha – értett egyet. – Tényleg könnyű rászokni.

A szívószálammal nyomkodni kezdtem az almadarabkákat a sangríámban.

– Te is tudod, hogy nem ezt kérdeztem – folytattam. – Azt szeretném tudni, hogy egy olyan gyíkarc, aki vasalja a farmerét, miért végzi Spanyolországban drogdílerként.

– Még hogy én gyíkarc? – nézett rám felháborodottan. – Pont te mondod ezt, aki egy rakás könyvvel teli hátizsákkal érkezett ebbe a lakásba?

– Ezek *színdarabok,* John – válaszoltam erre.

– Szerintem ezzel csak megerősítetted, amit mondtam – közölte ő.

– Te pedig egyszerűen csak témát váltottál – ellenkeztem. – Arra kértelek, hogy magyarázd meg ezt a kábítószerügyet.

John hátradőlt a székében.

– Na és *te,* Jillian? *Te* miért nem magyarázod meg a kábítószerügyet? – szegezte nekem a kérdést. – Te miért használod még mindig? Tavaly már én is abbahagytam. A kokain nem egy jó választás.

Legnagyobb meglepetésemre így válaszoltam:

– Azt hiszem, nem vagyok jó kislány.

John felvonta a szemöldökét.

Különös tehetségem van ahhoz, hogy tönkretegyem a pillanatot. Most éppen túl erősen böktem meg az almadarabkát a szívószálammal, és feldöntöttem a sangríámat. A jégkockák szétgurultak az asztalon. Mindketten felugrottunk, nehogy ránk folyjon az ital. A piros lé a kövezetre csepegett.

Túl gyorsnak tűnik, ahogy a *Téli rege* tónusa megváltozik, ahogy a hangsúlytalan, borongós részt felváltja a hangsúlyos, vidám. De ez egyáltalán nem véletlen. Más és más helyen mi magunk is mások leszünk. Amikor a *Téli rege* cselekménye Szicíliából Bohémiába helyeződik át, a hangulat is megváltozik. Shakespeare pontosan tudta ezt, hiszen már a darab legelső soraiban előre is jelzi. Archidamus, a bohémiai nemesúr így szól szicíliai barátjához: „Ha majd egyszer ellátogatsz, Camillo, Bohémiába…, meglátod azt, amit mondtam: hogy mekkora különbség van a mi Bohémiánk meg a ti Szicíliátok között.”

Már a darab címe is az évszakok közti átmenetre utal: végül is a tél után mindig a tavasz következik.

Shakespeare Bohémiája afféle sohasem volt ország, egy olyan tökéletes hely, ami nem létezhet a való világban. Ez szó szerint így van. Ahogy az irodalomtudós, Andrew Gurr kimutatta, bizonyos jelenetek földrajzi képtelenségeket tartalmaznak. Ilyen például a bohémiai tengerpartra való utalás, hiszen Bohémiának, azaz a mai Cseh Köztársaságnak egyáltalán nincs tengere. Vannak, akik szerint itt Shakespeare szimplán hibázott. Mások (a shakespeare-i

kartográfia kutatói) azt állítják, hogy 1575 és 1609 között az Adriai-tenger egyik kicsinyke partsávja tényleg Bohémia uralma alatt állt.

Én azonban inkább arra hajlok, hogy Bohémia a shakespeare-i utópia sosemvolt világa, ahol a szicíliai társadalmi normák tilalmai eltűnnek, a szereplők pedig felszabadulnak. Az ilyesfajta ellentét az egész shakespeare-i kánonon végigvonul: az egyik hely hideg, erőteljes szabályok uralják, míg a másik forró, burjánzó. (Ugyanilyen hangulati oppozíció figyelhető meg az *Ahogy tetszik*ben az udvar és az ardennes-i erdő, vagy az *Othellóban* Velence és Ciprus között.) Szicíliában Perdita „kis elveszett”, aki börtönben születik, aztán majdnem kirakják, hogy egyedül haljon meg. Bohémiában azonban magabiztos, önbizalomtól duzzadó ifjú nővé érik, aki később szerelemre is talál.

Az én Bohémiám Spanyolország volt, ahol magabiztosabb és kevésbé gátlásos személyiséggé váltam.

Az önbizalom talán fertőző.

Másnap este elmentünk Johnnal egy közös barátunk lakására bulizni. Mindenki hozott néhány üveg bort, és a rajtunk lévő baráti máz lassan leolvadt, hogy gúnyos vicceknek és csipkelődésnek adja át a helyét. A dolgok végül párnacsatába torkolltak, amikor John minden különösebb apropó nélkül így szólt hozzám:

– Jillian – kezdte a szokásos nemtörődöm hanghordozásával –, előfordult valaha, hogy szigorúan elfenekeltek?

Megállt a szívverésem. Kérdése és a helyzet fetisiszta tónusa olyan hatást tett rám, mintha egy kamion zúgott volna belém. Úgy éreztem, átlátni rajtam, mert a bőröm képtelen elfedni valódi énemet. Levegőt sem kaptam, nemhogy válaszolni tudtam volna, így csak nyeltem egyet, és egy szót sem szóltam. A beszélgetés ment tovább, John pedig nem tért vissza a témára. A félreérthetetlen hangsúllyal feltett kérdés azonban továbbra is ott lebegett a levegőben, nem feledkezhettem meg róla.

Másnap a közös lakásunk szobájában ücsörögtünk, engem pedig még mindig zavar és félelem fojtogatott.

– Tegnap este miért kérdezted azt tőlem? – tudakoltam, miközben a mellkasomban szorító érzés tombolt.

– Micsodát? – bámult rám John. Őszintén zavartnak látszott.

– Képtelen vagyok kimondani – válaszoltam, miközben a kezemmel eltakartam az arcom. – Neked kell kitalálnod.

Úgy vert a szívem, hogy szinte ki akart ugrani a bordáim közül. Bár a kezem továbbra is az arcom előtt volt, és merev tekintettel fixíroztam a lábamat, tudtam, hogy engem bámul.

Nem akartam, hogy nézzen.

– Halvány gőzöm sincs, miről beszélsz – mondta John. – Komolyan.

Elvettem a kezemet az arcom elől, és a szemébe néztem.

– Ne már, John! – méltatlankodtam. – Arról a kérdésről. Miért kérdezted *azt* tőlem? – Szememben tisztán tükröződött a néma üzenet.

Hirtelen elöntötte a felismerés.

– Jillian! – sóhajtotta. Olyan képet vágott, amilyet azelőtt még sohasem láttam tőle: öröm és meglepetés, ráismerés és vágy különös keveréke sugárzott róla. A beszéd a magány egyetlen ellenszere ezen az árva világon, és a legerőteljesebb szó, a megértés szava kimondatlanul is ott lebegett a sóhaj mögött.

John ismét a nevemet mondta, majd a vállam köré fonta karját, és megölelt.

– Ne! – nyögtem. Ellöktem magam, arcomat pedig újra a kezem közé temettem. – Ne nézz rám! Kérlek, ne nézz rám!

– Nézni akarlak – mondta.

– Nos, én pedig *nem akarom,* hogy nézz – feleltem erre.

A *Téli regé*ben egy helyütt így szól az Autolycus nevű szereplő: „Ámbár természetemnél fogva nem vagyok becsületes, hébe-hóba mégis az vagyok, csak úgy véletlenül.” Egy másik passzusban ugyanez a figura így figyelmeztet: „micsoda jó bolond is a böcsületesség”. Szóval a kettő közül valamelyik stratégia mindenképp működik.

Ezután minden beszélgetésünket valamiféle vészjósló hangulat lengte körül. (Utólag úgy látom, hogy álcázva bár, de megkezdtük a tárgyalásokat.) Ami egy átlagos vaníliakapcsolatnak a flörtölés, az a magamfajtának mindig valamilyen „fenyegetést” rejt.

– Szereted Eminemet? – kérdeztem egy este Johntól egy kancsó sangría után. (2003-ban jártunk, én pedig olyan tinédzser voltam, aki

jó eséllyel mentális problémákkal küzdött. Naná, hogy szerettem Eminemet.) John megrázta a fejét, és egy csomó másik zenészt sorolt fel, akiket kedvel. Még egyikükről sem hallottam.

– Ez amiatt van, mert még nem tanulmányoztad alaposabban a zenét – jelentette ki.

– Vagy azért, mert te már totál öreg vagy – válaszoltam erre.

– Vegyél vissza! – figyelmeztetett.

– *Uram, sosem ijesztgess* – mondja Hermione a tárgyalásán. – *E szörnyre vágyom, amivel riasztasz.*

Így teltek hát napjaink.

Ekkor már egyre emelkedett a tét a kapcsolatunkban, minden gesztusunk, beszélgetésünk nagyobb és nagyobb várakozást keltett.

Egyik este vacsora után a Guadalquivir partján, a Torre del Oro nevű zömök, fakó torony lábánál ücsörögtünk. Johnnak dőltem, ő pedig átölelt. Egy darabig így üldögéltünk, miközben néztük, ahogy sötétedik, és a folyóban visszatükröződnek Sevilla fényei. Olyan romantikus volt a hely, és annyira meghitten gubbasztottunk ott, hogy azon gondolkodtam, John vajon valaha is meg fog-e mozdulni.

Hamarosan megtudtam, hogy éppen ő is gondolkodott valamin.

Eltolt magától, és rám nézett. Nagy levegőt vett.

– Oké – szólalt meg. – Szeretném, ha meghallgatnál! Nem nyúlsz többé a kokóhoz! Sem tőlem, sem pedig mástól nem veszel, és pokolian biztos, hogy többet nem használod! Komolyan beszélek. Figyelni foglak, és azonnal kiszúrom, ha nem engedelmeskedsz. Értve vagyok?

Ha elhangzik egy parancs, egyfajta ingerkapcsolat bontakozik ki a domináns és a behódoló között. Nagyon jó érzés. (A mindennapi beszélgetések során milyen gyakran dobja be valaki ezt a szót: *engedelmeskedsz?* Már magától a szótól is szikra fut végig a gerincemen.) Nagyon erőteljes benyomás, szinte olyan, mintha transzba esnék tőle.

Azért persze vitatkozni kezdtem.

– Szögezzük le, hogy épp te voltál, aki először kokót adott nekem! – mutattam rá.

– Nem érdekel – felelte erre. – Jobb vagy te ennél. Nem fogadok el kifogásokat.

– Na, jó! – mondtam, miközben a folyópart mentén lévő füvet piszkáltam. – Igazad van.

(Mondhat akárki akármit a szadomazochizmusról, de tény, hogy soha többé nem nyúltam kokainhoz.)

John megölelt.

– Jó kislány – jelentette ki.

A perverz játék olyasmi, mint amikor szándékosan hanyatt esünk, mert tudjuk, hogy ott áll valaki mögöttünk, és elkap minket. A bizalom a lényeg. Meg akartam bízni benne.

– El kell mondanom valamit, John – kezdtem, majd mégis elhallgattam. Hosszú ideig tartott, amíg összeszedtem a bátorságomat. Megvárta. – Van egy olyan betegségem… – mondtam végül. Továbbra is a fűszálakat tépkedtem.–Nem vészes, nem fertőző. De nem is gyógyítható. És az sem kizárt, hogy ki fog csinálni.

Miközben a szklerózist meséltem, valami előtört a mellkasomból. A szemem sarkát könnyek marták. Ideges voltam. Nem szerettem volna tönkretenni az utóbbi hetekben játszott játékot. Amikor a *Téli rege* happy enddel ér véget, senki sem szívesen emlékszik a darab sötét, szomorú részeire. Senki sem akarja porrá zúzni a kacérkodás tökéletes illúzióját. Senki sem szeretne visszamenni Szicíliába.

– Ó, fogd már be! – szólt a Torre del Oro belsejéből kilépő Hermione. – A férjem börtönbe vetett, a kislányunkat pedig megpróbálta megölni. Neked miről kell mégis panaszkodnod?

Rabruháját középtájt, a vágatnál odaszáradt vérfoltok maszatolták össze.

Hermionénak igaza volt. Hunyorogtam, hogy visszafojtsam a könnyeimet.

Még órákig ott maradtunk Johnnal a folyóparton, és beszélgettünk. Mesélt az édesanyja rákjáról, és arról, hogy nagyon tisztelte az apját, amiért a kemoterápia során folyamatosan a felesége mellett maradt. Én pedig elmondtam, mennyire félek, hiszen olyan kegyetlen és önző dolog lenne egy férfit vagy egy nőt arra kérni, hogy hozzám kösse a boldogságát. Mire hazasétáltunk, John tisztábban láthatott, mint valaha, és egyáltalán nem rettent vissza a látványtól.

– Te is tudod, hogy erősebb vagy, mint amilyennek látszol – jelentette ki.

– Ez azt jelenti, hogy gyengének tűnök? – kötekedtem.

– Jillian, szerintem nagyjából tökéletesnek tűnsz – mondta. – Mostanra ennek teljesen evidensnek kellene lennie.

Elpirultam. Még sohasem volt ennyire közvetlen. Mintha egy kolibri verdeste volna a bordáimat.

Áj, de forró!
Barátságot keverni – vért kavarni.
A tremor cordis *ez: szivem kalimpál,*
Nem örömébe – nem!

A *Téli rege* végén Hermione szobra élővé válik, és visszatér a többiek közé. Tudományos szemszögből nézve ez csupán akkor lehetséges, ha Hermione eddig csak holtnak tettette magát, és a legjobb barátnőjével, Paulinával összebeszéltek, hogy együtt rendezzék meg ezt a csodálatos újjászületést. (Leontes király, Hermione férje ugyanis ténylegesen sosem látta holtan Hermionét, mindössze Paulina beszélt neki róla.) Bizonyos tekintetben a szöveg is alátámasztja ezt a fantáziátlan értelmezést, ugyanis amikor Leontes először látja a „szobrot”, megjegyzi, hogy a felesége idősebb lett: „Hermione nem volt ily redős, s nem ily idős, mint látszik itt.”

A mitológia alapján azonban egy másik lehetőség is felvázolható. Hermione halála – vagy „halála” – után Leontes gyászba és megbánásba temetkezett. Ő rendelte meg Hermione szobrát: ez a történet pedig tisztán utal Pygmalion mítoszára, amely szerint egy férfi kifaragta az eszményi nő képmását, amely aztán varázslatosan életre kelt. A Shakespeare-jelenet mitológiai értelmezése szerint Hermione tényleg meghalt, és Leontes bűnbánata hozta vissza varázslatos módon az életbe. E nézőpont is alátámasztható a szöveggel. Ugyanis amikor Hermione meglátja lányát, Perdität, kérdésekkel árasztja el arról, hogy mi történt vele az elmúlt tizenhat év során – tehát amennyiben a nő csak eljátszotta volna a halálát, és ez alatt a másfél évtized alatt Paulinával rejtőzködött volna, akkor

bizonyára pontosan tudná a válaszokat. Maga Paulina is elismeri a csoda valószerűtlenségét: „Ha hallanátok, hogy él, lehurrognátok ezt, akár egy aggnő-regét.” Mégis, bármily valószínűtlen legyen is, Hermione mindennek ellenére feléled. „Ha ez bübáj – csodálkozik Leontes –, legyen olyan szokásos, mint az evés.”

Önmagában sem a természetes, tudományos, sem pedig a művészi, mitológiai magyarázat nem meggyőző. Scott Crider érvelése szerint azonban Shakespeare talán konkrét céllal helyezte el itt ezt a kétértelműséget, ugyanis ezzel akart „rákérdezni a művészet és a természet, illetve a mimetikus és a valóságos szférák közötti összefüggésre”.

Tehát a természet vagy a művészet révén éledhetett újjá Hermione?

Nem kell választanunk. A darab első felében Polixenes, Bohémia királya elmondja Perditának, hogy a művészet és a természet sokkal gyakrabban kapcsolódik össze, mint gondolnánk: „ez olyan müvészet, mi megjavítja s tán másítja a természetet: mégis, ez a müvészet – a természet maga”. Szerintem a fantázia és a valóság közötti fordulópont, vagyis a szerelem az, ami felébreszti Hermionét. Értelmezhetjük a dolgot tudományosan: a szerelem ösztönözhet arra egy nőt, hogy tizenhat éven keresztül elhitesse a halálát. De érthetjük akár mitikusan is: a szerelem még a szobrot is életre keltheti. Mi van akkor, ha a szerelem szükségképpen elhomályosítja a művészet és a természet közötti választóvonalat? A darab egyik korábbi szakaszában még Leontes is megemlékezik a szerelem lehetetlen lehetőségeiről:

> *Ó képzelés, szivem tövét döföd:*
> *Azt képzeled te, ami képtelen,*
> *Álmokban élsz: – de hát hogy is lehet?*

Akárcsak Hermionénak, nekem is eljött az idő, hogy szoborlétemből életre keljek.

Megfontolt döntés volt ugyan őszintén beszélni Johnnak a betegségemről, mégis napokig aggasztott, hogy nem tettem-e tönkre az eddig kiépített kapcsolatunkat. Bár meglehetősen nehezen

meghatározható, hogy tulajdonképpen mi is volt ez, hiszen eddig még csak nem is csókolóztunk, habár heteken keresztül flörtöltünk, és ártatlanul „randizgattunk”. Ahogy teltek a napok, egyre inkább gyanús lett, hogy bent ragadtam a barátzónában, és John talán soha nem is akar ezen változtatni.

Aztán egyik este, amikor éppen az ágyamban olvasgattam, kopogtak az ajtón.

– Gyere! – szóltam.

John lépett be. Farmert és fehér pólót viselt. Amikor megláttam, rögtön elkezdtem igazgatni a hajamat.

– Kylie és Ana hagyott egy üzenetet – mondta. – Cádizba mentek busszal.

– Hűha! – válaszoltam. – Ezek szerint ma éjszaka csak mi ketten maradtunk.

– Sőt, egész hétvégén – közölte John.

– Itt a soha vissza nem térő alkalom, hogy felgyújtsuk ezt a kócerájt – viccelődtem.

Arra számítottam, hogy John elmegy, de nem így történt. Várt egy kicsit, aztán egy lépéssel beljebb jött a szobába. Felemelte a könyvespolcon ücsörgő plüssmajmomat, és piros csokornyakkendőjét kezdte matatni.

– Tudod, milyen kiakasztó vagy? – szólalt meg végül, miközben a tarkóját dörzsölgette.

Még mindig az ágyon ültem, onnan néztem. Furcsa, megfoghatatlan nyugalom cikázott keresztül rajtam.

– Nem én vagyok *kiakasztó* – feleltem lágyan. – Hanem te vagy *kiakadva.*

John az ágyammal szemben a falnak támaszkodott, és én is hátradőltem. Másodpercekig farkasszemet néztünk. Kettőnk közül ő tűnt idegesebbnek.

– Nem vagy szomjas? – kérdezte hirtelen. – Innék egy kis vizet.

– Persze – válaszoltam –, én is.

Ellökte magát a faltól, és kiment a szobából. Nemsokára hallottam a csap csobogását.

Felhúztam a lábamat az ágyon, és a térdemre fektettem az államat. Ez a testhelyzet bosszantó nyíltsággal döbbentett rá, hogy

szoknya van rajtam. Szinte sohasem szoktam szoknyát hordani, mert valahogy úgy érzem, túlságosan kivillantja, sebezhetővé teszi a lábamat. A szegélyt kezdtem babrálni, és megpróbáltam lejjebb húzni, hogy eltakarja a térdemet.

Hallottam, ahogy a konyhában egy pillanatra megszűnik a vízcsobogás, aztán John újra megnyitotta a csapot.

Az asztalomon halomban heverő, összehajtogatott ruhákra néztem. A lapos, fából készült hajkefém ott hevert a tetejükön. Olyan volt, mint amit Csehov mondott a színpadon lévő puskáról: ha már egyszer megjelenik a színen, akkor valamikor el is kell hogy süljön. Felugrottam hát az ágyról, és gyorsan bedugtam a zoknisfiókomba. Ahogy visszatoltam a fiókot, John jelent meg újra a szobámban. Hátrafordultam.

– Tessék – mondta, és felém nyújtotta a poharat.

Belekortyoltam.

John becsukta az ajtót.

Megfordultam, és a komód tetejére raktam a poharat. Ott ácsorogtam, és az áttetsző folyadékot bámultam. Mintha minden érzékszervem kiélesedett volna. Hallottam a légkondi halk zümmögését. Hallottam, ahogy a szoknyám hozzáér a lábamhoz. Hallottam a saját lélegzésemet.

És hallottam, ahogy becsukódik mögöttem az ajtó.

– Biztos, hogy nincs itt senki? – kérdeztem elszorult mellkassal.

John a kezemre tette a kezét, és lefejtette az ujjaimat a pohárról. Felé fordultam, hogy lássam az arcát.

– Biztos – felelte.

Nyeltem egyet.

– Minden oké? – tudakolta.

Bólintottam.

– Ideges vagy? – kérdezte.

Ismét bólintottam. Jobb kezét a csuklómra rakta.

– Tényleg ezt akarod? – hangzott a következő kérdése.

Meg sem mozdultam, és levegőt sem vettem.

Közelebb lépett, aztán a jobb kezével megfogta az államat, majd az arca felé fordította, és megcsókolt. Ajka forrón és nedvesen ért hozzám.

Ez volt életem első csókja. Megremegett a kezem.

John arrébb lépett, és leült az ágyam szélére. Megfogta a kezemet, és gyengéden húzni kezdett, hogy a térdére ültessen.

– Gyere, Jillian! – mondta.

Valahogy olyan kásás, nyers és érzelmes volt a hangja.

Aznap éjszaka életemben először történt meg velem, hogy teljesen elvesztettem a fejemet, és csak a testem számított.

2.3. Romeo és Júlia:
Szilaj gyönyör

Shakespeare nagyon is testi. Muszáj annak lennie, hiszen a lapok közé zárva nem maradhatnak fenn a szavai. Testünkhöz, bensőnkhöz tartoznak. Csak hangosan olvasva ízlelhetjük meg Shakespeare zamatát. Máskülönben hogyan is értékelhetnénk a *CXXIX. szonett*ben az „sz” és a „cs” hangok vibrálását, az egyre fokozódó lendületet és a tetőpontot követő enyhülést? Ez tulajdonképpen nem is egy vers, hanem maga az orgazmus.

A szellemet mocsokban tékozolni
Kéj, amíg tesszük; s már előtte kéj,
Becstelen, gyilkos, véres, szörnyű, talmi,
Vad, állati és hazug szenvedély;
Mihelyt élvezted, már csömöre éget;
Észbontó inger, s mihelyt megkapod,
Észbontó undor, mint lenyelt csalétek,
Mely őrjíti, akit csábított;
Őrjít, ha elérted, s ha csak kívánod;
Vágyd, élvezd, ott hagyd: érzed viharát;
Próbálva áldás, kipróbáltan átok;
Előbb ígért üdv, aztán délibáb.
Mindezt tudjuk; de kerülni ki tudja
A mennyországot, mely e pokol útja?

Az agy nem a szexet szolgálja, és totál biztos, hogy nem is Shakespeare-t. A Bárd gyakran távolinak, megközelíthetetlennek tűnik, de ez egyáltalán nem így van. Nem elefántcsonttoronyban élt. Ott van a bordáid közt, a medencémben és testünk minden egyes részében, amelyen vér folyik keresztül. Shakespeare nyers. Shakespeare véres. Shakespeare testi.

Ahogy a *Romeo és Júlia* is testi.

Egyébként aznap éjjel a hálószobámban nem szeretkeztünk Johnnal. A szex meg sem fordult a fejemben. Mindketten olyan

impulzusokat adtunk inkább át, amelyek még a szexnél is mélyebbre hatoltak.

John térdén feküdtem, és az arcomba lógott a hajam.

– Kényelmes? – kérdezte John halkan. Bal kezével lenyúlt, és a nyakam egyik felén összefogta a hajamat.

Nehéz lett volna válaszolni a kérdésére, mivel a torkomba szorult a gyomrom.

– Úgy nézek ki, mint akinek kényelmes? – mormogtam.

John kuncogni kezdett.

– Nem hinném – felelte. Megragadta a szoknyám szélét, és felhúzta a derekamig.

Összerezzentem. Nem volt rajtam szexi fehérnemű. Jobban belegondolva nem is volt ilyenem. Ekkor épp pettyes bugyi virított rajtam.

John ezt is lehúzta. Hallottam, ahogy levegőt vesz.

– Fantasztikus segged van – mondta.

Elpirultam az örömtől. Nem fogok vele vitatkozni. Örökké hálás leszek azért, hogy egy olyan testrészem a fétisem, amit történetesen még szeretek is.

– Milyen praktikus, hogy pont akkor vettél fel szoknyát, amikor csak mi ketten vagyunk a lakásban – évődött John, miközben megpaskolta a fenekemet.

Fészkelődni kezdtem, próbáltam jobb pozícióba kerülni, de csak az egyensúlyomat sikerült elvesztenem, és el kellett kapnom John bokáját, hogy megtámasszam magam.

– Ez csak véletlen – erősködtem.

– Tényleg? – kérdezte John. – Egy ideje már kerülgetjük a dolgot.

Nyeltem egyet. Igazából már azelőtt megtudtam Kylie és Ana elutazásának hírét, hogy John elmondta volna. Szóval miért is vettem fel szoknyát?

Balra fordítottam a fejem, hogy a vállam felett az arcába nézzek.

– Még mindig ki vagy akadva, John? – mormoltam.

John teste megváltozott körülöttem. Izmai megfeszültek, egyre erősebben nyomta oda a bal kezét a derekamhoz, felsőtestével pedig előrehajolt. Már nem paskolta gyengéden a jobb kezével a

fenekemet. Amikor újra megszólalt, olyan nyers hangon beszélt, amit még sohasem hallottam tőle.

– Jillian – kezdte. – Fogalmad sincs, mennyire.

Ha őszinte akarok lenni, bármilyen katartikus hatást váltott is ki ez az első fenekelés, picit azért csalódást keltett. Nem teljesen olyan volt, mint amiről fantáziáltam. (A fétis csak akkor működik, ha már abszurd módon részletes.) Ami azt illeti, nem fájt eléggé. Mentségére legyen mondva, John vigyázva csinálta, hiszen ez volt az első alkalom. És sokkal jobb, ha valaki először úgy érzi, hogy fájhatna jobban is, mintha túl sok lenne neki. Amiatt is csalódtam, hogy aznap éjjel nem sírtam el magam. Évekkel később megtanultam, hogy sok fenekelésfetisiszta az orgazmussal egyenértékűnek tekinti a sírást – olyasminek, amire vágyik, de bizonytalan, hogy bekövetkezik-e. A legtöbb emberhez hasonlóan nekem sem szabadott volna meglepődnöm, hogy első alkalommal nem jutottam el a „csúcsra”.

Habár a legnagyobb csalódást az keltette, hogy nem lettek rajtam kék-zöld foltok. A zúzódások a legtöbb ilyen beállítottságú fetisisztánál – vagy legalábbis nálam – olyanok, mint mondjuk a tizenéves vaníliáknak a kiszívott nyak. Azt akartam, hogy legyenek rajtam zúzódások, mivel a történtek testi nyomai után sóvárogtam. Megerősítést akartam, hogy végre megvalósult a legtitkosabb fantáziám. Azt szerettem volna, hogy a testemen is látszódjon az érintés nyoma.

– Most már van mire gondolj, ha netán legközelebb kísértésbe esnél, hogy kábszerezz – közölte utána John, és rám kacsintott. Az ágyamon ültünk, és összegabalyodtak a végtagjaink, akárcsak az érzéseink.

Felháborodva néztem rá.

– Te vagy a világ legálszentebb dílere – jelentettem ki. – Kártérítést követelek! – És azzal kinyújtottam a kezem.

John ledermedt.

– De hát ingyen kaptad – tiltakozott. – Sohasem akartam, hogy fizess.

Kuncogni kezdtem.

– Valójában szerintem nagyon is akartad.

Másnap reggel rá kellett döbbennem, hogy kék-zöld foltjaim ugyan nem lettek, de annál több szégyen telepedett rám. Egyedül ébredtem fel, szomjas voltam, pisilnem kellett, mégsem tudtam magam rávenni, hogy kilépjek a szobámból. Még sosem éreztem magam ennyire megalázva. John szobája közvetlenül a nappaliból nyílt.

Most nem bírtam volna látni őt.

Kikecmeregtem az ágyból, és résnyire nyitottam az ajtót. Kidugtam a fejem, és hallgatóztam, hogy milyen zajok jönnek az előszoba felől. Semmi. Hol lehet John? Sohasem dolgozik vasárnap, hiszen ilyenkor Sevilla-szerte megáll az élet. Mégsem úgy hallatszik, mintha a lakásban lenne. Talán már korábban felkelt és lelépett. *Reméltem,* hogy így van.

Pontosan olyan helyzet volt, amikor a legszívesebben felordítottam volna:

– Demetrius!

A lehető leghalkabban kiléptem az előszobába, és lábujjhegyen a konyhába osontam. Vizet töltöttem egy teáskannába, és a tűzhelyre raktam.

Miközben vártam, hogy felforrjon, John lépett be.

– A francba! – csúszott ki a számon, amikor megláttam.

– Neked is jó reggelt! – felelte zsebre vágott kézzel. – Hogy érzed magad?

Összeszorított szájjal próbálta megállni, nehogy elnevesse magát.

– Húzz innen! – mondtam. – Épp teát főzök.

Leült a konyha közepén lévő olcsó műanyag asztalhoz.

– Én is szeretem a teát – kockáztatta meg.

– Húzz innen! – közöltem újra.

– Mégis hova menjek? – tudakolta. – Itt lakom.

– Azt akarom, hogy húzz *innen* el – ismételtem. – Épp azon vagyok, hogy feldolgozzam. Meg épp teát főzök.

– Mit kell feldolgoznod?

– Téged, azt hiszem – válaszoltam vállvonogatva.

John pillanatnyi szünetet tartott.

– Nem vagy semmi – mondta végül.

Ellenségesen meredtem rá.

– Talán, mert *valaki* vagyok – javítottam ki.

Aztán elzártam a gázt, forró vizet öntöttem a bögrémbe, majd Johnnal szemben leültem az asztalhoz. Egy szót sem szólt. Belekortyoltam a teámba. Percekig ültünk így, csendben.

Végül én törtem meg a hallgatást.

– Szóval – kezdtem –, totál elbaszott fickó vagy, igaz?

John kacagni kezdett, és én is elnevettem magam. Képtelenül sokáig és harsányan nevettünk, egészen addig, amíg elpárolgott köztünk a feszültség, nekem pedig a könnyeim potyogtak. Végül már alig kaptunk levegőt.

– A pasid akarok lenni, Jillian – mondta John.

Valami ott legbelül nyugtalankodni kezdett bennem.

– Aha – válaszoltam, és a szememet forgatva igyekeztem leplezni az idegességemet. – A tegnapi rohadt éjszaka után úgy gondolod, hogy a pasim lennél.

Válaszul John ismét nevetni kezdett.

Nagyon tetszett. Idegesített, de a lehető legjobb értelemben; és ugyanilyen hatásfokkal sikerült ellazítania is. Olyan természetesnek és szükségszerűnek éreztem a kapcsolatunkat, amilyen, mondjuk, egy pohár víz lehet.

„Madárkának” szólított.

Nem beszélgettünk a perverziónkról, még akkor sem, amikor felfedeztük. Először nem is én, hanem hónapokkal később John hozta fel a témát. Így egészen odáig azzal nyugtattam magam, hogy tulajdonképpen csak John szexuális érdeklődését elégítem ki, nem a sajátomat. Nem vagyok afféle beteges mazochista – bizonygattam. Csak egy lány, aki egy szadistát szeret. Nem ismertem el, hogy a saját fantáziálgatásaim cinkosa lennék, még akkor sem, amikor e vágyak valóra váltak. Saját magunk fedeztük fel a BDSM birodalmát, ez pedig elég trükkös művelet volt. Hiszen nem voltak tankönyvek a témáról – illetve, ha igen, akkor azokat biztosan nem lehetett kapni a szomszéd könyvesbolt aprócska, angol nyelvű részlegében. Egyikünk sem használt laptopot, én pedig még messze nem éreztem annyira kétségbeesettnek magam, hogy egy nyilvános

internetkávézóban keressek rá a dologra. Annyira fiatalok voltunk: én mindössze tizenhét, John pedig huszonnégy. Bár tapasztalt világfinak hittem őt, valójában csak két kölyök játszadozott egy nagyon erős droggal.

Romeo és Júlia szintén veszélyes szexuális kábítószerekkel kísérletezgettek. Az egyik kedvenc Shakespeare-darabom volt a rossz csillagzat alatt született, viszálykodó családokból származó szerelmesek története. De a milliószor fejünkbe sulykolt értelmezéssel szemben a *Romeo és Júlia* nem a szerelemről, hanem a vágyról szól. Még a csodálatos és érzékeny Júlia is majdnem rájön erre, amikor már az elején e szavakkal beszél kapcsolatukról: „oly elhamarkodott – oly hirtelen”. A dráma nem a fiatalok szerelmét ábrázolja, hanem azt, ahogy e két ifjú kétségbeesetten, sóvárogva vágyik a szerelemre, hogy aztán tragédiába fulladjon az egész.

Sóvárgásukból sohasem származik valamilyen jobb dolog.

Minden a testi, szexuális vonzerő körül forog. Amikor Romeo először látja meg Júliát, így vélekedik róla: „A koldus földre kár ily égi fény!” Pár sorral később pedig ezt mondja: „Szivem, szerettél már? Ne hidd, ne hidd! Hogy mi a szép, azt most tudtad meg, itt.” Ha Romeo szerint a lány szépsége „égi fény”, amelyet világunk meg sem érdemel, akkor hogyan is élhetnének a mindennapi szerelem egyhangú színfalai közt? El tudjuk képzelni, ahogy együtt öregszenek meg, és havonta befizetik a számlákat, meg azon vitatkoznak, hogy ki vigye le a szemetet?

John első kérdésén, amikor arra volt kíváncsi, hogy elfenekeltek-e már valaha, és a rá következő beszélgetésen kívül, ahol még az ominózus szót sem tudtam kimondani, csak néhányszor került szóba köztünk a szenvedélyünk.

Az egyik ilyen beszélgetés – ha nevezhetem egyáltalán annak – néhány héttel a konyhabeli csevejünk után játszódott le. John elköltözött a közös lakásból, és a folyó másik oldalán, a Triana-városrészben vett ki egy kis stúdiólakást. (Örültem, hogy elmegy. Mindig szép akartam lenni előtte, ezért nagy megkönnyebbülést jelentett, hogy a távozása után újra tréningnadrágban flangálhattam a lakásban. Még ennél is fontosabb, hogy legnagyobb örömünkre

lett egy közös „játszóhelyünk”. Itt végre nem kellett amiatt aggódnunk, hogy Kylie, Ana vagy ne adj’ isten Carlos meghall valami kínos dolgot.) Egyik délután épp rántottát sütöttünk az új lakásában. Mindig ezt ettünk, mert a tojás olcsó volt.

– Az előző barátnőiddel is csináltál ilyesmit? – kérdeztem nyugtalanul.

– Rántottát? Persze, időnként előfordult – viccelődött John.

Szemrehányón néztem rá.

– Nem erre gondoltam – jelentettem ki.

Felsóhajtott.

– Igen, Luce-szal – mondta. Korábban már említette Luce-t, hajdani főiskolai barátnőjét. – De azt hiszem… Szóval, azt hiszem, vele nem volt az igazi.

– Mit értesz ez alatt? – tudakoltam.

John hunyorogva nézett rám.

– Szeretnéd tudni, dráááágám? – kérdezte. Viccesen tudta elnyújtani a szavakat. Aranyos volt ilyenkor, és szerette is ezt kihasználni.

– Nem, inkább mégsem – feleltem. Majd kis szünet után így folytattam: – Őt… Nem bántottad igaziból, ugye?

John az ajtókeretnek támaszkodva rám bandzsított.

– *Téged* sem bántalak igazából, vagy mégis? – kérdezett vissza.

– Meglehetősen – hangzott a válaszom.

A tojás kész lett, és ezzel a beszélgetésnek is vége szakadt. Hát, ami azt illeti, jól kibeszéltük a perverzió szerepét, a hozzájárulást, a határokat, na meg a hajdani és mostani kapcsolatainkat! (Csak hogy tisztázzuk: ez nem az egészséges modell. Inkább arra példa, hogyan *nem* szabad csinálni a dolgot.) John utolsó kérdése azonban gondolkodásra késztetett. Bántott? Technikai értelemben véve persze hogy bántott. Ledöbbentem, mennyire tud fájni. Minden alkalommal azt gondoltam, hogy nem bírom ki – aztán valahogy mégis túléltem, és még többre vágytam. Ekkor magasabb fokozatba kapcsoltunk: már nem a kezét használta, hanem fapálcával, bőrostorral ütött, játékstílusunk pedig az első alkalom tapogatózó, improvizatív stílusáról sokkal intenzívebb, fegyelmezőbb módra váltott. (A rántottás beszélgetésünk idején például kék hurkák őrizték

az előző éjszaka nyomait a seggemen és a combomon.) Durván játszottunk. Még mindig nem szexeltünk – kapcsolatunk első hónapjaiban szűz maradtam –, önmagában a perverziónk kielégített minket. A nemi érintkezés ehhez képest szinte jelentéktelen dolognak tűnt.

Ez az egyik legalapvetőbb téves előítélet a perverz játékokkal kapcsolatban. Nem is lehetne nagyobbat tévedni, mint a BDSM-et (vagy esetemben a fenekelést) csupán a szex valamiféle előjátékának tekinteni. A fenekelés olyasmi, mint a tánc vagy a masszázs: *lehet* ugyan erotikus, de nem feltétlenül az. (Évekkel később a barátom, Abby ezt úgy fogalmazta meg, hogy számunkra a fenekelés nem kizárólag szexuális jellegű – hanem magában foglalja a szexualitást is. Azaz, ha akarjuk, szexuálissá tesszük.) Ez a paradoxon talán a legjobban azzal illusztrálható, hogy a fenekelős „pornó" – legalábbis a saját tapasztalataim szerint – gyakran nem jár együtt konkrét szexszel, hanem egyszerűen *csak* fenekelés. Valaki egyszerre élhet bizarr szokásokkal, és lehet aszexuális – ahogy nagyon sokaknál ez is a helyzet. Még a mi esetünkben is, akiknél a kettő együtt jár, a perverz játék gyakran csupán önmagában létezik. A fenekelés a vacsora, a szex pedig a desszert. Vagyis nincs rá szükségem minden alkalommal – és nem is vágyom rá mindig.

Miután Mercutio „gyenge kis portékának" nevezi a szerelmet, Romeo ezt kérdezi legjobb barátjától: – *A szerelem… Hogy gyenge? Nincs erősebb! És nincs vadabb! Úgy szúr, akár a tüske.*

Mercutio vállat von.

– *Ne hadd magad, ha vad* – feleli –, *s alább ne add! Ugy szúrd meg, hogy kerüljön ő alúl!*

Nagyon tetszett. A fájdalom és a rítus tulajdonképpen drog. Shakespeare-en kívül csak a perverzióm tudott kiszabadítani neurotikus, hiperöntudatos, bizonytalan elmém koporsójából, és szabadon engedni a testemben. A BDSM többi része afféle vendégfellépőként funkcionált csak, a fenekelés számított a lényegnek. Ez lett a középpont. És jó volt.

Többféle téma kíséri a fenekelést. Persze a behódolás és a dominancia is közéjük tartozik, de más is akad. Engedelmesség. Fegyelmezés. Hatalom. Felelősségre vonás. Bizalom. Büntetés.

Nagyon jó szavak ezek. Valaki bizonyára már e kifejezések hatására is maszturbálni kezd. A szójáték is egyfajta szexjáték. Amolyan verbális fétis.

Miközben Johnnal egyre jobban belemerültünk játékainkba, a tudomány segítségével próbáltam igazolni az életstílusunkat. A fájdalom endorfinokat szabadít fel, ez pedig eufóriát okozhat. Olyasféle érzés, mint amit a hosszútávfutók élnek át. A medencében van egy artéria, közös csípőartériának hívják, amely vérrel látja el a nemi szerveket és a feneket. Amikor az egyik rész vérellátása megnő, akkor a másiké is, ez pedig vértolulást okoz. A félelem és a vágy hasonlóan hat az agyra, és hasonló tüneteket is okoz: a tenyér izzad, hevesebben ver a szív, a gyomor pedig háborogni kezd. Az olvasmányaim után úgy döntöttem: nem kizárt, hogy a fétisem csak az idegvégződések és a véredények összekapcsolódásának logikus következménye.

Ezek a fiziológiai dolgok persze nem magyarázzák meg az érem másik oldalát, vagyis John vágyainak forrását. Ő azonban nem tartotta szükségesnek, hogy bármit is igazoljon. Láthatólag messze nem aggasztotta annyira a saját szexualitása, mint engem. Nem érdekelte a tudományos blabla, inkább a testi reakciók egy másik részével volt elfoglalva.

– Minél jobban elfenekellek, annál nedvesebb leszel – mondta egyszer, amikor nem túl elegánsan feküdtem a térdén.

Felemeltem a felsőtestem, és hátrafordultam, hogy ránézzek.

– Baromság! – jelentettem ki felháborodottan. – Nem akarok erről többet hallani!

– Ez nem baromság, ez baromi jó – ellenkezett. – De tényleg így akarsz vitatkozni velem, ebben a pozícióban?

Sohasem éreztem magam ilyen jól.

„Vigyázz, ki vágtat, botlik óhatatlan!” – mondja Lőrinc barát, aki a darabban Romeo és Júlia legfőbb tanácsadója.

Nagyon szerettem volna megérteni Johnt. Rájöttem, hogy a katolikus iskolarendszer tipikus gyermeke, akinek már előre kijelöltetett az útja.

– Hűha – viccelődtem. – Ez mindent megmagyaráz.

– Micsoda? – értetlenkedett.

– Semmi – mondtam mosolyogva. – Még mindig katolikus vagy?

John rosszallóan nézett rám.

– Azt hiszem, mindenkinek a mellkasában ott van egy Isten formájú lyuk – bökte ki végül. Ez nem válaszolta meg a kérdésemet.

Máskor azt akartam tudni, hogy honnan kapta a nevét.

– Hiszen ez olyan tiszta név egy ilyen mocskos fickónak – jegyeztem meg.

– Anyám választotta, mert sohasem találkozott olyan John nevű alakkal, aki ne lett volna szimpatikus – magyarázta. – Legalábbis addig, amíg én nem jöttem – tette hozzá nevetve.

Nem éppen a legjobb módon ismertük meg a határainkat: akkor tudatosultak bennünk, amikor átléptük őket. Egyik alkalommal fenekelés után John az ágyra dobta a nadrágszíját. A barna bőrön nedves, sötét foltok látszottak. Kinyújtottam a kezem, és megérintettem. Vörös lett az ujjam. Vér volt. Megmutattam.

– Hűha! – mondta.

– Tényleg? – értetlenkedtem. – Felsértettük volna a bőrt? Biztos?

Megtapogatta a fenekem, hogy lássa, mennyire komoly a sérülés.

– Nem vészes – közölte. – Olyan, mint a tűszúrások. Mint amikor kiüt az izzadság.

Erre kíváncsi voltam, tehát keresnem kellett egy tükröt, hogy a saját szememmel lássam.

Aztán elképzeltem magunkat kívülről, és teljesen ledöbbentett a látvány. A barátom véresre vert. Engem pedig *felizgatott* a dolog.

HERCEG
Ugy látom hát, hogy azt a szörnyű dolgot
Ti egyetértve tettétek?

JÚLIA
Igen.

HERCEG
Akkor hát a tiéd a súlyosabb bűn.
Szeget szeggel (2. felvonás, 3. szín)

– Téged ez nem aggaszt, John? – kérdeztem még mindig az ágyra hajolva. – Nem vagyunk mi…? – Itt elhallgattam. Képtelen voltam befejezni a mondatot.

– Túl sokat aggódsz – felelte.

Ettől kezdve egyre többször fordultak elő ilyen szélsőségek. Az emberekben nem tudatosul, hogy milyen gyakran (és milyen könnyedén) fordul át a fenekelés véres játékba, és milyen könnyen sérül meg a bőr.

De nem tudtam kiverni a fejemből azt az elképzelést, hogy „vad szerelmünk” beteges dolog. Végül is a pszichiátria hivatalosan annak tekintette. Jelenleg a *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (Mentális rendellenességek kórmeghatározó és statisztikai kézikönyve) a szadizmust és a mazochizmust még mindig a komoly mentális betegségek közé sorolja. (Ha megnézzük, hogy a pszichiátria intézménye eddigi történelme során milyen viszonyban állt a szexualitással, nem éppen hízelgő eredményt kapunk. Régebben például a homoszexualitást mentális betegségnek tekintették, ahogy az önkielégítést is. A szadizmust és a mazochizmust a kézikönyv még ma is mentális problémának tartja, amennyiben kárt okoz a személyiségben. Annak idején ugyanígy kategorizálták az „egodisztonikus homoszexualitást”.) Egyetlen régebbi barátom sem volt Spanyolországban. Legszívesebben felhívtam volna Pengot, hogy elmeséljek neki mindent. De hogyan is kéne egy ilyen beszélgetést elkezdeni?

Ahogy a magánéletem egyre privátabb lett, úgy vált eddig sosem látott mértékben tágabbá a politikai világképem. Nem sokkal Sevillába költözésem után szervezett bombamerényleteket követtek el Madridban. 191-en meghaltak, több ezren pedig megsebesültek. Három nappal később zajlott a 2004-es spanyolországi elnökválasztás. A nemzetközi politika kérdései sürgetőbbnek és fontosabbnak tűntek, mint valaha. Rengeteget olvastam, de egyáltalán nem éreztem, hogy elég lenne. A következő hónapban a CBS csatorna *Hatvan perc* című hírműsora beszámolt arról, hogy az iraki Abu Ghraib börtönben az amerikai katonák foglyokat kínoznak.

– Nézd csak! Ez beteges – mondta John a számítógép képernyőjén a hírműsor egyik fotójára mutatva. – *Ez az,* ami

degenerált. Látod a különbséget? Látod, mennyire más az, amit mi csinálunk?

– Ezzel ne viccelődj, John! – kértem.

– Nem viccelek – válaszolta.

Amikor éppen nem a nemzetközi politikáról, a terrorizmusról és a közel-keleti háborúról szóló újságokat, hírműsorokat bújtam, akkor jobbára könyveket olvastam. Lelkesített, hogy felvettek a Stanfordra, de féltem is tőle. Úgy éreztem, nem illek a főiskolára, amit elképzeltem magamnak. Az tűnt az egyetlen esélyemnek, ha már most elkezdek tanulni, és elolvasom a klasszikusokat. Így hát megrohamoztam a közeli könyvesbolt angol nyelvű részlegét, és hazahordtam a legnagyobb írók műveit: Orwellt, Joyce-ot, Faulknert, Platht, Fitzgeraldot, Nabokovot, Austent, Dickenst, a Brontë nővéreket, Salingert, Platónt, Hawthorne-t, Dickinsont és Bradburyt. Meg Freudot, aki teljesen megőrjített. És Cervantest, aki megnevettetett.

Na meg persze Dosztojevszkijt.

– Ígérd meg, hogy először *A Karamazov testvérek*et olvasod el! – kérte John. – Imádni fogod.

Tényleg bejött. A mazochisták nagyon szeretik az orosz regényírókat.

– Ha bármi olyasmit csinálunk, ami már sok neked, csak annyit kell mondanod, hogy „piros”, és már abba is hagyom – mondta egyszer John. Épp befejeztük a vacsorát, én pedig az egyik kényelmetlen széken fészkelődtem. – Tudod, ugye?

Eddig fogalmam sem volt róla.

– Mint a közlekedési lámpák? Piros, sárga, zöld? – kérdeztem.

John bólintott.

– Pontosan – erősítette meg.

– Ebben az esetben – válaszoltam – piros lámpa.

Kérdőn vonta fel a szemöldökét.

– Én ezt komolyan veszem, Jillian – közölte. – Ez valami vicc volt?

A tányéromban lévő ételt piszkálgattam a villámmal.

– Csak viccelteм – biztosítottam.

– Oké – felelte John. – Ha legközelebb mondod, gondold is komolyan!

Még mindig nem szexeltünk, de minden együtt töltött pillanatunk átitatódott szexualitással. Becsületére legyen mondva, John sohasem sürgetett vagy szorgalmazta a dolgot, habár a köztünk lévő nem éppen tipikus kapcsolati dinamika, valamint a korkülönbségünk is felhatalmazta volna rá. Ő döntötte el, mikor és hogyan játsszunk a fájdalommal, az esetek nagy részében pedig én határoztam meg, hogyan kísérletezzünk a gyönyörrel. Ezen az úton haladva végül a szex is megvolt: Malagában, a Hotel California nevű helyen, egy hétvégi kiránduláson vesztettem el az anális szüzességemet. Nem volt nálunk síkosító, így John benyálazta és napolajjal kente be. Így esett hát meg az első alkalom.

– Tudod, ugye, hogy ez nem számít bele a szüzességembe? Úgy értem, a *szüzesség*-szüzességembe – jelentettem ki az aktus után.

Néhány hónappal később, egy vörös csempés barcelonai lakásban aztán John a *szüzesség*-szüzességemet is elvette, innentől pedig értelmét vesztette ez a kis szemantikai tornamutatvány.

– Te jóisten! – szólt egyszer John. Pár héttel azután történt, hogy szexelni kezdtünk, és éppen a sevillai lakásán feküdtünk az ágyban. – Tegnap reggel seggbe dugtalak, este pedig leszoptál. A kettő között pedig elfelejtettem lezuhanyozni.

Rögtön felültem. Igaza volt.

– Te jóisten! – visszhangoztam.

Kiugrottam az ágyból, és a fürdőszobába rohantam.

– Meg fogok halni! – visítottam, miközben fogkrémet nyomtam a fogkefémre. – Adj valami antibiotikumot!

John elnevette magát.

– Nem lesz semmi bajod – jelentette ki. – Nem volt… Furcsa íze?

Kidugtam a fejem a fürdőszobából. Úgy nézhettem ki, mint egy mókus, mivel annyi habzó fogkrémtől dagadozott a pofazacskóm, amennyi csak belefért.

– Azt akarod tudni – kezdtem, miközben a hab majdnem kifolyt a számból –, hogy *kakaíze* volt-e a péniszednek?

John vállat vont.

– Igen, valami ilyesmit – mondta.

Eltűntem a fürdőszobában, és a mosdóba köptem a fogkrémet. Ha lehetséges egyáltalán szenvedélyesen köpni, akkor ebben a jelenetben határozottan így történt.

– Nem! – rikácsoltam. – Mi a francért érdekel?

– Ne szidj engem, madárkám! – válaszolta hűvösen. – Tudod, hogy jobban teszed!

Visszafordultam a hálószobába, és a kezemben lévő listerines üveggel Johnra mutattam.

– Ne kezdd ezt! – fenyegetőztem. – Ne merészeld!

John felvonta a szemöldökét.

– Na, legalább kimosod a szádat… – mondta vigyorogva.

Bezárkóztam a fürdőszobába.

Amúgy senki se vessen meg azért, mert éppen a Shakespeare legromantikusabb darabjáról szóló fejezetben kerül szóba ez a seggből szájba játék. Inkább Mercutiót, Romeo legjobb barátját kellene vádolni. Először ő hozza fel az anális szex témáját, amikor azzal cikizi Romeót, hogy milyen nőt kellene találnia magának. A vak szerelemről beszélve ugyanis így szól:

Nem is talál a célba, hogyha vak! –
Egy naspolyafa rejtekében űl,
S fohászkodik, bár volna szíve hölgye
Érett gyümölcs, hogy lágyan nyílna meg.
Ó, Romeo, bárcsak puhulna ő,
Te meg lennél kemény, akár a makk!

Mercutio tréfája persze kétértelmű. (És meglehetősen harsány.) A „lágyan megnyíló gyümölcs” az eredetiben *open-arse,* kettős jelentésű: a segglyukra utal, de Shakespeare idején a naspolya termésének alsó részét jelölte, és meglehetősen kétértelmű, pajzán vonatkozásokkal bírt. E vicc már a 14. században megjelent, Chaucer is használja a *Canterbury mesék* egyik fejezetében, méghozzá „Az ispán meséjé”-ben.{6} A szakasz végének utalása, a „lennél kemény, akár a makk”, pedig nyíltan fallikus jelentést hordoz.{7}

Vagyis Mercutio arra bátorítja Romeót, hogy keressen egy lányt, aki aztán, mondjuk így, váratlan ajtókon átlépve válik „irodalommá”.

A fenekelésekkel járó heves eufóriát erőteljes, megmagyarázhatatlan mélypontok követték. Nagyjából fél vagy háromnegyed nappal a „játékunk” után minden esetben sírógörcsök törtek rám. Kételkedtem magamban, és depressziós lettem. Ordítani és harcolni akartam, vagy összegömbölyödve elbújni valahol – és nem vagyok rá túl büszke, de gyakran pontosan az utóbbit tettem. Évekkel később megtanultam, hogy erre a jelenségre is adható tudományos magyarázat. A BDSM-játékot kísérő fizikai fájdalom hatására endorfin és adrenalin termelődik, és amikor a hormonok szintje visszaáll a normálisra, rendszerint szomorúság és bizonytalanságérzés telepszik az emberre. (Nemcsak a behódolókra jellemző ez a megzuhanás, hanem a dominánsoknál is előfordul.) Ám mivel egyikünk sem ismerte frissen felfedezett világunk nyelvét, nem értettük, miért törnek rám ezek a depressziórohamok. John időnként azzal reagálta le a hangulatváltozásomat, hogy újra elfenekelt, amitől hirtelen, szinte varázsütésszerűen ismét endorfin került a véráramomba, és jobban éreztem magam. Habár jellemzőbb volt, hogy kerestem valami veszekednivalót, John pedig inkább bezárkózott.

„szerintem te egyáltalán nem törődsz velem, john” – írtam neki egyszer e-mailen minden különösebb ok nélkül az egyik megzuhanásom alkalmával.

– Előbb-utóbb mindegyik barátnőm ír nekem egy csupa kisbetűs e-mailt – sóhajtott fel aznap kicsit később John. (Megijedtem, mert rádöbbentem, mennyire közhelyes lettem, és onnantól sokkal jobban figyeltem a helyesírásra.) Emellett folyamatosan fennállt a veszélye, hogy a betegségem bármelyik pillanatban szétbarmolhat mindent.

John lakásában töltöttem az éjszakát. Épp megmostam a fogam, és beletettem a kefét a kávésbögrébe, amit a pasim fogmosó pohárnak használt. A fürdőszobatükörbe néztem. Júlia bámult vissza rám. Valami azonban nem stimmelt. Szürkének, merevnek, hűvösnek tűnt, mint egy halott a kripta mélyéről.

Éreztem valamit, mielőtt beköszöntött a roham. Az ujjaimból és a kezeimből kiindulva először különös energiahullám futott végig a

testemen. Aztán bénulás tört rám, a testem pedig magába zuhant, kicsúszott az ellenőrzésem alól, mint valami régi, összegyűrt bevásárlólista. A következő pillanatban a fürdőszoba padlóján feküdtem. A kezemen feküdtem, nem tudtam felállni vagy megmozdulni. Még kiabálni sem. Rossz volt. Ennyire rosszul még sohasem éreztem magam.

Kinyílt a fürdőszoba ajtaja.

– Jillian, mi a franc van? – hallottam John hangját.

Nem tudtam beszélni, így inkább a szememet sem nyitottam ki.

Éreztem, ahogy John átölel, és felemel a hidegkék járólapról. Ugyanebben a pillanatban már tova is tűnt az átmeneti bénulás, valahogy úgy, mint amikor a tengerpartról visszahúzódik a hullám. Elbőgtem magam.

– Hahó, figyelj – mondta John gyengéden –, ha azt akarod, hogy cipeljelek, csak kérned kell!

Próbáltam nevetni, de a mellkasomból előbukkanó hang sírással keveredett, így végül csak egy fojtott csuklás lett belőle.

John bevitt a hálószobába, és lerakott az ágyára. Végre újra tudtam mozgatni a kezemet. A szemem elé raktam, ne lássa, hogy sírok. Leült mellém.

– Nem tudom, mi volt ez – mondtam –, de nem akarom, hogy így láss.

– A csajom vagy – válaszolta. – Itt vagyok veled.

Mellkasához szorítottam az arcomat.

Másnap úgy döntöttünk, hogy Barcelonába költözünk. Készen álltam, hogy megváltozzon a színpadkép. Meglepetésemre John talált egy alacsonyabb beosztású melót az egyik spanyol jogi cégnél. Még csak most töltötte be a huszonötöt. Ha már fel kellett nőni, ez is legalább olyan megfelelő időpontnak tűnt, mint bármelyik.

– Talán nem úgy tudlak a legjobban távol tartani a drogoktól, ha én árulom őket – magyarázta, és rám kacsintott.

Barcelona amúgy csodálatos volt. A Szent Pál Kórház mellett béreltem egy szobát, John pedig a közelben lévő lakásába költözött. (Barcelonában nem találtam pincérmunkát, így ekkoriban Johnt pumpoltam, illetve időnként kaptam egy-egy csekket anyámtól,

akinek fogalma sem volt, hogy mi történik velem a világnak azon a távoli részén.)

Mivel csak turistavízummal érkeztem az országba, háromhavonta el kellett hagynom az Európai Unió területét. Amíg Sevillában laktunk, időről időre egyszerűen átkompoztunk Marokkóba, hogy aztán megújíthassam a vízumot. Itt, Barcelonában azonban úgy döntöttünk, hogy megtörjük a rutint, és inkább fapadossal elrepültünk egy hétvégére Svájcba. Genfben szálltunk le, és rögtön fel is ültünk egy, az Alpokba tartó vonatra. Jókat hallottam ugyanis a Berni-felvidéken lévő Gimmelwald nevű városkáról, és szerettem volna látni.

Megérkeztünk az Alpesekhez, és a hegység lábánál lévő, olcsó motelben töltöttünk el egy éjszakát. Májusban jártunk, egy hónap múlva töltöttem be a tizennyolcat. A hotel előcsarnokában volt egy számítógép, így reggel megnéztem a mailjeimet. Jött pár spam, ezeket kitöröltem. Anyám nekem is átküldött egy lánclevelet, amiből megtudhattam, hogy a szőlőzsír milyen mérgeket tartalmaz. Ez is ment a kukába. Kaptam még egy üzenetet a hajdani gimis osztályelnöktől (láthatólag elfelejtettek kivenni a levelezési listából, amikor leléptem). „A LEGSZUPEREBBBB SZALAGAVATÓ!!!” – ez volt a tárgy.

Hát ez is eljött?

Töröltem. Nem érdekelt a szalagavató.

Johnnal elsétáltunk az állomásra, és felszálltunk a Gimmelwaldba tartó felvonóra. Piciny városka volt az Alpok oldalában, nagyjából 1400 méter magasságban. Alig kétezren lakták. Körbejártuk a települést, amíg találtunk egy festői tanyaházat, ahonnan gyönyörű kilátás nyílt a hegyekre.

Ültünk a fűben, és bámultuk a körülöttünk lévő tájat. Hihetetlen volt. Hatalmas hegyek nyúltak az égbe, körbe-körbe zömök, barna kőszirtek, mintha tökéletes svájci csokidarabkákat szórtak volna meg porcukorral. A hegyormok lábainál lévő zöld mezőkön kicsinyke falvak virítottak. Még sohasem láttam hasonlót.

– Lenyűgöző – szóltam.

– Hiányzik az óceán – válaszolta John.

Felé fordultam. Nem volt jellemző rá az ilyesféle morózusság.

– Mit szeretsz úgy a szörfözésben? – kérdeztem végül.

John mögém ült, karjait a vállam köré fonta, így nekidőlhettem, mintha csak egy szék lenne.

– Nagyon nyugis – mondta. – Csak a lélegzésemre, a deszkára és a vízre kell figyelnem. Időnként körém kerekednek a hullámok, és keresztülsiklok egy hűvös, kék alagúton. Tökéletes érzés. Nincs is ennél tökéletesebb.

– Szuperül hangzik – értettem egyet.

– Megtaníthatlak – jelentette ki John, és látszott, hogy izgalomba jött a dologtól. – Van Fidzsin egy hullám, amiről sokat álmodozom. Cloudbreaknek hívják. Majdnem tökéletes lejtésű. Ha választhatnék a Föld összes hullámai közül, ezt szeretném a legjobban meglovagolni. Szívesen elvinnélek.

Kezemet végigfuttattam a lábán lévő hosszú forradáson. Pár évvel ezelőtt egy szörfös balesetben szerezte. A Hawaii-szigeteknél lévő Banzai Pipeline-hullám környékén híresen sekély a víz, és élesek a zátonyok. Itt esett el John, amikor egy korallba gabalyodott a szíj, amivel a szörfdeszkához rögzíti magát, és lerántotta a víz alá. Miközben próbált kiszabadulni, egy zátony felhasította a lábát. Csúnya, nagy sebhelyet kapott emlékbe, és a víz alatt eltöltött hosszú pillanat sem múlt el nyomtalanul, amikor teljesen kiesett a kezéből a gyeplő: azóta ugyanis folyamatosan retteg a fulladástól. Sohasem szabadott hozzáérnem a nyakához. Ez valódi törvénynek számított, nem úgy, mint egy csomó játékszabályunk, amiket bármikor megszeghettem. Valahányszor valaki hozzányúlt a nyakához, rögtön fuldokolni kezdett.

– Nincs valami jó egyensúlyérzékem – vallottam be, mire John elnevette magát.

– Majd biztonságos helyre viszlek, madárkám–mondta, és átölelt. – Van néhány jó hely kezdőknek Portugáliában, ahol pár kisebb hullámot lovagolhatsz meg. Átugrunk majd a határon, és elmagyarázom, hogy kell csinálni.

Megnyugtatott az ölelése. Olyan érzés volt, mint a szerelem. De nem tudtam kimondani.

Helyette inkább így szóltam:

– Szeretem, ahogy a szörfözésről beszélsz.

John bólintott.

– A víz az én valódi elemem – válaszolta.

Mivel kint voltunk a szabadban, így „biztonságban” éreztem magam, és úgy döntöttem, húzom egy kicsit. Kibontottam az üvegemet, és egy kicsit belefröcsköltem az arcába.

John hátrahőkölt, és meglepődve pislogott, amikor a hajából a szemébe folyt a víz.

Kuncogni kezdtem.

– Ezt nem kellett volna – mondta végül olyan hangon, amit igencsak ismertem.

Amikor láttam, hogy reagál, felugrottam és rohanni kezdtem. John utánam eredt, és a mezőn át versenyt futottunk. Nem tartott sokáig, mire elkapott, hiszen elég lassú voltam. A földre vitt, a hátamra fektetett, rám ült, a kezét pedig a vállamra tette.

– Ez hiba volt – közölte, és fenyegetően az arcomra szegezte az ujját.

– Azt mondtad, szereted a vizet – visongtam, és nevetve próbáltam kibontakozni a szorításából. – Csak segíteni akartam.

Derekához nyúlt, és elkezdte kicsatolni az övét.

– Istenem! – kiáltottam. – John, kint vagyunk a mezőn!

– Erre korábban kellett volna gondolnod – mondta, és kihúzta a nadrágszíjat. Igyekeztem arrébb kúszni, de a hasamra fordított, majd a félbehajtott szíjjal ütni kezdte a fenekemet. A lábamra térdelt, majd ráült, így nem menekülhettem. Összekulcsoltam a karjaimat, és elrejtettem az arcomat. A mező másik végén egy fekete-fehér foltos tehén bámult minket.

Shakespeare a *Romeo és Júlia* III. felvonásának 4. és 5. színe közti szünetbe rejti a szexjelenetet.

A hátamra fordultam, élveztem az alpesi tájat és a valódi kielégülést nyújtó fenekelés utóhatását.

– Kelj fel, madárkám! – szólított fel John. – Valaki meglátha minket.

Ő már ekkorra felállt.

A derekára mutattam, ahol már ismét a megszokott helyére került a nadrágszíj.

– Ez egy veszélyes tárgy – közöltem drámaian. – Kell még egy perc, hogy összeszedjem magam. Fogalmad sincs, milyen érzés.

John felhorkantott.

– Oklahomában nőttem fel – mondta. – Úgyhogy pontosan tudom, milyen érzés.

Hidegzuhanyként ért a mondatban rejlő sötét utalás. Semmi sem dermeszti meg annyira a szexet, mint a pszichologizálás.

Felpattantam.

– Oké, már fel is keltem – jelentettem ki. – Most boldog vagy?

– Tulajdonképpen igen, boldog vagyok, drágám – felelte vigyorogva.

Összeszedtük a mező másik végén hagyott vizespalackot, visszamentünk a felvonóval a hegy lábához, majd pár átszállással visszavonatoztunk Genfbe. Imádtam a kirándulásunkat, de azért örültem, hogy hazatérhetünk Spanyolországba. Ott ugyanis tényleg otthon éreztem magam – ellentétben a valódi szülővárosommal, Phoenixszel.

Az egyik svájci vasútállomás írószerboltjában vettem egy jegyzettömböt és egy kék tollat. A következő vonaton, miközben John fejét az ablaknak döntve elaludt, kivettem a jegyzetfüzetet, és rajzolni kezdtem. Fodrozódó hullámokat ábrázolt a kép, még a vízpermetet is sikerült elkapnom. Nem vagyok művész, de ezt tényleg jól elcsíptem. Szuperül nézett ki, büszke voltam magamra.

John még nem ébredt fel, ezért átcsúsztam az ülésére, és bökdösni kezdtem a bordáit. Morgott és elfordult.

– Ébresztő! – suttogtam, miközben újból megböktem. Muszáj, hogy megdicsérje a zseniális rajzomat. – Tűz van!

Ez működött.

– Mi van? – motyogta ébredezve.

– Semmi – nyugtattam meg. – Rajzoltam neked valamit. – Azzal a kezébe nyomtam a művemet.

John sokáig nézte, aztán az ujja hegyével megérintette a hullámot.

– Gyönyörű – mondta végül. – Köszönöm.

– Tetszik? – kérdeztem.

– Nagyon – hangzott a válasz.

– Örülök neki – folytattam –, mert igazán sokat jelentene, ha a hátadra tetováltatnád.

– Mi van? – értetlenkedett.

– Csak vicceltem – nyugtattam meg nevetve.

Nehéz lehet elfogadni, hogy a *Romeo és Júlia* nem szerelmi történet. Túl sok benne a szépség – gyönyörű mondatok és gyönyörű pillanatok –, ami ellentétes lehet a felismeréssel, hogy ez a darab inkább szól a gyerekességről és a sóvárgásról, mint a valódi szerelemről. Szerelem ugyanis csak ott van, ahol párbeszéd is. A tragédia karakterei pedig nem beszélgetnek – még a címszereplők sem. A *Romeo és Júlia* nem igazán romantikus szerelmi történet, sokkal inkább vérfürdő. („Sok-sok gyűlölség s tenger szerelem”[{8}] – állítja Romeo a darab elején, de mintha pont az ellenkezője lenne az igaz.) Hat ember hal meg benne. A tragikus események legfőbb oka pedig jórészt éppen az, hogy nem beszélnek egymással. Shakespeare a *Romeo és Júliá*ban már nem is fejezhetné ki világosabban a kommunikáció fontosságát, hiszen ha idejében megjön a darab végén a levél, jó eséllyel mindkét szereplő életben marad. Ha a kommunikáció kudarcba fullad, a szerelem is halálra ítéltetett.

A *Romeo és Júlia* gyerekekről szól – ahogy még mi is gyerekek voltunk Johnnal. Nem tettük fel egymásnak a megfelelő kérdéseket, nem folytattuk le a szükséges beszélgetéseket. Nem szabadott volna elengedni a fülem mellett, mennyire vészjóslóan hangzik John kijelentése a gyermekkoráról, amikor megtanulhatta, milyen érzés, ha szíjjal elfenekelik. Neki pedig nemcsak utalgatnia kellett volna bizonyos dolgokra, hanem beszélni is róluk. Ahogy nekem is jobban meg kellett volna nyílnom. Ehelyett magam alá húztam a lábamat, a vállára hajtottam a fejemet, és az ablakon kibámulva figyeltük, ahogy a svájci táj elsuhan mellettünk.

Genfbe érve egyenesen a reptérre mentünk. A szállodák sokba kerültek, és amúgy is korán indult a gépünk Barcelonába, így inkább a terminálban aludtunk. A repülőterek legalább ingyen vannak.

Bementünk, és próbáltunk valamilyen kényelmes alvóhelyet találni. Mély, árulkodó, csípésszerű bizsergést éreztem az

altestemben, amit sürgősen orvosolni kellett.

– Mindjárt visszajövök – közöltem. – De ki kell mennem a mosdóba.

– Megvizsgálod, hogy mekkorák a sebek? – viccelődött.

– Nem – néztem rá ellenségesen. – Csak pisilnem kell.

– Persze-persze – mondta szarkasztikusan. – Hiszen *utálod* az egészet.

– Figyelj a hátizsákomra! – utasítottam.

Azzal otthagytam Johnt, és kerestem egy mosdót az elhagyott terminálban. Lőrinc barát már bent volt, épp a kezét mosta. Rosszallóan néztem rá.

– Ez a női mosdó – jelentettem ki. – De gondolom, atyám azért van itt, hogy elmondja: „Szilaj gyönyört szilaj veszély kisért.” Igazam van?

– Pontosan – válaszolta komoly hangon. – Ne feledd!

Lerázta a vizet a kezéről, majd letépett egy papírtörlőt. Aztán kiment, és hagyta becsapódni maga mögött az ajtót.

Becsuktam rendesen, majd lehajoltam, hogy megnézzem, nincs-e esetleg még valaki az egyik fülkében. Mihelyst meggyőződtem róla, hogy egyedül vagyok, kulcsra zárkóztam, szembeálltam a tükörrel, majd lehúztam a farmeromat és a bugyimat. Megfordultam, hogy megnézzem a seggem. Úgy tűnt, rendben van. Sőt, kifejezetten jónak látszott. Az első fenekelés utáni hónapokban mindkettőnk legnagyobb örömére észrevettük, hogy milyen szépek a sérüléseim. Most is lila és rózsaszín vonalakat láttam a tükörben. Úgy tündököltek rajtam, mint az északi fény az égen.

Azon töprengtem, ha elmennék a szalagavatóra, vajon milyen ruhát kellene felvennem.

Felhúztam a bugyimat, aztán letolt nadrággal beugráltam az egyik fülkébe. Pisiltem, majd kiléptem. Ott álltam a mosdók vonala előtt, amikor hirtelen bosszantó gondolat villant belém.

Nekirontottam a mosdóajtónak, gyorsan kinyitottam, és kifutottam a repülőtérre. Sehol sem láttam Lőrinc barátot. Végigrohantam a terminálon a kijárathoz, ahol automatikusan kinyílt előttem az ajtó. Jobbra, a sötétségben épp csak ki tudtam venni a szerzetes távoli, barna csuhás alakját. Lefutottam a járdához, hogy utolérjem.

– Hé, seggfej! – kiáltottam.

Megfordult és megvárt. Farolva álltam meg előtte.

– Mi a fasz volt ez? – rikácsoltam a reptérre mutatva. – Valamilyen rohadt metafora? Maga is leveszi rólam a kezét? – mondtam, és mellbe löktem. Hátratántorodott.

– Ne aggódj, gyermekem! – felelte, és megfogta az egyik kezem. – Nem minden a gyermekkorodról szól az életedben. Egy szappandarab néha tényleg csak egy szappandarab.

Megszorította a kezem, majd megfordult, és folytatta útját Genf felé.

Sértetten álltam ott, és néztem, ahogy elmegy.

Amikor visszatértem a repülőtérre, Johnt az emeleten találtam. A falnak támasztotta a hátizsákjainkat, a sajátját pedig párnaként használta. Melléje telepedtem a padlóra, és én is a zsákomra hajtottam a fejem. Keménynek tűnt. Lecsúsztam a padlóra, próbáltam valamilyen kényelmesebb pozíciót keresni, de nem jártam túl sok sikerrel. Aznap éjjel nem aludtam.

Ott feküdtünk, és a repülőtér zajainak lágy morajlását hallgattuk.

Megfordultam, hogy Johnra nézzek. Neki is nyitva volt a szeme.

– Lekéstem a szalagavatómat – mondtam.

John rám nézett pár pillanatig, majd felállt. A közelben lévő, üvegfigurás kirakathoz ment, és felém nyújtotta karját.

– Táncoljunk, madárkám! – mondta.

Feltápászkodtam a padlóról, majd odamentem, és megfogtam a kezét. Szorosan magához húzott. A vállára raktam a kezem, ő pedig a derekamra tette a magáét. Ott, a genfi reptér emeletén, repülőre váró, alvó utasok és egy éjjeliőr társaságában a mellkasára hajtottam a fejemet, és táncolni kezdtünk. Aprócska fényszikrák verődtek vissza az üvegfigurákról, és szóródtak szét a terminál padlóján.

– *Nézd, arany köröcskék sürűn borítják a menny boltozatját* – hallottam Lorenzónak, *A velencei kalmár* szereplőjének a hangját, aki éppen az érkezőfolyosón táncolt feleségével, Jessicával.

Aztán néhány szórványos horkantást leszámítva csend lett. Táncoltunk, képzeletemben pedig ott csengtek a zene taktusai.

2.4. A makrancos hölgy:
Ha vad, alább ne add!

John megragadta a karomat.

– Hazamegyünk – morogta, miközben végigrángatott a Passeig de Gràcia nevű zsúfolt barcelonai utcán. – Jól elfenekellek, és majd megtanulod, hogy ne vesztegesd az időmet!

Azzal lelépett a járdaszegélyről, és taxiért integetett.

Még csak tizennyolc múltam, és a legtöbb tinédzserhez hasonlóan én is képtelen voltam pontos lenni. Johnnak az agyára ment a dolog. Szerencsére a pontosságomat (illetve annak hiányát) én irányítottam. Ha izgatottnak éreztem magam (más szóval, ha játszani akartam), húsz perccel később értem a randevúra. Vagy ha véletlenül mégis pontosan érkeztem, besurrantam egy kávézóba, és vártam néhány percet. Ez mindig biztos, előre kiszámítható módszer volt, ha fenekelést akartam kapni.

Most azonban nem tervszerűen késtem el. A metrószerelvényem beragadt az alagútba, emiatt nem értem oda időben. Munka után moziba mentünk volna, John meg is vette a jegyeket.

– Nem én tehetek róla – jelentettem ki. – Bedöglött a metró. Ha el akarsz valakit fenekelni, szerintem keresd meg inkább a metrótársaság igazgatóját!

– De igenis *te* tehetsz róla – javított ki John. – Úgy kell tervezned a dolgokat, hogy negyedórával előbb érj ide. Az teljesen kiszámíthatatlan, hogy pontosan a megadott időre érkezz. Bármikor előfordulhat valami előre nem látható dolog, ahogy most is bekövetkezett.

Egy taxi állt meg a sarkon. John megragadta a vállamat, majd keményen oldalba taszított, és belökött a hátsó ülésre. Ő is becsusszant mellém, majd előrehajolt, és bemondta a sofőrnek a címet. A taxi belehajtott a forgalom áradatába.

Közel ültünk a sofőrhöz, aki jó eséllyel tudott angolul, emiatt csak finoman kezdtem panaszkodni.

– Ez nem korrekt.

– Hülyeség – felelte John –, túlságosan szeretsz okoskodni.

Ebben sajnos egyet kellett értenem. Tényleg szerettem okoskodni. Igaza volt, és ez idegesített. Az internetről összeszedett információk szerint „behódoló” típus vagyok, de ez az én esetemben nem tűnt megfelelő fogalomnak. Sohasem éreztem magam behódolónak, és nem is viselkedtem úgy. Szexuális érésem során mindig ilyesféle kapcsolatról ábrándoztam, most azonban, amikor épp benne voltam, inkább visszakoztam. A *VI. Henrik* sorait kölcsönvéve: ha John „zord, konok, kőszív, lelketlen, nyers” volt, akkor nekem nem inkább „szelíd, hajlékony, résztvevő” típusúnak kellett volna lennem? Ezekből a tulajdonságokból azonban egyik sem illett rám. Szerettem vitatkozni, panaszkodni, alkudozni, tárgyalni – és mindenféle más olyan dolgot, amit elvileg egy „behódolónak” nem szabadna. Nem tudtam mit kezdeni ezzel. A fenekelés fájt. Vágyakoztam rá, fantáziáltam róla, de féltem is tőle. Ettől pedig teljesen összezavarodtam.

Évekkel később megtudtam, hogy egy külön fogalmat is alkotott a szubkultúrám erre a típusra. „Suhancnak” nevezik az olyan alávetettet, akinek sokkal szemtelenebb és támadóbb jellegű a játékstílusa. Egy érett, egészségesen bizarr beállítottságú személy esetén a felelősségteljes „suhanckodás” egyáltalán nem szégyellnivaló, mivel ez csupán egy olyan más jellegű viselkedésmód, ami még jócskán a spektrumon belül van. Akkor még azonban ezt nem tudtam, és úgy éreztem, két szék között a padlóra estem: normálisnak túl perverz vagyok, perverznek pedig túl normális. Még elfuseráltnak sem lettem elég jó.

A taxi megérkezett John lakásához. Bevonszolt a liftbe.

– Megfordult már a fejedben, hogy te is a patriarchális uralmi rendszert képviseled? – mormogtam, ahogy a liftajtó becsukódott. – És ha a patriarchátus terrorisztikus, akkor te terrorista vagy. (Épp akkoriban botlottam bele Andrea Dworkin válogatott írásaiba.)

John tudomást sem vett arról, hogy éppen gyorstalpalót tartok a társadalmi nemekkel kapcsolatos politikai problémákról.

– Szerintem időnként szándékosan késel el – mélázott. – Mindenesetre le fogsz szokni erről a csúnya szokásról.

– Ez nem igaz – bizonygattam zavarodott felháborodással. A meggyőződés talán semlegesítheti azt a tényt, hogy technikai

értelemben véve tulajdonképpen igaza volt.

John zsebre vágta a kezét.

– Szerintem – mondta a lift falának dőlve – egyszerűen *fegyelmezésre* szorulsz. – Aztán vigyorogni kezdett.

A francba. Ez a srác nagyon szexi tud lenni.

– Sohasem késtem el direkt – hazudtam. – Üldözési mániád van.

– Talán – válaszolta –, de ez nem változtat semmin.

– Lefogadom, hogy szereted, amikor elkések – mormogtam nagyon halkan. Ha John meg is hallotta, nem reagált rá.

A lift felért a tizenhetedikre. John a felkaromnál fogva elkezdett a lakása feléráncigálni. Miután belépett, rámutatott a nappaliban lévő kanapéra.

– Hajolj oda a szófa szélére! – parancsolt rám. – És nem ajánlom, hogy próbára tedd a türelmemet! – Azzal kilépett a szobából, és eltűnt az előszobában. A következő pillanatban hallottam, hogy a másik helyiségben bekapcsolja a légkondit.

Amikor kiment, engedelmeskedtem. A kanapé karjára hajoltam, a kezemet egy párnára tettem, és kitoltam a fenekemet. Szerettem ezt a pozíciót. Olyan szexi érzést keltett.

John visszajött a szobába, és elkezdte feltűrni az ingujját.

Mi is a durvaság? Gyakran tettem fel ezt a kérdést. Végül is a közös hozzájárulással létrejövő aktus, ami bennem annyira erotikus és felvillanyozó érzést kelt, más helyzetekben durvaságnak számít. Ez az, ami a legjobban érdekel *A makrancos hölgy* kapcsán.

Könnyű megfeledkezni róla, hogy *A makrancos hölgy* a „színdarab a színdarabban” effektussal játszik. Az első felvonásban ugyanis néhányan megtréfálják Huncfut Kristófot, a részeg üstfoltozót, aki épp egy kocsmában fekszik teljesen kiütve. Gyűrűket húznak az ujjaira, fényűző ágyba fektetik, amikor pedig felébred, nemesemberként bánnak vele. A körülötte lévő idegenek bizonygatják, hogy ő tulajdonképpen egy nemesember, mire Huncfut először elképed. Aztán a többiek meggyőzik, hogy a színjáték meggyógyítja az emlékezetkiesését és a „melankóliáját”, így aztán beleegyezik a dologba, és végignézi a darabot. Ebben a keretben jelennek meg *A makrancos hölgy* főszereplői, Petruchio és Katalin.

Vagyis egy darabon belüli színjáték karaktereiként léteznek, az őket alakító figurák pedig olyanoknak játszanak, akik másnak tettetik magukat, mint akik.

A darab története meglehetősen ellentmondásos. Az elején egy Lucentio nevű gazdag fiatalember beleszeret egy lányba, Biancába. Van azonban egy feltétel: Bianca apja, Baptista leszögezi, hogy a lány addig nem házasodhat meg, amíg nővére, Katalin férjhez nem megy. Hamarosan azonban Lucretio rádöbben, hogy nem lesz könnyű férjet találni a lánynak. Ugyanis városszerte rossz híre van: gorombának, barátságtalannak, morózusnak – vagyis „makrancosnak" tartják. Emiatt senki sem akarja elvenni – ami Katának teljesen megfelel, hiszen ő is utálja a többieket.

Eközben Petruchio megérkezik Páduába, és úgy határoz, hogy feleségül veszi Katalint – pontosabban a Kata apja által megígért nagy hozományra fáj a foga. Petruchio és Kata kapcsolata azonban már az első találkozásukkor rögtön túllép az anyagi kérdéseken. Miután tökéletes szimmetriát alkotva kakaskodnak egymással – nem vitatkoznak, inkább csak összemérik az erejüket –, Petruchio leszögezi Katalinnak, hogy: „Törik-szakad: a hitvesem leszel." Erre Kata semmilyen pimasz visszavágással sem felel – ez pedig egyáltalán nem jellemző rá.

Az esküvő napján Petruchio elkésik. Kata megijed, hogy hoppon marad az oltárnál. A darabban ekkor következik be az egyik olyan ritka pillanat, ami őszintének tűnik: könnyekkel teli csalódottságában ugyanis semmiféle színlelés nincs. Kata olyan nő, aki csak olyasmit hajlandó megtenni, amit ő is akar, vagyis *hozzá akar menni* Petruchióhoz. Végül a férfi befut, a menyegző után pedig a házába viszi újdonsült feleségét.

Mihelyst ketten maradnak, Petruchio hozzákezd Kata kényelmetlen és ijesztő „megszelídítéséhez". Ugyanazt a taktikát alkalmazza, amit a korabeli sólyomtenyésztők: nem engedi aludni, és nem ad neki enni. (Petruchio ezt elvileg a „szerelem" nevében teszi, mivel állítása szerint Kata túl jó az ő szegényes ételeihez és ütött-kopott ágyához.) Ezek a jelenetek nehezen emészthetőek, főleg az olyan nézőknek, akik – mint én is – elhiszik, hogy Petruchio és Kata valóban szeretik egymást. A „szelídítés" művelete azonban

mindkettejüket kimeríti. Amikor Kata nem eszik, Petruchio is éhes marad.

Az utolsó jelenetekben a házaspár visszatér Páduába, hogy meglátogassák Katalin családját. Kapcsolatuk az úton éri el csúcspontját, amikor Petruchio arra kéri Katát, hogy csináljon úgy, mintha a nap lenne a hold, a nő pedig teljesíti kívánságát.

– *Legyen hát hold – vagy nap – ha jól esik* – mondja Kata. – *Szavamra, eztán az lesz nékem is!*

Nem sokkal ezután megcsókolják egymást.

A darab Páduában ér véget, ahol Kata ugyanazok előtt az emberek előtt, akik korábban „őrültnek", „átkozottnak" tartották, hosszú beszédet tart, hogy a nőnek „szerelmet, jó szót, igaz szófogadást" kell biztosítania férjének. Fontos, hogy itt az „igaz" szót használja.[9] E pillanatban (ahogy a darab hátralévő részében is) Shakespeare figyelmeztet, hogy ne feledjük, mi „igazi", és mi csak színjáték.

A makrancos hölgy ugyanis alapvetően a *színjátékról* szól. A fogadósok úgy tesznek, mintha Huncfut valódi lord lenne. A szolgák nemeseknek, a nemesek pedig tanítóknak mutatják magukat. Kata úgy tesz, mintha a nap hold volna, az öreg ember pedig ifjú szűz. Shakespeare darabját átitatja a színlelés, amiről hajlamosak vagyunk elfeledkezni, akárcsak arról, hogy az egész történet egy „színjáték a színjátékban". Lucretio még figyelmeztet is: ne hagyjuk, hogy „porhintés" kápráztassa szemünket. Vagyis bár előre szólnak, nehogy hamis benyomások homályosítsák el a tekintetünket, mi mégis megfeledkezünk róla.

Shakespeare sokszor él a „színház a színházban" megoldásával: például a *Hamlet*ben vagy a *Szentivánéji álom*ban is előfordul. *A makrancos hölgy* azonban az egyetlen, ahol ez szétfeszíti a darab narratív keretét, és a mű lényegévé válik. Ez a részlet lenyűgöző számomra: Kata és Petruchio története annyira valóságosnak és erőteljesnek tűnik, hogy végül ez lesz a főszál.

Kapcsolatuk azonban csak képzeletben létezik. Csupán színjáték.

Vajon ugyanúgy kell kezelnünk a játékot, mint a valóságot?

Természetesen Shakespeare korában is létezett a mazochizmus és a fetisiszta szexualitás, és biztos vagyok benne, hogy ő is tudott ezekről. A perverzió egyik legélénkebb leírása (amely szerintem konkrétan a fenekelős fétisre utal) egy 1599-ben megjelent, John Davies és Christopher Marlowe tollából származó epigramma-és elégiagyűjteményben olvasható, amelyet az akkor harmincöt éves Will Shakespeare jó eséllyel akár olvashatott is.

Midőn Ferenc cafkájával ágyba bújt,
Pálcát s vesszőt kívánt pucér teste:
Mert vágya csak lanyhán aludt,
Míg egy fehércseléd jól el nem verte.
Szegény jó halandó, bár lenne erőm hozzá,
Hogy félórácskát magam ostoroznám.

Thomas Middleton és John Fletcher *The Nice Valour* (A szép vitéz) című, 17. századi drámájának egyik szereplője, Lapet élvezi, ha megverik, sőt még könyvet is szeretne írni arról, miként lehet a legjobbá tenni a verés élményét. Hatvanhét évvel Shakespeare halála után Robert Dixon a *Canidia, or the Witches: a Rhapsody in Five Parts* (Canidia, avagy a boszorkák: rapszódia öt felvonásban) című művében nyíltan írt a mazochizmusról. Itt szerepel egy „bárdolatlan bugris”, aki

…káromkodik s vesszőért kiált,
Ha bölcs írnokok nem simítják farát.
(…)
Oly dühös leszfolyton e fajankó
Midőn nem telik meg vérrel az a zacskó.
Mérték felett immár semmi mást nem élvez,
Csak ha kínt és gyönyört egyszerre érez.
Minél jobban gyötrik, annál több a vágya
Szólni sem tud már, meg van babonázva.
Vénusz karjaiba mi más repítheti?
Csak egy ostorcsapás, ennyi elég neki.
Gyógynövényt írt fel neki most a doktor,

Hogy átkozott magja inkább kiszáradjon,
És mentsen meg minket több ilyen porontytól.

Ahogy John Yamamoto-Wilson kimutatta, ezek a mazochizmusra való korai utalások mindig ítéletet is magukban foglaltak: Dixon mazochistáját „megbabonázták”, így aztán gyógynövénnyel kell megakadályozni, hogy átörökítse nyomorúságát. Middleton és Fletcher darabjában a mazochista neve, Lapet francia eredetű, és ’szellentést’ jelent. 1639-ben *Of the Use of Flogging in Venereal Affairs* (A korbácsolás szerepe az érzéki viszonyokban) című, a szexuális mazochizmusról szóló értekezésben (amely David Savran szerint kétszáz éven keresztül a téma mértékadó szövegének számított) a szerző, Johann Heinrich Meibom azon „örvendez(ett)”, hogy amennyiben Németországban előfordult egy ilyen „perverz” eset, a mazochista „lángoktól sújtva szigorú büntetést nyert”, azaz élve elégették.

Maga Shakespeare jóval finomabban (és elnézőbben) írt a témáról. Kleopatra például azt mondja a halálról, hogy olyan, mint a „szeretőnk szorítása: fáj, de mégis kívánjuk”. Emellett előfordul néhány erőteljes szadomazochisztikus utalás a *Szeget szeggel*ben, illetve a *Lear király*ban is. Amikor Petruchio azzal „szelídíti” makrancos Katát, hogy nem ad neki enni, nem hagyja aludni, és nem kaphat új ruhákat, ezt határozottan lehet perverz kínzásnak, ingermegvonásnak tekinteni (vagyis a látástól, hallástól, tapintástól, szaglástól és ízleléstől való megfosztásnak, amely kontrollvesztést eredményez). Ki tudná megmondani, hogyan szokta csinálni Kata és Petruchio?

Hiszen mindketten színjátszók. A zsémbes és az őrült figuráit alakítják, mielőtt találkoznak egymással – később pedig, amikor Petruchio „megszelídíti” Katát, még mindig szerepet játszanak. Ennek a játéknak a szabályait azonban már saját maguk írták. Ez az egyetlen dolog, ami számít.

Kata és Petruchio szerelmesek. Amikor találkoznak, szinte az első pillanattól fogva egymásba zúgnak. Kölcsönös vonzalmuk tulajdonképpen annyira erős, hogy már az első beszélgetésükkor is a nyalással viccelődnek.

PETRUCHIO
Ejnye, szivem, be mérges kis darázs vagy!
KATALIN
Jobb hát, ha fullánkomtól óvakodsz.
PETRUCHIO
Az orvosság: kitépni hirtelen.
KATALIN
Csak tudná, hol keresse a bolond!
PETRUCHIO
Ki ne tudná, hol a darázs?
A hátuljában!
KATALIN
Nyelvében!
PETRUCHIO
Kinek?
KATALIN
A tiedben, ha hátuljról beszélsz!
Kotródj tehát.
PETRUCHIO
Hogyhogy? nyelvemmel alfeledben?

Mai szemszögből ez úgy hangzik, mintha Petruchio azzal poénkodna, hogy nyelvét Kata seggébe nyomja. (A *Romeo és Júliá*ból pedig megtanulhattuk, hogy Shakespeare-től nem állt távol egy kis anális pajzánság.) De az Erzsébet kori Angliában az „alfelet” jelölő *tail* szó a szlengben nem a fenékre, hanem a vulvára vonatkozott. Ezzel a tudással gazdagodva olvassuk újra az idézett vitát! Képzeljük el, hogy a *fullánk* szó finoman az orgazmusra utal! Így Kata azzal bosszantja Petruchiót, hogy vajon képes-e „megtalálni” a női szexualitás kritikus (és időnként meghatározhatatlan) célpontját, a férfi pedig bizonygatja, hogy pontosan tudja, merre található.

A nők szexuális kielégülésének kérdése még manapság is gyakran a szőnyeg alá söpört téma. Kata és Petruchio párbeszédében azonban egyáltalán nem így van. Találkozásuk első

pillanatától fogva arra épül a kapcsolatuk, hogy *Kata* szexuális öröme fontosabb, mint Petruchióé. A férfi számára minden értelemben véve Kata az első.

A legtöbbünk számára evidens, hogy Shakespeare történetei alapvetően a férfifantáziát jelenítenék meg. Végül is a korabeli angol színházban csak férfiak játszhattak, és persze maga Shakespeare is férfi volt. Ám ahogy a Shakespeare-kutató Stephen Orgel kimutatta, ez az értelmezés nem teljesen jogos.

„A korabeli színház szokatlan szabadságot biztosított a nőknek – írja Orgel. – Több külföldi látogató megjegyezte, hogy az angol nők kísérő nélkül jöhettek ide, és álarcot sem kellett viselniük. Mi több, a közönség nagy része nőkből állt.” A folytatásban a szerző amellett érvel (véleményem szerint meggyőzően), hogy ekkoriban egy színdarab csak akkor lehetett sikeres, ha mindkét nem tetszését elnyerte. Vagyis ha a közönség soraiban lévő hölgyek nem élvezték volna Shakespeare történeteit, művei nem aratnak sikert.

A gyönyör ellentéte nem a fájdalom. A gyönyör ellentéte a tompaság.

John kezei között sohasem maradtam érzéketlen.

Tenyere a fenekemhez csapódott. Már tíz perce fenekelt, én pedig összerándultam az ütéstől. Ujjaimat a kanapéba mélyesztettem.

– Tudod, hogy a te érdekedben csinálom – jelentette ki John. – Mit gondolsz, mit szólnak majd jövőre a professzoraid, ha elkésel az óráról? – És azzal újra megcsapott.

– Őszintén szólva, kicsim, nem hiszem, hogy így reagálnának – válaszoltam. – De ha mégis, akkor szerintem ezek után ki tudnék zsarolni egy jelest.

A poén kizökkentette Johnt. Elnevette magát, és abbahagyta a fenekelést.

– Ez aranyos volt, Jillian – mondta, és keresztülsétált a szobán. Az asztalához ment, és kihúzta a fiókot. – Remélem, viccesnek tartod magad. De ezek a kis vicceid csak egyetlen dologra emlékeztetnek: méghozzá, hogy nem figyelsz rám.

Azzal előhúzott egy vastag vonalzót.

– Talán ez segít majd odafigyelni – jelentette ki.

A gyomrom háborogni kezdett az adrenalinlökettől.

– Ugye ennek nem fémből van a széle? – kérdeztem idegesen.

– Nem, drágám – közölte elnyújtottan. – Ezt kifejezetten neked vettem. Sima favonalzó.

Nagyon gyengéden megpaskolta vele a fenekem. Ettől csak még erősebb félelemhullám futott végig a gerincemen.

– Téged kellett volna elküldenem a boltba érte – merengett John.

– Nem mentem volna el – mormogtam.

A hajamba markolt, és felemelte a fejemet.

– Mondtál valamit? – kérdezte.

– Nem! – visítottam.

Érzem, hogy most világszerte csalódtak bennem a perverz játékokat űzők, mert simán nemet mondtam ahelyett, hogy azt válaszoltam volna: „Nem, uram.” De mit is mondhatnék? Az *uram* szó sohasem szerepelt a játékainkban. Egyszer sem kért meg rá, szóba sem került, hogy használjam. Ez a szócska meghatározza ugyan az erotikus vágyaimat, de valahogy mégsem vált a mindennapi életem részévé.

– Szerintem sem – mondta John, és elengedte a hajam. A kezemmel dörzsölni kezdtem sajgó fejbőrömet.

Aztán hallottam, hogy valami keresztülzúg a levegőn, és éles, durva ütés csattant rajtam. Felsikoltottam, és hátranyúltam, hogy kezemmel védjem az ülepem. Mazochista vagyok ugyan, de a fájdalom attól még fájdalom marad.

John a kanapé szélére, közvetlenül mellém tette le a vonalzót. Egy pillanatig azon tűnődtem, vajon végeztünk-e. Aztán hallottam azt a jól ismert hangot, ahogy a selyem végigsimítja a textilt. Levette hát a nyakkendőjét. (Amikor Barcelonába költöztünk, és John új munkát talált, felhagyott a Sevillában megszokott farmer-póló stílussal.)

– Már korábban is megmondtam, hogy ne tedd ide a kezedet! – szólt. – Ha véletlenül megütöm, komolyabb bajod is lehet. – Azzal előrehajolt, megragadta a csuklóm, és a testem előtt összekötözte a kezemet. Ezután újra felállt. Szemrehányón néztem rá, és

megmozgattam a kezeimet, hogy megigazítsam a csuklóm körül a szövetet.

– Miért fenekellek el, Jillian? – kérdezte John mögöttem. Rekedt volt a hangja. Újra megütött néhányszor a vonalzójával.

– Mert elkéstem – pihegtem.

– Mit teszel, hogy ez ne történhessen újra meg?

Újabb néhány csattanás következett.

– Találni fogok egy varázsmetrót, ami soha semmilyen körülmények közt nem robban le – gúnyolódtam.

Ekkor John bal kezét a hátamra téve leszorított, és a vonalzóval gyors ütemben harmincszor vagy negyvenszer erősen megütött. Megpróbáltam hátranyúlni a kezemmel, hogy útját álljam, de a nyakkendő miatt magam előtt kellett tartanom.

– Nem ezt a választ akartam hallani – jelentette ki.

Az ütések zápora nyomán keletkező fájdalomtól és meglepetéstől minden ellenállás elpárolgott belőlem, és sírni kezdtem. Lehúzódtam a kanapéról, térdre borultam, és igyekeztem a vonalzó hatótávolságán kívül biztonságba helyezni a fenekemet.

John gyengéden megpaskolt.

– Hová akarsz menni? – kérdezte határozott hangsúllyal. – Állj fel! Még nem végeztünk.

Megráztam a fejem. Egy könnycsepp pottyant a szőnyegre.

– Ne! – szipogtam. – Kérlek! Nem bírom!

Komolyan gondoltam. Halálosan komolyan.

Persze, ha John nem tette volna meg, amit aztán megtett, másnap frusztrált és csalódott lettem volna. Nagyjából úgy tudnám a legjobban elmagyarázni a dolgot, hogy John olyan volt, mint egy személyi edző, aki a tornateremben még egy végső adagnyi gyakorlat elvégzésére kényszerít. (Sohasem fogom megérteni, hogy miért lenne a mentális erő bizonyítéka az, ha valaki egy sportteljesítményért képes fájdalmat elszenvedni, miközben ha ugyanezt szexuális gyönyörért teszi, akkor ez sokak szerint éppenséggel mentális betegségre utal.) Senki se feledje: ekkorra már megbeszéltünk egy biztonsági jelszót, és a „ne, kérlek, nem bírom” szavak közül egyik sem számított annak – bármennyire is őszintén gondoltam egyébként.

– Mit is mondtam az előbb? – kérdezte John, és meg sem mozdult. – Te sem akarod, hogy újra megkérjelek!

Remegve és sírva engedelmeskedtem.

John kinyújtotta a kezét, hogy megérintsen.

– Sóhajts, Jillian! – mormolta lágyan.

Beleegyezően bólintottam.

– Nem akarsz esetleg újra válaszolni a legutolsó kérdésemre? – tudakolta. Immár elillant a hangjából a lágyság.

– Legközelebb negyedórával előbb elindulok – szavaltam szipogva.

– Na, ez már jobb – mondta ő.

Kinyújtotta a kezét, majd az ujjai végével megsimogatta a fenekem. Nem számítottam erre a lágy érintésre, ezért összerándultam, de meg is nyugtatott. Megértettem, hogy mit csinál. Adott egy kis szünetet. Le kellett nyugodnom, mielőtt újra izgalomba jönnék.

– Majdnem végeztünk – szólt. – Nagyon jó kislány vagy. Büszke vagyok rád.

Ujjait végigszántotta a bal farpofámon lévő zúzódásokon, amelyek most kezdtek előtűnni, mint valami polaroid fénykép. A kanapén lévő vánkosba temettem az arcom. Érzékeimet annyira kiélezte és megfeszítette a fenekelés, hogy John gyengéd érintése szinte elviselhetetlenül intenzíven hatott, mint amikor az orgazmus után a bőr hiperérzékennyé válik. Mély levegőt vettem, majd remegve és halk mormogással fújtam ki. Ekkor John elhúzta a kezét, és az érintéséből átsugárzó bódulat eloszlott.

– Még tíz ütést fogsz kapni – mondta, miközben a vonalzóval a fenekemet paskolta, hogy megmutassa, mire számíthatok. – Szeretném, ha hangosan számolnád. Ha jól viselkedsz, tíznél abbahagyjuk. De ha úgy érzed, hogy muszáj újabb bölcsességeket megosztanod velem, továbbmegyünk. Érthető voltam?

Fejemet a párnába fúrva bólintottam.

Abban a pillanatban megértettem, hogy milyen lehetőségeim vannak. Ha nem bírom tovább, akkor az utolsó tíz ütés alatt „jól viselkedem”, és máris vége a dolognak. De ha tovább akarok menni, akkor vitatkozhatok, engedetlenkedhetek, a játék pedig folytatódik. A

bizarr rituálé csak látszólag önkényes, valójában azonban mindig alapvetően az együttműködésre épít. Én is irányíthatom a helyzetet.

Erre viszont nem lett szükség. Még csak a negyediknél tartottunk, amikor John abbahagyta a fenekelést, és a derekamra tette a kezét. Bizonytalannak, puhatolódzónak tűnt az érintése. Valami nem stimmelt. Kitöröltem néhány könnycseppet a szememből, aztán hátranéztem a vállam fölött.

John nem engem bámult. A mögöttünk lévő falat és a nagy, széles ablakot fixírozta a tekintetével. Habár a tizenhetediken laktunk, az udvar másik oldalán lévő épület ablakai épp ránk néztek.

– Azt hiszem, valaki minket figyel – mormolta.

– Úristen! – sóhajtottam, és a padlóra gördültem, hogy kikerüljek a látótávolságból.

– Egy nő volt. Már elment – mondta John, és elhúzta a függönyöket. – Minden oké.

– Egyáltalán *nem* oké! – visítottam. Talpra ugrottam, és amilyen gyorsan csak tudtam, letolt nadrággal és bugyival keresztülrohantam a nappalin, be a fürdőszobába. Bezártam az ajtót. – Úristen! – nyögtem ismét.

John megkocogtatta az ajtót.

– Engedj be, madárkám! – szólt. – Minden oké. Valószínűleg csak felizgult.

Nem tűnt valami meggyőzőnek.

– Belefojtom magam a fürdőkádba – jelentettem ki. Egészen pontosan el tudtam képzelni, hogy nézhettünk ki az átellenben lévő nő szemében.

John elnevette magát.

– Ne röhögj! – üvöltöttem. – Ez nem vicces.

Kintről tompa puffanás hallatszott.

– Leültem az ajtóhoz – mondta John. – Szólj, mielőtt kijössz, mert nem szeretnék hátraesni és betörni a fejem!

Tudomást sem vettem róla, mert éppen a fogaimmal próbáltam kiszabadítani a csuklómat. Aztán lerángattam pár törölközőt a fogasról, és kicsinyke vackot kezdtem építgetni magamnak a kádban.

– Nem értem, mitől vagy úgy kiakadva – folytatta John. – Legrosszabb esetben is engem zárnak börtönbe.

– Ez igaz – ismertem el. – De a börtönben legalább megtanulsz rendesen spanyolul.

– Azért ugye kijössz a fürdőszobából, és igazolsz, ha megérkeznek a zsaruk? – kérdezte. Érződött a hangján, hogy most csak félig viccel.

– Eszemben sincs – közöltem, majd belemásztam a törölközőkből készített fészkembe, és összegömbölyödtem. – Arra vigyázz majd, hogy ne ejtsd le a szappant! – tettem hozzá segítőkészen.

Hallottam, ahogy John az ajtó túloldalán felsóhajt.

– Egy magadfajta nőnek nem behódolónak és engedelmesnek kellene inkább lennie? – kérdezte.

Kővé dermedtem. Eléggé mellbe vágott a kérdés.

– Szerencséd, hogy egyáltalán hajlandó vagyok csinálni veled – böktem ki végül.

Újabb sóhajtás.

– Oké, oké – válaszolta.

A kád szélére hajtottam a fejem, és becsuktam a szememet.

Amikor újra kinyitottam, Katalin ült a kád peremén.

– Zárva az ajtó – mondtam neki. – Hogy jöttél be?

Kata vállat vont.

– Azt hiszem, ez lehet az egyik előnye, ha valaki kitalált személy – közölte.

Visszahanyatlottam a törölközők közé.

– Sokan nem kedvelnek – szóltam. – George Bernard Shaw szerint „undorító” a kapcsolatotok.

Erre ismét megvonta a vállát.

– Tudom – közölte. – De másvalaki szemében egyikünk sem több puszta képnél. Megfoghatatlan, mint egy szó, és ugyanolyan gyorsan meg is változik.

– Most nem az én képemről van szó, Kata – feleltem erre. – Hanem a tiédről.

Felállt, és csendben elfordította a fürdőszobaajtó kulcsát.

– Biztos vagy benne? – kérdezte, és rám pillantott a válla fölött, miközben távozott.

Eltelt húsz perc. Nem jöttek a rendőrök.

– Jó lenne, ha beengednél, madárkám! – hallatszott John hangja az előszobából.

– Már legalább fél órája nyitva van – feleltem a fürdőkádból, a törölközők fészkébe vackolódva. – Bármikor bejöhettél volna.

Az ajtó kitárult. John fáradtnak látszott.

– Kinyitottad? Miért nem szóltál?

Vállat vontam.

Levette a cipőjét, és bemászott fölém a kádba.

– Van nálad koton? – kérdeztem.

A testem köré fonódott, és a kád szélére tolt. Alulra csúszott, én pedig elhelyezkedtem rajta.

– Ez nem az, aminek gondolod, Jillian – mondta, miközben ő is kényelembe helyezkedett. – Csak a karjaim közt szeretnélek kicsit tartani.

– Ó – válaszoltam erre.

– Amúgy meg, a jövőt illetően, mindig van nálam koton – közölte elcsigázott mosollyal.

Rásandítottam.

– Ezek szerint voltál cserkész? – tudakoltam.

– Mi van?

– Az ő jelszavuk, hogy „légy résen” – magyaráztam.

– Nem – mondta John lágyan. – Sosem voltam cserkész.

A teste és a kád széle közti hasadékba préselődtem, és a vállára hajtottam a fejem. Átölelt, majd lehunyta a szemét. Sokáig így maradtunk csendben, végül John a fenekemre csúsztatta a kezét.

– Minden oké? – kérdezte.

– Ha azt mondanám, hogy rendben vagyok, akkor szerinted innentől nyugodtan használhatnád *azt* rajtam? – kérdeztem, és felnéztem rá.

Mosolyogva elhúzódott, így visszacsúsztam a kád aljába. Ismét fölém került.

– A magam részéről élveztem „azt” – mondta elnyújtott hangon. – Na és te?

Elengedtem a fülem mellett a kérdést.

– A metró amúgy tényleg lerobbant, és beragadt az alagútba – közöltem. – Nem hazudtam.

John felsóhajtott. Fáradtnak tűnt.

Kinyújtottam a kezem, és felvettem a földről a kék nyakkendőjét, amit oda dobtam le, miután kiszabadítottam magam a fogaimmal. A jobb keze csuklójára tekertem.

Rám nézett. Látszott a szemén, milyen jót mulat a dolgon.

– Mit csinálsz, madárkám? – kérdezte.

– Szalagot kötök rád – feleltem, miközben meghúztam a szövetet, hogy kibogozzam a csomókat. – Jól néz ki.

Válaszképpen John végigsimította a hajamat, majd lehajolt és megcsókolt.

– Rajtad jobban áll – mormogta.

Sokáig maradtunk ott az összegubancolódott törölközők között. Közben a nap is lement. Este lett, mire John kiszállt a kádból, és egyedül hagyott az összegyűrődött fészkecskémben.

– Hé, madárkám! – mondta, miközben letekerte a kezéről a nyakkendőt. – Mit szólnál, ha elmennénk arra a helyre, ahol azt a finom tofut lehet enni? – Lehajolt, és felvette a földre hajított, üres kotoncsomagolót, majd kidobta a szemétbe.

Csodálkozva ültem a kádban.

– Ez komoly? – kérdeztem. Hiszen a tofuzó nem volt közel, Johnnak pedig másnap reggel dolgoznia kellett.

– Persze – biztosított. – De szeretném, ha legközelebb negyedórával korábban ott lennél, ha megbeszélünk valamit – mondta, és rám kacsintott.

– Rendicsek – válaszoltam. – *Fél órával* korábban ott leszek. – A tofu majdnem olyan jó motiváló eszköz, mint a fenekelés.

Spanyolországban nagyon komoly problémát jelentett a családon belüli erőszak – s ez ma sincs másképp. 1936 és 1975 között, amikor Francisco Franco diktátorként irányította az országot, teljesen törvényes dolognak számított, ha valaki megverte a feleségét. Ha egy nő megpróbált megszökni erőszakos férje elől, akár még le is tartóztathatták, majd börtönbe zárhatták, mert „elhagyta az otthonát”. Mindez azért fordulhatott elő, mert a nők bántalmazása generációkon átívelő kulturális szokásnak számított.

1997-ben egy Ana Orantes nevű bátor nő beszélni mert a tévében arról, hogy a férje évtizedeken keresztül brutálisan bánt vele. Orantesnek azonban tucatnyi rendőri jelentés ellenére sem sikerült távoltartási végzést szereznie. Sőt, a férje a tévéműsor után is megtámadta – immár utoljára. Leöntötte a nőt gázolajjal, és felgyújtotta. Orantes meggyilkolásának hírét ezután világszerte a zászlójukra tűzték a családon belüli erőszakot ellenző aktivisták.

Hat évvel később, 2003-ban, amikor Johnnal éppen Spanyolországban éltünk, a nők elleni erőszak kérdése újra mindennapi beszédtéma lett, és a címlapokra került. Ms. Orantes ismét szerepelt a hírekben, ugyanis a spanyol parlament egyhangúlag elfogadott egy törvényt, ami annak idején megmenthette volna a nő életét. A családon belüli erőszak áldozatainak védelméről szóló törvénynek nevezték, amely az áldozat számára lehetővé tette, hogy gyorsított eljárásban távoltartási végzést kérjen házastársa ellen. Ám a törvény ellenére sem szűntek meg a végzetes erőszakos események. Éppen a 2003-as év lett a leghírhedtebb, ugyanis ekkor Barcelonában, ahol mi is éltünk, vizsgálatot folytattak egy bíró ellen, aki tizenhárom alkalommal utasította el egy Ana Maria Fabregas nevű nő családon belüli erőszakkal kapcsolatos panaszát. A bíróság pedig csak akkor figyelt fel az ügyre, amikor a férj végül kalapáccsal verte agyon a feleségét.

Miközben Johnnal a kedvenc kínai éttermünkben épp a tofu-és zöldségkínálatot bújtuk, szomorú gondolat tartott fogva.

– Szar dolog, ami délután történt – szóltam.

– Legközelebb jobban odafigyelek a függönyre – ígérte John. – Én tehetek róla.

– Nem így értettem – mondtam. – Szar dolog, hogy a nő, aki meglátott minket, nem hívta ki a rendőrséget.

Éveken keresztül meg voltam róla győződve, hogy a magánéletem *csak rám* tartozik. A családon belüli erőszak spanyolországi történetének hátterében azonban nehezen tagadhattam, hogy igaz, amit a feminista mozgalom második hulláma hirdet, és a saját magánéletem is lehet politikai tényező.

– Nem érzed magad bűnösnek? – tudakoltam Johntól. – Mintha… Nos, olyan, mintha egy valós problémára világítottunk volna rá. Mintha nem tisztelnénk a valódi áldozatokat. Nem érzed ezt?

John zavartan dobta le az asztalra az evőpálcikáit.

– Nem, Jillian, nem érzem ezt – jelentette ki. – Szerintem ez nem jogos. Hiszen teljesen más a dolog, ha te is beleegyezel, nem igaz? Ha mondjuk egy nő élvezi a szexet, ez már egyből azt is jelentené, hogy nem tiszteli a megerőszakolt áldozatokat?

– Persze, ez így hülyeség – feleltem bizonytalanul.

– Akkor miért alkalmazod a mi esetünkre is ugyanezt a logikát? – kérdezte.

Nem válaszoltam.

– Jillian, ebben a kapcsolatban, nem csak neked vannak érzéseid – folytatta. – Ha a családon belüli erőszakkal hasonlítod össze a játékunkat, ezzel egyúttal azt is mondod, hogy én is olyan vagyok, mint *azok* a férfiak. Szerinted ez hogy érint engem?

– Semmi ilyesmit nem gondolok rólad, John – motyogtam.

– Időnként nagyon magányosnak érzem magam – fejezte be. – Mintha teljesen egyedül lennék.

Nem szóltam. Igaza volt. Totálisan csak a saját bizonytalanságaimra koncentráltam, miközben észre sem vettem, hogy Johnnak is vannak problémái. A szexuális játékaink miatt ő is sebezhetőnek érezte magát.

Az asztal felett megfogtam a kezét.

A csend táplálja és hizlalja a félelmet.

– Nem vagy egyedül, oké? – biztosítottam. – Nem kell magányosnak érezned magad.

– Mondd ki, Jillian! – kérte. – Hallani akarom, hogy kimondod. Legalább egyszer.

Nyeltem egyet, és a tányéromat bámultam.

– Szeretem – mondtam elfúló hangon.

– Mit szeretsz? – szorgalmazta.

A szemébe néztem. Elszorult a torkom.

– Szeretem, amikor elfenekelsz – jelentettem ki. – Nagyon szeretem. Mindig ez jár a fejemben. – Most először ismertem el hangosan a dolgot. Lesütöttem a szemem, és megráztam a fejem.

John összeszorította az ajkát, és feszülten elmosolyodott.

– És időnként direkt késel el, ugye? – kérdezte.

Nem álltam a tekintetét.

– Ma nem – mormoltam.

– Néha azonban igen? – erősködött.

Zavart nyelés közepette elismertem, hogy ez igaz, „suhancos” viselkedésemnek megvolt a maga célja: ezzel igyekeztem megszerezni a játékunk feletti irányítást. John bólintott. Megfontolt, lassú biccentés volt.

– Figyelj, Jillian! – mondta. – Ez a szarság nem csak az én játékom. Ha fenekelést szeretnél, csak kérned kell. Világos?

Nem mertem a szemébe nézni. Lábammal a szőnyeget piszkáltam, és lehajtott fejjel bólintottam.

John elégedetten dőlt hátra.

– Tiéd lehet az utolsó tofuszelet, madárkám – mondta végül.

– Amúgy is el akartam venni – dünnyögtem, mire elnevette magát.

Sokak szerint *A makrancos hölgy* elején lévő tüzes, civakodó Katalin lenne a valódi. De mi van, ha éppen akkor játszik szerepet? Mi van, ha Kata makrancossága nem őszinte, hanem teljesen tudatosan reagál így a körülményekre, amelyek között akkor élt, amikor még Petruchio nem lépett be az életébe?

Apja, Baptista tárgyként kezeli a lányát. Ebben az időben a lányok valóban az apa törvényes tulajdonának számítottak, akiket eladhattak, vagy szabadon rendelkezhettek a házasságuk felől. Katalin nem befolyásolhatta a tényt, hogy az apja és az egész szélesebb értelemben vett kulturális közeg szemében ő nem több egy puszta tárgynál. De azzal, hogy „hibás árucikknek” álcázta magát, immár *befolyásolhatta* saját eladásának feltételeit és idejét. Amint azt Stephen Orgel kifejti: „Az 1590-es évek Angliájában igen jelentős kulturális mellékzöngékkel bírhatott az az ötlet, hogy egy gazdag ember lánya szándékosan kiállhatatlanul viselkedik, amivel aztán megakadályozza a lehetséges házasságát.” Más szavakkal, Kata „suhancos” magatartása hasonlított az enyémhez. Azért alkalmazta, hogy ő maga uralja a saját helyzetét.

A makrancos hölgy csakugyan a nőgyűlöletről és a nők leigázásáról szól. Valaki bántja Katát. De nem az a gonosztevő a darabban, akit első pillantásra annak hinnénk. Valójában ugyanis Baptista erőszakoskodik – sőt, a kultúra, amely őt is létrehozta –, nem pedig Petruchio. Hiszen végül is Petruchio elhallgat, amikor Kata beszél. Ő maga bátorítja a lányt, hogy elmondja a darab legemlékezetesebb monológját. És ő az egyetlen ember, aki átlát Kata makrancoskodó magánszámán, és megvédi a mögötte rejtőzködő nőt: „te s mind a többiek, kik csépeltétek, tévedtek bizony" – mondja Petruchio egy helyütt Baptistának.

Katalint nem a darab végére „törték meg". Ellenkezőleg: a dráma elején van megtörve. *A makrancos hölgy* képzeletbeli társadalmában és saját reális világunkban Katalin valódi ellensége az a kultúránkba mélyen belegyökerezett gyakorlat, amely a nőket és a gyermekeket alárendelt szerepbe kényszeríti. Katalin más erőszaknak van kitéve mindennapjai során, mint ami a Petruchióval való kapcsolata alatt éri: míg az előbbi valós, az utóbbi csak színjáték. Ahogy korábban mondtam, zavarba ejtőek azok a részek, amikor Petruchio „szelídíti" Katát – és ez így van jól. A darab végén Katalin látszólag behódol a férjének, ám ennek semmi köze ahhoz az erőszakos elnyomáshoz, amit az apja és az egész kultúrája képvisel. Nem szabad hagynunk, hogy e színjáték elhomályosítsa a tekintetünket!

A szerelem olyan ország, amelynek határait lezárták, nyelvét pedig a külföldiek nem beszélik. Csak a honpolgárok érthetik meg szokásait, hagyományait és történelmét. Egy kapcsolat nem feltétlenül kell, hogy mindenki számára értelmes legyen. Bőven elég, ha két embernek az.

– *Ha ügyünk jól áll* – jelenti ki Petruchio –*, más mért kotyog bele?*

Ennél jobban én sem tudnám megfogalmazni.

Sok külföldön töltött hónap után, tizennyolc éves koromban hazarepültem, hogy Phoenixben töltsem a főiskola előtti utolsó napokat. Spanyolország mámorító testisége után ismét kezdtem magamba zárkózni. Olyan puzzle-darabok kerültek a helyükre, amelyeket korábban még csak észre sem vettem. Szó sem volt valamilyen drámai, megvilágosodásszerű pillanatokról, csak

valahogy folyamatosan kattogtam dolgokon, amíg aztán egy nap megértettem valamit.

A bizalom olyan, mint egy kártyavár, és az enyém is pont olyan gyorsan és csöndesen omlott össze, ahogy az ilyen építmények szoktak. Egy nap felvettem a telefont, és Spanyolországot hívtam.

John volt a vonal másik végén.

– Hazugság volt, ugye? – kérdeztem. – Azért nem segítettél bölcsészórákat felvenni, azért nem ajánlottál kurzusokat, mert sohasem jártál a Stanfordra. Hazudtál nekem, igaz?

Szinte éreztem, ahogy a vonal másik végén John kifújja a levegőt.

– Igen – mondta végül. – Hazudtam.

Mély lélegzetet vettem.

– Oké-oké – nyugtattam magam. Beszéd közben bólintottam is, habár senki sem láthatta. – Más dolgokban is hazudtál?

Hosszú szünet következett. Olyan hosszú, hogy közben évszakok teltek el, gyermekek születtek, nőttek fel és haltak meg; virágok növekedtek és virultak ki a sírjukon, majd száradtak el. Nagyon-nagyon hosszú szünet.

– Nincs semmi baj, John – mondtam végül. – Csak szeretném tudni az igazat. Másban is hazudtál?

– Igen – válaszolta. – Másban is.

Korábban írtam, hogy a perverz játékok mindig a bizalmon múlnak. Olyasmi ez, mint amikor becsukott szemmel hanyatt vetjük magunkat, és várjuk, hogy elkapjanak. Nos, ez volt az a pillanat, amikor a padlóra zuhantam.

HARMADIK FELVONÁS

A fájdalomban mindig űr honol.
Homályba vész,
Mikor kezdődött, s vajon
Véget ér-e valamikor.

Emily Dickinson

3.1. Hamlet:
Semmit se gondolok, uram

Dylan annyira álomba illő srác volt!

Fekete hajával, sötét szemével olyan kedves, bizalomgerjesztő szexepilt árasztott, amitől milliónyi képzete támadt az embernek. Huszonkét évesen a Stanfordon már négy éve tanulmányozta Shakespeare és a tudomány kapcsolatát. Dylan hűvös és kifinomult módon testesítette meg azt az embertípust, aki pofátlanul gazdag körülmények közt nőtt fel, és ráadásul még ragyogóan szép is.

És épp mondott nekem valamit. De mit is?

Nem érdekelt. Nem is figyeltem rá. Azon gondolkodtam, milyen szép hangot adhat ki a derékszíja, ahogy az övtartón csúszkál.

– Nem értesz egyet? – tudakolta.

– Hm… – mondtam. – Aha. Igen, abszolút. Mivel is?

– Akkor mit fogsz felelni Kahnnak? – kérdezte.

Jaj, nem! Vajon Coppélia Kahnról beszél? Esetleg Joel Kahnról? Netán Michael Kahnról vagy Victoria Kahnról? A francba! Miért hívnak itt ennyi embert Kahnnak? Valamilyen nyom után kutattam az emlékezetemben.

– Ö… – hebegtem. – Nos…

Megcsörrent a mobiltelefonom. Megmenekültem!

– Itt vagyok – közölte egy hang a telefonban.

– Király – mondtam a kagylóba. – Gyere a KáZóba.

(Öt hónapja jártam a Stanfordra, és már át is vettem a helyi szlenget: a „KáZó” a „kávézó” rövidítése volt, a „TéPé” a „templomé”, az „ETé” pedig az „előadóteremé” stb. Minden próbálkozásom ellenére és mélységes csalódásomra sem sikerült meghonosítanom, hogy az „elsősegély-és betegszobát” „SegBe”-ként rövidítsék.)

Egy perccel később éreztem, hogy valaki a vállamra teszi a kezét. Megfordultam.

– Szia, édes – mondtam, miközben felálltam.

Dylan felé fordultam.

– Ugye emlékszel a barátomra? – kérdeztem. – Johnra.

– Hogyne – mondta Dylan udvariasan. – Örülök, hogy újra látlak.

– Hahó – felelte John, és kezet ráztak.

Ezután felém fordult.

– Hosszú út volt idáig, madárkám – mondta. – Teljesen kivagyok. Mehetnénk?

– Persze – feleltem. – Holnap találkozunk, ugye, Dylan?

Mihelyst a kocsijához értünk, John nem vesztegette az idejét.

– Nem bírom ezt a csávót – közölte.

– Ugyan már, John! – vágtam rá. – Nincs okod a féltékenységre. Dylannek van barátnője, ahogy nekem is van barátom. – Azzal pajkosan megböktem a karját, ő pedig tartózkodó mosollyal felelt a gesztusra.

Amikor pár hónappal korábban először rájöttem, hogy hazudik nekem, nem szakítottunk. Inkább egymásnak estünk.

– Sznob vagy! – üvöltötte Spanyolországban John a telefonba. – Mit számít, hova jártam főiskolára?

– *Nem* számít! – ordítottam vissza. – Csak az számít, hogy hazudtál. Bíztam benned.

Majd' egy órán keresztül rugóztunk a témán.

– Nem akartam hazudni neked, madárkám – jelentette ki végül John. – Ezeket a dolgokat azelőtt mondtam másoknak, hogy te feltűntél. Nem szabadultam tőlük. Nem gondoltam, hogy találkozunk.

Nyeltem egyet.

– Egy másik országban voltál – kínáltam fel a magyarázatot. – És próbáltál némileg más életet élni.

– Pontosan – jelentette ki.

Nem értettem a motivációt. Szipogtam, és igyekeztem megőrizni a lelki nyugalmam.

– Na és a szörfmániád? – kérdeztem remegő hangon. – Az igaz? Tényleg szeretnéd meglovagolni a Cloud-breaket?

– Nem – mondta.

Furcsa, eddig sohasem hallott hang tört elő a torkomból.

– De madárkám! – hallottam John hangját a telefonból. – Hiszen csak vicceltem! Próbáltam oldani a feszkót. Persze hogy igazak voltak a szörfös sztorik. Láttad a sebhelyeimet.

Zokogni kezdtem.

– Jillian, Jillian! – szólt John. – Mégis, mit művelsz? Most miért sírsz?

Nem kaptam levegőt, hogy válaszolhassak.

– Ez a rész egyszerűen ellenőrizhető – folytatta. – Több hely is van Észak-Kaliforniában, ahol megnézheted, ahogy szörfölök. Ezt a legegyszerűbb bebizonyítani. Nem akartalak felizgatni, csak poénkodtam.

Levegőért kapkodtam, a kezem pedig remegett.

– Azt hittem, egyáltalán nem ismerlek – szipogtam.

– A szörfös cucc teljesen igaz, Jillian – jelentette ki. – Esküszöm az élő Istenre, hogy ez a rész igaz!

Tényleg virított egy forradás a lábikráján. (Isten a megmondhatója, milyen sok lehetőségem volt, hogy megjegyezzem minden alkalommal, amikor valamilyen kitalált vétség miatt a térdére fektetett.) Mostantól azonban úgy éreztem, kétszeresen is ellenőriznem kell az élete minden egyes részletét. Szóval, amikor alig pár hónappal később visszajött az Államokba, és Dél-Kaliforniában talált munkát, elrepültem Los Angelesbe, hogy megnézzem szörfözés közben.

Tényleg tudott szörfözni – méghozzá nem is akárhogy. Láthatóan nagyon élvezte. Szóval legalább ez stimmelt.

Ahogy valóban járt valamennyit jogi karra, ezért is kaphatott Barcelonában ügyvédsegédi állást. A diplomát azonban nem szerezte meg.

Viszont egy ideig börtönben is ült.

– Nem akarok róla beszélni – jelentette ki John merengve.

– Azt nem lehet! – válaszoltam. – Ez nem fair. Megérdemlem az igazságot. A teljes igazságot. Tudnom kell.

– Sajnálom, Jillian – mondta. – De nem megy.

– Van valami köze ennek az egésznek Luce-hoz? – kérdeztem.

John értetlenül pislogott.

– Várj! Mi? – értetlenkedett. – Hogy kerül ide Luce?

– Mondtad, hogy Luce-szal kicsúsztak a dolgok az ellenőrzés alól – feleltem. Még engem is meglepett a hangomból áradó hidegség. – Csináltál vele valamit? Ezt jelentette, amikor azt mondtad, hogy „túl messzire” mentetek?

– Micsoda? – méltatlankodott John. – Jézusom, Jillian, dehogy! Szereztem egy pisztolyt, de nem volt rá engedélyem. Ennyi elég?

– Nem tudom, John – válaszoltam. – Hogy hihetnék el bármit is ezek után?

Szóval lecsukták… John életének ez a frissen megismert részlete teljesen újraírta az emlékeimet. Eszembe jutott, mekkorát sóhajtott, amikor azzal poénkodtam, hogy ne dobja majd le a szappant a barcelonai börtönben, miután letartóztatják. Rémlett, mennyire ideges és ijedt volt, amikor azon az estén elmentünk a Las Tres Mil Vivendasba kokaint szerezni, én pedig kiszálltam a kocsiból. Az az este is felvillant, amikor kikölcsönöztük a *Tőzsdecápák* című filmet. Amikor a Charlie Sheen játszotta figurát a végén letartóztatják, a fickó elsírja magát.

– Nahát! Hogy bőg! – jelentettem ki akkor megvetően, John pedig ellenkezni kezdett.

– Sokan sírnak, amikor letartóztatják őket – jelentette ki.

Vajon úgy értette, hogy ő is sírt ebben a helyzetben? Sosem láttam még sírni, így nem tudtam magam elé képzelni.

– Túl tudok lépni a dolgon – mondtam végül. – De többé nem hazudhatsz nekem!

– Addig fogok dolgozni a bűnbocsánatodért, amíg csak hagyod – szólt erre.

– Ugyan már! – csattantam fel idegesen. – Légy szíves ne hozd fel ezt a katolikus bűn-dolgot! Várjunk csak! Erről még nem beszéltünk. Tényleg katolikus iskolába jártál? Ez a rész igaz, ugye?

– Sajnos igen – mondta John nevetve. – Ez a rész igaz.

Így aztán megpróbáltunk túllépni az egészen. John egy építővállalatnál helyezkedett el Los Angelesben, én pedig az északabbra, kocsival nagyjából ötórányira lévő Palo Altóban maradtam. Elég közel voltunk ahhoz, hogy szinte minden hétvégén találkozhassunk. Valami azonban megtört, és nem is lehetett megjavítani. A BDSM terminológiája az „elmeállapot” szóval jelöli azt a mentális helyzetet, ami a játékok során a testi tényezőknél is fontosabb. A megfelelő elmeállapotban, úgy érzem, bármekkora fájdalmat képes vagyok kibírni. Miután azonban rájöttem John hazugságaira, onnantól befellegzett a megfelelő elmeállapotomnak. Egyszerűen nem tudtam annyira alávetni magam, mint korábban.

Rutinszerűen csináltuk, de már nem volt ugyanaz. A fájdalom elkezdett *fájdalmassá* válni, minden helyzetben.

– Maradj így! – mondta John, amikor Palo Altóban, az El Camino Real útszakasz egyik olcsó moteljében az ágy mellett térdeltem. – Csak azt a festményt nézd! Ne fordulj hátra!

Nem kötötte be a szemem. Tulajdonképpen az egész kapcsolatunk alatt sohasem tett ilyet. Könnyű lett volna hátrafordulni, és nézni, amit csinál, de én inkább a festményt figyeltem.

Hideg fém érintette meg hátul a nyakam. Összerándultam.

– Mi ez? – kérdeztem.

John nem válaszolt.

A festmény egy tájat ábrázolt. Egy mezőt, mögötte zöld fákat, néhány távolabbi hegyet és rózsaszínű naplementét. Élénk színekben pompázott, mint valami epres limonádé.

Valamilyen fémtárgy gördült végig a gerincoszlopomon.

Nem akartam egy futószalagon gyártott, hotelbeli festményt bámulni, hanem *azt akartam, hogy tényleg akarjam nézni.* Szerettem volna ugyanazt érezni, mint Spanyolországban. Pislogtam, így egy pillanatra eltűnt előlem a tájkép.

– Ez a… A *hajsütő vasam?* – kérdeztem. John megmerevedett.

– Igen – erősítette meg végül tompa, tényközlő hangon. A tárgy fémes nyelve megállt, nem nyaldosta tovább a hátam. Csoszogó lépés zaja hallatszott mögöttem.

– Mire készülsz? – kérdeztem. Némi idegesség csendült ki a hangomból.

– Számít? – hangzott John válasza.

Nyugtalanul pislogtam, miközben levegőt vettem. Ha ott lennék az eperszínű naplementében, piknikeznék egy kicsit – döntöttem el. Nem sok mindent pakolnék: csak némi szőlőt és bagettet. Ekkor viszont azon kezdtem aggódni, hogy a kosaram belesüpped a talajba. A festményen ugyanis túlságosan sűrűnek és vizesnek látszott a fű, mintha egy mocsárvidék lenne az egész. Nem tűnt alkalmasnak a piknikezéshez.

– Hajolj előre! – szólt John.

– Csak azt mondd meg, hogy be van-e kapcsolva! – kértem, és közben a hasamra szorítottam a kezemet.

Johnnak azonban igaza volt: nem számított. Elállt a lélegzetem, amikor legközelebb fém érintését éreztem a bőrömön.

Spanyolország és a Johnnal való kapcsolatom egy darabig elvonta ugyan a figyelmemet a bennem lévő félelmektől és neurózisoktól, a főiskolán azonban visszatértek. Újra teljesen magamba süllyedtem. Tudtam, hogy nem fogok beleilleni a stanfordi közegbe: túlságosan ostoba vagyok, mindenkitől különbözöm, és lehetek bár papíron ugyanannyi idős, mint az évfolyamtársaim, valahogy mégis öregebbnek éreztem magam. Emlékszem, amikor még az első héten egyszer az egyik új haverom azon lelkendezett az ebédlőben, hogy a fősulis élet legjobb része a zöldségmentesség.

Úgy éreztem magam, mintha egy marslakóval beszélgetnék.

Stanfordba érkezésemkor még nem olvastam a *Hamlet*et, és különösebben nem is érdekelt. A populáris kultúra már kisajátította, és minden hajdani cizelláltságától megfosztotta a drámát. A „Légy hű magadhoz!” vagy a „Lenni vagy nem lenni?” típusú szlogenek nagyjából annyira rutinszerűnek és elhasználtnak tűntek, mintha, mondjuk, azt mondanám: „Coca-Cola: csúcs ez az érzés.” A *Hamlet* túl távoli volt, mégis valahogy túlságosan ismerős.

Mindazonáltal a főiskolai időszak épp alkalmasnak tűnt, hogy megismerjem a fickót, akiről mindenki beszél. Végül is Hamlet is fősulis volt, hiszen a darab elején épp hazaér az egyetemről, hogy részt vegyen az apja temetésén. Nem túl szívélyes a visszatérés: habár az apja még csak kevesebb mint két hónapja halt meg, anyja, Gertrud királyné már hozzá is ment Hamlet nagybátyjához, Claudiushoz – vagyis a saját sógorához. Ez a házasság pedig felhatalmazta Claudiust, hogy elfoglalja Dánia trónját. Hamlet bűntettre gyanakszik.

E gyanúját megerősíti, hogy az egyik éjjel megjelenik előtte atyjának szelleme. A kísértet elmondja, hogy Claudius ölte meg (mérget csöpögtetett a fülébe), fiát pedig bosszúra ösztökéli. Hamlet beleegyezik, hogy megbüntesse apja gyilkosát.

Ám ő tipikusan az a fickó, aki folyton túlgondolkodja a dolgokat. Jobban ért a beszédhez, mint a cselekvéshez. Mély depresszióba zuhan, sőt az sem kizárt, hogy megőrül. A darab fennmaradó

részében habozik, hogy megölje-e Claudiust, habár e köntörfalazás és Hamlet frusztrációja számos ember halálához vezet – többek között a barátnője, Ophelia is ennek esik áldozatul.

Hamlet igazi barom. Amint azt *The Embassy of Death* (A halál nagykövete) című, 1930-as tanulmányában G. Wilson Knight kifejti: „Hamlet eredendő ártatlansága ugyanúgy biztos, ahogy a király bűnössége. De ha nem hagyjuk, hogy a dicsőítés és ócsárlás, valamint a felelősség és a logika kérdéseinek egyértelműsége megtévesszen, és csak a szereplők tiszta cselekvéseit, illetve reakcióit nézzük, legnagyobb megdöbbenésünkre épp az ellenkezője tárul fel, mint amit a hagyományos kommentár állít.” Igen, Hamlet okos. Igen, a szójátékok mestere. Emellett viszont egy címeres, öntelt, érzéketlen köcsög is. A *Hamlet* zseniális, maga Hamlet viszont egy igazi seggfej. Nem mardossa a bűntudat, mert véletlenül megöli Poloniust, Ophelia apját, később pedig szándékosan, különösebb lelkiismeret-furdalás nélkül küldi halálba barátait, Rosencrantzot és Guildensternt. Anyja halálánál csak ennyit mond: „Isten veled, boldogtalan királyné!” (Az eredetiben az *adieu* szó szerepel, vagyis Hamlet tipikusan az a fickó, aki egy külföldön töltött egyetemi szemeszter után fontosnak érzi, hogy mindenkivel tudassa friss multikulturalizmusát és franciás műveltségét.) Shakespeare idején és napjaink irodalmában is megfigyelhető az a meglehetősen szerencsétlen tendencia, hogy állandóan az jár mindenki fejében, vajon „szerethetők”-e a női karakterek. Közben pedig Hamletet tengernyi undorító szarságával együtt a kritika és a nagyközönség jórészt különösebb aggályok nélkül elfogadja.

Nem látom okát, hogy Hamletet mint személyt kedveljem, viszont számos okból szeretem a karakterét. Gyönyörű példája a tudatos, szerepjátszó embertípusnak: ösztönösen teátrális alkat, és monológjai inkább minket gyönyörködtetnek, mintsem saját magát. Közben azonban olyan mérhetetlen gazdagságú belső élete van, amiről legfeljebb sejtelmeink lehetnek. Egy helyütt arról beszél, hogy több van benne, mint ami kívülről észrevehető: „Az enyém belül van, és nem látja szem.” Nemcsak a darab szereplőihez szól itt, hanem hozzánk, nézőkhöz is. Mindannyiunkban vannak olyan dolgok, amelyeket nem láthat szem – például álmok vagy a felszín mögött

bujkáló személyiségjegyek. Azonban az egész shakespeare-i életműben egyedül Hamlet áldatott meg olyan gazdag belső világgal, hogy emiatt még számottevő hibáit is hajlamosak vagyunk megbocsátani.

„A hétvégén el kell hogy fenekelj!” – írtam egy e-mailben Johnnak. Elég feszült voltam. (A fetisisztáknak legalább annyiféle okból lehet szükségük fenekelésre, mint, mondjuk, ahány kése egy mesterszakácsnak van. Ezek közül az egyik a stresszoldás.) De mire hétvégén eljuthattam Los Angelesbe, fontos feladatot osztottak ki rám az egyik kötelező bölcsészkurzusomon.

– Most nem lehet – morogtam, amikor John emlékezetett a kérésemre. – Előbb be kell fejeznem ezt a könyvet. – És azzal felmutattam Thuküdidész *A peloponnészoszi háború* című művét. Vaskos kötet volt, és már vagy kétszáz oldallal előbbre kellett volna járnom.

– Talán egyszerre is csinálhatjuk mindkettőt – javasolta erre.

Kacagni kezdtem, és a hasamra fordultam.

– Ha megoldjuk, szerintem még több kreditet fogok kapni – viccelődtem.

A lakásban Johnnak nem volt ágykerete, csak a matrac hevert a padlón. A táskámhoz ment, kivette a hajkefémet, majd letottyant a földre, és fenekelni kezdett – bár még a bugyimat sem vettem le.

Arkhidamosz spártai király…

A hajkefe a combom tövénél lévő, érzékeny „ülőgumómon” landolt. Összerezzentem. Még közel sem voltam a megfelelő elmeállapotban ahhoz, hogy ilyen ütést kapjak.

Arkhidamosz spártai király, a vállalkozás vezetője…

John megint ugyanott talált el.

– Hé! – tiltakoztam. – Direkt csinálod. Tudod, hogy utálom.

Erre a matracra dobta a kefét.

– Akkor ezt hagyjuk! – jelentette ki. – Viszont segítek kicsit relaxálni. – És most már kézzel folytatta a fenekelésemet.

Arkhidamosz spártai király, a vállalkozás vezetője összehívta valamennyi város vezéreit…

Most viszont nem fájt eléggé.

– Nem érzek semmit – panaszkodtam.

– Én se – nyögte John, és hanyatt vetette magát a matracon. – Nem tudlak elfenekelni, ha közben Thuküdidészre koncentrálsz.

Elfordítottam a fejem, hogy ránézhessek.

– Nos, én meg nem tudok Thuküdidészre koncentrálni, ha közben fenekelsz – vágtam vissza.

John felült.

– Talán nem az utolsó pillanatban kéne megcsinálnod a házidat – mutatott rá.

Jól ismertem már ezt az arckifejezését: komoly volt, saját hatalmától önelégült és átható. A bizarr játékok űzői „domináns arcnak" nevezik ezt. Mindannyian láttunk már „domináns arcot": ilyen pofát vágnak például a zsaruk, amikor a jogosítványt és a forgalmit kérik. Vagy a szülők, amikor gyerekként a szobában labdázunk.

– Ne nézz így rám! – förmedtem Johnra. – Sohasem fogom befejezni, ha így nézel rám.

Kuncogni kezdett, és visszahuppant a matracra. Felvettem a sorkiemelő filcemet, és újra *A pelopponészoszi háború*ba mélyedtem.

…*kövessétek elöljáróitokat, amerre vezetnek benneteket, tartsátok mindennél előbbre valónak a fegyelmet és az óvatosságot, a parancsokat pedig pontosan teljesítsétek* – olvashattam.

Behajtottam a lapot, hogy később tudjam, hol hagytam abba. Talán eddig nem értékeltem eléggé Thuküdidészt…

A *Hamlet*ben és a címszereplőben leginkább a semmi az, ami a legjobban megérint.

Nos, a semmi.

Azt hiszem, ha Shakespeare megismétel valamilyen szót, az különleges figyelmet érdemel. A drámában harmincegy különböző helyen fordul elő a *semmi.* A színdarab elején az éjszaka őrségben álló katona kijelenti, hogy: „Semmit se láttam." Ophelia leszögezi, hogy „semmit" se gondol. Hamlet a cselekmény nagy részében semmit sem csinál, ami végül is nem feltétlenül baj, csak rajtunk múlik, tekintve, hogy „semmi sem jó vagy rossz a világon;

gondolkodás teszi azzá”.{10} Azt hiszem, akár Hamlet szexuális érdeklődését is megfelelően leírhatjuk a „semmi” vagy a „semmilyen” szavakkal.

Hamletet teljesen hidegen hagyja a szexualitás. Meglehetősen határozottan ki is mondja ezt: „Én nem gyönyörködöm az emberben, nem – az asszonyban se…” Ennek ellenére gyanítom, hogy Hamlet és Ophelia lefekszenek egymással, ugyanis a darab vége felé, amikor a lány megőrül, megjegyzései igencsak erre a tényre utalnak:

> OPHELIA
> *Kelt a legény, felöltözött,*
> *Ajtót nyitott neki:*
> *Bement a lány, de mint leány*
> *Többé nem jöve ki.*
> *(…)*
> *Ha hozzáfér, hát megteszi;*
> *Bizisten, rút hiba.*
> *Mig meg nem csaltál, elveszesz,*
> *Nem azt igérted-e?*{11}

Ha Ophelia már a történet kezdete előtt elveszítette ártatlanságát, elképzelhetjük, mennyire terrorizálva érezhette magát, amikor apja és bátyja kiselőadást tartottak neki a szüzesség megőrzésének fontosságáról. Mi van akkor, ha az „erényességét” már elvesztette, amikor közlik vele, hogy szüzessége nélkül mit sem ér majd? E lehetőség sokkal kegyetlenebb színben tünteti fel Hamletet, amikor gúnyolódva közli Opheliával, hogy vonuljon „zárdába”. E szó buja szexuális célzással terhelt, ugyanis a korabeli szlengben a „zárda” a bordélyházat jelentette. Amennyiben Hamletet nem érdekli a szexualitás, undora (és a szexualitást hordozó nő iránti megvetése) e frusztráció logikus (bár megbocsáthatatlan) következményének tűnik. Hamlet fél, hogy szexuális közömbössége értéktelenné teszi, így aztán szexualitásuk miatt kegyetlenül megbünteti Gertrudot és Opheliát.

Miután Hamlet kigúnyolja Ophelia arcfestését, kacérságát és más, szexuális vonatkozású tulajdonságait, ismét közli, hogy vonuljon kolostorba, majd otthagyja. Egyedül maradva Ophelia így szól: „Ó, mely dicső ész bomla össze itten! Udvarfi, hős, tudós, szeme, nyelve, kardja.”{12} Sohasem találkoztam olyannal, hogy e pillanatot ne nyílt és tiszta közlésként értelmezték volna: ezek szerint Ophelia sajnálkozik, mert egy ilyen „nemes” elme őrületbe hullott.

De miért vesszük olyan gyakran szó szerint ezt a szakaszt? Valami nem stimmel vele! Hamletnek udvarfi *szeme,* hős *nyelve* és tudós *kardja* van? Összekeveredtek a párhuzamok. Ha Ophelia dicsőíteni akarja Hamletet (és siratni az őt ért veszteséget), szerencsésebb lett volna azt mondani, hogy olyan hízelgő nyelve van, mint egy udvarfinak, olyan erős kardja, mint egy hős katonának, és olyan éles szeme, mint egy tudósnak. De nem ezt mondja. Vajon ez a keveredés csupán annak lenne az első jele, hogy Ophelia kezd megőrülni? Vagy ez is úgy működne, mint amikor korábban bátyja, Laertes éppen a szüzességről oktatta, a lány pedig végül merészen visszavágott? E szarkasztikus utalások arról tanúskodnának, hogy Ophelia sokkal vitriolosabb, mint gondolnánk? Nem hinném, hogy megjegyzése őrültségre vallana. Sőt, igencsak okosnak tűnik. Hamlet egy udvaronc sekély, felszínes tekintetével rendelkezik. A nyelve sebez, ahogy egy hőshöz illik.

Na és mi a helyzet a tudós *kardjával?* Hm, hát igen. Talán nem csak a gyilkosságra képtelen Hamlet. Semmi sem öli meg oly hatásosan a szexet, mint a túl sok gondolkodás.

A „semmi”, *nothing* szónak még egy jelentése van. Az Erzsébet kori szlengben a *semmi* a női nemi szervet jelentette – ugyanis míg a férfinak valami *(thing)* fityegett a lába között, addig a nőnek semmi (azaz *no thing*) sem volt ott. Amikor a harmadik felvonásban Hamlet gúnyolódik Opheliával, e szlenget használva tulajdonképpen szexuálisan zaklatja a lányt.

Először az egyetemi kávézóban olvastam a *Hamlet*et, és annyira könnyen magam elé tudtam képzelni a jelenetet! Hamlet bármelyik pasi lehetett volna a helyi campusról. Kétségkívül valamelyik

rózsaszín pólót viselő baromarcú, aki saját büszke fájdalmában dagonyázva barátaival a nyomában betámolyog a KáZóba.

Észreveszi Opheliát, a csinos kis gólyát, akivel múlt héten jött össze az Exotic Erotic nevű helyen. Nyíltan nem róhatja fel az anyjának, hogy az apja halála után olyan gyorsan újra megházasodott, hiszen a mamája még mindig fő részvényese a vállalatnak, és pillanatok alatt visszavonhatná az anyagi támogatását. Még rosszabb, hogy hülyét csinált magából a kis gólyácska előtt a campus idei legmocskosabb bulijában. Talán még a sörét is kilöttyintette. Szóval most rányomul a lányra.

– *Kisasszony, ölébe fekhetem?* – kérdezi.

A cikizés hatására rögtön hahotázni kezdenek, és pacsit adnak egymásnak a körülötte lévő haverjai.

A megsértett és megalázott Ophelia nem válaszolhatja, amit mondani szeretne. (Szemtelen arcát csak bátyja, Laertes ismerheti, ugyanis ő az egyetlen ember, aki Ophelia tisztelettudó engedelmességének álarca mögé lát.) Hamlet a Szigma Nű diákszövetség elnöke, Ophelia pedig nagyon szeretné, ha felvennék a Pi Fibe, és okosabb annál, semhogy feldühítse az egész szövetségi rendszer legbefolyásosabb seggfejét. Így aztán inkább visszafojtja haragját, és megpróbál véget vetni a beszélgetésnek.

– *Nem, uram* – válaszolja.

Hamlet azonban nem tágít.

– *Azaz, ölébe hajthatom a fejem?* – kiáltja gúnyos rémülettel emelve fel kezét, mintha Ophelia azt képzelné, hogy *benne* akart lenni, pedig ő csak rá szerette volna hajtani a fejét.

A Szigma Nű-haverok fújtatva röhögnek, Ophelia pedig kényelmetlenül fészkelődik a székében.

– *Igen, uram* – válaszolja végül. Meredten bámulja a tejeskávéját.

De Hamlet tovább üti a vasat.

– *Látszik a képin, ahogy azt gondolja, pórias értelemben vettem* – mondja, és olyan erősen megnyomja a „ké*pin*” végét és az „*a*hogy” elejét, hogy a kávézóban minden szem feléje fordul.{13}

Ophelia elsápad.

– *Semmit se gondolok, uram* – motyogja. Ekkorra már alig lehet hallani az ellenvetéseit.

Hamlet az asztal fölé hajol, arca egész közel kerül a lányéhoz.

– *Szép gondolat, mi egy szép leány lába közt fekszik!* – acsarkodik.

– *Micsoda?* – kérdezi Ophelia, és észre sem veszi, milyen jól feldobta a labdát Hamletnek.

– *Semmi* – jelenti ki.{14}

Touché. Sokáig fogják még emlegetni ezt a kegyelemdöfést. Ophelia szexualitása egyszerre „semmi” – semmi értékes, semmi valóságos, semmi érdemleges –, mégis valami: valami, amivel terrorizálni lehet a lányt, és amivel megalázható. Nem véletlenül mondják később Gertrudnak Opheliáról, amikor a lány már megőrül, és összefüggéstelenül szól, hogy „beszéde *semmi*” (az én kiemelésem).

Elaine Showalter, az irodalomtudomány „rocksztárja” kitűnően megragadta Opheliának a *Hamlet* világában betöltött helyzetét. Mint írja: „A gondolataitól, szexualitásától és nyelvétől megfosztott Ophelia története *O történetét*évé válik – nullává, üres körré vagy a női másság rejtélyévé, a női szexualitás titkosírásává, amelyet a feminista értelmezésnek kell megfejtenie.” (Az *O története* természetesen az 1954-es, szadomazochizmusról, dominanciáról és behódolásról szóló erotikus regényre utal.) Körbenéztem a campus kávézójában, ahogy azon a napon Ophelia is tette, és most először értettem meg teljesen, hogy a saját O-történetem is mennyire könnyedén válhat a nulla, az üresség, a kielégítetlenség és a semmi históriájává.

A kávézó másik végén kinyílt az ajtó. Egy férfi jött be, és kért egy espresso quattrót. A könyvembe mélyedtem, ezért nem tudtam megfigyelni, hogy ki az.

Bárcsak felnéztem volna! Hiszen akkor megláthattam volna azt a baseballsapkás, jóképű fickót…

A Stanford annyira rohadtul normálisnak látszott! Szerettem volna beilleszkedni, de tartottam tőle, hogy inkább annak az olcsó

motelszobának a világába illek, ahova John és én mindig elvonultunk, amikor a városba jött.

– Szakítottunk Carolynnal – említette meg Dylan az egyik délután.

– Hűha! – válaszoltam erre.

Ahogy a fizikai távolság és a kognitív disszonancia egyre inkább elmállasztotta a Johnnal való kapcsolatomat, úgy erősödött a barátságom Dylannel. Legszívesebben porcelánba formáztam volna, olyan tökéletes volt. Meg kifürkészhetetlenül ragyogó, akár a hold. Na és persze jóképű is, de igazából nem ez számított. Ha John egy olcsó whiskey, akkor mellette Dylant valamilyen biogabonaléként tudnám elképzelni. Addig még senkivel sem találkoztam, aki ennyire szerette volna Shakespeare-t. Képes volt órákat szentelni bármelyik sornak, ahol, mondjuk, megtörik az ötös jambus. Az intellektus főiskolai szentélyében Dylan tökéletes figurája pontosan megtestesítette azt az ideált, amit magam elé képzeltem.

De hát John volt az egyetlen szerelmem, nem igaz? Ha olyan könnyedén megértette a sötét oldalamat, akkor bizonyára a ragyogó szférám is ugyanennyire érdekli.

Egyszer, amikor hétvégére Los Angelesbe repültem, valami váratlan dolgot találtam John lakásában.

– Ez a *Vízkereszt?* – kérdeztem, miközben felvettem az asztalon heverő könyvet és a mellette lévő vékonyka kommentárkötetet.

– Legutóbb annyit beszéltél róla – közölte John zavart vállrándítással –, hogy gondoltam, el kell olvasnom ezt a nyavalyát.

Úgy dagadozott a szívem, mint ahogy John kedvenc hulláma, a Cloudbreak a partot verdesi. Abban a pillanatban, ahogy a vékony fekete-sárga könyvet a kezemben tartottam, nem tudtam volna elképzelni az életemet John nélkül.

Mégis, két hónappal később – nem, annyi sincs – már Dylan kollégiumi szobájában ültem.

– Nem olvastad az *V. Henrik*et? – hüledezett. – Még csak nem is *láttad?*

– Eddig még nem volt meg – nevettem.

– Ó, akkor most azonnal gondoskodnunk kell róla! – jelentette ki komolyan, és megragadta a csuklómat.

A kezére néztem. Istenem, micsoda úriember!

Kikölcsönöztük a könyvtárból a Kenneth Branagh-féle filmváltozatot, aztán a campuson keresztül átmentünk a történelem tanszékre. Itt ugyanis az egyik osztályteremben kifüggesztettek egy nagy mozivásznat, amelyet esténként privát filmnézésre is lehetett használni.

– Hogy mennek Johnnal a dolgok? – tudakolta séta közben Dylan.

Garbóm zsebébe süllyesztettem a kezem, és lehajtottam a fejemet.

– Nem tudom – vallottam be. – Az az igazság, hogy egy kicsit belezúgtam valaki másba.

– Tényleg? – kérdezte. – Na és kibe?

Megráztam a fejem.

– Nem – mondtam. – Nem mondom meg.

– Valamelyik gólyába?

– Nem akarod tudni – kötekedtem.

– Gyerünk már! – biztatott Dylan, és játékosan meglökte a vállam. – Csak egyvalamit mondj róla, és békén hagylak!

Színpadiasan felsóhajtottam.

– Oké – kezdtem. – Szeretem hallgatni, amikor Shakespeare-ről beszél. Most boldog vagy?

Azt hittem, titokzatos vagyok, de talán akkor sem lehettem volna nyilvánvalóbb, ha nagy neonbetűkkel írom ki a nevét.

Dylan megállt és lemaradt. Megfordultam és ránéztem.

– Én… Én lennék az? – kérdezte összeráncolt szemöldökkel.

Elnevettem magam, és mentem tovább.

– Megígérted, hogy békén hagysz, ha egyvalamit elmondok róla – közöltem. – Szóval akkor hagyjuk a témát!

Dylan futni kezdett, hogy utolérjen.

– Jillian, rólam van szó? – kérdezte ismét.

Bosszankodva forgattam a szememet.

– Nem, hanem Stephen Orgelről – bizonygattam, a Stanford legendás Shakespeare-kutatójára utalva. (Mivel Orgel professzor már hetven felett járt, furcsa pár lettünk volna.) – Sajnos rossz csillagzat alatt születtünk.

Dylan gyorsan előttem termett, és a vállamra tette a kezét.

– Állj meg, Jillian! – mondta. – Rólam van szó?

Az *V. Henrik* film csúcspontja Shakespeare híres Crispián-napi beszéde. A királyt alakító Kenneth Branagh egy dombon áll, és a Shakespeare-életmű egyik legvérpezsdítőbb szakaszával igyekszik lelkesíteni a seregét (na meg persze a nézőket). „E történettel okítsa majd jó apa fiát, és Crispin, Crispián el nem mulik, mostantól a világ végezetéig, és minket ezzel együtt emlegetnek” – ordítja. A háttérben hegedűk fokozzák a hangulatot.

De nem néztem, mivel bizonyos dolgok még a híres Szent Crispián-szónoklatról is képesek elvonni a figyelmemet.

A Dylannel való csókolózás például tipikusan ilyesmi.

Másnap reggel egy csokorral jelent meg a kollégiumi szobámban.

– Virágot hoztál nekem? – kérdeztem.

– Persze – mondta Dylan vállvonogatva.

Alaposabban megnéztem.

– Gyönyörűek – mondtam. Legutóbb Johntól néhány zúzódást kaptam. A virágok most valahogy jobban tetszettek.

Odahajoltam, hogy megszagoljam őket.

– Mmmm – lelkesedtem. – Nagyon szépek.

Így hát megcsaltam a pasimat.

John saját magamra emlékeztetett, ezért vele nyers lehettem, és elengedhettem magam. Dylan azonban arra az emberre emlékeztetett, aki lenni szerettem volna. Olyan édesnek, behízelgőnek látszott, mint a cukor. Nem fedhettem fel előtte a valódi identitásomat, így hát igyekeztem valaki más lenni – valaki, aki normális.

Magam is megijedtem attól, milyen jól be tudtam osztani a dolgokat. A hetet Dylannel töltöttem Stanfordban, a hétvégéket pedig Johnnal Los Angelesben, és sohasem estem ki a ritmusból. Lett egy pasija az agyamnak, egy másik pedig a testemnek. Magamban azzal igyekeztem mentegetni a menthetetlent, hogy csak szórakozom, hiszen pár hét múlva Dylan úgyis lediplomázik, én pedig immár totálisan visszatérek Johnhoz. Ha valaha is megpróbálnék valamilyen társadalmilag elfogadott kapcsolatot, csakis Dylant választanám.

Egyetlen bökkenő volt csak: néhány hónappal korábban elfogadtam, hogy nyáron szakmai gyakorlatra megyek Nicaraguába.

– Azt hittem, velem töltöd a nyarat – mondta John.

– Igen, tudom – feleltem. – Csak valahogy… Azt hiszem, a lehető legtöbbet meg kell ismernem a világból, mielőtt… Úgy értem, te is tudod, ugye, hogy rosszabbra is fordulhat a betegségem?

Ettől az érvtől John összes ellenvetése szétmorzsolódott, mint egy adag feta sajt.

– Persze-persze – hagyta helyben. – Igazad van. Menned kell. – Ebből is látszik, hogy alapvetően jó ember volt.

Több kifogást is találtam a főiskolai hűtlenkedésemre. Dylannel nem feküdtem le, így tulajdonképpen nem is számított. Amúgy meg John majd' egy éven keresztül hitegetett egy kitalált identitással, így én is kiérdemeltem a saját nagy botlásomat. Egyébként soha senki mással nem randiztam, így jogom van némi tapasztalatszerzésre.

De hogyan tudnám megmagyarázni magamnak, hogy miért mondtam fel alig pár héttel a nyári gyakorlat kezdete után, és miért ültem fel Nicaraguában egy Hondurasba tartó buszra?

– Boldog születésnapot! – mondta mosolyogva Dylan, amikor megérkeztem szülővárosába, Tegucigalpába. Pár héttel korábban töltöttem be ugyanis a tizenkilencet.

– Örülök, hogy látlak – válaszoltam.

Nyolc nappal később a karibi tengerpart egyik olcsó hotelszobájában életemben először megtapasztaltam, hogy milyen is a vaníliaszex. Biztonságos és édes volt, mint egy vattacukor – és pontosan ugyanolyan üres és kielégületlen maradtam utána.

Dylannel mindenféle normális dolgot csináltunk Hondurasban: moziba és színházba mentünk, a barátaival lógtunk. Valami azonban nem működött.

– Viszket a szemem – szóltam egyik alkalommal.

– Sírást jelent? – kérdezte Dylan.

– Mi van? – kérdeztem bosszankodva.

– Az *Othellóból* idéztem – emlékeztetett.

Vissza kellett fognom magam, hogy ne látszódjon a véleményem.

Egyszer, amikor a hondurasi esőerdőben kirándultunk, elszellentettem magam. Önmagában is elég megalázó az emberi

szervezet e véletlen megnyilvánulása, Dylan unott reakciója azonban még tovább rontotta a helyzetet. Ez csak megerősítette a gyanúmat, hogy Dylant semmi sem érdekli, ami kicsit is eltér az általa felállított normától. Mindkettőnk számára nyilvánvaló lett, hogy nagyra értékeljük a barátságunkat, és élveztük a stanfordi flörtöt, de egyáltalán nem passzolunk egymáshoz.

– Előfordult valaha, hogy John megütött? – kérdezte egyik délután Dylan, amikor egy kávézóban ücsörögtünk.

Pislogtam. Fogalmam sem volt, miért érdekli a dolog. De magamat ismerve nem kizárt, hogy elpöttyentettem néhány utalást.

– Hogy érted? – tudakoltam.

– Hogy érted azt, hogy hogy értem? – mondta erre. – Teljesen egyértelmű a kérdés: megütött, vagy sem?

Felhúztam a lábamat a székre, és a kanalammal kevergetni kezdtem a tejeskávémat.

– Van olyan verés, ami erőszakos, de olyan is, ami… Ami nem – feleltem. – John sohasem volt erőszakos. Érthető ez valamelyest?

Dylan hagyta leülepedni a válaszomat, majd megkérdezte:

– Te akartad, vagy ő?

Eljött hát az igazság pillanata.

Hamletnek persze közbe kellett vágnia. Egy széket húzott az asztalunkhoz.

– *Mindenek fölött légy hű magadhoz!* – jelentette ki önelégült vigyorral.

– Mi a francot keresel Hondurasban, Ham? – kérdeztem vészjósló arccal. – És ez még csak nem is a te szöveged.

– Ebben a drámában – közölte affektálva – minden szöveg az enyém.

Dylan várakozón nézett rám.

– Én akartam – ismertem el.

A fiú arckifejezése megváltozott.

– Jillian, őszintén megmondom, hogy ez nagyon elszomorít – jelentette ki.

Egyszerű megjegyzés volt, kedvesen, részvétteljesen hangzott. Mégis dühbe gurultam tőle. Most először szembesültem azzal, hogy a szexualitásom nemcsak aszerint ítélhető meg, ami nekem

kielégítő, hanem aszerint is, mi fogadható el a férfiak számára. Isten ments, hogy a szexuális orientációm „elszomorítsa” Dylant!

Igaza volt Shakespeare-nek a *Hamlet*ben: a szexuális közömbösség valódi szörnyeteg. Kudarcot vallottam, nem sikerült a vaníliakapcsolat. Nem élhetek olyan kaján, ami nyomtalanul tűnik el a nyelvemről.

Újra Dylanhez fordultam.

– Kit érdekel John? – kérdeztem. – Még beszélni sem érdemes róla.

Bólintott, és a kávéjába kortyolt. A kalandunk véget ért. Mindketten tudtuk.

Egy órával később felvettem a telefonomat, és Kaliforniát hívtam. Pár napja nem beszéltem Johnnal.

– Hol voltál? – tudakolta.

Lábammal a padlót piszkáltam.

– Buszon – hazudtam. – Managuából átmentem San Miguelbe. Most épp El Salvadorban vagyok.

– El Salvadorban? – értetlenkedett. – De hát miért?

– Csak meg akartam nézni – motyogtam.

– Talán *az* a fickó El Salvadori? – hangzott az újabb kérdése. Amióta elkezdtem a tanévet, John egyfolytában féltékenykedett és gyanakodott Dylanre.

– Úgy érted, Dylan? Hiszen ő hondurasi, nem salvadori – ismételtem. – Te is tudod.

– Nem válaszoltál a kérdésemre, Jillian – mondta John.

Szerettünk fegyelmezőset, büntetőset játszani. Úgy döntöttem azonban: sohasem fogom elmondani neki, hogy most tényleg megérdemelném a büntetést.

– Nem láttam Dylant – hazudtam ismét. – Szerintem Tegucigalpában lehet, ahol a szülei élnek.

– Te pedig El Salvadorban vagy? – ismételte.

Kétségkívül hazardíroznom kellett.

– Épp egy étteremben ülök – közöltem. – Ha nem hiszel nekem, odaadhatom a kagylót a pincérnőnek.

Visszafojtottam a lélegzetem. Vajon meg tudom győzni a baristát, hogy igazolja a füllentésemet? Mi lenne, ha esetleg lefizetném?

– Nem szükséges – jelentette ki John. – Odamegyek.

– Tessék? – kérdeztem pislogva.

– Veszek egy repjegyet, és odamegyek – ismételte meg. – Látni akarlak.

Megremegett a gyomrom. Én is szerettem volna látni.

– Hiányoztál, John – mondtam neki.

Másnap sok szerencsét kívántam Dylannek a PhD-zéshez, aztán kapott egy kínos búcsúcsókot, és elutaztam Hondurasból.

Van egy La Libertad nevű strand El Salvadorban, ahol Közép-Amerika egyik legfrankóbb jobbkezes hullámait lehet meglovagolni. Egy sziklán ültem, és figyeltem, ahogy John szörfdeszkája széthasítja a hullámokat, mint egy csörgőkígyó a sivatagi homokot. Hibát követtem el.

De sohasem fog újra megtörténni.

Miután abbahagyta a szörfözést, vettünk pár *pupusá*t az út mellett, és a víznél megettük őket.

– Meg foglak büntetni azért, mert túl hamar abbahagytad a szakmai gyakorlatot – közölte, és egyik kezével átkarolt. – A repülőút alatt végig ez járt a fejemben.

A vállára hajtottam a fejem.

– Persze, ha még Manguában maradtál volna, akkor most nem lennénk együtt – folytatta. – Úgyhogy egyelőre megbocsátok. – Azzal erőteljes és szenvedélyes csókot nyomott a fejem búbjára.

Visszamentünk a szállodába, és lezuhanyoztam, hogy kimossam a sós vizet a hajamból.

– Hol van a napolaj, madárkám? – kérdezte John a másik szobából.

– A hátizsákomban – feleltem még a zuhany alól. – Nézd meg a külső zsebet!

– Megvan – hangzott a válasz.

Elzártam a csapot, felhúztam a bugyimat, majd a vizes hajamat egy törölközővel szárítgatva kiléptem a fürdőszobából. John a hátizsákom mellett állt. Nem láttam az arcát, mert a másik irányba nézett. Különös csend honolt a szobában.

Aztán észrevettem a kezében az útlevelemet.

Kővé dermedtem.

John megfordult, és rám nézett. Keményen, némán tekintett rám, olyan fagyos arckifejezéssel, amilyet még sohasem láttam rajta. Szó nélkül keresztülsétált a szobán, és a kezembe nyomta az útlevelemet. Annál az oldalnál volt kinyitva, ahol tisztán látszottak a hondurasi hatóságok pecsétjei.

Mereven bámultam. Képtelen voltam John szemébe nézni.

Megragadta az államat, és felemelte, hogy rá nézzek. Ezúttal egyikünk sem játszott.

– Mit tudsz felhozni mentségedre? – kérdezte halkan, de hidegen.

Úgy hallatszott a saját hangom, mintha a szoba másik végéből jött volna. Szinte fel sem ismertem a tónusát.

– Azt hiszem, hazudtam, ahogy azelőtt te is.

Nem is láttam, ami történt, de éreztem. Miután elhallgattam, a következő pillanatban kemény ököl csapódott az arcomnak. Hátratántorodtam pár lépést, majd az arcomhoz szorítottam a kezem. John kézfeje vörösen virított.

Teljesen ledöbbentem. John rengetegszer megütött már, de ez most egészen más volt.

Ujjait a szemüregeihez nyomta, mintha valami fejfájást próbálna kimasszírozni magából.

– A francba! – szólt. – Ezt nem kellett volna.

Leültem az ágy szélére, és a térdemet bámultam.

– Sajnálom – mondta John, és lehuppant mellém. – Rendben vagy?

Megráztam a fejem.

– Nem hiszem, hogy ez bármit is számít – mondtam.

– Hozzád ért? – kérdezte végül John. Sűrű, rekedtes hangon szólt, valahogy úgy, mint amikor az első este az őrangyalaink átengedték a terepet a rosszabbik énünknek.

Ránéztem. Hogy „hozzám ért-e” Dylan? A szívem teljesen magába roskadt. Annyi mindent kérdezhetett volna John, de ő pont ezt akarta tudni.

– Igen – ismertem el. – Igen, hozzám ért.

John bólintott.

Ophelia halála a színfalakon kívül zajlik. Sohasem fogjuk pontosan megtudni, miért vesztette életét. Művészekkel, olvasókkal,

irodalomtudósokkal, sőt még a színdarab többi szereplőjével is dacolva, Ophelia egyszerűen csak lemerül a víz alá. Ide már nem követhetjük.

Egyszer John mesélte, hogy amikor valaki megfullad, egy pillanatra béke tölti el, mielőtt meghal. Ez a saját tapasztalata, egyszer ugyanis a hawaii Banzai Pipeline-hullámtörőnél elmerült. Nem kapott levegőt, majd felnézett, és a víz alól meglátta, milyen gyönyörűen játszanak a nap sugarai a hullámok között.

– Szeretlek, Jillian – mondta. – Örökké szeretni foglak. Te vagy az életem szerelme.

A farmere ki volt szakadva, és egy nagy könnycsepp virított a térdén. Az éjjeliszekrényről felvettem egy tollat, és egy szívecskét rajzoltam köréje a bőrére.

– Soha senki sem fog úgy megérteni engem, ahogy te – jelentettem ki, és a vállához szorítottam a homlokomat. Ujjainkat összekulcsolva megszorítottuk egymás kezét.

Másnap este mégis két külön géppel utaztunk haza Kaliforniába.

Amikor három hét múlva John telefonon szakított velem, elbőgtem magam. Könyörögtem, hogy ne tegye. Hogy adjon még egy esélyt. Javasoltam, hogy próbáljuk meg a nyitott kapcsolatot. Könnyes hadjáratom során mindenféle megalázkodó, lealacsonyító taktikával próbálkoztam, ami csak eszembe jutott, hogy megpróbáljam lebeszélni.

De semmire sem lágyult meg. Nem akart velem lenni, inkább valaki másra vágyott. Szemmel láthatóan azon a tavaszon nem csak én próbálkoztam másik partnerrel.

Ha a gyönyör és a fájdalom tovatűnik, semmilyen érzés sem marad. John letette a kagylót, én pedig abbahagytam a sírást. Azon töprengtem, hogy vajon az utolsó találkozásunk óta hányszor zuhanyzott le. Bizonyára húsznál is többször. Vajon hány fürdést élt túl a térdére rajzolt szívecském, mielőtt végleg lemosta magáról?

3.2. Vízkereszt, vagy amit akartok:
Mit kezdjek itt?

A *Vízkereszt* elején Viola hajótörést szenved, és idegen földön vetik partra a hullámok.

– *Miféle föld ez, mondd?* – kérdezi. Aztán amikor megtudja, hogy Illyriába került, így folytatja: – *S mit kezdjek itt Illyriában én?*

Végül egy Cesario nevű, a szexuális ösztöneitől látszólag megfosztott, kasztrált férfinak álcázza magát. Saját szexualitása ugyanis veszélybe sodorhatná külföldön, így megpróbálja inkább elrejteni.

Persze nem sikerül. Az álca mögött azért még nő marad. Még mindig önmaga, így szerelembe tud esni – ahogy ez meg is történik.

Majdnem egy év telt el azóta, hogy John dobott. Az első pár hónapban eltűntem a színről. Az Olive Garden étterem hostesseként dolgoztam éjszakai műszakban, a munka és az iskola közt pedig nem nagyon maradt időm, hogy bármin gondolkodjak vagy bármit is érezzek.

– Üdvözlöm az Olive Gardenben! Hányan jöttek?

– Üdvözlöm az Olive Gardenben! Hányan jöttek?

– Üdvözlöm az Olive Gardenben! Hányan jöttek?

Napjaim csúcspontja közvetlenül lefekvés előtt jött el. Ugyanis ekkor felírtam a naptáramba az adott naphoz két betűt: „JN”, hogy emlékeztessem magam: nem szabad engednem a kísértésnek, és másnap sem hívhatom fel Johnt. A „JN” azt jelentette: „John nélkül”. Ennyi erővel azonban annak is megfelelhetett volna, hogy „Jillian nélkül”, hiszen akkoriban én sem igazán voltam jelen.

Miután a naptáramban már majdnem száz aprócska „JN” állt, ideje volt valahogy felrázni magam. Évfolyamtársakkal kezdtem randizgatni (nőkkel és férfiakkal egyaránt, a gimi óta ugyanis tudtam, hogy mindkét nemhez vonzódom), de ritkán jött össze a második randevú. Elég sokat töltöttem egy San Franciscó-i BDSM-klubban, hogy rájöjjek: bár a fogalom elég tág, így a hozzám hasonló fenekelésfetisiszták is a részét képezik, de attól még különböző szubkultúrákhoz tartozunk, más szépségideálunk és látásmódunk van. Úgy éreztem magam ebben a klubban, ahogy, mondjuk, egy

meleg férfi érezheti magát egy leszbikus bárban: hasonlók vagyunk ugyan, de attól még ez nem az én világom. Egy darabig még az is megfordult a fejemben, hogy nem is érdekel a szex, ugyanis a fenekelés sokkal többet jelentett nekem, mint bármi más, amit hivatalosan „szexként” tartanak számon. Egyszer az egyik évfolyamtársammal és barátnőjével még hármasban is megpróbáltuk, mert azt reméltem, hogy ez a formáció újra eszembe juttatja, milyen is érezni valamit. De csak arra jutottam, hogy háromgombócnyi vanília pont annyira bír felizgatni, mint kettő.

Így aztán elmenekültem. Először Oxfordba, ahol a shakespeare-i kartográfiáról szóló heti húszoldalas esszék segítettek valahogy eltölteni az időt ebben a kábult, ködös állapotban. Aztán amikor Stanfordban támogatást kaptam, hogy külföldön írhassam meg a szakdolgozatomat, „kijelentkeztem” a főiskoláról (bár valamikor még vissza akartam jönni ide), és Ománba költöztem.

Omán sivatagos, akárcsak Arizona. Nem nagyon lehet vizet látni az ország területén.

Én is ki akartam száradni. Az előző év során megkeményedtek a sebeim, amelyek két tévedésemből származtak: a Dylannel való vaníliakapcsolatom és a John-féle románc szadomazochista zsákutcáiból. Nyilvánvalóan teljesen elcseszett csaj voltam, egy mérgező figura, aki egy radioaktív tóban próbál szerelmet horgászni. Ridegnek és közönyösnek éreztem magam.

A szerelem szar. A szex is szar. Shakespeare pedig… Nos, Shakespeare annyira kapcsolódott nálam a szexhez, hogy nem is tudtam tőle elválasztani. Így aztán Shakespeare is elszaródott.

Na és a fenekelés? Te jó ég, bassza meg, felejtsük el, és engem is felejtsen el! Felejtsük el az egészet! Én is kasztrált leszek!

Ám ekkor új domináns jelent meg az életemben.

– Nem! – csattant fel Sabihah, amikor egyik reggel épp arabórára mentem, ő pedig észrevett a nappaliban. – Ez nem lehet rajtad!

Végignéztem magamon. Fekete abaját viseltem, akárcsak az ország legtöbb nője.

– Mi a baj, néni? – kérdeztem.

– A napszemüveg – hangzott a válasz. – *Ronda.* Menj, vegyél fel egy másikat!

Elnyomtam a vigyorgásomat.

– Igen, néni – feleltem inkább.

Omán szorosan kötődött Tanzániához, az Ománi Szultánság fővárosa hosszú ideig Zanzibár, a tanzániai sziget volt, Maszkatban pedig napjainkban is nagyszámú szuahéli nyelvet beszélő, zanzibári származású közösség él. A lakásom is egy alapvetően zanzibári környéken, az al-Azaiba nevű részen volt, ahol néhány szuahéliül mondott alapszó többet ért, mint az arab, amit gyengén beszéltem. A szomszédokkal való kommunikációt megkönnyítendő egyik délután két barátommal elmentünk egy könyvesboltba, és az arab–angol szótáram mellé egy szuahéli–arab kötetet is vettem.

Ahogy a polcok közt nézelődtem, nagyobb csoport ománi fiatalember lépett a boltba, és indult el az írószerrészlegbe. A társaságomban lévő két ománi nő fekete nikábot húzott az arcára, hogy eltakarják magukat a férfiak elől. Nevetve kérdezték tőlem, hogy így, beburkolt arccal is meg tudom-e mondani, melyikük kicsoda.

Velük kacagtam ugyan, de nem igazán tudtam őszintén nevetni. A *Vízkereszt* egyik jelenetében két nő, Olivia és Mária is eltakarják az arcukat, hogy ezzel bosszantsák és zavarják össze a követet. Azt hittem, Ománban elbújhatok Shakespeare és önmagam többi része elől. De a *Vízkereszt*re emlékeztető véletlen ománi színjátékban ide is követett.

Shakespeare a világ minden részén ott van, hiába is menekülnénk előle.

Maszkatban a Shatti al-Qurm nevű gazdag környék egyik éttermében rengeteg szuper nargilé vízipipa van, legtöbb este pedig élőzene hallható. Becsusszantam egy ismerős arc mellé az egyik asztalhoz.

– Üdvözlégy – mondta Orsino herceg, Olivia szerelme a *Vízkereszt*ben.

Rendeltünk egy mentolos vízipipát, és odatelepedtünk estére. Orsino hallgatta a zenét, és egyetértően bólogatott.

– *Ha a zene szerelmünk étke, fel!* – mondta. – *Tovább! Jó bőven csak; jöjjön csömör, az étvágy vége az – majd elhal így.*

Bólintottam, és feléje csúsztattam a vízipipát. Miközben a dal a tragikus csúcspontra ért, Orsino nagy füstfelhőt fújt ki magából. Rögtön erősen hatott rá a zene: szeme megtelt könnyel, arca megrándult, és merevebben ült a helyén.

– *Ismét e dalt!* – utasította a zenészeket, majd hozzám fordult. – *Oly búsan hull alá, s fülembe zsong, mint édes déli szél, mely ibolyás domboldalon fut át.*

– Passzold vissza a pipát! – mondtam erre.

Így töltöttem a huszadik születésnapomat: a szexuális kielégületlenség, az önsajnálat és a vízipipa párás ködében merengtünk Orsinóval.

Egészen addig az éjszakáig, amikor ott a sivatagban találkoztam a kecskével és azzal a lánnyal. Innentől kezdett tisztulni a köd.

A *Vízkereszt* annyira forróvérű darab!

Ha Shakespeare ki akarta siklatni az ománi szexmentesség misszióját, a *Vízkereszt*nél jobb művet nem is választhatott volna erre. Ez a vígjáték ugyanis már-már abszurd mértékben passzol a saját speciális erotikus hajlamaimhoz.

Miután a hullámok Illyriában vetették partra Violát, ő egy Cesario nevű fickónak adja ki magát, és Orsino herceg szolgálója lesz. Orsino és „Cesario” kapcsolata igen fájdalmasan érint. Egyszerűen nem tudok betelni vele. Olyan gyorsan vibrálni kezd köztük valami, hogy alig három nappal az első találkozásuk után Orsino így szól Cesarióhoz: „kitártam lelkem legtitkosabb könyvét előtted”.

Ahogy már említettem, mindig is *komolyan* megragadtak azok a plátói kapcsolatok a férfiak között, amelyekben megtalálható a hatalmi alá-és fölérendeltség, valamint az ezzel járó fenyítő jelleg. Épp ez a probléma: a fantáziálgatásaimban saját magamnak már nincs hely. Pont ezért rajongok annyira a *Vízkereszt*ért. Orsino és Cesario kapcsolatában ugyanis Shakespeare megoldotta a problémámat, hiszen egy olyan, férfiak közti viszonyt ábrázol, ahol a nő is szerepet kap.

Mindennek tetejébe Viola a herceg szolgája! Egy jelenetben pedig a férfi *megszidja* a nőt! És…

Bocsánat, el kell mennem… Le kell fürdenem.

A *Vízkereszt* bámulatos (és el kell ismernem, nagyon különleges) erotikus potenciálja mögött azonban ott rejlik a tragédia. Viola gyászol, mert azt hiszi, hogy a hajótörés során az ikertestvére, Sebastian meghalt. Orsino herceg szerelmes egy Olivia nevű nőbe, aki szintén egy halott testvért gyászol. A *Vízkereszt* nagy részében a romantikus szerelem viszonzatlan: Viola a hercegre vágyik, aki Oliviáért epedezik. Malvolio, Olivia udvarmestere szintén Oliviába szerelmes. Szerény véleményem szerint Antonio, a tengerészkapitány, aki megmenti a hajótörött Sebastiant, nem csak plátói érzelmeket táplál a férfi iránt. A darabban tehát mindenki vágyakozik valamire.

Ahogy akkoriban én is. Egyszerűen csak nem tudtam, mire.

Elkezdtem hát a maszkati Kábúsz Szultán Egyetem angol tanszéke körül legyeskedni. Próbáltam valahogy bejutni egy Shakespeare-kurzusra, mert szerettem volna hallani, ahogy az ománi diákok elmondják, ők hogyan értelmeznek bizonyos híres darabokat. Semmiféle újdonság nem volt az ötletemben, hiszen világszerte sokan, mindenféle háttérrel megtaláljuk magunknak Shakespeare-t. Az arab kultúra sem kivétel: 1884-ben jutott el ide először Shakespeare, ugyanis ekkor mutatták be Kairóban az *Othello* arab fordítását. Ennek hatására a régióban egyre nagyobb érdeklődés támadt az angol drámaíró iránt, és nemsokára a *Hamlet*et, valamint a *Romeo és Júliá*t is műsorra tűzték.

„Kétségtelenül van valami arab jelleg Shakespeare-ben – állította az ünnepelt libanoni költő, Khalil Mutran. – Talán ismerte a nyelvünket, vagy hozzájutott néhány jó fordításhoz? Nem tudom. De több rejtélyes közös tulajdonság van bennünk. (…) Egészében véve akad valamilyen beduin szellemiség Shakespeare-ben, amely az ösztönvilághoz való folyamatos visszatérésben fejeződik ki.”

Nem csak Mutran érezte ezt a „beduin szellemiséget” Shakespeare művészetében. Safa Khulusi iraki tudós a drámaíró „arabsága” mellett érvelt, Ahmad Faris al-Shidyaq libanoni szerző pedig egyenesen kijelentette, hogy Shakespeare valójában arab volt, és eredetileg Zubajr sejknek hívták. Nasib Nashawi algériai kutató az *Othelló*t Dik al-Jinn szíriai költő hasonló alkotásával vetette össze, és szerinte nem zárható ki, hogy Shakespeare valahogy hozzájuthatott

az arab műhöz. A Közel-Keleten kívül is észleltek bizonyos összefonódásokat: Anthony Burgess szerint például a szonettek „fekete hölgye” valójában egy arab nő lehetett, Francis Yates pedig úgy vélte, hogy Shakespeare olvasta bizonyos arab tudományos művek latin fordításait.

Habár az arab nyelvű világrész kutatói régóta párhuzamokat vonnak saját kultúrájuk és Shakespeare művei között, régi múltja van annak is, ahogy a fehér ember a világon mindenütt a saját kulturális dominanciáját hirdeti. Egy brit gyarmati hivatalnok például azzal indokolta az indiai kultúra elnyomásának jogosságát, mivel szerinte „az indiaiak a vér és a szín, míg az angolok az ízlés, a vélemény, a szókincs és az intellektus alapján osztályozhatók”. Nem kell, hogy a világ még több figyelmet fordítson egy újabb fehér fickóra, aki a történelem legerőteljesebb gyarmatosító országából származik, nem igaz? *William Shakespeare összes művei* a Biblián kívül a legtöbb nyelvre lefordított könyv, így hát finoman fogalmazva nem mondható, hogy kevés reflektorfény irányulna rá. Az irodalom hatalommal is felruházhat, azonban elnyomni és leigázni is képes. Félve kezdtem úgy látni magam, mint valami vírust, amit afféle irodalommániás kulturális turistaként dobtak le idegen földre.

Miután bekéredzkedtem a helyi egyetem egyik Shakespeare-szemináriumára, újabb problémák adódtak. Természetesen a nyelvi különbség állt az első helyen. Shakespeare nyelvét még az angol anyanyelvűeknek is nehéz megérteniük. Az ománi diákok viszont arabul vagy szuahéliül beszéltek, és az angolt második vagy harmadik nyelvként tanulva igencsak megizzadtak a drámák szokatlan szókincse miatt. De nem a nyelvi akadály számított a legnagyobb gondnak.

A legfőbb problémám az volt, hogy az ottani nők kémnek hittek.

Különösen egyikük, Khalila al-Khatib gondolta ezt, aki nem habozott megosztani véleményét a csoporttársaival.

– A lányok beleegyeztek, hogy beüljön az órákra – mondta a Shakespeare-rel foglalkozó professzor bocsánatkérő mosollyal –, de nem akarnak beszélni önnel. Nem bíznak magában.

Ekkoriban nem volt éppen egyszerű dolog amerikaiként a Közel-Keleten lenni. Alig három évvel korábban szállta meg az USA Irakot,

és az ottani civil áldozatok, az Abu Ghraib börtönbeli kínzások, valamint a Guantanamo-öbölben létesített fogolytáborban elkövetett atrocitások világszerte nagy felháborodást váltottak ki. Az ománi barátságos, vendégszerető nép, és ottlétem alatt mindössze egyetlen ember kérdezősködött a politikai nézeteimről. Közben azért senki sem felejtette el, hogy melyik országból jöttem. Emiatt nem csak egy valaki voltam, aki romantikus ábrándjaikról faggatja a konzervatív muszlim nőket. Nem, én egy *amerikai* voltam, aki romantikus ábrándjaikról faggatja a konzervatív muszlim nőket.

Így aztán magától értetődött, hogy kémnek hittek, és senki sem akart beszélgetni velem.

Aztán az egyik délután épp hazaindultam az egyetemről, beszálltam a liftbe, és megnyomtam a földszint gombját.

A lift leért, az ajtó kinyílt.

Khalila a másik oldalon állt a rácsnak támaszkodva, kezét a mellén összefonva. Lehajtotta az állát, hogy fekete napszemüvege fölött rám nézhessen.

– Ugye tudtad, hogy egész nap a férfiak liftjét használtad? – kérdezte.

Hűha!

Ezután vége szakadt a kémpletykának. Khalila módosította a véleményét: nem voltam többé fenyegetés, csak egy idióta külföldi.

Könnyen észre lehetett venni, mitől olyan népszerű ez a lány a csoportban. Végtelen energia áradt belőle, folyamatosan az egyetem jóképű srácairól sztorizott, vicceket mesélt róluk, és nagyokat nevetgélt. A Shakespeare-szemináriumra járó legtöbb diákkal ellentétben az ő családja zanzibári származású volt, így a szuahélit beszélték anyanyelvként. Amikor megleptem néhány al-Azaibán felszedett szuahéli kifejezéssel, örömében visongani és tapsikolni kezdett.

– Gondolom, a szerelmet akarod megismerni – ugratott egyszer mosolyogva. – Talán az vezetett ide is, hogy szerelmi történetekről beszélgess.

Mire vigyorogva emlékeztettem, hogy ugyanarra a „szerelmi történetekről” szóló szemináriumra járunk. Elnevette magát.

A meginterjúvolt nők mindegyike írásos engedélyt adott rá, hogy megjegyzéseit felhasználhassam a szakdolgozatomban, valamint más szövegeimben is. Emellett mindegyikük álnevet kapott, hogy ezzel is védjem őket. Így aztán egyre kevésbé aggódtam amiatt, hogy munkámnak potenciálisan negatív kulturális hatása lesz majd. Valóban lelkes nők osztották meg velem teljesen önként a gondolataikat. Ismerős és tagadhatatlan volt ez a Shakespeare-szeretet. Nemegyszer az éjszaka közepén kaptam valamelyiküktől sms-t, amelyben beszámoltak legújabb, a *Hamlet*ben lévő vérfertőzéssel vagy az *Othelló*ban a kultúrák közti házasság problémáival kapcsolatos felfedezéseikről. Az ómáni diákok és jómagam egyaránt a shakespeare-i világ polgárai voltunk, ő jelentette a közös nyelvünket.

Három színdarabra koncentráltunk: a *Hamlet*re, a *Romeo és Júliá*ra és az *Othelló*ra. Az elejétől kezdve nyilvánvaló volt, hogy az ómáni nők nálam sokkal bensőségesebb módon értik e drámák legfőbb női karaktereit, Opheliát, Júliát és Desdemonát. Például számukra sokkal húsba vágóbb kérdésnek számított Júlia problémája, akinek el kell döntenie, hogy szerelmét (Romeót) vagy a szülei által neki szánt másik férfit (Parist) válassza. Legtöbbjüknek ugyanígy dönteniük kellett a kényszerházasság és (ahogy ők nevezték) a „szerelmi” házasság között. Én Shakespeare angol nyelvét ismertem, az ómáni nők pedig a drámaíró *kulturális* nyelvét beszélték perfekt módon. Tökéletesen összeillett a kettő.

Amikor Viola először elhatározza, hogy munkát keres Orsino herceg udvarában, ezzel büszkélkedik: „értek én az énekhez s több hangszeren is szólok neki”.{15} Pontosan így is cselekszik. Az álruhába öltözött lány nem vallhat nyíltan szerelmet Orsinónak, ezért kitalál egy nem létező lánytestvért, hogy ő dúdolja el a szerelmes dalt, amit Viola nem vehet a szájára.

VIOLA
Atyámnak volt egy lánya, s úgy imádott
Egy férfit, mint szívem imádna téged

Talán, ha nő lennék.
HERCEG
S története?
VIOLA
Üres lap. Ő szerelméről sosem szólt,
De titka, mint bimbót a féreg, úgy
Elhervasztotta arcát, úgy epedt,
És zöld és sárga mélabúval ült
A türelem szép emlékszobraként
Mosolyogva búján. Ez nem szerelem?
Mi férfiak esküdözünk, de nem
Csak látszat ez? Valóban szenvedély?
Szép szó ez? Vagy szivünk szerelme mély?
HERCEG
De meghalt-é szerelmében hugod?
VIOLA
Lányok s fiúk közül magam vagyok
Atyám családjából, s mégsem tudom.

Nemcsak Viola testét kell álöltözetnek fednie, hanem a szavait is álcázza. Nem vallhatja be Orsinónak, hogy szereti, így hát képzeletbeli húgán keresztül mondja el érzelmeit.

Ománi barátaim és én is ugyanezt tettük. Shakespeare lett az a közeg, amelyen keresztül beszélhettünk a szerelemről, a szexről, a házasságról és a szerelmi kapcsolatról – vagyis csupa olyan dologról, amely amúgy tabunak számít. Teljesen ki volt zárva, hogy e témák közvetlenül is szóba kerülhessenek. Akárhányszor a szerelemről – vagy ne adj' isten a szexről – faggattam valamelyik ománi barátomat, rendszerint azonnal témát váltott. Shakespeare segítségével azonban tökéletesen ki lehetett cselezni a kulturális szabályokat, így aztán beszélhettünk végre a szexről.

Úgy értem, konkrétan a *szexről.* Shakespeare nem a puritán idők szülötte volt. A *Vízkereszt* egyik jelenetében például Malvolio olvas egy levelet. Azt hiszi, hogy Olivia írta, a nő, akit titkon szeret. Elméletének bizonyításaként elemzi a nő kézírását. Ha elképzeljük, amint felolvassa a levelet (ahogy a dráma előadása során is így

kerül elénk), a következőt hallhatjuk (a kiemelések tőlem származnak):

MALVOLIO
*Úgy éljek én, ez úrnőm kezeírása: ezek az ő **P**-jei, az ő **I**-jei, **N**a meg az ő **A**-ja, **és ilyen a nagy V-je.** Nem is kérdéses, ez az ő kezeírása.*

Ha valakinek esetleg nem esne le egyből, Shakespeare az András nevű szereplővel meg is ismételteti:

ANDRÁS
*Az ő **P**-jei, az ő **I**-jei, **N**a meg az ő **A**-ja: mi ez?*{16}

Nem a *Vízkereszt* az egyetlen dráma, ahol ilyen jellegű szójáték található. Ahogy korábban is említettem, Hamlet nem véletlenül használja a „látszik a ké*pin, a*hogy” kifejezést. Shakespeare művészete olyannyira pajzán, hogy számos 18–19. századi kritikus igyekezett távol tartani magát az író mocskos oldalától. Lényegében magát *Shakespeare-t* próbálták a saját piszkos részétől eltávolítani, mondván, hogy az efféle malacságokkal csak a földszinten ácsorgó nézőket szolgálta ki – vagyis a közönség azon részét, akiknek nem volt pénzük ülőhelyre, de egy pennyt még azért ki tudtak fizetni az állóhelyért. Vagyis a kis bevétel ezek szerint valahogy összefüggött az ízléshiánnyal. „Shakespeare drámáit csak úgy szabad az ifjú olvasók kezébe adni, ha figyelmeztetjük őket, hogy a bolondságok a bolondoknak, a mocskos részek a mocskos fantáziájuknak, a brutális jelenetek pedig a brutális szemléletűeknek szóltak” – írta a 19. század eleji babérkoszorús költő, Robert Bridges.

Ha egy mazochista, bevallottan kasztrált személynek bármiféle lehetősége akad, hogy az iszlám világ konzervatív szűz lányainak disznó vicceket mondjon, akkor azt Shakespeare-en keresztül teheti meg. Shakespeare ugyanis „biztonságos”, az ő szavai segítségével úgy beszélhetünk a szexről, hogy közben nem konkrétan arról van szó. Az ománi nők – a világ összes többi fiatal lányához hasonlóan –

erőteljes véleményeket fogalmaztak meg a szerelemmel és a románcokkal kapcsolatban. Egyszerűen csak arra vágytak, hogy másokkal is biztonságosan megoszthassák ezeket. Shakespeare művészetében pedig megtaláltuk a lehetőséget, hogy bármi szóba kerülhessen.

– Oké – mondta végül Khalila, amikor egy nap a szeminárium után hozzám lépett. – Beszélgessünk!

Pár nappal később Khalilával és legjobb barátnőjével, Sorayával az egyetem udvarán ücsörögtünk. Én a jegeskávémat kortyolgattam, ők pedig bőszen vitatkoztak.

Vajon a *Romeo és Júlia* a nyugati típusú szerelmi házasság értékességéről tanúskodik, ahogy Khalila gondolta? Esetleg az ománi kényszerházasságot propagálta, amint azt Soraya bizonygatta?

– Nincs igazad! – kiáltotta Khalila, és nyomatékképpen az asztalra csapott. – A szerelmi házasság sokkal jobb dolog. Időnként a szülők tényleg a megfelelő partnert választják, néha viszont nem. Honnan tudhatjuk, hogy Júlia szerette volna-e Parist? Sehonnan.

– De hát Júlia a darab végén meghal! – visította Soraya. – Mindenki meghal. Hogy tarthatod Romeót a megfelelő választásnak, amikor mindenki meghal?

Soraya számára ez a vita személyes téttel is bírt.

Sok szempontból ő is a Shakespeare-szemináriumra járó többi lányra emlékeztetett. Szerette a divatot, és gyakran hordott szép hímzésű abajákat, amelyek a fiatal lányok közt akkoriban nagyon népszerűnek számítottak (az én abajám is ilyen volt). Jámbor, szerény alaptermészete ellenére nem hordott nikábot, mivel szerinte a szemüvege éppen eléggé elrejti a szépségét a férfiak elől. Mégis nagyon vigyázott az erényére, még az órákat is kihagyta, ha a sofőrje nem tudta elhozni a campushoz (fiatal hajadonként ugyanis nem volt hajlandó tömegközlekedéssel járni). Azonban sok közös tulajdonságunk is akadt. Mindketten szerettünk utazni. Mindketten imádtuk a színházat. És mindketten rajongtunk az *Othellóért*, amelyben Soraya minden más Shakespeare-műnél jobban önmagára ismert.

Amikor húszéves lett, egyik egyetemi ismerőse az apjához fordult, hogy megkérje a lány kezét. Soraya még egyáltalán nem randizott az illetővel, sőt, tulajdonképpen még kettesben sem voltak soha. Eddig mindössze pár szót váltottak néhány szemináriumon és egyetemi eseményen. A lány azonban kész volt hozzámenni. Ugyanis már több barátnője megházasodott, és úgy érezte, ő is nagyon élvezné az ománi kultúrában a férjezett nőknek biztosított speciális előjogokat és szabadságot. Szeretett volna elmenni a férjével vacsorázni, elköltözni a szüleitől, és az első csók élményét is megtapasztalni. Mindenekfelett szerelmes akart lenni – és Soraya annyi más ománi férfihoz és nőhöz hasonlóan ezt egyedül a házasság *után* tartotta elképzelhetőnek.

Soraya apja azonban egyértelműen elutasította a javaslatot. Kérője művelt, jó családból származó muszlim fiatalemberként az apa támasztotta legtöbb követelménynek megfelelt ugyan, azonban tősgyökeres ománi volt. Igaz, hogy Soraya hasonlított az ugyanilyen idős fiatal ománi lányokhoz, de akárcsak Othello, ő is észak-afrikai gyökerekkel bírt. Vagyis a lány és potenciális férje ugyanazt a nyelvet beszélték, ugyanabban a vallásban hittek, Soraya apja azonban kijelentette, hogy csak egy algériai honfitárs veheti el a lányát. Desdemona apjához, Brabantióhoz hasonlóan egyetlen leányát csakis a saját kultúrájából származó férfihoz akarta hozzáadni. Shakespeare hősnőjével ellentétben azonban Soraya elfogadta apja döntését – és nem bánta. Ugyanis az *Othello* szerinte látványosan bizonyította, hogy a kultúrák közti házasságok működésképtelenek.

Soraya előrehajolt a széken, és haragos tekintettel meredt Khalilára.

– Nem csípheted csak úgy fel a férjedet! – közölte komoly hangon. – Ezért végezte holtan Júlia, Ophelia és Desdemona. Mi bennük a közös? Egyikük sem hallgatott az apjára. Nem mehetsz hozzá olyasvalakihez, aki a családodnak nem tetszik.

– Szerintem pedig olyasvalakihez nem mehetek hozzá, aki *nekem* nem tetszik – ellenkezett Khalila. – A szerelem veszélyes dolog, de ezzel szerintem időnként semmi baj sincs. A szerelem maga a csoda.

Soraya szemforgatva nézett rá.

– Úgy beszélsz, mint egy amerikai – jelentette ki gúnyosan.

Felnéztem a jegyzetfüzetemből, és méltatlankodni kezdtem:

– Hé!

Soraya rám mutatott.

– Láttam pár amerikai filmet – közölte. – Ti túlságosan ráfixáltok a szexre, miközben azt mondjátok magatoknak, hogy ez a szenvedély. Nem is gondoltok a fontos dolgokra: a családra, az otthonra, az életre. Eszetekbe sem jut a jövő.

– Mi a helyzet a szerelemmel? – kérdeztem.

– Mi a *helyzet* a szerelemmel? – horkant fel Soraya. – A szerelem egyszerű dolog. Találsz egy jó embert, és életed végéig őt szereted. Ti egyik színdarabot sem olvastátok, amiről egyfolytában beszéltek?

– A szex is számít, Soraya – mutattam rá, miközben a szívószálammal játszadoztam a kávéban.

Vállat vont.

– Ha megtalálod a megfelelő férfit, minden kialakul – mondta. – Végül is még nem haltál meg.

Ez igaz. Időnként hajlamos voltam elfelejteni.

– Szerinted a szerelem nem egy csoda? – tudakoltam.

– Szerintem a szerelem *döntés* – bólintott Soraya.

Talán igaza volt? Lehet, hogy rosszul értelmeztem Shakespeare szerelmi történeteinek üzenetét? A szerelem csak egy döntés lenne, valami olyasmi, amibe direkt vetjük bele magunkat, nem pedig belezuhanunk?

Most Khalila nézett rá felháborodottan.

– Döntés, döntés – gúnyolódott. – Na, most ki is beszél úgy, mint egy amerikai?

Miközben egyre többet beszélgettem Shakespeare-ről Sorayával, Khalilával és a szemináriumra járó többi lánnyal, elképesztő mintázat kezdett kirajzolódni előttem. A nyugati sztereotípiákból adódó elvárásaimmal ellentétben szemmel láthatóan a legtöbb ománi diák szerint a női karakterek magasabb rendűek, méghozzá éppen a nemiségükből adódóan. Júliát, Desdemonát és Opheliát „női” tulajdonságaikért szerették: intelligenciájukért, gyakorlatiasságukért, előrelátásukért. (Különösen nagy hatást tett rájuk Júlia

ragaszkodása a házassághoz. „Ha tisztességes szándék él szivedben és házastársadul kivánsz” – mondja a darabban Romeónak.) Eközben azzal utasították el Romeót, Othellót és Hamletet, hogy hülyék, gyakorlatiatlanok, impulzívak, irracionálisak és érzelgősek – ugyanis szerintük ezek tipikusan férfitulajdonságok. Bármennyire is rajongásig szerették és tisztelték azonban a női karaktereket, és akármennyire is lenézték a férfiakat, e diáklányok mégis alapvetően a nőket tették felelőssé a darabok tragikus végkifejletéért. Még Desdemona is saját magának köszönhette a sorsát, pedig őt a férje, Othello a saját ágyában fojtotta meg.

– Meg kell értened, hogy Othello nem parancsolhatott megálljt a féltékenységének! Hiszen ez a férfi természetének a része – szögezte le egy másik szemináriumi diák, Zahra al-Hassan, amikor megkérdeztem, hogy ki a felelős a drámában bekövetkező tragédiáért. – Engem inkább az a kérdés foglalkoztat, hogy Desdemona miért nem volt hidegfejűbb? Jobban kellett volna figyelnie, több dolgot is észre kellett volna vennie.

Szerintük mindhárom dráma férfi főszereplői – és a férfiak általában véve – a nemükből adódó hiányosságok áldozatai. Legnagyobb meglepetésemre azonban hiába hittek oly szilárdan a női „felsőbbrendűségben”, szerintük ez még a világon semmire sem jogosítja fel a női karaktereket. Emiatt ugyanis magasabbak az elvárások velük szemben – és a felelősségük, a vétkességük is nagyobb. Majdnem mindenki amiatt bírálta a női szereplőket, hogy nem használják ki a nemükből adódó képességeket. Khalila fejezte ki a legjobban, hogyan ítélték meg Júliát, Desdemonát és Opheliát, amikor azt mondta róluk:

– Jobban kellett volna tudniuk a dolgokat.

Akadt azonban egy kivétel is: a beesett szemű Najla al-Shadi, aki soha egyetlen szót sem szólt a kurzus során.

Mindig bosszantott, hogy az emberek hajlamosak Shakespeare férfiruhába bújt női karaktereit ugyanúgy megítélni. Attól, hogy ő is férfinak öltözött, Viola még nem hasonlít jobban például az *Ahogy tetszik* önmagát férfinak álcázó, harcias nőalakjához, Rosalindához, mint mondjuk Falstaff Romeóhoz. Rosalinda valódi bajkeverő: ádáz és féktelen. Amikor férfinak álcázza magát, szabaddá válik, és a

többiek is meghallják a hangját. Ezzel szemben Viola álruhája nem több rejtőzködésnél. (Anne Barton hangsúlyozza, hogy Viola számára a Cesario-személyiség „nem felszabadulásként funkcionál, hanem csupán ennek segítségével képes elrejtőzni ebben a bonyolult helyzetben”.) Még csak nem is Viola találja ki a saját álcáját, hiszen ikertestvére, Sebastian ihleti. Az *Ahogy tetszik*ben, amikor a Phoebe nevű pásztorlány beleszeret Rosalinda alteregójába, Ganymedesbe, a lány hidegen, kegyetlen gúnnyal és megvetéssel bánik a másikkal. Ám amikor Olivia szeret bele „Cesarióba”, Violában részvét támad a kudarcra ítélt szenvedély iránt.

A *Vízkereszt* komédia, és emiatt teljesen világos számomra, hogy miért játssza oly sok színésznő Violát úgy, mintha Rosalindát alakítaná: rámenősnek, határozottnak, magabiztosnak. Egyszer azonban jó lenne olyannak látni, ahogy saját magát leírja: „a türelem emlékszobraként mosolyogva búján” – vagyis rémültnek, elnyomottnak és mindenekfelett némának, mint egy szobor.

Az ománi nőkkel kapcsolatban is gyakran esnek bele ugyanebbe az abszurd hibába. Ruhájuk ugyanolyan (legalábbis a külső rétegeik, amiket láthatunk), ezért aztán sokszor teljesen egyformának képzelik őket. De Najla al-Shadi személyiségében, tapasztalatai révén, irodalmi szempontjaiban legalább annyira különbözött Khalilától, mint Rosalinda Violától.

Hetekig csak hallgatta a beszélgetéseinket (amelyek, be sem merem vallani, milyen gyakran kanyarodtak el a *Hamlet*től *A narancsvidék* legutóbbi epizódjai felé), és sohasem szállt be.

– Beszélned kell velem! – mondta végül az egyik délután halkan Najla. – Elmondom az igazat.

Najla az ománi tengerpart egy Szúr nevű kis halászfalujának a közelében nőtt fel. Szúr messze nem olyan változatos hely, mint Muszkat, vidéki településként pedig alapvetően konzervatív szemléletmód jellemzi. Míg Muszkatban a nők többsége csak a haját és a nyakát fedi ruhával, addig Szúrban a teljes arcukat, sőt, még a szemüket is fekete fátyol rejti. Najla mesélte, hogy erről az egyetemen is felismerte a szülőföldjéről származó nőket, még mielőtt egyetlen szót is szóltak volna. Ám amikor néhány srác

fátyolba burkolva próbált bejutni a campuson lévő lánykollégiumba, az egyetem vezetősége megtiltotta az arc eltakarását, Najla pedig kénytelen volt nikáb nélkül menni iskolába. Komoly, kifejező arccal mesélte, hogy mennyire kényelmetlenül érezte magát a szabályzat bevezetését követő első pár héten.

Matematikát tanulni jött ide, ugyanis – ahogy megfogalmazta – e tudomány úgy áramlott szét az ereiben, „mint a vér”. Meglehetősen szerencsétlen körülmények folytán kellett a matematika tanszéket felcserélnie a Shakespeare-szemináriummal. Amikor ugyanis apja megtudta, hogy a matematikaórákon vegyes csoportok vannak, azaz férfiakkal együtt jár a kurzusokra, inkább a csak lányok által látogatott Shakespeare-óra felvételére kényszerítette. Najla először makacskodott, és könyörgött, hogy hadd maradhasson a matek tanszéken, mire az apja megkorbácsolta.

– Van az a közmondás… A szerelem vak. Ophelia is vak, hiszen nem látja, mit tesznek vele ezek a férfiak – mondta Najla. – A nővérem szereti a férjét, bár az rendszeresen megveri. Még az sem érdekli a fickót, ha éppen terhes vagy beteg. Azt mondja a nővéremnek, hogy be se teheti a lábát a szüleink házába. Ő azonban még ezekkel együtt is szereti a férfit. Nem veszi észre, hogy mennyire önző és kegyetlen. Látod, milyen vak a szerelem?

„A szerelem vak” kifejezés, amelyet Najla közmondásnak hitt, *A velencei kalmár*ban is előfordul. E frázis nagyon stílszerű Ománban, ahol olyannyira gyakori a kényszerházasság. Ritkán ugyan, de az is előfordul, hogy a menyasszony és a vőlegény az esküvői szertartáson látják először egymást, a jegyespárt tehát bizonyos értelemben elvakítja az alkalom. Najla vidéki hátterét figyelembe véve szokatlannak számított, hogy huszonhárom évesen még mindig hajadon volt. Az említett háttér más részletei felől azonban teljesen érthetőnek látszott, hogy vonakodott a házasságtól.

– Ophelia rokon lélek, hiszen ő is áldozat – mondta. – Csak egy játékszer az apja és a bátyja kezében. Tudom, hogy rossz képet festek a kultúránkról, de nálunk a férfiak bántják a feleségüket és a lányaikat. Ez tény. Nálunk bántják a nőket.

Nem tudtam, mit is mondhatnék.

– Sajnálom, Najla – mormoltam. – Jobbat érdemelsz.

– Szörnyű dolog, hogy az emberek megüthetnek, te pedig nem állíthatod meg őket – motyogta. – Ez a legrosszabb. Tudod, hogy milyen?

Elszorult a torkom.

– Nem, nem tudom – feleltem.

Hazudtam. Kényelmetlenül és rosszul éreztem magam.

Najla bólintott.

– Ó – mindössze ennyit mondott.

Fészkelődni kezdtem a székemen.

– Najla – szólaltam meg, majd el is hallgattam. Ott állt köztünk a magnóm, és ránk meredt. Kikapcsoltam. – Te olyan… olyan okos lány vagy! – jelentettem ki. Nem tudtam, mi mást mondhatnék.

Megrázta a fejét.

– Félek megházasodni – jelentette ki. – Nem akarok úgy élni, mint a nővérem.

Nyeltem egyet.

– Azt mondtad, hogy a szerelem vak, Najla – válaszoltam. – De *te* nem vagy az. Nagyon is tisztán látod a dolgokat. Tudni fogod, hogy mit kell tenned.

Najla higgadtan bólintott.

– Nem akarsz moziba menni, vagy ilyesmi? – kérdeztem. – Nem szeretnél megfeledkezni egy kicsit az egészről, és szimplán jól érezni magad?

– Nem – jelentette ki. – Az akarom, hogy meghallgassanak. Hogy te meghallgass.

Bólintottam.

– Hallgatlak – mondtam.

A magnómra mutatott.

– Felveszed? – kérdezte.

– Ó! – kiáltottam fel, miközben lepillantottam. – Épp most kapcsoltam ki. Azt hittem…

– Kapcsold vissza! – utasított. – Mi a következő kérdésed?

Így aztán egyedül a szomorú szemű, a bántalmazás kérdésére folyton visszatérő Najla nem volt hajlandó Opheliát okolni, amikor megkérdeztem, ki felelős a *Hamlet* tragikus végkifejletéért. Sokáig

gondolkodott a kérdésen – olyan hosszú ideig, hogy majdnem meg is ismételtem, amikor hirtelen megszólalt.

– Polonius – jelentette ki. – Ophelia apja a felelős a tragédiáért. De talán Ophelia is lehetett volna függetlenebb.

Amikor aztán megkérdeztem tőle, hogy ő szabadnak tartja-e magát, felsóhajtott, és nem válaszolt.

Nagyon erőteljes volt az Ophelia iránti szenvedélye, és teljes meggyőződéssel azonosította magát ezzel az olyannyira alábecsült shakespeare-i hőssel. Hangsúlyoznom kell azonban, hogy Najla egyedi esetnek számított a Shakespeare-szemináriumra járó lányok között. Az általa átélt élmények számos, a közel-keleti nőkről szóló igazságtalan és gyakran pontatlan sztereotípiát erősítettek meg. Sorayával és Khalilával ellentétben, akik szerették a családjukat, és jó adag önbizalom szorult beléjük, Najlát korábban bántották, és olyan jövőre készült, amelyben szintén bántani fogják. *Nem* ő számított tipikusnak azok közül a nők közül, akikkel találkoztam Ománban, és akiknek a történeteit meghallgattam. Egyetlen fényképem van csak róla, amelyen egy aprócska, komor, megsebzett lányka látható.

De Ophelia ugyanúgy egyedi esetnek számított, mint Najla. Nem hasonlítható Rosalindához, Kleopatrához, Lady Macbethhez vagy Júliához, hiszen a többiekkel ellentétben ő csak a saját darabja árnyékában létezik. Bármennyire viszolyogtam mindentől, ami megfelel valamilyen sztereotípiának, nem hagyhattam jobban figyelmen kívül Najlát, mint mondjuk Opheliát. Mindketten elmondtak valamit arról, hogy mennyi fájdalmat bír ki az ember. Ophelia az utolsó perceiben, még mielőtt eltűnik a hullámok között, még ekkor is kizárja magából az elszenvedett brutalitást, és virágokat szed.

Hetekkel azután, hogy az utolsó interjúkat is befejeztem, Najla felhívott. Ismét látni szeretett volna. Visszamentem hát az egyetemre, hogy találkozzunk. Elmesélte, milyen sokat gondolkodott rólam és a beszélgetésünkről. Az elején még egyszerűen nem értette, hogy miért éppen Ománba jöttem Shakespeare-ről tanulni. El sem tudta képzelni, hogy csak azért utaztam keresztül a világon, hogy egy Shakespeare-kurzushoz csatlakozzam. Főként azért hitte el nehezen, mert ő maga sohasem akart erre az órára járni. Ám,

mint kifejtette, végül rájött, mi hozhatott engem Ománba, miért akartam itt beszélgetni Shakespeare-ről.

– Nekem is elmondanád? – kérdeztem nevetve. – Magam sem vagyok biztos benne, hogy tudom.

– Írd le! – mondta. – Ez fontos.

Kinyitottam a jegyzetfüzetemet.

– Ománban mindannyian Opheliák vagyunk. Apánk és bátyánk meg se hallja, amit mondunk – jelentette ki, gondosan megválogatva a szavakat. – De én Claudius szeretnék lenni. Hangosabban akarok beszélni, szembe akarok nézni a világgal.

Néhány órával később küldtem Najlának egy utolsó sms-t. Egy idézetet az *Othello* egyik szereplőjétől, Emíliától, aki nem hajlandó befogni a száját, még akkor sem, amikor halálosan megfenyegetik:

Ki, mindent ki! Nyugodjak, én?
Nem; szólnom kell, szabadon, mint a szélvész;
Ember, pokol, menny, mind-mind hadd gyalázzon
S üvöltsön rám, én mégse hallgatok…
Othello (5. felvonás, 2. szín)

„Igen – írta vissza. – Neked és nekem emlékeznünk kell ezekre a szavakra.”

Amikor az utolsó pár hetet töltöttem Ománban, és már hazafelé készültem, hogy lediplomázzak Stanfordban, kaptam egy e-mailt a főiskolám Shakespeare-klubjának elnökétől.

„Amióta elmentél, néhány új tag is csatlakozott hozzánk – írta. – Megtennéd, hogy felveszed velük a kapcsolatot a Facebookon?”

Végigpörgettem az új arcokat. Mindegyik elég barátságosnak tűnt, egyiküknél azonban rögtön lefékeztem. Jóképű, de komor srác volt a képen, kopott baseballsapkája alatt középső ujját mutatta a kamerának. A fényképe mellett, a profilnál a következő szöveg szerepelt: „Ó, boldog Isten! Egy csigahéjban ellaknám s végtelen birodalom királyának vélném magamat, csak ne volnának rossz álmaim.” Hamlet mondja ezt a darabban.

Nagyon jól ismertem ezt az érzést.

„Még sosem találkoztunk, de máris látom, milyen jól illesz a Shakespeare-klubba” – írtam üzenetben.

„Jó lesz végre találkozni veled, ha visszatérsz!” – jött a fickó válasza.

A zenekar tust húz. David, a férfi szereplő színre lép.

Elmesélhetném, hogy ugyanabban az internetkávézóban találkoztam először életem szerelmével, ahol pár hónappal korábban megtörtem a saját magamra rótt perverziómegvonást. De ez így nem lenne teljesen igaz, ugyanis bizonyos értelemben már egy évvel korábban is találkoztunk, csak akkor még nem tudtam róla.

„Az utazás véget ér, ha két szerető összeér” – hangzik a szerelmes dal a *Vízkereszt*ben.{17}

Így nemcsak véget érhet az utazás, hanem el is kezdődhet…

3.3. A felsült szerelmesek: *A világ csodája*

*A felsült szerelmesek*ben Navarra királya három emberével, Bironnal, Longaville-lel és Dumaine-nel elhatározza, hogy a tudomány érdekében megtartóztatják magukat. Megfogadják, hogy három éven keresztül mértékletesen esznek, keveset alszanak, valamint kerülik a hölgytársaságot. A küldetés eleve kudarcra ítéltetett. Szerzetesi életmódjukat ugyanis rögvest megakadályozza, hogy Franciaország királylánya három udvarhölgyével, Rosaline-nal, Máriával és Katharine-nel együtt üzleti ügyben Navarrába jön. Számukban pont összeillenek, és tökéletesen vonzzák is egymást, így hamarosan mindenki szerelmes lesz. Shakespeare-nél az érzelmek mindig erősebbek, mint az eskük. A színdarab vége nyitva marad: hírnök érkezik, hogy tudassa a királylánnyal apja halálát. A nők azzal a reménnyel készülnek haza, hogy talán jövőre újra találkozhatnak szerelmükkel.

Montaigne szerint „a tanulástól jobbak és bölcsebbek leszünk” – vagyis az oktatás értéke lemérhető az adott személy jellemén.{18} Úgy tűnik, Montaigne írásai hatottak Shakespeare-re: *A vihar*ban valószínűleg ott van a kannibálokról szóló esszéjének hatása – olyannyira, hogy sokak szerint Caliban neve a *kannibál* szó anagrammájaként keletkezett. Nem kizárt, hogy *A felsült szerelmesek*re is hatott Montaigne, hiszen ez is arról szól, hogy a tudás hajhászása mit sem ér, ha nem gazdagítja életünket.

Úgy döntöttem, tanulok a király és udvaroncai hibájából, nem fogok ráfixálni a tudományra, hogy közben elveszítsem önmagam.

Így hát, amikor visszatértem a campusra, és egyik délután a sportpálya mellett belefutottam Davidbe, a jóképű, új srácba a Shakespeare-klubból, pontosan tudtam, hogy mennyire szeretnék vele flörtölni.

– Szép öv – ugrattam a farmerjén lévő, vörös vászonszíjra mutatva.

– Van egy másik is, bőrből – válaszolta erre.

Hát ez mi volt? Amióta évekkel korábban bekarikáztam *A vihar*ban az M betűket, folyamatosan kerestem az utalásokat

Shakespeare szavaiban. Nem kizárt, hogy amikor egy új helyzettel szembesültem, ugyanilyen elkerülhetetlenül vadásztam a szexuális célzásokra. David szavaiban pedig valami megállásra késztetett.

Megdermedtem és rámeredtem. Ez valamilyen jel volt?

Igenis létezik szerelem első látásra.

Még én is nehezen hiszem el, hogy elhiszem. Nem vagyok érzelgős, romantikus alkat. Sohasem láttam a *Szerelmünk lapjai*t. Többször a saját születésnapomról is megfeledkezem. Nem hiszek a kísértetekben és a jetiben sem. Nem hiszem el, hogy Oxford grófja írta volna a Shakespeare-nek tulajdonított drámákat.

Mégis hiszek abban, hogy létezik szerelem első látásra. Hogy a fenébe csúszott át rajtam ez a gondolat?

Legfeljebb azzal tudnám megvédeni ezt a gyakorlatiatlan eszmét, hogy számos legkedvesebb barátom szintén hisz benne. *A lakomá*ban kifejtett szerelemelméletben Arisztophanész szerint, amikor egy ember megtalálja a másik felét – amelyet annak idején kiszakítottak az istenek, akik minden egészt kettétéptek –, abban a csodálatos pillanatban tudni fogja, hogy megtörtént. „Mikor pedig rátalál valaki a maga másik felére (…), csodálatos mámorba ragadja őket a barátság, az összetartozás érzése és a szerelem, s nem akarnak elválni egymástól úgyszólván egy pillanatra sem – érvel Arisztophanész. – Ezek azok, akik egész életüket együtt élik végig, s nem tudnák megmondani, mit kívánnak egymástól.” Dosztojevszkij pedig az első könyvben, amit olvastam tőle (persze hogy a *Bűn és bűnhődés* volt az), a következőt írja: „Van úgy, hogy találkozunk valakivel, talán sose láttuk addig, de alighogy rápillantunk, érdekel, mielőtt egy szót is váltottunk volna.”{19}

Sok Shakespeare-karakter gyorsabban esik szerelembe, mint ahogy én rendelek valamit az étteremben. Az *Ahogy tetszik*ben Shakespeare Christopher Marlowe-t idézve teszi fel a kérdést: „Gyúlt már ki szív, ha nem gyúlt ki azonnal?” *A felsült szerelmesek* legcsodálatosabb pillanata a szerelem első látásra titokzatos misztériumára utal. Rosaline-nak és Bironnak – a darab négy szerelmespárja közül a leginkább előtérbe helyeződő szereplőknek –

láthatólag hosszú közös történetük van már, amely még a darab kezdete előtti időkre nyúlik vissza. (Shakespeare gyakorta utal a drámáiban érdekes, ám megismerhetetlen háttértörténetekre.) Honnan ismerik egymást? A darabban csupán aprócska célzásokat találunk. Íme, az első beszélgetésük:

BIRON
Nem táncoltunk mi már Brabantban egyszer?
ROSALINE
Nem táncoltunk mi már Brabantban egyszer?
BIRON
Igen, valóban!
ROSALINE
Ha ily jól tudod,
Miért kérdezed?

Fogalmam sincs, mit jelenthet ez. Biron és Rosaline láthatóan ismerik egymást – olyan bensőségesen, hogy incselkedhetnek is –, de vajon honnan? Shakespeare felveti e rejtélyt, de csak kevés olyan utalást tesz, amely segítene a megválaszolásában. Egy korábbi jelenetben, amikor a francia királylány tudakolja, hogy kik a navarrai király kíséretében lévő férfiúk, Rosaline kijelenti, hogy nagyszerű fickónak tartja Bironi.

ROSALINE
Még egy tanulótársa volt vele
Ott akkor, és ha félre nem vezettek,
Neve Biron. Vidámabb férfival
Az illemszabta vídámság körén
Belül egy órát sem csevegtem át még.

Úgy tűnik, mintha jól ismernék egymást. Később azonban Biron úgy kérdezgeti a Boyet nevű francia nemest Rosaline-ról, mintha még csak a nevét sem tudná.

BIRON
Ki az a kis kalapos?

BOYET
Rosaline, ha értesülésem alapos.
BIRON
Van-e már jegyese?
BOYET
Attól függ – elég kegyes-e.

Ha Biron „táncolt” már „Brabantban egyszer” Rosaline-nal, akkor miért nem emlékszik a nevére?

Az sem kizárt, hogy a „Nem táncoltunk mi már Brabantban egyszer?” egyfajta szexuális utalás, ami az egyéjszakás kalandra vonatkozik. Gordon Williams, a shakespeare-i irodalom szexuális nyelvhasználatának szakértője szerint a „tánciskolák” a korabeli szlengben jó eséllyel a bordélyházakat jelentették. Shakespeare korában Brabant Németalföldhöz tartozott. (Ugye, értjük a célzást: *alföldhöz.*) Van valami romantikus abban a lehetőségben, hogy Biron és Rosaline átéltek volna már együtt egy forró, egyéjszakás kalandot. A férfi már el is felejtette a nő nevét – ez megmagyarázná, mért kérdezgeti erről Boyet-t –, de mindkettejükben nagyon erős nyomot hagyott a légyott, hiszen emlékeznek egymásra, és vágynak egy újabb találkozóra. De bármennyire is szeretem Shakespeare mocskos oldalát, mindig is vonakodtam, hogy e részt csupán a testiségről szóló jelenetként értelmezzem. Jobban szeretem azt hinni, hogy Biron és Rosaline hajdan valóban táncoltak a valódi Németalföldön.

Akárhogy is, nagyon tetszik a dolog. Szeretem látni, hogy bizonyos emberek akaratlanul is folyamatosan keresztezik egymás útját.

Nem táncoltunk mi már Brabantban egyszer?

Néhány héttel Stanfordba való visszatértem után meghívtam pár barátomat a Shakespeare-klubból egy kis esti bulira a kollégiumi szobámba.

Őszintén szólva tulajdonképpen csak valamilyen ürügyet akartam, hogy Daviddel lóghassak.

Rögtön belezúgtam, amikor találkoztunk. Ahogy összebarátkoztunk, sok mindent megtudtam a hátteréről. Egy észak-

dakotai napraforgó-termesztő farmon nőtt fel. Orvosnak készült, és Kyle, a szobatársa bátorítására csatlakozott a Shakespeare-klubhoz. A barátja ugyanis aggódott amiatt, hogy orvosi előkészítő tanulmányai mellett David négy részidős munkát is vállalt, így nem maradt ideje a szórakozásra.

Folyamatosan flörtöltünk Daviddel, amikor együtt lógtunk. (Alapvetően igencsak kíváncsivá tett, amit először mondott a bőrövéről.) Ő azonban egy Alex nevű lánnyal randevúzgatott.

Amúgy próbáltam magam meggyőzni, hogy David minden tekintetben rossz választás lenne a számomra. Én képtelen voltam egy helyen megmaradni, ő pedig még csak nem is kérvényezett soha útlevelet. Még az apróságokban sem passzoltunk össze: én imádtam a tofut, David viszont sohasem kóstolta.

Szóval az egyik este David és néhány másik haver a Shakespeare-klubból felugrottak hozzám pár sörre. Egymás korábbi kapcsolatairól kezdtünk beszélgetni. Mindannyian húsz, maximum huszonegy évesek voltunk, így nem rendelkeztünk túl sok tapasztalattal – bár szerettük az ellenkezőjét gondolni magunkról. Johnnal való másfél éves viszonyom hosszúnak tűnt.

– Nekem tulajdonképpen négy évig tartott a leghosszabb kapcsolatom – közölte David.

– Hűha! – kiáltott fel valaki. – Ez nem semmi. Mesélsz róla?

David vállat vont.

– Nem egy nagy sztori – mondta. – Fura szitu volt. Az apja a helyi gimnázium igazgatójaként dolgozott, és anyám halála után ő lett… Szóval, ő lett a gyámom. Kisváros, tudjátok, hogy mennek ilyen helyeken a dolgok. Így aztán tovább fennmaradt a viszonyunk, mint ameddig egyébként tartott volna.

Elszorult a torkom.

Eszembe jutott, amikor Sevillában, egy lakótömb lépcsőjén ücsörögtem és Johnt vártam. Az internetkávézóból jöttem, ott olvastam egy történetet, ami nem ment ki a fejemből. Egy vidéki srác a helyi gimi igazgatója gyámsága alatt élt, mert az anyja meghalt szklerózis multiplexben, az alkoholista apja pedig verte. Azon aggódott, hogy nem tudja majd kifizetni a fősulit. Ahogy akkor

magam elé képzeltem a srácot, egy baseballsapkás figura jelent meg előttem.

Nem táncoltunk mi már Brabantban egyszer?

Folytatódott a beszélgetés.

– Írtál már erről – szóltam Davidhez a többieket félbeszakítva.

– Tessék? – értetlenkedett.

Megráztam a fejem.

– Semmi – mondtam túl hangosan. – Fáradt vagyok. Ideje lenne indulnotok.

Váratlan és goromba húzás volt, de nem igazán érdekelt. Adrenalin áramlott szét a véremben, a szívem pedig hevesen dobogott. Futni szerettem volna egyet, habár sohasem szoktam.

Felkeltem, és kinyitottam az ajtót.

– Sziasztok! – köszöntem el. Barátaim zavarodottnak látszottak. – Sziasztok! – ismételtem, miközben kifele mentek. Remegett a kezem.

Becsuktam mögöttük az ajtót, és nekidöntöttem a hátam. Nem értettem, miért reagált ilyen hevesen a testem. David, vágyaim netovábbja, a jóképű srác a Shakespeare-klubból azonos azzal a baseballsapkás fiúval, akit három évvel korábban Spanyolországban magam elé képzeltem. Na és? Nem egy nagy dolog. Különös véletlen csupán, semmi több.

Ha nem csinálok gyorsan valamit, hogy levezessem az energiámat, eldobom az agyam.

Nagyon-nagyon kellett mozognom. Fogtam az iPodomat, kabátba bújtam, és lementem a lépcsőn.

Van egy nagyjából hat és fél kilométeres útszakasz Stanfordban, Campus-kanyarnak nevezik. Aznap éjszaka végigmentem rajta párszor, miközben végig ugyanazt a számot hallgattam. Hajnalodott már, de akkor sem álltam meg, folyamatosan mentem tovább.

Nem táncoltunk mi már Brabantban egyszer?

Délelőtt tizenegykor lelassítottam. Majdnem tizenkét órája keringtem egyfolytában.

Balra volt a koli, ahol David lakott. Egyszerűen oda kellett mennem.

Kopogtam az ajtaján. Közvetlenül mielőtt kinyitotta, úgy éreztem, hogy először inkább haza kéne mennem. Kisminkelhetném magam, vagy legalább megfésülködhetnék. A jóisten se tudja, hogy nézhetek ki egy egész éjszakányi kóválygás után.

– Helló! – köszöntöttem.

– Helló! – üdvözölt David, és betessékelt a szobájába. – Köszi, hogy tegnap este meghívtál.

Bólintottam.

– Pont ezért jöttem – mondtam. – Tudom, hogy tegnap túl hirtelen küldtelek el benneteket.

Erre David bólintott.

– Minden oké volt? – kérdezte.

Nevetni kezdtem, hogy megnyugodjak, és leültem a futonágya szélére.

– Igazából miattad történt – jelentettem ki, mire ő is lehuppant mellém.

Csak pár hete ismertük egymást, de már rájöttem, hogy David zárkózott srác. Senkinek sem beszélt a múltjáról. Egyetlenegyszer mondta csak el a történetét, akkor is névtelenül az interneten. Én pedig a világ másik végén elolvastam. Biztos, hogy nem tévedek, nincsenek ilyen véletlen egybeesések. Olyan részleteket tudtam David múltjából, amiket Stanfordban (sőt egész Kalifornia államban) senki más nem mondhatott volna el. Miközben a saját szemszögemből meséltem el a fiúnak önmaga élettörténetét – hogy Spanyolországban olvastam a vallomását, és emlékszem is rá –, egyre jobban izzani kezdett körülöttünk a levegő. Megemlítettem, hogy nekem is szklerózisom van. Meséltem, mennyire szurkoltam neki, hogy eljuthasson a főiskolára.

– Sokat töprengtem azon, vajon kaptál-e valamilyen ösztöndíjat – mondtam. – Nagyon szuper, hogy sikerült.

Látszott, hogy David mennyire ledöbbent.

– Hűha! – csak ennyit tudott kinyögni.

– Fura, mi? – értettem egyet.

David megrázta a fejét.

– Nem semmi belegondolni… – és hirtelen abbahagyta a mondatot.

– Mibe? – kérdeztem.

David rám nézett.

– Abba, hogy valaki akkor is törődött velem – bökte ki végül.

Majdnem kiugrott a helyéről a szívem.

– Akartam üzenetet küldeni a fórumon – mondtam, hogy oldjam kicsit a hangulatot. – De elég nagy műszaki analfabéta vagyok, így nem jöttem rá, hogyan kell saját fiókot csinálni és belépni.

David azonban valahol máshol járt.

– Hiszel abban, hogy bizonyos embereknek meg van írva az… Az, hogy így találkozzanak? – kérdezte.

Tagadóan ráztam a fejem.

– Nem, nem hiszek az ilyesmikben – vallottam be.

– Én sem – vágta rá gyorsan.

Összeszorított ajakkal töprengett, majd elmosolyodott.

– Szerintem ez érdekes dolog – közölte.

Megkönnyebbülten felnevettem.

– Nem úgy nézel ki, amilyennek képzeltelek – jelentettem ki.

– Tényleg? – mondta erre. – Nem gondoltad volna, hogy ilyen átkozottul jóképű vagyok, ugye?

Felvihogtam. *Vihogtam.* És ha jól emlékszem, talán végigsimítottam a hajamat az ujjaimmal.

– Azt hiszem, alacsonyabbnak hittelek – jelentettem ki. – Habár abban igazam lett, hogy baseballsapkát viselsz.

David sapkája legendásnak számított. Kedvenc focicsapata, az Atlanta Falcons logója volt rajta, és gyakorlatilag le sem vette, így a Shakespeare-klub tagjai el sem tudták képzelni nélküle. Eredetileg még fekete volt, amikor hat éve, tizenhat éves korában vette. Mostanra azonban már teljesen kifakította a nap, és szinte fehérnek látszott, a széle pedig kikopott.

Végül megcsapott a hosszú éjszaka fáradtsága. Teljesen kész voltam.

– Mennem kell – mondtam Davidnek. – Alszom egy kicsit.

– Ó – felelte erre –, igen, persze.

Elköszöntem, és felálltam, hogy elmenjek. A kijárat felé haladva hátranéztem a vállam fölött, és rámosolyogtam – majd ugyanazzal a lendülettel zúgtam neki az ajtófélfának.

David elnevette magát.

– Tényleg nem viccelt*é*l – szólt. – Aludnod kell!

Zavaromban elpirulva búcsút intettem, és gyorsan leléptem.

Lementem a lépcsőn, és kiléptem a koliból. Csattanva záródott be mögöttem az ajtó, ahogy megálltam az udvaron.

Valami hatalmas esemény történt az előbb.

Életemben másodszor árasztott el a tőlem szokatlan önbizalom. Valami nagyon fontos dolog játszódott le köztem és e között a férfi között. Biztosan tudtam.

De nem tartott sokáig.

– Az ötös jambus baromi érdekes – magyaráztam pár nap múlva, miközben David és én egy salátabárban nézelődtünk. – Ha ráérzel a lényegére, onnantól már a ritmikában is vadászhatsz különféle nyomokra. Olyan, mint egy rejtvény.

– Hm… – mormogta szkeptikusan David, miközben egy koktélparadicsomért nyúlt.

– Akárcsak a trocheus – folytattam. – A trocheusok a kedvenceim. Tudtad, hogy a hagyományos ötös jambus verslábainak ritmusa a szívdobogást utánozza? Pa-*pamm,* pa-*pamm,* pa-*pamm,* pa-*pamm,* pa-*pamm.* „Ha *a zene* sze*rel*münk *ét*ke, *fel!”*

– Persze – ismerte el David.

– Nos, a trocheus pedig egy fordított versláb – mondtam. – Vagyis a pa-*pamm* helyett *pamm*-pa.

– Te jóságos ég! – ugratott. – Hogy tudtam huszonegy évig fordított versláb nélkül élni?

Méltatlankodó arcot vágtam.

– Ez igenis *érdekes,* David – bizonygattam. – Shakespeare ugyanis a trocheusok segítségével mutatja meg, hogy az adott szereplőnek kihagy a szívverése.

– Ez mindent megmagyaráz – viccelődött ismét. – Az én szívem olyan, mint egy metronóm. Soha nem hagy ki egyetlen dobbanást se. Nincs szükségem trocheusokra.

A salátavilla segítségével a tányérjára pottyantottam néhány vörös cikórialevelet.

– Hát tessék! – vágtam vissza. – Ezek a keserű levelek talán illenek a keserű hangulatodhoz.

David elnevette magát.

– Most szívatsz? – kérdezte. – Ki ne lenne keserű Valentin-napon?

Pislogni kezdtem.

– Ma van Valentin-nap?

David bólintott.

– Február 14-ike van – közölte. – Hogyan lehetséges, hogy te sohasem tudod, milyen nap van?

Pirított kenyérkockákat szórtam a salátámra.

– Van valamilyen terved Alexszel? – kérdeztem, és igyekeztem, hogy közömbös maradjon a hangom.

David megrázta a fejét.

– Múlt héten szakítottam vele – mondta. – Tulajdonképpen most valaki más érdekel.

Ebéd után hazamentem a kollégiumi szobámba, kicsavartam az égőt a lámpából, és egy rövid megjegyzést írtam rá. „Íme, egy kis ajándék, amitől ez a Valentin-nap *fényesebb* lesz a többinél.” Gratuláltam magamnak a remek vicchez, néhány órával később pedig ott hagytam az ajándékomat David ajtaja előtt.

Aznap este az olaszos kolesz teraszán a nyakam köré fonta a kezét, aztán előrehajolt és megcsókolt.

– Szó szerint felvillanyoztál – jelentette ki.

Nevettem.

Így hát randizgatni kezdtünk. San Francisco missziós negyedében burritóztunk, Santa Clarában elmentünk a mozi éjféli előadására, Palo Altóban villásreggeliztünk. Amíg John szédült testiséggel kábított el, Dylan pedig intellektuálisan izgatott, David egyszerűen csak megnevettetett. Sokkal többször, mint bárki eddigi életem során.

Néhány héttel az első csók után David bejelentette, hogy „fantasztikus” randink lesz.

– Nem a Red Lobstert nevezted a minap „fantasztikusnak”, vidéki srác? – ugrattam.

– Hát, a mélyhűtött burgonyakroketthez képest a Red Lobster tényleg rohadtul fantasztikus – bizonygatta.

Felvontam a szemöldököm.

– Akarom tudni, hogy milyen a mélyhűtött burgonyakrokett? – kérdeztem.

David fontolgatta a választ, végül így szólt:

– Nem, nem akarod. De most komolyan beszélek. Ettől a randitól eldobod majd az agyad. Jobbat tudok, mint ezek a nagyvárosi baromságok.

És igaza lett. Hétvégén öltönyben jött értem, és most először nem volt semmi a fején. A baseballsapkás fiúm igazi férfi is tudott lenni.

– Hát te ki vagy? – viccelődtem. – A pasinak, akire várok, lyukas a koponyája, ugyanis egy sapka nőtt ki az arcából.

– Szálljon be a kocsiba, hölgyem! – mondta. – Máris indul a fantasztikus randevú.

Tréfálkoztam ugyan, de igazából beindított a dolog. A randira készülve aznap délután vagy tizenötször öltöztem át, gondosan ügyeltem a hajam és a sminkem minden részletére, sőt, még azt a kockázatot is vállaltam, hogy a frissen kilyukasztott fülembe gyönyörű fülbevalót tegyek.

– Tulajdonképpen tök jó, hogy nincs rajtad sapka – jelentettem ki fapofával. – Rá kell jönnünk ugyanis, hogy valójában *te* tetszel, vagy csak valami képzeletbeli fickó, akiről hajdan olvastam.

Nem mondtam ki, de azt is meg akartam tudni, hogy vajon én tetszem-e Davidnek, vagy egyszerűen csak „meg akar menteni” egy lányt, akinek ugyanaz a betegsége, mint amibe az édesanyja belehalt.

– Ez az – szólt David, mintha csak olvasott volna a gondolataimban. – A fantasztikus estének szabályai vannak, akárcsak a harcosok klubjának. A fantasztikus este első szabálya így hangzik: semmi lelkizés.

– A lelkizés nem fantasztikus dolog? – kérdeztem.

Elnevette magát.

– A lelkizés *határozottan nem* fantasztikus dolog – hagyta jóvá.

Mosolyogtam.

– Nehezen tudnék ellenkezni – közöltem. – Egyéb szabály?

David rám nézett.

– A többire majd még visszatérünk – jelentette ki.

Egész este az étteremben, majd utána a dzsesszklubban (amely az ígéretéhez híven tényleg fantasztikus volt) David utolsó megjegyzése járt a fejemben. *Biztos,* hogy érdeklik a bizarr dolgok. Muszáj, hogy érdekeljék, nem igaz? Ki viccelődne amúgy a „szabályokkal", és utalna arra, hogy lesznek még ilyenek? Ki hangsúlyozná egyébként, hogy bőrszíja van?

Talán vonzom az ilyen alakokat. Talán nem véletlenszerűen jöttem össze Johnnal, ahogy korábban gondoltam.

– Ideges voltam, mielőtt értem jöttél ma este – mondtam Davidnek, miközben Palo Alto felé autóztunk a randi végén. – Gondolatban összeraktam magamban egy listát, hogy mi minden mehet tönkre.

– De aztán nem ment tönkre semmi – vágta rá vidáman. – Jól összeraktam a dolgokat. Fantasztikus vagyok.

Nevettem.

– Nos, egyvalami megtörtént, amitől féltem – vallottam be. – Észrevetted, hogy egész este a fülemet piszkáltam?

– Hogy? – kérdezte David, és a nyakát nyújtogatta. – Miről beszélsz?

– Múlt héten lyukasztattam ki a fülemet – magyaráztam. – Jövő csütörtökig nem szabadott volna semmit sem beleraknom, de ma este hordani akartam ezt a menő fülbevalót, úgyhogy…

– Várj! – vágott közbe David. – Azt akarod mondani, hogy a *vérző fülcimpáddal* beszennyezted a fantasztikus randevút?

Újra felnevettem.

– Be kell hogy valljam – mondtam vállvonogatva. – Figyelmeztetnem kellett volna, hogy olyan nővel gabalyodtál össze, aki túl korán teszi be a fülbevalóját.

Azonnal indexelni kezdett, és ráfordult az egyik autópálya-kijáratra. De nem arra, ami nekünk kellett.

– Így ér véget a történet? Kirúgsz a kocsidból? – viccelődtem. – Fel tudjuk dolgozni! Hiszen csak egy fülcimpa!

Behajtott egy kihalt, külvárosi parkolóba, majd kikapcsolta a gyújtást, és felém fordult.

– Létezik egy szó az olyasfajta lányokra, amilyen te vagy, Jillian – mondta.

– Igen? – kérdeztem. – Na és mi az? „Elbűvölő”?

David elmosolyodott.

– Nem – jelentette ki hirtelen elkomorulva. – Az „igazi”.

Pislogtam. Erre nem számítottam.

– Mert… Mert vérzik a fülem?

David ismét felnevetett.

– Nem – mondta újra. – Csak mert nagyon tetszel. Azt akartam, hogy tudd.

Nem tudtam, mit is mondhatnék, annyira lefegyverzett az őszinteségével. Senkire sem hasonlított, akivel valaha találkoztam.

Őszintén szólva nekem is nagyon tetszett.

– Azért elbűvölő is vagyok, ugye? – poénkodtam végül.

Újra kacagott.

– Naná – biztosított. – Elbűvölő is vagy. Pont az én zsánerem.

Összeszorult a gyomrom. Kinéztem az ablakon.

– Egyelőre még fogalmad sincs arról, hogy valójában milyen lány vagyok – vallottam be.

– Szeretném megismerni – mormolta David. Ajka egészen közel járt az enyémhez, majd megcsókolt.

Túl gyorsan belezúgtam. Habár bizonyos okokból reménykedhettem benne, hogy hasonló a szexuális orientációnk, továbbra sem lehettem ebben biztos. Minél előbb meg kellett tudnom, hiszen amennyiben vanília, a lehető leggyorsabban véget kell vetnem a dolognak. Nem volt kedvem egy újabb vaníliasrácba belegabalyodni, hiszen ez esetben nagyjából már borítékolható is a kudarc. Egy eltérő szexuális orientációjú fickóval viszonyt kezdeni legalább olyan lelombozó, mintha egy más fajhoz tartozó egyedbe habarodnék bele.

Van *A felsült szerelmesek*ben egy rész, amikor a francia királylány és udvarhölgyei megtudják, hogy a férfiak álruhában jönnek meglátogatni őket. Úgy döntenek, visszafordítják rájuk a fegyvert, és ők is álarcot vesznek, valamint kicserélik a korábban kapott szerelmi zálogokat. Ha a férfiak annak idején csak azért adták

ezeket a tárgyakat, hogy felismerhessék őket, akkor mindenki rossz partnernővel fog flörtölni.

– *Rosaline! Itt az ajándék-medallion, hogy a király előtted térden álljon!* – mondja a királylány, és Rosaline-nak adja a saját zálogát. – *Ti is cseréljetek!* – biztatja a többieket. – *A két nemes majd lépre megy és rossz helyen keres.*

Ekkor Katherine megkérdezi, hogy mi értelme a csalásnak, a királylány pedig így felel: – *Célom csak az, hogy céljukat elhibázzák. Ha tréfát rejt a férfiak csele: tréfába tréfával szólunk bele.*

A dolog működik, ugyanis szépen kiderül, hogy a férfiak csak a zálogtárgyakról képesek szerelmüket beazonosítani, így aztán nem a megfelelő nőknek kezdenek udvarolni.

Buta ötlet, hiszen a valóságban egy igazi szerető álarcban és álarc nélkül egyaránt felismeri szenvedélyének tárgyát. Azonban egy fontos üzenetet is észrevettem ebben a butaságban. A maszk vásári komédiává változtatja a szerelmet. Johnnal való kapcsolatomat tönkretette, hogy majdnem egy évig álarcot viselt. Amikor aztán én próbáltam meg a saját szexuális orientációmat álcázni, és Dylan látványosan makulátlan szintjére felemelkedni, ezzel csak elkendőztük, hogy egyáltalán nem passzolunk egymáshoz.

– *Ékszert cseréltek hölgyeink, mi meg mind más párjának tettünk itt hitet* – mondja Biron, amikor kiderül, hogy egyikük sem a megfelelő álarcba bújt hölgyet üldözte szerelmével.

Nem akartam Daviddel is ugyanezt a hibát elkövetni. Nyilvánvalóan belém szeretett. De azt szerettem volna, hogy ne csak az álcámba bolonduljon bele.

Az én taktikám sem volt sokkal bonyolultabb, mint a királylányé és udvarhölgyeié. Elmentem az egyik kolis bulira, és odacaplattam David szobatársához, Kyle-hoz.

– Helló, Skyle – szólaltam meg kissé bizonytalan hangon.

– Szia, Jillian – mondta vigyorogva. – Úgy tűnik, jól érzed magad.

– Mm-hmm – közöltem a poharamba bólintva. – Bírom Davidet.

Kyle elnevette magát.

– Az frankó, mert David is bír téged – jelentette ki.

– Meg a szadomazo dolgokat is bírom – kottyantottam ki. – Szóval, remélem, David is…

Kyle pislogni kezdett.

– Hűha! – mondta. – Tényleg?

Amennyire csak tudtam, elkerekedett szemmel néztem rá, és bólintottam.

– Aha – szóltam lassan.

– Érdekes – felelte Kyle. (A következő évek során sok-sok-*sok* ember közül először Kyle használta az *érdekes* szót – amelyet mindig szünet követett, sohasem felkiáltójel – a szexuális orientációmmal kapcsolatban.) Pár estével később, amikor éppen a University Avenue melletti bárban ücsörögtünk Daviddel, tapasztalhattam, hogy erőfeszítéseim eredménnyel jártak.

David a whiskey-jével játszott a poharában.

– Szóval, Jillian – kezdte. – Szereted a fájdalmat?

Elpirultam.

– Ö… – válaszoltam. – Igen?

Ez azért nem volt teljesen igaz, de közel járt hozzá – és határozottan kevésbé számított feszélyezőnek, mint a teljes sztori.

– Érdekes – jelentette ki David.

– Kyle mondta, ugye? – kérdeztem.

– Igen, mesélte, hogy említetted a múltkori bulin – erősítette meg.

Zavartan és behízelgően elmosolyodtam.

– A te kedvedért mondtam el neki – ismertem el. – Azt akartam, hogy eljusson hozzád az infó.

David felemelte a whiskey-t, belekortyolt, és a székében hátradőlve figyelt.

– Nos, akkor – kezdte –, a holnap éjjel fájni fog.

Összeszorult a gyomrom – de ezúttal a jó érzéstől. Elnézést kértem, és bezárkóztam a mosdóba, hogy felhívjam Pengot, aki néhány év kínai tartózkodás után nemrég tért vissza az Államokba. (Eddig neki is csak azt a lightos szadomazo változatot mondtam el, amit Kyle-nak, így ő sem ismerte a fétisem részleteit.) – Ez eldönti a dolgot, igaz? – suttogtam a telefonba. – Nem mondta volna, ha nem lenne benne, ugye?

Peng bátorított. Tízéves korom óta ezt csinálta.

– Biztosan – jelentette ki. – Ez így logikus.

– Úgy értem, nem valószínű, hogy eddig kipróbálta volna – tettem hozzá. – De láthatólag vannak a mélyben ilyen ösztönei, nem igaz?

– Ühüm – felelte Peng.

Visszamentem az asztalhoz. A bár félhomályában David nem is nézhetett volna ki jobban. Lehetséges egyáltalán, hogy egy férfi ennyire tökéletes legyen számomra? Visszacsúsztam a bokszba.

– Annyira szuper vagy, hogy ez már nem is lehet igaz – közöltem vele. – Ilyenkor szokott jönni az apró betűs rész…

David elmosolyodott, majd felállt, aztán áthajolt az asztal felett, és megcsókolt.

– Nincs apró betű – mondta.

Másnap este moziba vitt. Egy gyerekfilmet játszottak.

– Hát ez mi volt? – kérdeztem nevetve, miután visszatértünk a koliszobájába.

David elvörösödött.

– Fogalmam sem volt róla, hogy gyerekfilm – magyarázkodott. – Jól állt a Rottenen.

– Meglehetősen egyéni módon alapoztad meg a hangulatot – kuncogtam.

– Ahonnan én gyüttem, ottannék nincsenek filmszínházak – viccelődött David gúnyos, vidékies hangon. – Nem ösmerem ezeket a nagyvárosi szerkentyűket.

Kacagtam.

– Ez van, ha az ember egy farmerrel randizik – mondtam.

David elvigyorodott.

– Oregonon kívül nem találom a helyemet – értett egyet.

– Amúgy nem nagyon figyeltem a filmre – ismertem el. – Mert végig a tegnap esti beszélgetésünk járt a fejemben.

Átkarolta a derekam.

– Az járt a fejedben, mi? – kérdezte huncut vigyorral.

– Aha – ismételtem. – Még mindig… át akarsz lépni a Rubiconon?

David nevetett.

– Naná – közölte, és fölém hajolt. Csókolózás közben levette rólam a ruhát. Ott álltam fehérneműben.

– Bekössem a szemedet? Szeretnéd? – kérdezte David.

Olyan aranyos volt!

– Bekötheted, ha akarod – feleltem. – De nem egészen erre gondolok.

Aztán csókolózás közben ujjaim a derekához értek, és kikapcsoltam a nadrágszíját.

Elmosolyodott.

– Le akarsz vetkőztetni, ifjú hölgy? – kötekedett.

Nyeltem egyet, és megráztam a fejem.

– Nem – jelentettem ki.

Kihúztam az övet, és félbehajtottam.

– A minap kicsit megcsapkodtad a fenekem – mondtam.

– Tényleg? – kérdezett vissza.

Nem, valójában nem tette. De mentségemre legyen mondva, mivel most először kellett az egészet az elejéről kezdenem, nem volt kész útmutatóm hozzá.

– Ühüm – mormogtam, és bólintottam. – Így van. Nagyon élvezem az ilyesmit, így arra gondoltam, újra *megtehetnéd,* de most *ezzel.* – És a kezébe nyomtam a nadrágszíjat.

Fel sem merült, hogy ennél direktebben kérjem a fenekelést. Ezután hat éven keresztül egyszer sem tudtam rávenni magam, hogy hangosan kimondjam David előtt azt a szót. Ez is mutatja, hogy bizonyos szavaknak–számomra például ennek – mekkora ereje van.

– Ó! – mondta David, és hátrarántotta a fejét. Nem tudtam volna megmondani, hogy meglepetésről vagy izgalomról árulkodott-e a mozdulat. – Aha, abszolút.

– És ha van bármi, amit te akarsz, akkor azt is csinálhatjuk – tettem hozzá gyorsan.

– *Téged* akarlak – mondta erre David.

– Nagyon szellemes – incselkedtem. – Igazi tízpontos válasz.

– Aha, szeretek röpizni – hangzott a válasz. – És ha ilyen magas labdát dobsz fel, le fogom csapni.

Elnevettem magam.

– Az a lényeg, hogy ha bármilyen titkos fantáziád van, remélem, nyugodtan elmondod nekem – szóltam. – Nem ítélek el semmit. Azt akarom, hogy kényelmesen érezd magad.

– Vettem az adást – jelentette ki. – Mostantól viszont azt szeretném, ha te *kényelmetlenül* éreznéd magad.

– Wow! – kiáltottam fel, és lágyan tapsikolni kezdtem. – Úgy örülök, hogy benne vagy!

– Király – mondta erre.

– Király – ismételtem.

Csak álltunk ott, és néztük egymást. Fogalmam sem volt, hogy mit tegyek, vagy mit mondjak. Az ilyesféle helyzetekben John mindig magához ragadta a gyeplőt.

Összeszorítottam az ajkamat, és ferdén ránéztem.

– Uh – mindössze ennyit tudtam kinyögni, mire mindketten zavarodott nevetésben törtünk ki.

– Oké – folytattam, miközben idegesen hintáztam előre-hátra. – Egyáltalán nem kínos.

– Miért lenne az? – értett egyet David kínosan mosolyogva.

– Akkor most lefekszem – szóltam, és hasmánt felmásztam az ágyára. – És kitaláljuk, hogy mi legyen.

– Levegyem… Levegyem a fehérneműdet? – kérdezte.

– Ó, nagyon szexi – ugrattam. – Elpirultam?

– Fogd be, Keenan! – mondta erre, és lerángatta a bugyimat. – Most meg foglak ütni.

– Rajta! – biztattam.

– Rajta vagyok – felelte erre.

A bőrszíj csattant a testemen.

– Így gondoltad? – kérdezte.

Kinyújtóztam az ágyon. Olyan… a „jó” nem lenne megfelelő szó, hiszen fájt. De kielégített. Nagyon is. A fenekelés a fétisem, és egy éve szingli voltam. Bár vannak olyan szexuális tevékenységek, amiket szólóban is lehet élvezni, a fenekelés nem ilyen. Egyszerűen nem működik – nagyjából úgy, ahogy csiklandozni sem tudja magát az ember. (Igen, próbáltam a dolgot. Nem, többet nem fogunk visszatérni a témára.) A hosszú absztinencia után csodálatos érzés volt ismét játszani. Nyilvánvalóan látszott, hogy David nem olyan ösztönös fetisiszta, mint én. De talán benne is ott lakoztak a szexuális deviancia magocskái, amelyeket most sikerült előcsalogatnom.

– Ez baromi jó volt – mondtam. – Pontosan ilyesmire gondoltam.

– Szóval ez így megy nálad, mi? – kérdezte ő.

Alázatosan összehúztam magam.

– Hát, mondhatni – válaszoltam feszélyezve.

Újra megütött.

Aztán megint. Ezúttal elakadt a lélegzetem a csípésszerű fájdalomtól, és az ágyra szorítottam az arcom.

– Ugye nem bántalak? – kérdezte David.

Hátranéztem a vállam felett, és próbáltam megnyugtatóan mosolyogni.

– Ne aggódj! – biztattam. – Nagyon bejön.

David újra megütött, aztán eldobta a szíjat. Rátérdelt az ágyra, és megfogta a vállamat. Vonakodva átfordultam a hátamra, és hagytam, hogy megcsókoljon.

– Megtörted a versmértékemet, Jillian – jelentette ki David aznap éjjel. – Te vagy az én trocheusom.

Később egyedül ültem a kolis szobámban.

Olyan…

Nagyon fontos, hogy átgondoljam…

Nos, ez egyértelműen…

Kimentem a szobámból, és elhagytam a campust. Van ott egy domb, a tetején egy szatelitantenna – annak a lábához sétáltam. Nappal nagyon népszerű túrának számított felmenni az antennához, éjszakára azonban kerítéssel zárták le, nehogy az egyetemisták összefussanak a dombon kóborló pumákkal.

Bassza meg! – gondoltam magamban.

Átmásztam a kerítésen, és elindultam fölfelé. Amikor felértem az antennához, vidám, csevegő hangok ütötték meg a fülemet. Pár részeg egyetemista sört és mindenféle töményet vedelt. Egyiküket sem ismertem.

– Hali! – szóltam, miközben feléjük közeledtem.

– Hahó! – kiáltozták. – Hát te ki vagy?

– Én totál kivagyok – mondtam nekik. – És ti?

– Mi épp túl vagyunk egy vizsgán – üvöltötte az egyik, a többiek pedig bőszen éljenezni kezdtek.

Elnevettem magam.

– Gratulálok! Csatlakozhatok?

– Naná – mondta az egyikük, és egy italt nyújtott felém. – Minél többen vagyunk, annál vidámabb a buli. És annál kevésbé valószínű, hogy egy puma felzabál minket.

A többiek röhögtek.

– Na és mi az oka, hogy annyira kivagy? – kérdezte valaki.

Húztam egyet az italból, majd összerándultam. Tequila volt.

– Mi lenne? – kérdeztem. – A szex.

A csapat hurrázott, és koccintottak.

– Szex! – kiáltotta az egyikük.

– Hé, srácok, akartok valamit tőlem? – kérdeztem.

– Szexet? – tudakolta egy másik pasi röhögve. Rábandzsítottam a sötétben.

– Biron? – szólítottam meg. – Te vagy az?

– Te is tudod – jelentette ki.

Szórakozottan megráztam a fejem, és visszafordultam a csapathoz.

– Szeretnék ma éjjel kiüvölteni magamból valamit, oké? – fordultam hozzájuk. – Van kedvetek velem üvölteni?

Tetszett nekik az ötlet, és tántorogva felálltak. Megmondtam, mit kéne ordítani.

– Az a csávó a *Szentivánéji álom*ból? – hebegte az egyikük.

– Pontosan – hagytam helyben. – Egy, két, há!

Vagy tucatnyi hang üvöltötte Demetrius nevét, és a dombok közt visszhangzott a kiáltás. Biron átölelte a vállamat, és egy újabb adag piát nyújtott felém.

– *Balga hol teremne, ki esküért bölcsen Édent ne venne?* – kérdezte kacsintva. – *Fenékig, esküszegő!*

Felsóhajtottam.

– Fenékig, haver! – feleltem. Koccintottunk, és legurítottam a tequilát a torkomon.

Két dolog biztos volt. Az egyik, hogy fülig belezúgtam a baseballsapkás fiúmba.

A másik pedig az, hogy olyan vanília, mint egy adag fagylalt. Ennél vaníliább már nem is lehetne.

3.4. Antonius és Kleopatra:
Ez itt az én világom

Zihálva ültem fel az ágyban. Balra, a megszokott helyén David még mindig aludt. Észre sem vette, hogy megmozdulok.

Utolsó fősulis évünket tapostuk. Huszonegy voltam, David pedig huszonkettő. Több mint egy évig randizgattunk, és legalább ugyanannyi ideje éltünk együtt. Mindketten úgy gondolkodtunk, hogy túl gyorsan összeköltözni könnyelmű dolog, de ahogy Shakespeare az *Antonius és Kleopatrá*ban rámutatott: „Koldusszerelem az, ha mérhető.” Vagyis az a szerelem, amelyik alkalmazkodni tud a józan észhez, az valójában szegényes szerelem. Így aztán engedelmeskedtünk kevésbé gyakorlatias ösztöneinknek, és összebútoroztunk.

Amúgy már épp elég ösztönt elnyomtam magamban.

A közös lakásunkban összekeveredtek a holmijaink – akárcsak az életünk. A polcokon egymás mellett hevertek David biokémiakönyvei és az én Kafka-és Edith Hamilton-köteteim; állandóan egymás laptopját használtuk; én pedig gyakrabban bújtam az ő kényelmes pólóiba, mint a saját ruháimba.

Várjunk csak! *Végig* egymás laptopját használtuk.

Szörnyű volt, amikor rádöbbentem. A keresési előzményeim ugyanis leginkább egy bűntett helyszínére hasonlítottak. Csak elképzelni tudom, mit gondolhatott rólam David, ha felfedezte, hogy újságcikkek és fantasztikus utazási prospektusok mellett más dolgokra is rákerestem.

Persze David már tudta, hogy a „különleges” szexjátékok is érdekelnek. A megnevezés trendi eufemizmusa azonban igen messze járt azoktól a szókimondó fenekelős történetektől, amelyekkel álomba ringattam magam, ha nem tudtam aludni. (Amúgy sokkal érdekesebb dolog volt, mint birkákat számlálgatni.)

Az első ügyetlen eset után David néha újra elfenekelt – már ha fenekelésnek számít, hogy előjáték vagy szex közben megpaskolta a hátsómat. Én nem tartottam annak, arra azonban elég volt, hogy *szinte* kielégítse a fizikai szükségleteimet. A hiányosságokat

kapszaicinkrémmel igyekeztem pótolni – ez a kenőcs a bőrre kenve égető érzést okoz. Na meg persze internettel.

Edzeni is jártam.

– Állj fel! – üvöltötte Marcus, az oktató, miközben egy súlyzóval együtt fölém tornyosult. – Még nem vagyunk kész!

– Ne, könyörgöm, képtelen vagyok! – nyöszörögtem, és megráztam a fejem. – Annyira fáj!

– Ez csak a te érdekedben történik – erősítette meg Marcus. – Még tízet!

Aztán volt még egy módszer. Hogyan is tudnám elmagyarázni?

Hivatalosan így hangzik: „hámozott gyömbérgyökér anális stimulációra való felhasználása”. Más szavakkal, fogunk egy ujjnyi nyers gyömbérgyökeret, megpucoljuk, végbélkúp formára faragjuk, és bedugjuk oda, ahova Isten és Jamie Oliver sohasem szánta. Az interneten olvastam, hogy az ókori Görögországban született ez a fegyelmezési módszer, a viktoriánus Angliában pedig széles körben használták, hogy a megvesszőzött áldozatok ne tudják büntetés közben összeszorítani a farpofáikat. (Ez valószínűleg csak legenda, de sohasem tudtam rávenni magam, hogy megejtsek néhány telefonhívást, és tudományos megerősítést szerezzek a gyömbérrel való anális játék történeti gyökereivel kapcsolatban.) A BDSM-közösségek évekig használták a módszert – méghozzá legtöbbször a fenekelés kiegészítőjeként. Nagyon fáj. A gyömbér olajai felmelegednek, és égetni kezdenek. Egyszerre fájdalmas és csodálatos érzés. Ezt a bekezdést közhasznú információnak szántam, ugyanis nem korrekt, ha a BDSM-közösségek megtartják maguknak a módszert. Túl jó ahhoz. (Ha volt arra bármi esély, hogy szexuális orientációm csupán egy egyszerű „időszak” az életemben, ez abban a pillanatban hamvába halt, amikor ízületi krémeket és keleti boltok termékeit kezdtem mazochista maszturbációs céllal használni. Soha ne feltételezzük egy átlagos lányról, hogy nem dug fel a seggébe valamilyen göcsörtös növényi gyökeret!)

David majdnem minden olyan tulajdonsággal rendelkezett, amit egy társban kerestem: érdeklődő volt, erős, szexi és okos. Sajnos azonban láthatólag nem tartozott a legfőbb vágyai közé, hogy

komolyan megverjen, ha ezt kérem tőle. Így aztán nem is terveztem ilyesmit.

Van egy jelenet az *Antonius és Kleopatrá*ban, amikor Kleopatra – a Shakespeare-életmű talán legvalósághűbben ábrázolt szexualitású karaktere – megszólítja az egyik eunuchot.

– *Szeretni tudsz?* – kérdezi Mardiantól, kísérete egyik tagjától.

– *Tudok, felséges asszony* – válaszol a másik.

Ez meglepi Kleopatrát.

– *Tényleg!* – hüledezik.

– *Nem tényleg: képtelen vagyok olyan tettre, amely ne volna tisztességes* – replikázik Mardian, kissé kiforgatva Kleopatra szavait –, *de néha arra gondolok vadul, hogy mit tett Vénusz Marsszal.*

(Vénusz, a szerelemistennő és Mars, a háború istene legendás szeretők, a mítosz szerint Cupido volt a fiuk.)

Előfordul, hogy időnként elszunnyad a szexualitás, de sohasem múlik el teljesen.

Szóval eléggé bepánikoltam, amikor egy csodálatos fantáziálgatás közben épp álomba ringattam magam, amelyben a *Kapitány és katona* főhőse mellett jómagam az engedetlen tengerész szerepét játszottam, és hirtelen felriadtam, mert eszembe jutott, milyen árulkodóak a keresési előzményeim. Talán elöl hagytam valamit?

Majdnem egy egész óráig tartott, de aznap éjjel a nappaliban hisztériázva végül is megtanultam, hogyan kell elrejteni a nyomaimat. Kitöröltem a keresési előzményeket és a kedvenceket, majd egyetlen könyvtárba rendeztem a legjobb fenekelős történeteimet. Ezt a nevet adtam neki: „David_Ha_Megtalalod_Legyszi_Ne_Nezd_Meg”.

Aztán visszamentem a hálószobába, és a pasimra néztem. Még mindig aludt.

Szemmel látható megkönnyebbüléssel sóhajtottam fel. Már biztonságban van a titkom. Hálás lehetek, hogy a keresési előzmények törölhetők.

Ott is maradtam hát ebben a szexuális purgatóriumban rejtőzködve, lopakodva, bezárt fürdőszobák magányában gyömbért dugva fel a seggembe – a következő öt éven keresztül.

David egyszer mutatott egy műholdas felvételt, amely az USA-t ábrázolta éjszaka. A kép nagy részén a hatalmas városok fényei ismerőssé, beazonosíthatóvá tették a földrajzi viszonyokat, középen azonban óriási, fekete lyukak tátongtak.

– Innen származom – mondta David az egyik ilyen sötét területre mutatva.

– Kicsit a Koreai-félsziget éjszakai műholdas felvételeire emlékeztet – feleltem erre.

Shakespeare korában nem szabadott készpénznek venni a térképeket. Tulajdonképpen új, népszerű hóbortnak számítottak. Térképek díszítették az otthonok falait, megjelentek a művészetekben és az irodalomban, teljesen lenyűgözték az értelmiséget. Számos Shakespeare-darabban megmutatkozik ez a széles körű érdeklődés, hiszen a szerző gyakran írt külföldi országokról. De sehol sem mutatta be olyan gazdagon a világot, mint az *Antonius és Kleopatrá*ban.

A tragédia főszereplő-szeretői metaforikusan és szó szerint is igen távoli helyekről jönnek.

Marcus Antonius egyike a Római Birodalom három legnagyobb vezérének. Kleopatra Egyiptom királynője. Egymásba szeretnek, habár drámai módon különbözik a római és az egyiptomi kultúra és szemléletmód. Ám miután Fulvia, Antonius római felesége meghal, a hadvezér hazautazik, hogy feleségül vegye a triumvirátus másik tagjának húgát, mivel reményei szerint e házasság politikai stabilitást eredményezhet. De nem így történik, hanem kitör a háború a három riválisközött. Antonius visszatér Egyiptomba – ezzel pedig Kleopatrát is belerángatja a hadviselésbe.

Antoniust követik a római haderők Egyiptomba, és annak ellenére, hogy a hadvezér inkább a szárazföldi ütközetek taktikájához ért jól, mégis a tengeren száll szembe ellenfeleivel: ez lesz az actiumi csata néven elhíresült ütközet. Kleopatra naszádjai megfordulnak és elmenekülnek, Antonius pedig saját hajóit sorsukra hagyva követi a királynőt. Később, számos politikai svindli után Antonius gyanút fog, hogy Kleopatra elárulta, és meg akarja ölni a királynőt. Hűségét bizonyítandó a nő megüzeni a hadvezérnek, hogy

öngyilkos lett, és Antonius nevével az ajkai között végezte be életét. A férfi úgy dönt, hogy követi szerelmét a halálba, és saját kardjába dől. Antonius azonban nem pusztul bele rögtön a sebbe, így végül Kleopatra karjai között hal meg. Amikor aztán a római hadsereg foglyul ejti a királynőt, Kleopatra is öngyilkos lesz.

Szemmel láthatók és hatalmasak a különbségek Egyiptom és a Római Birodalom között. Ahogy az irodalomtudós Rosalie Colie írta: „Róma az engedelmesség, a kötelesség, az önmegtartóztatás, a politika, a hadviselés és a dicsőség világa. (…) Egyiptom ezzel szemben a kényelem, a gyönyör, a finomság, a csábítás, az érzékiség (vagy egyenesen az érzékenység), a változatosság és a testedzés földje.” Kleopatrát meghatározza a szexualitás, „szenvedélye semmi másból nem táplálkozik, csakis a tiszta szerelem legnemesebb részéből”. Antonius pedig érzi, hogy egyre inkább távol kerül „a római kultúrával való szent, hideg és néma kapcsolattól”, hogy a Nílus forró áradata töltse be.

Földrajzi szempontból számomra az a legkedvesebb a drámában, hogy bár Antonius egyik helyről a másikra vetődik, Kleopatrát sohasem láthatjuk Rómában. Sőt, a királynő a darab végén lényegében azért lesz öngyilkos, mert különben szerelme szülőföldjére hurcolnák el.

És Kleopatrának igaza volt.

David szülővárosában, az Észak-Dakota központjában elterülő, fekete lyukban legfeljebb ötezren éltek. A továbbiakban „Credence”-nek fogom nevezni.

Credence-ben semmi sincs, ami miatt reflektorfénybe kerülhetett volna. Még a legközelebbi szupermarket is egyórányira van kocsival. Hat protestáns templom áll a városkában, könyvesboltnak azonban híre-hamva sincs. Egyetlen aszfaltozott út van, méghozzá a Fő utca, ahol egy maroknyi kis üzlet és egy bár is található.

Utóbbi a helyi telefonkönyvben így szerepel: „Bár, A”.

Amikor David először vitt le Credence-be, az ottani újságban a következő szöveg szerepelt a helyi hírek rovatában: „Vasárnap Bob és Deena Smith felhívta Omahában élő unokatestvérüket, Jerryt, aki elmondta, hogy ott felhős az idő.” (Nem kamuzok. Ez a cikk tényleg megjelent a helyi lapban, csak a neveket változtattam meg.)

Ugyanez a lap az én érkezésemről mint hamarosan bekövetkező eseményről tudósított, még fényképes illusztrációt is közölt hozzá.

Vagyis Credence-be nem túl sokan látogattak.

– Akarod látni a vesszőket? – kérdezte David.

Értetlenül pislogtam.

– Micsodákat? – kérdeztem.

– A gyümölcsfáink épp most hoznak új hajtásokat – magyarázta. – Ki akarsz menni a farmra?

Elnyomtam egy grimaszt.

– Szeretem, amikor a *vesszőzésről* beszélsz, bébi – mondtam, és jót nevettem magamban a tréfámon.

– Érdekelnek az ilyen farmos cuccok? – kiáltott fel lelkesen David.

– Naná! – feleltem.

Próbáltam összpontosítani, amikor meglátogattuk Daviddel a traktorospajtát, de meglehetősen könnyen elterelődött a figyelmem. Ha tudtam volna, mennyi potenciál van a farmkultúrával kapcsolatos szadomazochista fantáziálgatásokban, hamarabb felcsíptem volna egy farmersrácot.

– Ezt a gépet *csépelésre* használjuk – mondta.

– Tessék? – vágtam közbe.

– Azt mondtam, hogy ezzel a géppel csépeljük a gabonát – magyarázta David.

– Ejha! – feleltem erre.

– A fenébe, csajszi, csak lazán! – mondta Kleopatra, aki a traktor vezetőülésénél lebzselt. – Mindjárt megmutatja majd, hogy kell megkötözni a különböző bálákat, és nem szeretném, ha szétpattanna a fejed.

Elpirultam.

– De te is látod, amit én, ugye, Kleo? – kérdeztem.

Kleopatra kinyújtotta a kezét, és ujjaival beletúrt a hajába.

– Naná – felelte, miközben azt figyelte, hogy le van-e rendesen szorítva a karabiner. – Abszolút perverz farmpornó megy itt.

– Megmutatom, hogy kell feszesen lekötözni valamit – mondta David.

A földrajzi elhelyezkedés sorsszerű dolog. Hat a személyiségünkre, a történetünkre, az érdeklődési körünkre,

valamint a politikai meggyőződésünkre is. Kleopatra Rómában nem lenne önmaga, ahogy Antonius is jellegtelenné válik Egyiptomban. A földrajz számos ismert módon meghatároz minket, és egy csomó olyan tekintetben is, ami sohasem tudatosul bennünk.

De én tudatosítani és megérteni akartam. Még sohasem éltem át olyasféle kulturális sokkot, mint amilyen itt, Észak-Dakotában ért. Ehhez képest Omán olyan ismerős volt, mint egy Starbucks-menü. Credence az országom része volt ugyan, de nem tartozott a világomhoz. Szerettem volna megérteni, hogyan termelt ki magából egy efféle hely egy Davidhez hasonló férfit.

Persze a kapcsolatunk elejétől fogva ismertem David történetének alapelemeit, és amikor elkezdtünk randizni, azokat a hézagokat is betöltögette, amelyeket az interneten nem olvashattam.

2001-ben David zúzódásokkal az arcán ment gimibe. (Nővére ekkorra már végzett a sulival, és elköltözött.) Az igazgató hívta az Észak-dakotai Gyermekvédő Szolgálatot, akik Credence-be küldtek egy szociális munkást, és nem hivatalosan gyámság alá helyezték a fiút. A következő három év során David jórészt nem beszélt az apjával, C. J.-jel. Akkor sem, amikor a ballagáson David mondta a búcsúbeszédet, és akkor sem, amikor felvették a főiskolára. Kaliforniába költözésekor egyedül repült ide.

Azonban egy évvel azelőtt, hogy találkoztunk, David megpróbálta újra felvenni a kapcsolatot az apjával. Párszor beszéltek telefonon, általában akkor, amikor C. J. pontban hajnali kettőkor részegen felhívta – ugyanis ekkor zárt a bár (emlékszünk: „Bár, A”). David épp akkor ment haza Észak-Dakotába karácsonyozni, amikor én az utolsó heteimet töltöttem Ománban. A hazaruccanás végén C. J. minden különösebb ok nélkül pofon vágta fiát, majd engesztelésül pár órára befizette egy sztriptízbárba, ahol csak neki táncolt a táncosnő. Az ötvenes évei végén járó nő C. J. „régi barátjaként” mutatkozott be, tánc közben pedig anyáskodva kérdezgette Davidet az egyetemről és arról, hogy mi szeretne lenni.

Előfordult, hogy C. J. berúgott, és a Fő utcán heves ökölharcot vívott egy légkondival. Az is megtörtént, hogy C. J. a távoltartási végzést megszegve betört a házba, ahol David és gyámszülei laktak. Aztán olyan is volt, amikor C. J. kivitte Credence-ből a

kilencéves Davidet, hogy gyorstalpalót tartson neki a golfról, ám az eset vége az lett, hogy egy .45-össel próbálta szétlőni a golflabdákat. (Mások is ott voltak a golfórán, és szanaszéjjel rohantak a lövések elől, mégsem hívta ki senki a rendőrséget.)

Már három napja a farmon voltunk, de David még mindig nem találkozott az apjával. C. J.-jel megegyeztek, hogy felvesz minket a reptéren, de amikor leszállt a gépünk, Davidet hangüzenet várta a mobilján, amelyben az apja közölte, hogy a parkolóban találunk egy bérelt kocsit, amivel Credence-be mehetünk. Onnan fogjuk megismerni, hogy a hátsó kerék mögé egy cigisdobozt rakott. Hosszan bolyongtunk az autók közt, mire megtaláltuk a dobozt, benne a kocsikulccsal. Amikor aztán négy órával később megérkeztünk Credence-be, C. J. már nem volt ott. Az első két nap nem is jött vissza.

Láthatóan nem fizette ki a rezsiszámlákat, ugyanis a házban nem volt áram, és az internet sem működött. David gyerekkori otthona leginkább egy cirkuszi sátorra emlékeztetett a gyertyafénynél. Mindegyik szobát kitömött állatok, valamint Jézust és indián őslakosokat ábrázoló, bekeretezett ceruzarajzok díszítettek. A kamrákban, a polcokon, a matracok alatt pisztolyok hevertek, illetve elég sok drogot és óvszert is találtunk.

Az alagsorban egy egész alakos ezüstpáncélba is belebotlottunk.

David gyerekszobájában valaki egy tükröt szerelt az ágy fölé, és az ágy mellé is állított egyet.

– Jézusom, apám kúróhelyet csinált a hálószobámból! – mondta David kezébe temetve az arcát.

– Azt hiszem, ezen a héten megtartóztatjuk magunkat, drágám! – válaszoltam.

David megdörzsölte a szemét, és így szólt:

– Hát, most kábé egész életemre elment a kedvem a dologtól!

Menekülésként inkább felfedeztük a farmot.

– Mit akarsz majd csinálni, miután lediplomáztál? – kérdezte tőlem a harmadik napon, amikor egy majd’ tízméteres gabonasiló tetején ücsörögve néztük a naplementét.

Vállat vontam.

– Szeretem, ha nem kell egy helyben maradnom – közöltem. – Jó lenne valamilyen munkát találni külföldön.

– Túl sokat utazgatsz, Jillian – felelte erre David. – Van mifelénk egy mondás: a gördülő kövön nem telepszik meg a moha.

Ötletem sem volt, mit is felelhetnék erre.

– Hát… Az nem baj, ha nincs rajtam moha – próbáltam elviccelni a dolgot.

David megrázta a fejét.

– Ez azt jelenti, hogy ha túl sokat járod a világot, akkor nem keresel sok pénzt – fejtette ki. – Gimiben így tanították. A moha zöld, a pénz is zöld, vagyis a közmondás a pénzről szól. – Elmesélte, hogy a tanáruk így magyarázta, aztán esszét is kellett írniuk róla.

Elsápadtam. A távolba meredtem, és nagyon óvatosan fogalmaztam, hogy meg ne sértsem.

– Édesem, minden irodalmi értelmezés értékes a maga módján – kezdtem. – Még ez is. Nem feltétlenül a szerzői szándékot kell keresnünk egy szövegben.

David rám nézett.

– És? – kérdezte értetlenül.

– Ez a mondás nemcsak nálatok járja, hanem régebbi, a 16. századi Angliából származik – jelentettem ki.

– Hát, ha te mondod, biztos így van – értett egyet.

Megsimogattam a térdét.

– Oké – mondtam. – Na és melyik országokban és mióta *zöld* a pénz színe?

Elkerekedett a szeme.

– Úristen! – sóhajtott fel. Ültünk a silón, és David megvetően bámulta a várost. – Mi a franc baj van ezzel a hellyel? – kérdezte.

Nevetni kezdtem.

David ismét megrázta a fejét.

– Nem, komolyan kérdezem – mondta. – Mi a franc baj van ezzel a hellyel?

Vállat vontam.

– De hát miért jöttél vissza, kicsim?

– Mindig reménykedem, hogy egyszer majd megváltoznak a dolgok – jelentette ki. – De folyton csalódnom kell.

Megszorítottam a térdét, és a távolban lévő víztoronyra meredtem.

David ötéves volt, amikor anyjánál, Scarlettnél szklerózis multiplexet diagnosztizáltak. Gyorsan romlott az egészségi állapota, öt esztendővel később pedig már tolószékbe kényszerült. C. J. úgy gondolta, hogy ez a legjobb pillanat lelépni, és Ohióba költözött egy nővel, akivel az interneten ismerkedett meg. Egy év múlva, amikor a barátnője távoltartási végzést szerzett C. J. ellen, a férfi visszatántorgott Credence-be. A súlyosan beteg, két gyermeket nevelő Scarlett megkérte Davidet, hogy csináljon egy „üdv itthon" zászlócskát az apjának.

Amikor aztán David gyámság alá került, egyáltalán nem bízott abban, hogy C. J. gondját viseli az anyjának. Így amikor az egyik este észrevette C. J. furgonját a bár előtt, meglátogatta az anyját.

A házban beigazolódtak a félelmei. Scarlett egyedül ült a kanapén. David nem tudta, pontosan mennyi ideje lehetett ott, de minimum órák óta. Sőt, mint kiderült, egész nap ott volt – de az sem kizárt, hogy már előző éjszakától fogva.

Scarlett ekkor már segítség nélkül mozogni sem tudott, így nem kereshetett magának ennivalót, nem fekhetett le, nem mehetett ki a vécére. David elmesélése alapján szerencsére nem tűnt rémültnek vagy izgatottnak, leginkább csak zavartnak látszott.

És fázott. Ugyanis tél volt, és a ház összes ablakát kinyitották. Scarlett reszketett a hidegtől.

Aznap este a tizenöt éves David kocsiba rakta az anyját, és elvitte egy másik városba, ahol a nagyszülei laktak. Ott halt meg pár hónappal később.

Miért szerette Antonius Kleopatrát? Számos indok szólt amellett, hogy ne legyenek egymáséi: politikai, személyes és földrajzi okok egyaránt. Manapság az olvasók általában nagyra tartják Kleopatrát, de régóta sokan szapulják és hoznak fel (igaz és hamis) érveket ellene is. Kleopatra ugyanis gyakran szeszélyes, kétszínű vagy manipulatív. Szuperül megfelelne, mondjuk, egy városban töltött kellemes estére, de vajon hányan szeretnének egy ilyen nővel hosszú távú kapcsolatot?

Kétség sem férhet hozzá, hogy mindent tud a szexről. De ez ugyebár nem lehet az egyetlen ok, amiért Antonius szereti?

Habár a dráma önálló darab, érdemes azért figyelembe venni, hogy valamiféleképp folytatás is. Shakespeare 1599-ben írta a *Julius Caesar*t, az *Antonius és Kleopatrá*t pedig nyolc évvel később, 1607-ben mutatták be. Marcus Antonius mindkét drámában szerepel, és mindkettőben következetesen hasonló személyiségjegyeket visel. A *Julius Caesar*ban már olyan „korhely" hírében áll, akiről ezt mondja Brutus: „vad gyönyör, játék, tivornya foglalták el őt". Julius Caesar pedig a következőképp érvel Antoniusnak arról, hogy miért kedveli őt jobban, mint a szigorúbb, klasszikus római elveket valló Cassiust: „Játéknak nem barátja, mint te vagy, Antonius; nem hallgat muzsikát." E jelenetek utalnak Antonius zabolátlan, egyiptomias személyiségére, amelyet a hadvezér a későbbi drámában próbál érvényesíteni.

A két színdarab kontextusában Antonius gyermeki rajongása Julius Caesar iránt érdekes lehetőségeket kínál arra, hogy a Kleopatrával való szenvedélyes kapcsolatot megmagyarázzuk. Korábban az egyiptomi királynő is viszonyt folytatott Caesarral, amelyből egy fiú is született: Caesarion. (Shakespeare is nagy potenciált látott a földműves kultúrához kapcsolódó szexuális utalásokban, hiszen a következőképp foglalta össze Kleopatra és Caesar kapcsolatát: „a nagy Caesar szántotta föl, de végül a királynőé lett mégis a termés".) Antonius nem felejtette el a korábbi viszonyt, hiszen egy dühös pillanatában a nő szemébe vágja: „A holt Caesar kihűlt falatja voltál."

E tények töprengésre késztettek. Vajon Antoniusnak az egyiptomi királynő iránti szenvedélyét legalább részben nem inspirálhatta-e az az ödipuszi vágy, mely az apafigura hitvesének ágya felé vonzotta?

A korábbi évek során Daviddel viccelődtünk már rajta párszor, milyen szerencsétlen, ödipális árnyat vet a betegségem a kapcsolatunkra – hiszen édesanyja is szklerózisban szenvedett. Azzal azonban sohasem néztünk szembe, hogy én is pontosan ugyanúgy halhatok meg, mint Scarlett.

Ameddig elláttam, a víztorony volt a legmagasabb épület. Credence-ben semmi sem karcolta a felhőket.

Tehát David azt mondta, hogy továbbra is reménykedik a dolgok változásában.

– Szörnyű velem lenni, kicsim? – kérdeztem. – Nagyon szörnyű, hogy van némi esély arra, hogy ismét ugyanazon a szarságon kelljen átmenned?

David a kezemre tette az övét.

– Nem érdekel – jelentette ki.

Megráztam a fejem.

– Persze, ez a megfelelő válasz – szóltam. – De túl gyorsan mondtad ki.

– Nem igaz – bizonygatta. – Már rengeteget gondolkodtam rajta.

Nagyot nyeltem.

– Szóval rengeteget gondolkodtál ezen.

Bólintott.

Lenéztem. Nagyon magasan ültünk, vagy tízméternyire a földtől.

Megérintettem a kezét.

– Ugye tudod, hogy én nem vagyok a mamád? – közöltem kicsit feszengve.

Felnevetett.

– Hidd el – jelentette ki –, pontosan tudom, hogy nem vagy az anyám!

– És te sem vagy C. J. – folytattam. – Nem gond, ha meg akarod óvni magad, és ki szeretnél hátrálni a kapcsolatunkból. Megértem.

Látszott, hogy elszorul a torka.

– Attól félsz, hogy csak azért maradok veled, mert nem akarok olyan lenni, mint az apám? – tudakolta.

– És *te* nem félsz ettől? – kérdeztem vissza.

Elengedte a kezem, és ujjaival a hajába túrt.

– Nem, nem félek – jelentette ki. – A fájdalom kockázata is hozzátartozik a dologhoz. A szerelem nem is szerelem, ha sohasem fáj.

Ránéztem.

– Igyekszem egészséges maradni, amíg csak tudok – ígértem meg.

David átölelte a vállam, és megcsókolta a halántékom.

Miközben a nap lement, valahol alattunk egy pick-up gördült végig a főutcán.

A Credence-ben töltött három nap során Daviddel próbáltuk megfejteni C. J. eltűnésének nagy rejtvényét. Egyetlen nyomunk volt csak: szinte rögtön megtaláltam, amikor először léptem David szülőházába. C. J. egy üzenetet hagyott a lépcsőn. Egyszerre volt gyerekes és vészjósló szöveg. Így hangzott (szó szerint idézem):

Helló, Jillian, üdv E-Dakotában.
Te leszel Pokahontasz a darabban +
DAVe lesz John Smith kapitány
+ a gonosz meg én leszek ám!

Tehát egy szóval sem mondhatom, hogy ne figyelmeztetett volna.

Shakespeare úgy játszott a szavakkal, mint egy dzsesszzenész. Mihelyst az angol nyelv cserben hagyta, új fogalmakat, kifejezéseket talált ki. Az angolban olyan, ma már teljesen meghonosodott szavakat köszönhetünk neki, mint a *hurry* (’sietni’), vagy olyan modernnek ható szókapcsolatokat, mint a *skimmed milk* (’aludttej’). Ha éppen hiányzott a tökéletes szín a palettájáról, összekeverte a meglévőket, és új árnyalatokat talált fel.

A legtöbbünk számára a nyelv gyakran nem elégséges eszköz. Ahogy a Skandinávia és Oroszország északi részén élő számiknak több mint száz különböző szavuk van a rénszarvasra, egy olyan kultúrának, ahol ennyire fontos szeretni, több ezzel kapcsolatos szóra lenne szüksége. De nálunk csak egy van: „szeretem” a macskámat, „szeretem” New Yorkot, „szeretem” a tacót. Nem csoda, ha időnként üresen cseng ez a szó.

A fájdalom ugyanebben a nyelvi ínségben szenved. Van olyan fájdalom, ami képessé tesz dolgokra, van olyan, ami motivál, ami elcsüggeszt, ami felbátorít, ami emlékeztet, ami jósol, ami összetör, és ami meggyógyít. Kleopatra úgy beszél a szerető szorításáról, mint ami „fáj, de mégis kívánjuk”. Egyetlen szavunk van csak erre a sokféle érzésre.

Lemásztunk a gabonasilóról, és visszamentünk a sötét szülői házba. A földszinten lefeküdtünk, és addig beszélgettünk, amíg kidőltem, és elaludtam.

Órákkal később valami zajra ébredtem. Kipislogtam a szememből az álmot, és a telefonomra pillantottam. Hajnali háromra járt.

Kleopatra az ágy lábánál ácsorgott. Senki más nem volt a szobában.

– Hol van David? – kérdeztem tőle.

– Nem tudom – válaszolta hűvösen.

Felültem, és megdörzsöltem a szemem. Vajon miért ment el David?

Felsóhajtottam.

– Figyelj, Kleó, vajon Antonius csak afféle Ödipusz-komplexus miatt szeretett beléd? – tudakoltam.

– Semmi közöd hozzá! – csattant fel Kleopatra. – Ha tudni szeretnéd, miért izgult rád David, kérdezd meg tőle, és ne próbáld ránk vetíteni a saját félelmedet!

Összefontam a karom a mellkasom előtt.

– Nem vetítem rátok az érzéseimet – feleltem –, hanem *rajtatok keresztül* próbálom feldolgozni őket. Így működik az irodalom.

Kleopatra gúnyosan felnevetett.

– Biztos vagy benne, hogy nincs ebben semmi több? – érdeklődött. – Valami, amivel nem akarsz szembenézni?

Dühbe gurultam.

– Figyelj! – kezdtem, és ujjamat rászegeztem. – Én abszolút szembenéztem vele. Azzal a szarral kapcsolatban kezdettől fogva őszinte voltam Daviddel.

Kleopatra megvetően biggyesztette le az ajkát.

– Te jóságos ég, nem a kis „perverz játékaidról” beszélek! – mondta. – Egyáltalán nem hat meg ez az állandó nyafogásod.

Dühös ordítozás hallatszott fentről. Lecsusszantam az ágyról, és felálltam.

– Akarsz is valamit mondani? – kérdezte éles hangon Kleopatra. – Vagy *csak az időnket vesztegeted?*

Tompán lehetett csak hallani, de úgy tűnt, mintha fent összetörtek volna egy üveget. Felnéztem a mennyezetre.

– Mi történik odafent? – tudakoltam.

Kleopatra visszahúzódott a sarokba, és szinte láthatatlanná vált a sötétségben.

– Elmenekültem ugyan Actiumból, de azért én tudom, hogy mikor és miért kell háborúba szállni – mondta. – Na és te hogy vagy ezzel?

Hátat fordítottam, és felrohantam a lépcsőn.

Gyerekkoromban féltem a sötétben. David háza olyan volt, mintha egyenesen a rémálmaimból lépett volna elő: mindössze gyertyák, zseblámpák és más elemes fényforrások világították meg az épületet.

Beléptem a nappaliba.

Fiatalkorában C. J. testépítő volt. Testtömege nagy részét azóta átvette ugyan a sörhas, de könnyen észre lehetett venni, hogy valaha milyen félelmetes fickó lehetett.

– Mi a fasz bajod van? – ordította David. – Egy rohadt napot nem bírsz ki anélkül, hogy szétesnél?

C. J. a fejét rázva körbebotorkált a szobában.

– A metamfetamin miatt az ember másképp gondolkozik – hadarta. Tágra nyílt szeme majd kiugrott a helyéből, teljesen őrült képet vágott.

– A metamfetamin miatt az ember totálisan szétbaszódik! – vicsorogta David.

Felvettem és bekapcsoltam az egyik zseblámpát.

David elfordította a fejét, és rám nézett.

– Menj le, Jillian! – szólt rám monoton hangon.

Végigpásztáztam a szobán.

David dühösnek tűnt. Szemét az apjára szegezte, aki indiánnak öltözött, mintha egyenesen a jelmezbálból jött volna. Te jó ég! C. J. szeme kidülledt, és habzott a szája, mint egy kutyának. Üvegcserepek hevertek a padlón.

– Helló, C. J. – köszöntöttem. – Emlékszel, hogy pár hónapja Kaliforniában találkoztunk?

Ahogy pislogva rám nézett, látszott, mennyire össze van zavarodva. Eddig nem esett le neki, hogy valaki más is van a házban.

– Menj le, Jillian! – szólított fel újra David.

Tagadóan ráztam a fejem.

Valami nem stimmelt.

Rájöttem, hogy mi. A pisztoly olyan, mint az elütés egy szövegben. Először észre sem vesszük. Aztán ha meglátjuk, másra nem is tudunk többé odafigyelni.

A revolver C. J. húsos mancsában rejtőzött. Csak a cső árulta el, hogy jelenléte mennyire meghatározza a helyiség hangulatát. Ez a cső pedig egyenesen Davidre szegeződött.

Ösztönösen mindkét kezemet magam elé tartottam. Testem minden izma megfeszült, és szerettem volna végigszántani körmeimmel C. J. arcán.

– Menő stukker – mondtam inkább. – Megnézhetem?

C. J. felém fordult, így a pisztoly immár egyenesen a hasamra szegeződött.

– Mi van? – kérdezte akadozó hangon. Ekkorra már el is felejtette, hogy itt vagyok.

Bólintottam.

– Meg szeretném nézni – közöltem, miközben lassú, óvatos lépéseket tettem felé. – Megtanítanál lőni? Szívesen tanulnék egy olyan tapasztalt fickótól, mint te.

C. J. pislogott, és másfelé irányította a fegyvert. Teljesen összezavarodott. Megfordult, hogy ismét Davidre nézzen.

– Oké – morogta.

Újfent biccentettem.

– De én nem vagyok olyan bátor – folytattam előrefelé araszolva. – Kivehetnénk belőle előbb a golyókat? – És újfent erőltetett hangon felvihogtam.

A férfi remegő kézzel próbálta kivenni a tárat. Végül csattanva csúszott ki, C. J. pedig ismét Davidre szegezte a fegyvert.

– Most már üres – közölte nevetve.

Ekkorra közvetlenül mellé értem. A csuklójára tettem a kezem, és lenyomtam a karját. A pisztoly csöve immár nem David testére, hanem az apja lábára irányult.

– Biztos, hogy nem maradt a csőben egy golyó? – kérdeztem. (Egy-két dolgot megtanultam Johntól.)

C. J. furcsa, félelmetes nevetést hallatott, és hátrahúzta a fegyver tetején lévő závárt. Az utolsó töltény is kiugrott, és lepottyant a szőnyegre. Felvettem, zsebre vágtam, és fújtam egyet.

– Oké – mondtam, és Davidre pillantottam, aki éppen gyilkos tekintettel bámulta az apját.

C. J. a konyhába botorkált, kezében még mindig az üres pisztollyal. Daviddel utánamentünk. Amikor újra megláttuk, egyik kezében még ott tartotta a revolvert, a másikban pedig egy whiskey-s üveg virított.

Körülnéztem, és láttam, hogy két konyhakés van a pulton.

– Arra gondoltam, hogy mesélhetnél valamit a pisztolyodról – mondtam neki.

C. J. bólintott, és David felé bökött az üveggel.

– Scarlett, Scarlett – motyogta. – David a gondodat viseli.

Ujjaim a tenyerembe martak.

– Jillian vagyok – mondtam, és megfeszítettem a nyakam.

C. J. rám mutatott.

– Ha valami fasz megerőszakolna – ordítozta, miközben körbebotorkált a konyhában. – David majd… – Félbeszakította mondandóját, és a konyhapult végéhez görnyedt. – David majd… *Bumm! Bumm!* – Azzal elesett, és a padlón görnyedve egész kis pantomimmutatványban játszotta el, ahogy David lelőtte a képzeletbeli erőszakolómat. Aztán eldobta a pisztolyt, amely nagyot csattant a linóleumon.

Néztem, ahogy C. J. a földön fetreng. Aztán felvettem a fegyvert. A golyó még ott lapult a zsebemben.

Említettem már, hogy Credence-ben nincs rendőrőrs?

David kezébe nyomtam a pisztolyt és a töltényt.

Ő is látta ugyan, amint C. J. kiveszi a tárat, és kiüríti a csövet, de inkább ellenőrizte, hogy tényleg üres-e a fegyver, mielőtt becsúsztatta nadrágja zsebébe.

Egész éjszaka folytatódott a cirkusz, másnap délelőtt tizenegyig. Teljesen kimerültünk Daviddel.

– Emlékszel az első terményre, amit betakarítottál? – hebegte C. J. Már az alagsorban voltunk. Felemelt egy dákót a biliárdasztalról, és a fiára mutatott.

David karba tett kézzel támasztotta a falat.

– Igen – válaszolta.

C. J. bólintott. Egy pillanatra egészen kedvesnek tűn. Aztán ismét megváltozott a hangja.

– Azt hiszed, hogy soha semmit sem tettem érted – vicsorogta, és rázni kezdte a biliárddákót. – De én tanítottalak meg gazdálkodni.

David meg sem moccant, végig némán meredt az apjára.

C. J. végigbotladozott az alagsoron, egészen a sarokban ácsorgó páncélig.

– Kimentünk, és megnéztük, ahogy a napraforgók virágba borultak – hebegte. – Nem is lehetett ellátni a végükig. Emlékszel?

David rám nézett. A biliárdasztalon ültem.

– Igen – mondta. – Emlékszem.

Az apja elégedetten dobta el a dákót.

– Szóval ne mondd, hogy semmit sem tettem érted! – hörögte, miközben botladozva felfele indult a lépcsőn. – Megtanítottam neked az egyetlen dolgot, amihez tényleg értesz. Méghozzá azt, hogy kell elültetni a *magodat.* – Nehogy véletlenül bármelyikünk is félreértse a tréfáját, C. J. jelentőségteljesen rám nézett, és hahotázni kezdett. Majd laza léptekkel kiment a házból, és eltűnt.

Shakespeare nem ábrázolt szörnyetegeket. Még a leggonoszabb szereplőkben is ott rejtőzik az emberség egykét halvány szikrája. Hosszú, csavaros történetük van, és aprólékosan kidolgozott emberi motivációkkal rendelkeznek. Saját életútjuk sebhelyekkel tarkított. Még a shakespeare-i életmű egyik leggonoszabb figurájában, Jagóban is ott pislákol az emberség. Ahogy a *Hamlet*ben Gertrud megjegyzi: „Egy bú a másik sarkában tapod” – vagyis a fájdalom kínt szül. Akik fájdalmat okoznak, azok szükségképpen maguk is szenvednek. Egyáltalán nem jellemző Shakespeare-re, hogy valakit szimplán rossz fényben tüntetne fel, és ennyiben is hagyná a karakterábrázolást. Ő sokkal jobb ennél.

Én azonban nem vagyok William Shakespeare.

David a székébe süppedt. Odamentem hozzá.

– Minden oké? – kérdeztem, mire felnézett, és fáradtan rám mosolygott.

– Persze – mondta, és megrázta a fejét. – Minden oké.

Kinyújtotta a kezét, majd a csípőmnél fogva magához húzott. A medencémnek szorította a feje búbját, én pedig a haját simogattam.

– Mit szeretnél? – tudakoltam. – Ha akarod, holnap visszamehetünk Kaliforniába. Vagy meglátogathatjuk valamelyik barátodat. Nem muszáj itthon maradnunk.

Még mindig a testemhez nyomta a fejét, úgy válaszolt lefelé nézve.

– Te vagy az otthonom, Jillian – jelentette ki, és ujjait szorosan a csípőm köré fonta.

Évekkel később egy barátom megjegyezte, hogy bizonyára nagyon rémítő lehetett számomra ez a pillanat.

– Miután láttad, mennyire elcseszett a fickó otthoni élete, ő közölte veled, hogy te vagy az otthona – mutatott rá. – Hát ez azért elég durva.

Engem azonban nem ijesztett meg. Értettem a dolgot. Anyámmal pár hónappal korábban megint megszakítottuk a kapcsolatot, miután újfent „levette rólam a kezét”, ugyanis szerinte az egyik telefonbeszélgetésünket túl „váratlanul” szakítottam félbe. Úgy bánt a szeretetével, ahogy a pénzével: mivel szerinte csak az övé volt, így arra költötte, amire csak akarta. Amióta kilencéves koromban először rakott ki az utcára, tudtam, hogy semmihez sincs jogom. Ez az igazság, tisztában voltam vele.

Viszont mégiscsak furcsa, ha az embert nem szeretik. A lehetőség, hogy anyám nem szeret, vagy nem tud szeretni, pontosan úgy működött, mint a betegségem. Hónapokig, sőt majd’ egy évig semmi bajom, teljesen meg is feledkezem az egészről. Ezek a dolgok azonban nem múlnak el. Előbb-utóbb ugyanott végzem: ugyanabban a fürdőszobában, a padlón, várva, hogy véget érjen a fájdalom.

Szerettem. Sok szerelmem volt: Caliban, Katalin, Hermione, Júlia, Orsino. Még Hamlet is, bármennyire idegesített. Még az a nyamvadt Lőrinc barát is, bár bosszantott a tévedhetetlensége. De olyasvalakit akartam szeretni, aki viszonozni is képes ezt az érzést. Egyáltalán nem lepett meg, hogy Júlia, akit az apja veréssel fenyeget („Mert viszket már a tenyerem”), anyja pedig leveszi róla a kezét („Hozzám

ne fordulj; választ úgyse kapsz. Tedd, ami tetszik; végeztem veled”), Romeo karjai közé rohan.

Korábban már megtaláltam Davidet. Most pedig újra ráleltem, és nem hagyhattam, hogy megrémítsen, mennyire egymásra vagyunk utalva. Föléje hajoltam, átöleltem, és a hajához szorítottam az arcomat.

Jobban belegondolva a Freud-féle Ödipusz-komplexus hibás – vagy legalábbis felületes olvasaton alapuló – értelmezésre épül. A pszichoanalitikus elméletet ihlető Szophoklész-tragédia, az *Oedipus király* története szerint Oedipus szülei, Láios és Iokasté jóslatot hallanak, miszerint fiuk meg fogja ölni apját, majd anyját veszi feleségül. Láios megijed, és parancsot ad a csecsemő meggyilkolására. Persze nem sikerül a terve, Oedipus pedig felnőttkorában beteljesíti a próféciát. A tragédia azonban elkerülhető lett volna, ha az elején Láios nem próbálja elpusztítani fiát.

Nem lehet, hogy inkább „Láios-komplexusról” kéne beszélni? Miért van az, hogy a szülők gyilkossági szándékát hallgatás övezi, közben pedig betegségnek számít az, ahogy a gyermek óhatatlanul reagál az eredeti bűnre?

Szerintem Antonius és Kleopatra szerelme a földrajzi körülményekből adódik. Antonius egy birodalom vezetője, ám közben még sincs sehol otthon. Nem igazán illik Rómába, ahogy Egyiptomba sem. Lényegében az egész földkerekségen idegen. Emiatt vonzza közel magához Kleopatrát, és abba az egyetlen talajba plántálja magját, ahová tartozik. „Ez itt az én világom” – mondja szerelmének.

Aki magányos a világban, a másik emberben lel otthonra.

Lecsúsztattam a kezem David tarkójára.

– Próbáljunk aludni? – kérdeztem.

Megrázta a fejét.

– Ne! – jelentette ki. – Húzzunk innen!

Kimentünk a hátsó ajtón az udvarra, ahol derékig ért a fű. Mindenféle szerszám és alkatrész hevert körös-körül, mintha régi traktordarabok elhagyott temetője lenne. David leült egy majd’ két méter széles traktorabroncsra, én pedig az egész éjszakai

készenléttől lefáradva előtte ácsorogtam. Hűvös szellő csiklandozta hátulról a nyakam.

– Figyelj, Jillian, milyen gyémántgyűrű tetszik neked? – kérdezte egy idő után David.

Meghűlt bennem a vér. Nem éppen ez volt a legjobb időpont egy ilyen beszélgetéshez.

Letérdeltem a földre, és David lábait dörzsölgettem.

– Nem hordok túl sok ékszert, kicsim – mondtam –, és a gyémántipar ellen is vannak etikai kifogásaim.

Felsóhajtott.

– Igen, tudom – szólt. – A kérdésem a jövőre vonatkozott.

Az arcára tettem a kezem. Úgy szúrt a borostája, mint a kedvenc vaddisznósörte kefém.

– Oké – feleltem –, szóval a jövőre vonatkozóan még legalább öt évig szeretnék járni veled, mielőtt erről beszélünk.

David az abroncs felé húzott, majd berántott a belső kis körbe. Talán Arisztophanésznak igaza volt. Talán valaha rég David és én tényleg egyetlen személy voltunk, mielőtt az istenek kettészakítottak. Talán akkor jöttem rá, hogy élvezem a fájdalmat. Talán amikor Zeusz lehajolt, és kettévágott minket, én a fél testemmel a pengéhez hajoltam, hogy vágjon inkább a húsomba, szakítsa szét az idegeimet, de legalább most az egyszer ne bántsák Davidet.

NEGYEDIK FELVONÁS

Készülj azért, jó Brutus, hallani.
És tudva, hogy nem láthatod magad
Oly jól, mint tükröződve, tükröd, én,
Szerényen felfödöm magadnak azt,
Mit még magadról sem tudsz.

Julius Caesar (1. felvonás 2. szín)

4.1. Macbeth:
Dupla, dupla

Egy bárban ültem Szingapúrban, egy felhőkarcoló legfelső emeletén.

Részeg voltam. Totál részeg.

Egy asztal tetején álltam, és hangosan szavaltam egy részt a *Macbeth* első felvonásából. A közelben lévő bokszokban ülő vendégek bosszankodva bámultak.

Boldog lennék, ha azt mondhatnám, hogy csak akkor egyszer történt velem ilyesmi, de ez sajnos nem lenne igaz.

– Mennyit tudsz fejből a *Macbeth*ből? – kérdezte pár perccel korábban a kolléganőm, miközben egy újabb italt csúsztatott felém az asztalon. Akkoriban éppen egy szingapúri színházi társulatnál dolgoztam. Megmarkoltam a koktélospoharat, és felemeltem, mintha csak Yorick koponyája lenne, hogy aztán hosszú másodpercekig vizenyős tekintettel meredjek rá.

– Az egészet – jelentettem ki. Majd kicsordult belőlem a vodka és a hamis önbizalom.

– Tényleg? – mondta ő. – Bizonyítsd be!

Így kerültem az asztal tetejére, és miközben imbolyogva próbáltam megőrizni az egyensúlyomat, totál tönkrevágtam a *Macbeth* első felvonását.

– *Ingott: mint mikor* – hebegtem – *két fáradt úszó összegabalyodva egymást bénítja.*

Az italom egy része kilötyögött a martinispohárból, és a cipőmön landolt. Fintorogtam a lábujjamat ért váratlan nedvességtől.

Elnézést kérek az amerikai adófizetőktől, akik szponzorálták, hogy Fullbright-ösztöndíjjal Szingapúrba mehessek. Ünnepélyesen megesküszöm, hogy időnként azért józan is voltam.

Miután négy évet együtt töltöttünk, úgy hozták a körülmények, hogy David és én a világ két ellentétes végére kerültünk. Még mindig együtt jártunk – ez egy pillanatra sem kérdőjeleződött meg –, de David New York Cityben végezte az orvosi képzést, én pedig Szingapúrban szereztem egy álommelót: a *Macbeth* egy fantasztikus előadásának a dramaturgja lettem. (Ez nagyjából annyit jelentett,

hogy én voltam a színház értelmiségi lótifutija.) A rendezővel, Nikolajjal együtt szerkesztettem a szövegkönyvet, kijelöltem a színészek által elszavalandó részeket, és bárkinek segítettem, ha valamilyen kérdése merült fel a tragédia történetével, kontextusával vagy értelmezésével kapcsolatban. Imádtam a munkámat, szerettem Szingapúrt, de gyűlöltem azt a 15 323 kilométert, ami Davidtől elválasztott.

Ne volna testem nehéz hús, de szellem,
Nem bénítana irigy messzeség,
Mert, a teret legyőzve, mérhetetlen
Végektől rögtön hozzád szállanék.
Mindegy volna holléted távola,
S hogy a föld szélén állok: oly hamar
Pattan vizen s szárazon által a
Gyors gondolat, s ott van, ahol akar.
Öl elgondolni, hogy, mint gondolat,
Nem ugrom hozzád mérföldeken át,
De, túl sok sár s víz keveréke, csak
Sírok, s várom az idő vigaszát;
Nehéz könnyet, mást nem adhat e két
Lassú elem, közös kínja jelét.
XLIV. szonett

A messzi távkapcsolatok alapkövetelménye a hatékony kommunikáció. Így hát megragadtam a mobilomat.

„Holl vagy??? – pötyögtem Davidnek részegen, rossz helyesírással. – Gyerre ide, és basz meg!” (Igazából nem arra vágytam, „megbaszon”. Világos, hogy mit szerettem volna inkább. De még mindig nem tudtam kimondani azt a szót Davidnek. Még részegen sem. Hiába teltek már el évek az utolsó valódi fenekelés óta, fétisem izzó hevülete nem hagyott nyugodni. Ahogy Shakespeare a *IV. Henrik* második részében írja: „Nem különös, hogy a vágy mennyivel túléli a képességet?”)

Habár egyetlen apróságról megfeledkeztem: ha az ember Szingapúrban hajnali háromkor nyíltan szexuális üzenetet küld a

pasijának, azt ő New York-i idő szerint délután háromkor kapja meg.

„Én is szeretném – írta David. – De épp anatómia-előadáson ülök.” Majd egy pillanattal később egy hasznos kiegészítés is jött: „Amúgy te meg épp Ázsiában vagy.”

Nem könnyű, ha egy világ választ el a szerelmünktől.

Nem csak a földrajzról beszélek.

A Daviddel való kapcsolat során egy titkos „magánszférába” tömködtem bele a valódi szexuális irányultságomat. Ez teljesen rendben lévő dolognak tűnt. Ománban már elsajátítottam bizonyos mértékű belső békességet. Ez elég is volt, hiszen emellé még túl sok lett volna külvilág-beli békét is kérni. Davidnek nem kellett ezt a részemet is elismernie, még csak *ismernie* sem. Nem kellett tudnia, hogy minden este elalvás előtt, vagy autókázás közben, amikor bambultam kifelé az ablakon, saját kis bizarr, perverz, fenekelős sztorijaim jártak a fejemben. Továbbra is azt hihette, hogy csak a szadomazo dolgok trendi szélét kapirgálom, és sohasem sejtette, milyen mélyen gyökeredzik az egész az identitásom központjában. Csak rám tartozik a saját titkos kis életem.

Csillag, oltsd ki a tüzed: ne lássa a pasim sötét, sóvárgó szívemet!

A *Macbeth* a kettősségek drámája.

Egy jövendöléssel kezdődik.

Skóciában háború dúl.

Macbeth, a hadvezér épp legjobb barátjával, Banquóval tart hazafelé a csatából, amikor három boszorkánnyal találkoznak. E „vészbanyák” megjósolják, hogy Macbethre, Glamis thánjára nagy jövő vár: hamarosan Cawdor thánja, majd Skócia királya lesz. Amikor Banquo kételkedik a boszorkányok jövőbe látó képességében, azok elmondják, hogy „nem oly szerencsés, mégis boldogabb” lesz, mint Macbeth. Vagyis ő maga nem lesz király, de utódjai trónra léphetnek.

Kik ezek a boszorkák? Vajon boszorkányok egyáltalán?

Érdekes, hogy a drámában csak egyszer fordul elő a *boszorka* szó – akkor is valami korábbi, a színdarab történésein kívüli eseményre utalnak vele („Sipirc, boszorka” – egy hajós felesége

mondja ezt, mert senkivel sem akarja megosztani a gesztenyéjét). A boszorkányok gyakrabban *weird sisters*nek (azaz ’vészbanyáknak’) nevezik magukat. De még ez sem biztos. Az első fólióban, vagyis a Shakespeare-darabok legkorábban fennmaradt forrásában e nőket *weyward sisters,* illetve *weyard sisters* nevekkel illetik.

A mai angol nyelvben nem léteznek a *weyward* és a *weyard* szavak. A *weird* (’kísérteties, különös, hátborzongató’) és a *wayward* (’szeszélyes, kéretlen’) viszont igen. Mit tegyen hát egy modern szerkesztő?

Manapság a szerkesztők a *weird* szót teszik be, ugyanis a *wyrd* az óangolban ’végzetet’, ’sorsot’ jelentett, ez pedig látszólag jól illik a szereplőkre, hiszen fő foglalkozásuk a jövendőmondás. De mi a helyzet a *wayward* szóval? (Az ötös jambusos verselés alapján időnként kitalálható, hogyan ejtették Shakespeare korában a szavakat, ha ugyanis valamilyen kétség merül fel, bízvást feltételezhetjük, hogy a szerző igyekezett a verslábak lejtéséhez igazodni. Itt a boszorkányok trochaikus tetrameterben beszélnek, vagyis a hat jambus helyett négy trocheust használnak. Ettől függetlenül a helyzet ugyanaz, hiszen Shakespeare nyelvének szótagritmusa így is irányadó. De mivel a *weird* szót ugyanúgy lehet két szótaggal ejteni, akárcsak a *wayward*ot, ezzel sem jutottunk előbbre.) Mi van akkor, ha Shakespeare eredetileg *wayward sisters*ként írta le e három félelmetes prófétanőt, nem pedig *weird sisters*ként? Számít ez egyáltalán?

Ez a „szimpla magánhangzócsúszás megdöbbentő jelentésváltozással jár” – írta a téma két szakértője, Margreta de Grazia és Peter Stallybrass. Ugyanis, amennyiben a *weird sisters* helyett a *wayward sisters* mellett döntünk, a banyák „a boszorkányság és a prófécia világából (…) a természetellenesség és a céltalanság jelentéskörébe helyeződnek át”.

Ugye milyen nagy különbséget tud egyetlen szó létrehozni? A *Macbeth*ben még a nyelv is kettős természetű.

Miután a banyák (mindenki döntse el, hogy a *weyard* szót hogyan fordítja) elmondják az első jóslatukat, hírnök érkezik, aki beszámol arról, hogy Cawdor thánját árulás miatt kivégezték, így Macbethre

szállt a címe. E fordulat meggyőzi a címszereplőt, hogy hiteles volt a prófécia.

Felesége felbujtására Macbeth megöli Duncan királyt, gyanúba keveri annak fiait és örököseit, majd Skócia uralkodója lesz. A banyák jóslata immár beteljesült.

Bárcsak én is elmondhatnám, hogy egy ködös, skót mocsárban nekem is feltárták a jövőt!

Viszont Szingapúrban laktam, így a legklasszikusabb itteni helyen találtam meg a saját jövendőmondómat: a plázában.

Illetve közelebb áll az igazsághoz, ha azt mondom: ő talált meg engem.

– Hé! – kiáltott rám egy összecsukható asztalka mögül egy öreg nő, amikor éppen a VivoCity bevásárlóközpont legfelső emeletén mentem keresztül. – Akarja tudni, mit hoz a szerencse?

Körülnéztem.

– Én? – kérdeztem nyomatékosan, és magamra is mutattam.

– Igen, maga – kiabálta. – Megmondom a jövőjét.

„Belieber” – ez volt a pólójára írva. Vagyis egy olyan jósnővel hozott össze a sors, aki történetesen Justin Bieberért rajongott.

Megálltam. Nem hittem a jövendőmondásban. Másrészt viszont épp egy olyan színdarab dramaturgjaként dolgoztam, amelyik tele van boszorkányokkal, próféciákkal és fantazmagóriákkal. Szakmai felelőtlenség lett volna, ha nem kacérkodom egy kicsit a misztikus szférával, nem igaz? Talán még az adómból is leírhattam volna mint üzleti költséget! (Az adóhivatalnak üzenem: végül persze nem tettem meg.)

Leültem hát az asztalához.

– Száz dollárért teljes körű tenyérjóslást végzek, kedveském. Beszélek a szerelemről, a családról, az egészségéről és a karrierjéről is – mondta. – Vagy egyetlen területet is kiválaszthat, akkor csak huszonöt dollárba kerül.

Semmi kedvem sem volt száz dollárt kidobni egy jóslatért.

– Csak a szerelemről beszéljen, legyen szíves! – kértem hát.

Eléje nyújtottam a tenyeremet.

Csalafinta dolgok a jóslatok. Miután Macbeth elnyeri Skócia trónját, üldözési mánia lesz rajta úrrá, és szenvedélyesen

ragaszkodik a hajdan ellopott koronájához. Így még egyszer utoljára visszatér a boszorkákhoz. Három végső jóslatot kap tőlük. Először is óvakodjon Macdufftól, a fife-i thántól. Másodszor így szólnak hozzá: „Akit asszony szült, teneked nem árt”, harmadszor pedig ezt hallja: „Nem győz soha ellenség Macbethen, míg a birnami erdő Dunsinane dombjára nem vonul.”

Macbeth nevetni kezd.

– *Drága szók!* – jelenti ki. Hiszen mindenkit „asszony szült”, az erdő pedig képtelen elszakadni gyökereitől, hogy felmasírozzon a dombra. A király biztonságban érzi hát magát.

A szingapúri pláza jövendőmondója megragadta előrenyújtott tenyeremet, és rábandzsított.

– Van valakije – kezdte.

– Igen – erősítettem meg. – Davidnek hívják.

Bólintott.

– Hozzámegy majd feleségül – közölte teljes magabiztossággal. – Nagyon hosszú a szerelemvonala. De…

Megdermedt, és lehajolt.

– Van egy probléma – szögezte le. – Akarja hallani?

Rábólintottam.

– Nos, hosszú és erőteljes a szerelemvonala – ismételte. – De van rajta egy vágás.

– Megszakad a szerelemvonalam? – kérdeztem meglepődve. Daviddel még csak a szakítás közelében sem jártunk soha. A jósnő azonban megrázta a fejét.

– Nem, nem szakad meg – mondta. – De van egy másik vonal, ami átvágja. Nagyon rövid, de mély vonás. Bármi is ez, fájdalmat okoz majd magának.

Elállt a szívverésem. Dylannel való félrelépésem bizonyítja, milyen szörnyű dolgokra vagyok képes. Iszonyúan sajnálom, amit Johnnal tettem, és nem azért, mert szakítottunk, hiszen annak a kapcsolatnak valahogy mindenképpen meg kellett szakadnia. Eszembe sem jutott, hogy Daviddel is valami hasonlót építsek újjá. Inkább amiatt fáj az egész, mert megmutatta, milyen gyorsan el tudok távolodni a saját embereszményemtől.

– Azt jelenti, hogy viszonyom lesz valakivel? – tudakoltam.

A jósnő vállat vont.

– Lehet valamilyen viszony is – válaszolta. – De ez a betolakodó vonal nem halványul el, hanem iszonyúan hirtelen ér véget. Még egy abortusz sem kizárt.

Hát ettől nem éreztem jobban magam.

– Most, hogy tudok a veszélyről, el is kerülhetem, ugye? – kérdeztem.

A nő megrázta a fejét.

– Nem – állapította meg. – Van valami a személyiségében, amitől ez a vonal ide került. Már rá van írva a kezére, így meg fog történni, ha tetszik, ha nem.

Most én ráztam a fejem.

– A francba! – sóhajtottam fel. – A fenébe!

A Justin Bieber-rajongó megszorította a kezem.

– Ne aggódjon! – mondta. – Fájni fog ugyan, de nem tart sokáig.

Mögöttem, valahol a plázában felsírt egy csecsemő. Hátrafordultam a székemben, hogy megnézzem, de senkit sem láttam.

Ismét a jósnőre tekintettem, és elállt a lélegzetem.

Ernyedten csüggött alá a teste, mint valami törött marionettfigura. Három töredezett, ajak nélküli fogsor fölött hat üres szemgödör meredt rám. Három rothadó nyelv nyaldosta az arcát, mint megannyi csontkukac.

Eltakartam a szememet.

– Ne! – könyörögtem, miközben a gyomrom összeszűkült a félelemtől. – Nem akarok boszorkányokkal találkozni. Inkább Lady Macbethtel szeretnék beszélni.

A plázában eddig a *Rolling in the Deep* című Adele-szám szólt, ám hirtelen elhallgatott a zene, és hangos, fülsértő, statikus zörej töltötte be a teret.

– *Szép a rút és rút a szép!* – hallatszott újra és újra a sikoltás a statikus zajból.

Szép a rút és rút a szép!
Szép a rút és rút a szép!
Szép a rút és rút a szép!

Szép a rút és rút a szép!
Szép a rút és rút a szép!
Szép a rút és rút a szép!

Elhallgatott a zsivaj. Tizenöt ujj kaparászott a fejemen.

Három hang suttogott szinte alig hallhatóan a fülembe. Levegőt sem mertem venni, mert attól féltem, hogy a sóhajtásom hangja elnyomja a szavaikat.

– Óvakodj! – sziszegték.

– Óvakodj a hazug pokoltól…

– Óvakodj a hazug pokoltól, amelynek igazsága csak látszat!

– …amelynek igazsága csak látszat!

– …csak látszat!

Aztán csend lett.

– Rolling in the Deep – recsegett újra Adele hangja a hangosbemondóból. Ismét nevetés és kiabálás töltötte be a plázát.

Elvettem a kezemet a szemem elől. A boszorkák már nem voltak ott.

– Akarja, hogy jósoljak még? – kérdezte az immár újra Justin Bieber-rajongó nagymama képében előttem ülő jövendőmondó. – Esetleg a karrierjéről? Vagy az egészségéről? Csak huszonöt dollárba kerül.

Nyeltem egyet.

– Köszönöm, nem – mondtam.

Bólintott, és megpaskolta a kezem.

– Ne aggódjon, amikor beüt a dolog! – szólt búcsúzóul. – Nem törik majd meg a szerelemvonala.

Kimentem a bevásárlóközpontból. A Sentosára tartó vasút közelében kiléptem a napfényre, és kezdtem jobban érezni magam. Eszembe jutott, hogy tulajdonképpen nem is hiszek a jövendőmondásban.

– *Nincs szem, mely az arcból kiolvasná a lélek alkatát* – mondja Duncan király a darab elején.

Istennek hála, nem igaz?

Legtöbb este meló után elmentünk iszogatni Nikolaijal, a darab rendezőjével.

– Zavartnak tűnsz – mondta az egyik ilyen alkalommal. – Mi jár a fejedben?

Összerezzentem. Pontosan tudtam, mi jár a fejemben. Amióta Ománban pár Shakespeare-szemináriumra járó lány kölcsönadta *A narancsvidék* kalóz DVD-jét, teljesen rákattantam erre az ócska kis tinisorozatra. Amikor azonban Szingapúrba költöztem, a műsor már befejeződött, ám valami ennél is jobbat találtam az interneten: *A narancsvidék* fenekelős tematikájú fanfictionjét. Tényleg létezett ilyen, nagyon jó volt, és ahogy oly gyakran, ezen az estén is ekörül kergetőztek a gondolataim. Nikolai igazi újító, előítélet-mentes művész volt. Ha mondjuk a testre simuló, fekete bőrruhába bújt Angelina Jolie-ról – vagyis a szadomazo „szexi” sztereotípiájáról – fantáziálnék, nem kizárt, hogy megosztanám vele. Bizonyára jót nevetne rajta. De egy dolog különcnek lenni, azonban arról fantáziálni, hogy a gigászi szemöldökkel megáldott Sandy Cohen éppen Ryan Atwoodot fenekeli… Nos, ez valami egészen más. Nem, a főnökömnek egyáltalán nem kell tudnia róla, hogy mi jár a fejemben.

– Semmi – közöltem, ám valahogy túl hangosan. – Igyunk!

Így is történt. Jó sokat ittunk, így nemsokára be is rúgtunk. Nikolaijal kitántorogtunk a borbárból, és letáncoltunk egy téglaösvényen, ami a folyó menti, éttermeket, bárokat és éjszakai klubokat tartalmazó, puccos útszakasz, a Robertson-rakpart mellett húzódott. Egy kilazult tégla ágaskodott ki az ösvényből.

– Gyerünk! – sürgetett Nikolai. – Húzd ki!

Vihogtam, hogy milyen rossz kislány vagyok, és kihúztam a téglát, majd behajítottam a folyóba. (Már bánom a dolgot. Az ország vendégeként jobban kellett volna viselkednem.)

Aztán futni kezdtünk.

– Na, most aztán bajban vagyunk – viccelődött Nikolai. – Meg fognak vesszőzni.

(A szingapúri bíróság ugyanis alkalmazta a testi fenyítés módszerét, ahogy az 1994-es Michael Fay-botrány során az egész világ megtanulhatta. Ekkor ugyanis egy tizennyolc éves amerikai

fiatalembert elítéltek, és négy vesszőcsapást mértek a meztelen farára.)

– Engem ugyan nem – kötekedtem. – A szingapúri bíróság csak férfiakat vesszőztet, nőket nem.

– Tényleg? – kérdezte Nikolai.

Bólintottam.

– Hidd el nekem – hebegtem –, hogy amit csak lehet, mindent tudok a hatósági vesszőzésről!

(Említettem korábban, hogy a középsuliban milyen szép könyvismertetéseket írtam a testi fenyítésről.)

Nikolai elvigyorodott.

– Ha már ma este kicsit elengedtük magunkat, mi lenne, ha *tényleg* elengednénk magunkat? – kérdezte.

Bólintottam.

– Bármikor – válaszoltam.

A *Szingapúri büntető törvénykönyv* 377/A cikkelye a következőket szögezi le: „Minden férfinemű személy, aki akár publikus, akár magán formában egy másik férfira irányuló, szemérmetlen cselekedetet hajt végre, vagy részt vesz egy ilyen cselekedet végrehajtásában, esetleg rábír vagy megpróbál rábírni valakit, hogy ilyen cselekedetet hajtson végre, két évig terjedő börtönbüntetéssel sújtható.” Azaz Szingapúrban törvényileg büntették a homoszexualitást.

Nikolai pedig meleg volt.

– Menjünk el egy melegbárba! – javasolta.

– Tudod, hogy hol van ilyesmi? – kérdeztem.

– Persze – mondta erre.

Nikolai nemcsak azt tudta, hol találunk *egy* ilyen helyet, hanem az összeset ismerte. Így aznap éjjel kocsmatúrát tartottunk, és egyik titkos bárból a másikba mentünk. Minél többet ittam, annál kevésbé éreztem törvénysértőnek, amit csinálunk, hiszen ami először engedetlenségnek tűnik, idővel az is normálissá válik.

– Nem fél, hogy a hatóságok utánanéznek a dolgainak? – tudakoltam az egyik bár tulajdonosától.

Vállat vont.

– Nem igazán – felelte. – Békén hagynak minket.

Azt hiszem, Szingapúr a be nem tartott korlátozások terén hasonlít a Shakespeare korabeli Angliára. Ekkoriban ugyanis hivatalosan szigorú törvények sújtották a homoszexuálisokat, ám ezeket a valóságban ritkán alkalmazták. Ahogy Bruce Smith kimutatta, I. Erzsébet negyvenöt és I. Jakab huszonhárom éves uralkodási ideje alatt egyetlenegyszer nyilvánítottak bűnösnek valakit szodómia miatt – ráadásul ez is inkább megerőszakolási ügynek tekinthető, ugyanis egy ötéves kisfiú ellen követték el.

Jakab király jó eséllyel maga is meleg vagy biszexuális volt – igen, a híres bibliafordítás támogatójáról és a *Macbeth* patrónusáról van szó. (De nagyon fontos eszünkbe vésni, hogy e fogalmak ekkor még nem is léteztek. Nem kizárt, hogy az emberek akkoriban sokkal képlékenyebben értelmezték a szexualitást. Saját identitásunk értelmezése jórészt kulturálisan és történetileg meghatározott.) Jakabnak volt felesége, akitől három gyermeke született, emellett azonban igen nyíltan beszélt a férfiakkal kapcsolatos, különösen George Villiers, Buckingham hercege iránti szenvedélyes szerelméről. „Biztosak lehetnek benne, hogy mindenkinél jobban szeretem Buckingham earljét” – mondta 1617-ben a Titkos tanács előtt, és több kutató szerint e szózat az azonos neműek szerelmével kapcsolatos korai védőbeszédnek tekinthető. „A magam nevében azt szeretném mondani, hogy ez nem tekinthető fogyatékosságnak, hiszen Jézus Krisztus is megtette, így engem sem vádolhat senki. Ahogy Krisztusnak ott volt János, úgy szeretem én is George-ot.” 1624-ben pedig, amikor utoljára ágynak esett, Jakab király sokatmondó levelet küldött Buckinghamnek, amelyben arra kérte, hogy látogassa meg a betegágyánál:

„Nem állhatom meg, hogy ne küldjem el neked e levélkét, és kérem az Istent, segítsen hozzá egy örömteli és kellemes találkához veled, hogy idén karácsonykor új házasságra lépjünk, mely egészen a másvilágig tart. Isten úgy segéljen, csak a te üdvödért vágyom élni e világban, és inkább lennék bárhol a földön veled együtt száműzött, mintsem hogy szomorúságos özvegyként éljek nélküled. Így hát Isten áldjon téged, drága gyermekem és feleségem, és adja meg ugyanezt szeretett apád és férjed számára is!”

Habár a homoszexualitásra vonatkozó fennmaradt irodalmi utalások közül a legtöbb a férfiak közti kapcsolatról szól, az írók azért a leszbikus szerelemről sem feledkeztek meg. John Donne költő és anglikán lelkipásztor egy emlékezetes versében így képzelte el a nők közti szexuális vonzalmat:

Ajkam, szemem, combom más, mint a tiéd,
Ahogy a te lényed is egyéniség,
Mégis oly hasonlók lennénk mi ketten,
Mért nem érhet hát egybe veled testem?
Kéz a kézhez, ajak ajakhoz nem elég;
Mellem s combom mi vonzza úgy feléd?

Szintén gyakori viták tárgya, hogy vajon maga Shakespeare is rendelkezett-e homoerotikus érdeklődéssel. Habár feleségül vette Anne Hathawayt, akitől három gyermeke született, sokan a szonetteket idézve érvelnek a biszexualitása mellett. Ezek közül huszonhatot egy férjezett asszonynak, a gyakran „fekete hölgynek” nevezett nőnek ajánlott. Ám *száz*huszonhat másik szonett – köztük például a XVIII. számú („Mondjam: társad, másod a nyári nap?”) – valószínűleg egy általában „szőke úrnak” vagy „szőke ifjúnak” hívott férfihoz szól. (A XX. szonett nyíltan kesereg azon, hogy a fiatalember nem nőnek született.) Néhány kutató szerint e fiatalember ugyanaz a „Mr. W. H.”, akinek a szerző szonettjeit ajánlotta. Így lehetséges, hogy Shakespeare biszexuális volt. Mások elutasítják ezt az elméletet, mivel egyáltalán nem bizonyítható, hogy a szonetteket konkrét önéletrajzi események ihlették.

Igaznak tűnt, amit a szingapúri kocsmáros aznap éjjel mondott. A klubban láthatólag senki sem aggódott egy várható rajtaütés miatt. A helyek, amiket meglátogattunk, nyilvánvalóan nem igazán féltek a lelepleződéstől – habár titokban működtek. Körbepillantottam, hátha köszönthetem Antoniót *A velencei kalmár*ból. Törzsvendégek nevetgéltek és flörtöltek körös-körül. Úgy látszott, mindenki jól érzi magát.

Nem is lehetett olyan rossz.

Aztán megláttam egy ismerős arcot.

Valakit, aki nem tűnt annyira boldognak.

Edwinnel egy közös barátunk Sentosa-szigeten tartott, tengerparti buliján találkoztam először. Összehozott minket az, hogy mindketten távkapcsolatban éltünk: a pasim New Yorkban volt, az ő barátnője pedig Kuala Lumpurban. Ezután havonta összefutottunk valamilyen bulin vagy vacsorán. Okos és vicces srác volt. Kedveltem, bár a politikai nézeteink meglehetősen különböztek.

– Ez nem bibliai kérdés – mondta egyszer Edwin, amikor előkerült az azonos neműek házasságának problémája. – Hanem egyszerűen perverzió.

Ma este Edwin egyedül üldögélt a kívülről felismerhetetlen, titkos melegbárban. Mindkét kezét a söröspoharán tartva éhes és szomorú szemmel figyelte a helyiséget.

„Dupla, dupla, gond a munka” – így kezdődik a *Macbeth* leghíresebb ráolvasása.{20} A darabban minden kettős. Macbeth és Banquo „dupla dörejre töltött ágyúkként kétszer kétszeres dühvel támadtak”. Amikor Duncan király Macbeth kastélyában marad, ahol aztán majd meggyilkolják, az uralkodót „két jog őrzi”, Lady Macbeth pedig megígéri neki, hogy „kétszer megkettőznénk minden szolgálatunkat”. Később Macbeth megpróbálja Macduffot megölni, mert „jobb a kettős biztosíték”, a darab végén pedig rá kell jönnie, hogy a boszorkányok „kétértelmű káprázattal” vakították el.

A *Macbeth* a kettősségek drámája. Van itt azonban egy csavar.

Shakespeare tragédiáiban a hősnek (vagy az antihősnek) gyakran akad egy „párja”, egy mellékszereplő, egy másik hang, aki a főhős helyett szólal meg, hogy mintegy összekösse figuráját a világgal és a közönséggel. Marjorie Garber így ír ezekről a barátokról: „van valaki a színpadon, aki szembesül a dolgokkal, és igazolja, hogy ami [látszólag] lehetetlen vagy tűrhetetlen, az tulajdonképpen teljesen valós”. A *Hamlet*ben Horatio tölti be ezt a szerepet – nem véletlen, hogy a darab végén megígéri, hogy elmondja Hamlet történetét. A *Lear király*ban Edgar ez a figura. („A hírnek nem hivém ezt: hogy így van, szívem megszakad belé” – jelenti ki egy képtelenül szomorú pillanatban.)

A *Macbeth*ben lévő kétértelműségek kapcsolatban állhatnak ezzel a kettős hanggal. A kétértelműség vagy más szóval *ekvivokáció* kifejezés a latin *aequivocus* szóból származik, amelynek szó szerinti jelentése: ’azonos hangon’. A *Macbeth* esetében a kettős hang még az átlagnál is fontosabb, hiszen a darab alaptétele is igazolásra szorul, mivel nem tudhatjuk, hogy a boszorkányok „valóságosak”, vagy csak a címszereplő képzeletében léteznek. Első körben Banquo tölti be ezt a szerepet, ő köti össze a *Macbeth*et (valamint Macbeth személyét) a közönséggel. Valóban úgy tűnik, mintha Banquo hozzánk beszélne. „Csakugyan itt volt, amiről beszélünk? Vagy valami bolond-gyökeret ettünk, amely rabul ejti az észt?” – kérdezi, amikor a vészbanyák *(weyward sisters)* először megjelennek. Ebből tudjuk, hogy ő is látta a boszorkákat. Ellentétben mondjuk azzal a tőrrel, amelyet csak Macbeth lát (vagy képzel), mielőtt Duncan királyt megöli, itt Banquo hangja igazolja a közönség számára – és lényegében Macbethnek is –, hogy a banyák tényleg léteznek.

Ám van a drámában egy csavar, amely minden más Shakespeare-tragédiától megkülönbözteti: Macbeth ugyanis elpusztítja ezt a hangot. A címszereplő beleőrül a félelembe, hogy Banquo utódai foglalják el a trónt, ezért meggyilkolja egykori barátját. Ezek után antihősünk magára marad. Senki sem mondja meg neki többé, hogy mi igaz, és mi nem. Egy lakoma során Macbeth látja – vagy elképzeli – Banquo szellemét, onnantól pedig többé már semmi jó nem marad számára az életben. Sőt Banquo halálának éjszakáján *láthatjuk utoljára* Macbethet és Lady Macbethet beszélni egymással – pedig korábban a Shakespeare-életmű legerősebb házassági kötelékét alkották. Macbeth hangjának elpusztultával minden más is eltűnik, a címszereplő pedig egyedül marad.

Így viszont nem élhet tovább. Senki sem lenne erre képes.

Lehajtott fejjel Nikolaihoz siettem a bárban.

– Mennünk kell – motyogtam. – Itt van egy barátom.

Betörtem Edwin titkos zónájába, ahol nem akarta, hogy meglássák.

Nikolai felhajtotta a maradék italát, és talpra ugrott.

– Gyerünk! – mondta, és kisurrantunk a klubból.

Ha a szingapúri barátaim védeni próbálták a 377/A jelű jogszabályt, általában azzal érveltek, hogy a hatóság nagyon ritkán juttatja érvényre.

– A homoszexuálisok bármit megtehetnek – jelentette ki egyszer egy kollégám. – Egyszerűen csak otthon, a magánszférájukban kell csinálniuk.

Azon az éjszakán azonban Edwin arca egészen másról árulkodott. Ismertem ezt a kifejezést.

A „magánszféra” az egyik leghatékonyabb és legalattomosabb olyan fegyver az elfogadott szexuális orientációjú többség kezében, amelyet az általuk nem preferált szexuális identitású emberekkel szemben felhasználhatnak. A „magánszféra” igen jól hangzik. Felelősségteljesnek és érettnek tűnik. Ám az elkülönültség és a szégyen is hozzátartozik a „magánszférához”. Illegalitásba és veszélybe sodorja az embereket.

A „magánszféra” kétértelmű káprázattal vakít.

A szexualitás nem csak tizennyolc éves korban jelenik meg. Akárcsak bárki más, az eltérő orientációjú gyerekek is a saját szexualitásukkal kapcsolatos kérdések közepette nőnek fel. A normálisnak számító szexuális irányultságú emberekhez képest az a fő különbség, hogy ha problémáinkra válaszokat akarunk kapni, akkor mi nem fordulhatunk a populáris kultúrához. Szinte egyáltalán nincsenek olyan könyvek, tévéműsorok vagy filmek, ahol a hozzánk hasonló emberek, illetve az olyan kapcsolatok, amelyekre mi vágyunk, egészséges vagy pozitív színben tűnnek fel. Félelmünk és szégyenünk nemcsak a kultúránk közvetítette negatív üzenetekből adódik, hanem abból is, hogy egyáltalán nem kapunk pozitív visszacsatolásokat. Amikor egy adott kultúra hangsúlyozza, hogy a „magánéletet” a „privát szférában” kell tartani, akkor úgy tekinti, mintha a normán kívüliek nem is léteznének. Esélyünk sincs megtanulni, hogyan fedezhetjük fel biztonságosan a fantáziáinkat.

Az internet az egyik olyan dolog, ami még számunkra is adott. A szexuális kisebbségek úgy érezhetik, hogy a világhálón végre megtalálták a magánszférájukat.

Csakhogy a ragadozók is ugyanígy vannak ezzel.

Például Beth barátnőm tizenhat éves korában egy internetes chatszobában összefutott egy Logan nevű, ötvennégy éves szadistával. Beth éppen annyira szenvedélyesen rajongott a fenekelésért, és pont olyan reménytelenül próbált kapcsolatot kialakítani bárkivel, mint én ugyanennyi idős koromban. Elkezdett Logannal beszélgetni, mert senki más nem volt. Néhány hónapnyi e-mailezgetés után Logan autóval elment Bethhez a kollégiumba. A lány tartott ugyan a dologtól, de nem akart sértő lenni, hiszen úgy érezte, kötelessége találkozni a férfival. Logan hotelszobát is foglalt, Beth pedig hétvégére kimenőt kapott.

Szűz volt, addig még csak meg sem csókolta senki. (Szemmel látható okokból igencsak ismerős számomra a története.) Nem akart lefeküdni Logannal, egyszerűen csak fel kellett fedeznie a mazochista ösztöneit. Beth azonban jó kislány volt. Tudta, hogy magánéletét a magánszférában kell tartania, ezért aztán senkinek sem mondta el, hová megy a hétvégén. Egyetlen óvintézkedést tett csupán: lezárt borítékot hagyott az asztalán, amelyben minden információt leírt Loganról, amit csak tudott, ha valami baj történne.

Péntek volt, így vasárnap estig senki sem várta vissza a koliba. Ha Beth eltűnt volna, barátai csak pár nap múlva találják meg a borítékot.

– Higgadt, racionális csaj voltam – mesélte Beth. – De sokkal erősebben hajtott a vágy, hogy végre megtapasztaljam *azt,* mint amennyire visszatartott a félelem, hogy esetleg meggyilkolnak.

Mivel tiszteletben tartom Beth magánszféráját, nem folytatom a történetét. A többi sejthető: senki sem bontotta fel a borítékot. Beth folytatta a sulit, szakmájában igazi profi lett, és később megtalálta a módját, hogy fétisét csodálatos partnerekkel, biztonságban, egészséges és megfelelő körülmények között gyakorolja. Végül megoldódtak a dolgok. A lényeg azonban az, hogy akiknél a perverzió életre szóló, ösztönös és nem szándékosan választott dolog – vagyis az olyan embereknél, mint Beth vagy én –, azoknál a stigmatizáció és a „magánszféra” hangsúlyozása veszélyes lehet.

Kockázatot vállalunk hát, hiszen a másik lehetőség, vagyis az elszigeteltség és az üresség sokkal rosszabb opciót jelent.

Mázlim volt, hogy Johnnal találkoztam. Mindketten elkövettünk hibákat – esetenként elég nagyokat –, legnagyobbrészt azonban nem voltam veszélyben. Elég gyakoriak a Beth-féle történetek, de én biztonságban voltam.

Gondoljunk csak bele! Kireppentem a gimiből, külföldre költöztem, és egy drogdíler véresre vert, mielőtt egyáltalán tudtam volna, hogy mi fán terem a biztonsági jelszó. Azzal a tucatnyi sztorival összevetve, amit eddig hallottam, az enyém igencsak biztonságos verzió.

A szexuális magánszféra hiányának a diszkréció látja kárát, ám ha a szexualitás nem vállalható fel nyilvánosan, annak éppenséggel maguk az emberek látják kárát.

Edwinnel ellentétben az én „magánszférám” jórészt nem az intézményesített állami elnyomás eredményeként jött létre. (Emellett elmondható, hogy a fetisiszták a szexuális orientációjuk miatt elveszthetik az állásukat – ez gyakran meg is történik –, egy biztonsági átvilágítás során esetleg nem felelnek meg, de a gyermekelhelyezési perekben sincs sok esélyük; bizonyos országokban pedig a normáktól eltérő perverzió konkrétan illegálisnak számít.) A legfőbb problémámat jórészt saját magam okoztam, hiszen oly régóta tápláltam a bennem lévő szégyent, hogy egyszerűen képtelen voltam kiöklendezni azt. Ha a Rózsaszín Pont nevű, az LMBT (leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű) egyenlőségi jogokat követelő, alulról szerveződő szingapúri szervezet komoly kihívásként léphet fel a kormánnyal szemben, akkor én sem bújhatok a saját szégyenem mögé.

Jó éjszakát kívántunk egymásnak Nikolaijal, és hazafelé vettük az irányt. Az egyik főutcán laktam harmadmagammal egy felhőkarcoló negyvennegyedik emeletén. A hálószobám teljes fala lényegében egy hatalmas ablak volt. Az ágyamon ülve ott szikrázott előttem a város kontúrja, és Edwin arckifejezése rémlett fel.

Azt hittem, igen őszinte vagyok Daviddel, de ez nem volt igaz. Olyan sokszor magamba fordultam, szinte összehajtottam magam, mint valami origamifigura. Senki sem olvashatta el, amit magamnak írogattam. Olyannyira elnyomtak, és annyira elnyomtam magam, hogy már szinte levegőt sem kaptam.

Őszinteséget színlelni veszélyesebb, mintha hazudnánk.

Remekül tudtam mellébeszélni, mint egy démon, aki a hazugságot is igazzá teszi.

Arcomon ott ült a két fáradt úszó, mely összegabalyodva egymást bénítja.

Visszaköltöztem New Yorkba.

David a nappaliban lévő zöld kanapén ült, és megkérdezte:

– Hozzám jössz feleségül?

Három hónap múlva ért volna még csak véget az az ötéves időtartam, amit korábban megszabtam, de tulajdonképpen hízelgett, hogy még a startpisztoly dörrenése előtt versenybe szállt. Így hát igent mondtam.

Világos volt, hogy a határidő lejártáig ténylegesen tisztáznom kell a dolgokat Daviddel. Szemét dolog volt ilyen sokáig ennyi mindent rejtegetni előle. Nem hagyhattam, hogy egy olyan nőt vegyen feleségül, aki csak a képzeletében létezik.

De hogyan csináljam?

– Minek sietni? – kérdeztem. – Lehet hosszabb a jegyesidő.

Mindig elbűvölt Macbethék házassága. Amint azt Harold Bloom megfogalmazta, „erőteljesen ironikus, hogy Shakespeare az egész életműve legboldogabb házaspárjaként ábrázolja őket”. Szerintem is így van, legfeljebb a *Julius Caesar*ban Portia és Brutus szállhatna még versenybe, viszont ők is csak a második helyet szerezhetnék meg. Legalábbis kezdetben Macbethék alkotják a legösszetartóbb csapatot, senki sem kommunikál náluk jobban egymással. Őszintén szeretik egymást, kapcsolatuk pedig idővel csak erősödik. Macbeth nemcsak bevonja feleségét a politikai életbe, hanem egyenesen tanácsokat is kér tőle. Ha le kellene másolnom valamelyik shakespeare-i házasság dinamikáját, a Macbeth-házaspárét választanám – a gyilkosságot megelőző szakasztól a könyörtelen ambícióik kinyilvánításán át egészen az őrületbe és a halálba való fájdalmas belehullásig. Őszinték egymáshoz, beszélnek egymással, és mindketten tisztelik a másikat. Egymásra támaszkodnak, egymást védik. Csak akkor szűnik meg köztük a kommunikáció, amikor Lady Macbeth minden más elé helyezi a saját politikai ambícióit, és a

darab híres részében így fogadkozik: „Szellemek, ti, gyilkos eszmék szítói, irtsátok ki bennem a nőt.” Legutoljára egy éjféli órán, a bűntudattal és az őrülettel harcolva látjuk, amint megszállottan próbálja lemosni kezéről a képzeletbeli vérfoltokat.

Amikor a *Macbeth*ben megszakad a párbeszéd, az egész világban eltörik valami.

– Szóval hogy adjam be Davidnek ezt a fenekelés dolgot? – kérdeztem Lady Macbethet, amikor az üzleti negyedben épp osztrigát ettünk és boroztunk.

(Természetesen Lady Macbeth Manhattanben élt. Tudta, hogy hol van a valódi hatalom.)

Ferdén nézett rám.

– Nem félsz attól, hogy némiképp degradálod Shakespeare-t, amikor az ilyesféle apróságaidra használsz fel minket? – kérdezte, miközben mignonette-mártást csepegtetett az osztrigájára.

– De, folyamatosan – vallottam be. – Viszont a másik lehetőség az lenne, ha kiirtanám magamban a nőt. Neked ez működött?

Lady Macbeth elnevette magát.

– Touché – mondta.

– Szóval mit mondjak? – faggatóztam tovább. – Hogyan kezdjem?

Lady Macbeth türelmetlenül felfortyant.

– Hát nem nyilvánvaló? – kérdezte. – Hogy kezdődik a történetem?

Felvontam a szemöldököm.

– Ó! – kiáltottam fel, amikor derengeni kezdett, hogy mire gondol. – Macbeth levelet írt neked.

Lady Macbeth ajka széles mosolyra húzódott.

– Hát akkor írd meg neki! – tanácsolta.

Hazamentem, és beírtam a Google keresőjébe: „fenekelős fétis”.

Sok mindent elolvastam a dologról. Ezek szerint mentálisan beteg vagyok. Átmosták az agyamat. Internalizáltam a patriarchális elnyomást. Gyerekkoromban túl sokszor fenekeltek el, ezért a traumát erotikus élménnyé alakítottam át. Ironikus, de máshol azt is olvastam, hogy annak idején túl kevésszer fenekeltek el, emiatt a „büntetés” eszméjét formáltam át erotikus élménnyé. Emellett a

sikereim miatt bűntudatom van, ezért vágyom arra, hogy megbüntessem magam (már amennyiben a karrierbűntudat megmagyarázza az ötéves korom óta meglévő mazochisztikus ösztönöket). Na meg „át lettem verve” (amennyiben szexuális és intellektuális képességeim nem működnek). És persze a nők alapvetően be akarnak hódolni a férfiaknak (mintha domináns nők és behódoló férfiak nem léteznének).

„Ha megkínzott nők látványára izgulsz fel, inkább tartsd titokban a dolgot! Vagy nyírd ki magad!” – hangsúlyozta egy „feminista” blog.

„Beteg barmok! – szögezte le az első komment. – Rohadtul kibaszott betegek!”

Egész életemben, valahányszor orgazmusom volt, gondolataim mindig „megkínzott” nők körül forogtak. Vagy – miért is hazudnék – azon járt az eszem, hogy Ryan Atwoodot, *A narancsvidék* szereplőjét „kínozták”. Vagy leginkább, hogy engem „kínoztak”. Emlékszem, nyolcévesen az utcánkban lakó barátnőm medencéje habjai közt akaratlanul is, de tulajdonképpen orgazmusversenyt tartottunk, amikor csikiztük egymást, hogy ki bírja tovább. Már ekkor is a fenyítésről fantáziáltam.

Felsóhajtottam. Tulajdonképpen sohasem számított valódi lehetőségnek, hogy „titokban tartsam” az egész életemet végigkísérő, eleve adott szexuális orientációmat. Maradt tehát a másik lehetőség: ki is nyírhatom magam.

Nyitottam hát egy Word-dokumentumot.

A következő három nap során megnyíltam, amennyire csak tudtam. Leírtam azokat a dolgokat, amiket már öt évvel korábban el kellett volna mondanom Davidnek.

Ha egyáltalán létezik ilyen, a perverzió „comingoutolásának” legnehezebb része nem a másik emberrel kapcsolatos. A szexpartnereken vagy a szerelmeken kívül még csak nem is szükséges, hogy bárki megtudja a dolgot. A legnehezebb önmagunknak bevallani. Sokan nem is teszik meg. Nem abban a reményben teszem közzé a saját történetemet, hogy esetleg ezzel majd más fetisisztákat is ilyesmire fogok buzdítani. Egyszerűen csak azt szeretném, ha a szexuális elfojtás ránk jellemző, országos

járványa ellenére ez a könyv felbátorítana néhányakat, hogy *saját maguknak* megvallják vágyaikat.

Odaadtam a laptopomat Davidnek. A képernyőn ott volt megnyitva a dokumentum, amelyet az elmúlt napokban fogalmazgattam.

– Nem könnyű ezt megmutatni – mondtam. – Ráadásul még amiatt is aggódom, hogy zavaros a bekezdésstruktúra.

A szövegemben leírtam, mennyire rosszul állítjuk be a szexuális identitást, ha valamilyen elzárt dolog „leleplezéséről" beszélünk. Szexuális énünk nem egy adott, tömbszerű dolog, amit elfedhetnénk egyetlen lepellel. Szégyenünk inkább valamiféle labirintushoz hasonlít, amelynek tucatnyi ajtaja van ugyan, ám mindegyik igen súlyos és nehezen mozdítható.

Az egyik ajtó különösen nehéz volt számomra.

„Elég sok ismeretterjesztő pszichológiai írást olvastam, hogy tudjam, mi az első nyilvánvaló kérdés. Igen, gyerekkoromban előfordult, hogy elfenekeltek, de csak ritkán és sohasem nagyon" – írtam.

A vészbanyák próféciáihoz hasonlóan ez is csak a tények szintjén volt igaz. Ígéretükhöz híven Macbethet a darab végén nem olyasvalaki öli meg, „akit anya szült", hiszen Macduffot „idő előtt az anyjából kellett kivágni" – azaz császármetszéssel jött a világra. A jóslat másik része is igaz marad: Macbeth addig nem győzetik le, amíg a birnami erdő Dunsinane dombjára nem vonul. Macduff katonái azonban levágják a fák ágait, és magukra aggatják, hogy ezzel takarják el, mennyien vannak. Nálam is hasonló a helyzet: tényleg elfenekeltek annak idején, „de csak ritkán és sohasem nagyon". Tényszerűen minden igaz ugyan, amit a boszorkák mondanak, az *igazság* azonban teljesen más dolog. A darab végén Macbeth mégis meghal.

Nagyon féltem, hogy jómagam is azt a hamis – és veszélyes – sztereotípiát erősítem, amely szerint a perverziót valamilyen gyermekkori trauma okozza, így én is a száraz tényszerűségnél maradtam, miközben feltártam az igazságot. Túl sok, túlságosan fájdalmas lenne, túl nehéz volna vele szembenézni. Az igazság nem fér rá egy újságpapírra.

MACBETH
És a betegünk, doktor?
ORVOS
Nem betegség,
Inkább rémképek zűrzavara őrli
A nyugalmát.
MACBETH
Ebből gyógyítsd ki! Nincs
Gyógyszered a lélekre? Nem tudod
A gond emlékét tövestől kitépni,
Az agyba írt kínt elmosni, s a zsúfolt
Szívből valami édes feledés
Ellenmérgével elűzni a rosszat,
Amitől úgy szorong?
ORVOS
Ilyenkor a
Beteg a legjobb orvosa magának.

– Akarsz is valamit mondani? – kérdezte annak idején tőlem Kleopatra. – Vagy csak az időnket vesztegeted?

Hát ezt akarom elmondani.

4.2. Lear király:
Beszélj!

Szülővárosom egy olyan madárról kapta a nevét, amelyik elégeti magát, hogy aztán hamvaiból szülessen újjá. Maga a település is ilyen volt. Nyaranta olyan hőhullám tört Phoenixre, hogy ha valaki autóba ült, csak kesztyűben foghatta meg a kormányt és a biztonsági öv csatját, nehogy megégesse a kezét. „A napfény völgye” – így hívták a várost.

Vagyis csak annyit akarok az egésszel mondani, hogy meleg volt. Nagyon meleg.

– Na igen, de legalább *száraz* meleg – mondták erre a helyiek, mintha ez olyan sokat számítana.

A környékünkön a forró nyári hőségben egy kissé mazochista helyi játék dívott: mezítláb mentünk le az utcára, ahol a lábunk ráégett a betonra, hogy lássuk, ki meddig bírja. A gyerekek egytől egyig üvöltöttek a fájdalomtól, és a fűbe rohantak némi enyhet keresni, amíg csak egyvalaki maradt talpon: a győztes. Kissé durva játék, ám amennyire tudom, ma is csinálják.

Éjszakánként egy másik játékot játszottam. Nagyjából négyéves lehettem, amikor időről időre bejött valaki a szobámba, hogy a sötétben gyakoroljuk a testrészek elnevezését. Nem emlékszem az illető arcára – még a nemére sem –, a játék azonban megmaradt bennem. Például megérintette az orrom, és így szólt:

– Ez a füled?

Én pedig kacagni kezdtem, hogy milyen butaságot mondott. Hiszen ez nem a fülem! Aztán az illető a könyökömhöz ért, és megkérdezte:

– Ez az állad?

Én pedig újra nevettem. Hiszen ez nem az állam! A játék mindig ugyanazzal a kérdéssel ért véget:

– Ez a köldököd?

De sohasem a köldökömhöz ért. Ismét nevettem, hiszen a köldököm a hasamon van, nem pedig a lábam között.

A mostani fejezet jelenti a mélypontot. Mondhatni, elérkeztünk a történet legaljára. Innentől már csak felfele visz majd az út.

Vagy talán nincs igazam. Ahogy Shakespeare is figyelmeztet: „Nem leggonoszb, míg azt mondhatjuk: ez volt leggonoszb.” De akkor még nem olvastam a *Lear király*t.

Sok mindent elárul egy emberről, hogy milyen a viszonya a *Lear király*hoz. (Vagy legalábbis számomra eléggé árulkodó.) Szerintem boldog gyerekkoruk volt azoknak, akik az öreg Learrel szimpatizálnak, és úgy gondolják, hogy apjuk egyre elhatalmasodó szenilitását kihasználva hálátlan lányai kitaszítják őt a hatalomból. Ahogy boldogtalan gyerekek lehettek azok, akik hajlamosak megértően viszonyulni Lear lányainak és Gloster fattyú fiának, Edmundnak a cselekedeteihez.

Tulajdonképpen nem az irodalmi szöveget *olvassuk.* Önmagunkat olvassuk, és mindegyik könyv egy újabb fejezet az életünkben.

A tragédia azzal kezdődik, hogy Britannia idős királya, Lear fel akarja osztani birodalmát három lánya, Regan, Goneril és Cordelia között. Egyetlen feltételt szab csupán: a lányoknak el kell mondaniuk, hogy mennyire szeretik apjukat, mielőtt megkapják az örökségrészüket. Regan és Goneril szolgalelkűn hízelegnek atyjuknak, jár is nekik érte a királyság egy-egy harmada. Amikor azonban a kedvenc lány, Cordelia kerül sorra, ő nem hajlandó beszélni. Illetve elmondja az apjának, hogy lányaként szereti ugyan, de nem fog a nővéreihez hasonlóan alakoskodni. Hiszen képtelenség volna azt bizonygatni, hogy Leart még a leendő hitvesénél is jobban szereti.

– *Mit szólsz te, hogy szerezz egy harmadot, dúsabbat, mint testvéridé?* – sürgeti a király a legfiatalabb lányát. – *Beszélj!*

– *Semmit, mylord* – feleli Cordelia.

Számomra ez a darab legelképesztőbb rejtélye. Vajon miért nem akar Cordelia apja kedvében járni, miért nem mondja el, hogy mennyire imádja? Végül is öregember, akinek jólesne hallani, hogy a lánya szereti. Mi ezzel a baj? Különösen hálátlan gesztusnak tűnik Cordelia engedetlensége, ha figyelembe vesszük, hogy a királysággal kapcsolatos 16. századi álláspontok szerint Lear egyáltalán nem lett volna köteles felosztani lányai közt a birodalmát. Sőt, a királyság ilyetén feldarabolása az isteni törvény elleni

vétségnek számított, ugyanis csak az uralmon lévő személy halála után kaphatta meg a legidősebb fiú az országot – méghozzá akkor is csak egyben, nem pedig felosztva. Ha tehát belegondolunk, hogy a lánya érdekében Lear még az isteni törvényt is megszegte, még szörnyűbbnek tűnik Cordelia tette.

Lear király meglepetten hőköl hátra.

– *Semmit?* – kérdezi.

– *Semmit* – erősíti meg Cordelia.

– *Még egyszer szólj!* – biztatja a király. – *A semmiből mi sem lesz.*

A lány azonban megmakacsolja magát. Nem hajlandó részt venni ebben a játékban. Ekkor apját féktelen düh önti el, és kizárja Cordeliát az örökségből, sőt, száműzi a lányát.

A felnőttek már elfelejtik, hogy milyen is gyereknek lenni. Szerintem ezért nem szimpatizálunk Lear idősebb lányaival, akik Cordelia elűzése után könyörtelen nemtörődömséggel bánnak az őrületbe zuhanó apjukkal. Reagan és Goneril azonban nem annyira idősek, a darab kezdetén legfeljebb tizenévesek, vagy maximum a húszas éveik elején járhatnak. Milyen szörnyű lehetett nekik végignézni, ahogy apjuk hirtelen és kegyetlenül elkergette Cordeliát, miközben tudták, hogy ők még kevesebbet érnek az idős király szemében? A 16–17. századi Angliában a lányok konkrétan, jogilag is az apjuk tulajdonának számítottak. Úgy képzelem, hogy Reagan és Goneril az apjuk hatalma alatt élve váltak ilyen keménnyé és szívtelenné. Pontosan tudom, milyen úgy felnőni, ha egy teljesen kiszámíthatatlan, könnyen dühbe guruló valaki totális uralmat gyakorol felettünk.

Tízéves voltam. Anyám az egyik nyári reggel korán felébresztett. Mindennel kapcsolatban kapkodó és következetlen volt, és a nevelési elvei sem jelentettek kivételt ez alól. Akkorra már a hatodik iskolába jártam.

Mégis újra váltani kellett. Most éppen egy másik, gazdagabb kerületben lévő suliba szándékozott beíratni. Fáradt voltam, nem akartam felkelni. Elvileg még tartott a nyári vakáció, de mivel nem az iskola szomszédságában laktunk, találkoznunk kellett az igazgatóval, hogy lássuk, be tudom-e vetni a bájaimat, és

kiérdemlem-e a kerületen kívül lakó diákok számára fenntartott kevés hely egyikét.

Nem sok mindenre emlékszem a találkozóból azon kívül, hogy mennyire fáradt voltam. Azt kell gondolnom, hogy jól ment, bár utána rögtön észrevettem, milyen ideges az anyám. Szerinte ugyanis faragatlanul viselkedtem. Üvöltözött velem a parkolóban, a kezemnél fogva vonszolt a kocsihoz, miközben könyörögtem, hogy halkabban visítson, és ne rendezzen jelenetet a majdani osztálytársaim előtt, akik talán ott rejtőznek a játszótéren.

Az autóhoz érve elővette retiküljéből a lapos hajkeféjét, és rám parancsolt, hogy feküdjek hasra a hátsó ülésen. Ahhoz túlságosan is kontrollálatlanok voltak anyám erőszakkitörései, hogy „fenekeléseknek” nevezhetném őket, de elég sokszor célozta meg a hátsó felemet, így hát most pontosan tudtam, mire számíthatok. Sírtam és visítoztam, de még mindig azt reméltem, hogy megtárgyalhatjuk a dolgot. Kompromisszumos javaslatként könnyeim közt így könyörögtem:

– Ne a fenekemet!

– Gyerünk! – mondta. – Feküdj hasra!

Állítólag az emberek normálisan kétféle módon reagálhatnak a félelemre: harcolnak vagy elfutnak. E körülmények között azonban egyiket sem tehettem. Azzal, hogy hasra feküdtem, és akaratom ellenére felkínáltam szexualitásom központi területét, el kellett fojtanom magamban az emberit, amíg az anyám belém fojtotta a szuszt.

Így hát hasra feküdtem anyám Volvójának hátsó ülésén.

Ekkorra már legalább öt éve játszottam bizarr játékokat a környékbeli gyerekekkel. Mivel egészen korán kialakult bennem ez a perverzió, később többen is feltették azt a meglehetősen értelmetlen kérdést, hogy könnyebb-e elviselni a szülői fenekelést, ha az embernek ilyen fétise van. Nem, persze hogy nem könnyebb. Sőt, nehezebb. Olyan, mintha a testem legérzékibb részét akaratom ellenére erőszak érné, amely mégis alapvető szexuális élményt okoz. Pontosan ez történt.

Aztán vége lett. Anyám visszaült a vezetőülésbe, és elindultunk haza. Én pedig dühösen kucorogtam hátul. Szinte sohasem

beszéltem magamban – egészen idáig a gondolkodásom inkább érzésekben és képekben, nem pedig szavakban nyilvánult meg –, de abban a pillanatban eldöntöttem, hogy innentől fogok. Legalább némi vigaszt nyújthattam magamnak.

Hé, gondoltam gyengéden, végül is túl vagyok rajta.

Elölről már fel is hangzott anyám bejelentése:

– Ha hazaérünk, megint elfenekellek.

Húsz perccel később a konyhapadlón kuporogtam, és a sarokba préselve óvtam a fenekemet, anyám pedig a hajkeféjével csépelte a fejemet és testemet védő, magam elé tartott kezeimet.

Amúgy ez már sokkal jobb volt, hiszen legalább a fenekemet, a medencém hátulján lévő nagy klitoriszt nem érhették az ütések.

Pár órával később anyám közölte, hogy keljek fel az ágyból, ahol addig sírdogáltam, és érzelgős bosszúfantáziák jártak a fejemben. A nappaliban ült a kanapén.

– Vedd le a nadrágod! – utasított hidegen. – Látni akarom, vannak-e rajtad zúzódások.

– Nem! – ellenkeztem. – Ez az *én* testem.

– Tedd, amit mondok, vagy újra elfenekellek! – hangzott a válasz.

Ez volt a jelszó, a bűvös varázsmondat, amely azonnal megtörte harcias ellenállásomat, amit a testi épségem és önérzetem védelmében alakítottam ki. Forrongott bennem a harag, miközben letoltam a nadrágom és a bugyim, hogy megmutassam csupasz fenekemet.

Ujjhegyével megérintette az egyik farpofámat.

– Van itt egy zúzódás – mondta.

Majd a másik farpofámat tapogatta.

– Itt is.

Több mint egy évtizede nem beszéltem erről – senkinek, még magamnak sem.

A következő tizennyolc év során azonban, amikor egyedül voltam (főleg, ha autóban ültem), gyakran bevillant ez az emlék, és minden különösebb ok nélkül elsírtam magam. Agresszíven, fulladozva tört ki belőlem ilyenkor a sírás, és le kellett húzódnom az út szélére, nehogy nekimenjek valaminek. Aztán, mint akit gyomorba vágtak, hányinger tört rám, és a vezetőülésből kiugorva az aszfaltra

taccsoltam. Kihánytam hát, ami szavakban nem tudott kijönni belőlem.

Nagyjából egy évvel az eset után, tizenegy éves koromban egy orvosi rendelőben találtam egy szöveges brosúrát. A gyermekbántalmazás legfontosabb kifejezéseit tartalmazta, és olyan csábító szavakat olvashattam benne, mint a „zúzódás” vagy a „kék-zöld foltok”. Hazavittem, majd az ágy és a fal közötti hézagba rejtettem.

Nem maradt sokáig ezen a sötét helyen a füzetke. Sokszor, nagyon sokszor előkerült.

Mazochista voltam, de még nem tudtam róla. Teljesen megzavart az egész. Anyám kezétől, büntetésként jöttek azok az ingerek, amelyek leginkább táplálhatták bontakozó szexuális identitásomat. Gyerek voltam, az egyetlen általam tanult nyelven szóltam magamhoz.

Tizenkét vagy tizenhárom éves koromban elmentem egy medencepartira. Nem jól kentem be magam napolajjal, így vörösre égett a hátam, és a combjaim is csúnyán lepirultak. Mihelyst hazaértem, anyám jó szokása szerint dühbe gurult.

– Feküdj hasra! – utasított. Pontosan tudtam, mit jelent ez a mondat.

– Kérlek, ne! – könyörögtem tipikusan olyan hangon, ahogy a rémült gyerekek szoktak.

Kiment a szobából. Azt hittem, valamilyen kemény tárgyat hoz, amivel elfenekelhet, ám egy aloe verás üveggel tért vissza. Egyszerűen csak be akarta kenni a combomat hátul, ahol a legcsúnyábban leégett. Segíteni szeretett volna. Egészen addig a napig azonban csak szűkölő félelmet éreztem, amikor arra utasított, hogy feküdjek le.

Mihelyst kamaszodni kezdtem, anyám felvett egy szokást: séta közben gyakran megpaskolta a fenekemet. Utáltam. Valahányszor megtette, forrni kezdett bennem a harag, és rámordultam, hogy vigye arrébb a kezét. Nagyjából tizenhárom éves lehettem, amikor egyszer a plázában mászkáltunk, és a hátsómhoz ért.

Szembefordultam vele, megragadtam a csuklóját, és amilyen erősen csak tudtam, megszorítottam. Kicsinek és törékenynek tűnt.

Akkorra már megnőttem, és hirtelen rádöbbentem, hogy erős vagyok.

Elengedtem anyám csuklóját.

– Soha többé ne érj így hozzám! – bömböltem.

– Tessék? – értetlenkedett anyám. Nevetni kezdett, bizonyára azt hitte, éppen egy kamaszkori, hóbortos dühkitöréssel szembesült. – Hiszen csak szeretetből paskoltalak meg.

Undorodtam az egésztől.

Aznap éjjel azt álmodtam, hogy pofán rúgom az anyámat. Addig rugdostam, amíg a csontok megadták magukat, és a cipőm orra nyálkás, véres szövethez ért. Felriadtam, és éreztem, hogy álmomban elsírtam magam.

Amikor felnőttként szembesítettem anyámat ezekkel az emlékekkel, elbőgte magát. Meglepett ez a reakció.

– Mitől izgatott fel ennyire? – kérdeztem.

– Mert annyira borzalmas – hangzott a válasz.

Hidegnek éreztem magam, semmiféle szánalom sem öntött el. Hiszen ennek a történetnek két áldozata is van.

Egyik említett esemény sem okozta a fetisizmusomat, de megtanultam tolerálni az ezzel kapcsolatos szkepticizmust. Amire rájöttem, az az, hogy ezek az emlékek sebezhetővé tettek, és valamilyen, hosszú évekig kísértő, önvédő félelmet ültettek belém, amelynek eredményeképp „betegesnek” tartottam a szexualitásomat. Megmérgeződött hát, ami tiszta gyönyör lehetett volna – és annak is kellett volna lennie.

A zsigereimben éreztem, hogy a fetisizmusom *nem* valamilyen gyermekkori trauma eredménye, ahogy azt a hagyományos pszichiátria igyekezett elhitetni velem. Hogyan is tudtam azonban oly biztosan tagadni ezt az elméletet, amikor látszólag az egész életem ezt igazolta?

Cordelia kockára teszi az életét, amikor nem hajlandó elmondani az apjának, hogy mennyire szereti. Mi történt volna a kitagadott és elkergetett Cordeliával, ha Franciaország királya nem ajánlja fel neki a kezét, és ezzel nem menti meg? (Ha a francia uralkodó nem nyújtja feléje ezt a mentőövet, akkor nem az apja, hanem ő kóborolhatott volna a viharos pusztában. Hogyan végződött volna

akkor a történet?) Shakespeare nőalakjai sohasem hülyék. Vajon a száműzetést kockáztatva Cordelia miért nem hajlandó teljesíteni Lear kérését, és megvallani az apja iránti szeretetét?

Valami nagyon nem stimmel ezzel a családdal.

Amikor Lear arra utasítja a lányait, hogy a birtokért való perverz versengés jegyében nyilvánítsák ki apjuk iránti „szeretetüket", nyilvánvalóan félreérti a szeretet fogalmát. (Ahogy a francia király – aki kívülállónak számít, hiszen nem tartozik a családhoz – rámutat: „A szerelem csak úgy szerelem, ha nem zavarjuk össze tekintetekkel, melyek a valódi ponton kivűl esnek.") Lear szerint a szeretet megvásárolható – idősebb lányai, Regan és Goneril számára pedig ismerős ez az üzlet. Nem is haboznak: úgy táncolnak, ahogy Lear fütyül. Goneril például kijelenti apjáról: „Drágább vagy előttem, mint szemem világa, tér és szabadság", Regan pedig azt mondja: „minden más örömnek, mit az érzékek legdúsabb tára nyújt, én ellenéül vallom magam" – vagyis szeretetük hatalmas, nagyobb, mint bármi más. A két lányt gyakran bírálják álságos ömlengésük miatt, de szerintem jogtalanul, hiszen csupán azt teszik, amire apjuk utasította őket.

Ellenben Cordelia így szól az apjához: „Szeretem fölségedet tisztem szerint, sem többé, sem kevésbé", majd nővérei beszédeit teszi célponttá:

Mért mentek férjhez néném, ha mondják,
Hogy csak téged szeretnek? És ha egykor
Tán férjhez mennék, akkor az, kivel
Jegyet váltottam, bírni fogja fél
Szerelmem, gondom s tartozásomat.
Úgy, mint néném, hogy csupán atyámat
Szeressem, férjhez nem megyek.

Cordelia visszavágásában, sőt, végig az első szín alatt Shakespeare kínos párhuzamot von a kétféle érzelem között – vagyis a Lear által elvárt gyermeki szeretetet a hitvesi szerelemmel veti össze.

Fontos megjegyezni: nem arról van szó, hogy híres első válaszában Cordelia semmit sem mondana. Éppen ennyit válaszol csak a kérdésre: „Semmit.” Konkrétan leszögezi tehát, hogy nem kíván részt venni ebben az agresszív „ki szeret jobban” játszmában. Vajon miért tartja fontosnak ennyire nyíltan kimondani, hogy szeretete nem több természetes gyermeki ragaszkodásnál? Miért nem távozik inkább szó nélkül?

A számomra leglenyűgözőbb értelmezés egyben a legsötétebb is. Mi van akkor, ha Cordelia azt gyanítja, hogy apja nem természetes szeretetet vár el lányaitól? Mi a helyzet, ha szerinte apjuk szexuálisan zaklatta nővéreit, és fél, hogy őrá is ez a szörnyű sors vár? (Rajtam kívül másoknak is eszébe jutott, hogy a *Lear király* ilyen baljós szexuális mellékzöngével is rendelkezik. Talán Jane Smiley *The Thousand Acres* (Ezer hold) című 1991-es regénye épít a legjobban erre az ötletre, amely Learnek és lányainak, valamint a szexuális zaklatásnak a történetét egy iowai farmra helyezi át.) Az új értelmezési lehetőség, amely Leart valamiféle szexuális ragadozóként tünteti fel, a darab szinte minden aspektusát és mindegyik karakterét átalakítja. Ebből a perspektívából inkább önvédelemnek tűnik Regan és Goneril szeretetének kényszeredett kinyilvánítása, és hirtelen értelmet nyer, hogy miért vállalta Cordelia az ellenállás kockázatát.

A szövegben akad néhány olyan nyom, amelyek alátámasztják ezt a lehetőséget. Franciaország királya kezdettől fogva gyanakszik, hogy valami nincs rendben Lear motivációja és Cordeliával való viselkedése körül:

Ez rendkívüli,
Hogy az, ki legkedvesb volt csak imént,
Dicséretednek tárgya, balzsama
Agg napjaidnak, legdrágább s becsesb,
Egy perc alatt oly szörnyet vétkezett,
Mi kedvezésid annyi jeleit
Lefosztja róla. Vétsége, úgy hiszem,
Oly nagy lehet s természetellenes, hogy
Vagy ő a szörny, vagy korábban hirdetett

Hajlandóságod jön gyanú alá.
Mit róla hinnem oly hit kellene,
Melyet csoda nélkül az ész soha
Belém nem olthat.

Vagyis a király épp azt veszi észre, ami annyi embernek elkerüli a figyelmét: itt egyáltalán nem egészséges szülői szeretetről van szó. Az általa használt szavak – *szörny, természetellenes, vétség* – valamiféle sötét keretbe helyezik az egész jelenetet. Talán Lear azért szervezte e furcsa szeretetpróbát, mert remélte, hogy Cordelia elbukik, elveszíti hozományát, és emiatt aztán valamennyi kérője kihátrál mögüle? Vajon Lear nem a legjobban szeretett lányra ácsingózó férfiakat, vagyis saját riválisait akarta eltávolítani az útból? Ez lehet a „rejtett szándék", amelyre Lear a darabban már a második, általa elszavalt sorban utal?

A *Lear király*ban Shakespeare egy politikai és családi drámához mérten szokatlanul erőteljesen használja a fallikus és szexuális nyelvet. Például amikor Kent, a nemes próbál közbeavatkozni, és megvédeni Cordeliát, a király így figyelmezteti: „Feszült a húr, szaladj a nyíl elől." (A nyíl Shakespeare idejében a falloszra utaló egyik kedvenc szójátéknak számított, a *Szentivánéji álom*ban például „tegzes Cupídót" említenek.{21})

Regan és Goneril beszélgetéseiben is vészjósló szexuális célzások fordulnak elő. Cordelia elűzését követően Goneril így fordul Reganhez: „Sok mondanivalóm van, testvér, mi kettőnket legközelebbről érdekel" – vagyis valamilyen húsba vágó titkot kell megosztaniuk egymással. Ezután pedig megbeszélik, hogy apjuk várhatóan melyik éjszakát melyik lánynál fogja tölteni. Goneril attól fél, a testőreivel körülvett király még mindig el tudja érni, hogy „életünk csupán kegyétől függjön". Mondandóját így összegzi: „Hárítsuk inkább a bajt, mely remegtet, semmint remegjünk az elháritástól: én ismerem szivét." Nem sokkal később megparancsolja Oszvald nevű szolgájának, hogy vigyen el egy levelet Regannek. „Tudósítsd őt ez aggodalmam felől" – hangzik az utasítás.

Ahogy már korábban is említettem, ha Shakespeare-nél valamilyen szó egy adott jelenetben többször is szerepel, arra mindig érdemes felfigyelni. Itt a *fear,* azaz 'félelem' szó hatszor fordul elő.[{22}] Goneril meg van rémülve.

Nem is ok nélkül. A darab elején Lear egy ízben teljesen nyíltan azzal fenyegeti Gonerilt, hogy „a tisztet, melyet te már örökre letettnek hittél, újra fölveszem". Később pedig, amikor Lear megpróbálja megbeszélni Regannel, hogy mikor megy hozzá, így figyelmezteti a lányt: „Az nincs meg benned, hogy te kedvemet szegd." Majd rögtön hozzáteszi: nem is érdemes megpróbálni, hogy „ajtót zárj, mikor jövök".

De a legerőteljesebb sorok az őrült Leartől hangzanak el:

Reszkess, nyomorú, kit még utól nem ért
A törvény keze eltitkolt bűnödért;
Véreskezű, s te hitszegő, s te, ki
Erényt színlelsz s vérfertezetben élsz…

E sebezhető pillanatában Lear talán saját magáról beszél? A „véreskezű" hajdani király hasonlóképp vetíti ki saját bűnét, mint Lady Macbeth? Ő volna a „vérfertezetben" élő férfi, aki összeroppan „eltitkolt bűnéért"? A darab végén Cordelia egy csókkal próbálja meggyógyítani beteg apját, s így szól: „Tégy ajkaimra írt, ó, gyógyulás." Vajon miért hasonlítanak annyira e szavak – és e csók – Júlia utolsó csókjára és szavaira, amikor a lány megpróbálja kiszívni a mérget kedvese ajkai közül, miközben ezt mondja: „Hadd érem ajkad: talán maradt ott egy parányi méreg, mi porba sújt – és mennyekig repít"?

Vajon szexuális erőszaknak tekinthető-e egy gyerek elfenekelése?

Természetesen. 2006-ban egy Tennessee állambeli üzletembert tettleges szexuális bántalmazással vádoltak, ugyanis azok hozzájárulása nélkül fenekelte el alkalmazottait. Csak azért, mert a

célpont fiatalkorú, miért ne lenne ugyanolyan szexuális bántalmazás egy gyerek elfenekelése?

Nyilvánvaló okokból kifolyólag a fetisizmus kialakulását eddig nem nagyon kutatták tudományos eszközökkel. De nem is igazán számít, hogy mi okozza. Nem lényeges, hogy ezzel a szexuális orientációval születtem-e (szerintem igen), vagy valamilyen kora gyermekkorban bekövetkezett események okozták, amelyekre vagy emlékszem, vagy nem. Igazából az számít, hogy a szexualitás – még az átlagostól eltérő is – sokkal korábban megjelenik a gyerekekben, mint amit a legtöbben beismernek. Hároméves koromra már fetisiszta voltam, és a fenekelés erőteljesebb szexuális élménynek számított, mint maga a szex. Ettől kezdve pedig a nem közös hozzájáruláson alapuló fenekelés számomra gyakorlatilag a nem szándékos szexuális zaklatással egyenértékű, és így is éltem meg ezeket az eseményeket.

Winston Churchill egyszer állítólag ezt mondta: „Ha valami fontos dolgot akarunk hangsúlyozni, meg se próbáljunk kifinomultak vagy bölcsek lenni! Inkább úgy kell csinálni, mintha egy cölöpöt vernénk le a földbe. Először szögezzük le a dolgot! Aztán térjünk vissza rá, és szögezzük le újra! Végül egy hatalmas csapással harmadszor is döngöljük bele a többiekbe mondandónkat!”

Szóval három dolgot szeretnék leszögezni.

A szexuális identitás már a gyermekeknél kezd kibontakozni.

A szexuális identitás már a gyermekeknél kezd kibontakozni.

A szexuális identitás már a gyermekeknél kezd kibontakozni – így ha csak 1 százalékuk is szexuális aktusként éli meg a fenekelést, *akkor is túl sok gyermeket teszünk ki a nemi erőszaknak.*

Nem minden gyerek érzi a legerotikusabb testrészének a hátsó felét. De a legtöbb ember alapvetően egyetért abban, hogy a fenék nagy szexuális potenciállal bír. Ez az oka annak, hogy *számottevő arányban* egészen máshogy reagálunk, ha azt látjuk, hogy a tanár egy gyerek fenekét csapkodja, mint ha, mondjuk, a vállát veregetné. Széles körű kulturális jelenségnek számít, hogy egy ilyen, a legtöbb felnőttnél egyértelműen erotikusnak számító testrészt a gyerekeknél nem tekintenek szexuális jellegűnek. Több ez szándékos figyelmetlenségnél. Nem, ez konkrétan egy veszélyes nézőpont.

Amikor a szexuális zaklatás relativitásáról van szó, saját tapasztalatból beszélek. Egész pici koromból vannak molesztálással kapcsolatos élményeim – így tanultam meg például a testrészek nevét. De azt is tudom, hogy mennyire megbízhatatlanok a kisgyermekkori emlékek. Zavart és frusztrált érzéseket keltenek ugyan bennem, de sohasem gondoltam traumatikus élményeknek őket. Nem okoztak rémálmokat, váratlan pillanatokban nem villantak be újra. Évekkel később, tinédzserkoromban egy férfi lefogott, és miközben sírva könyörögtem, hogy nem akarok lefeküdni vele, mégis szexeltünk. Felzaklat ez az élmény. De még ezt sem nevezném traumatikusnak.

Ugyanilyen események másokban nyilvánvalóan traumatikus hatást váltanának (vagy váltottak) ki. Az ő reakcióik is teljesen jogosak – akárcsak az enyémek. Ahogy a szexualitás kibontakozásának nincs „szabályos” menete, úgy a szexuális zaklatásra való érzelmi reagálásnak sincsenek „adott szabályai”. Az a tény sem cáfolja meg tapasztalataimat, hogy a legtöbb hétköznapi szexuális beállítódású ember a gyermekkori fenekelést nem szexuális erőszakként élte meg. Hiszen ennyi erővel azt is mondhatnám, hogy a megerőszakolt áldozatok traumatikus élményét a saját tapasztalatom kérdőjelezi meg, hiszen bennem nem okozott komolyabb törést, amikor akaratom ellenére vaginális szexre kényszerítettek.

A legtöbb dohányos nem kap tüdőrákot. Ettől azonban még nem lesz biztonságos dolog rágyújtani.

Korábban már leszögeztem, hogy mindig is messze a fenekem számított a legerotikusabb testrészemnek. (Talán ezért nem rázott meg annyira, amikor erőszakkal vaginális közösülésre kényszerítettek.) Ha nem tekinthető szexuális inzultusnak, hogy valakinek a saját beleegyezése nélkül bántalmazzák az egyik erotikus élményt nyújtó testrészét, akkor mi számít egyáltalán annak? Persze, világos, hogy a szülőknek meg kell érinteniük a gyermekek testét. Nagy különbség van azonban aközött, ha egy érintés a gyermek egészsége érdekében történik (például bepelenkázzák a csecsemőt), vagy ha konkrétan akarata ellenére érnek hozzá, amivel fájdalmat okoznak neki, és sírásra késztetik.

Az emberek továbbra is ragaszkodni fognak hozzá, hogy a gyermekkori fenekelés semmilyen szexuális töltettel sem bír. (Anyám természetesen egy pillanatig sem gondolta, hogy szexuális erőszakként élem meg, amikor újra és újra megütötte az egyik „privát” testrészemet.) Erre azonban két válaszom is van. Az első, hogy a szándék nem számít. Például a férfi, akinek hiába könyörögtem, mégis szexre kényszerített, egyáltalán nem akart megerőszakolni. Szerinte egyszerűen annyi történt, hogy meg szerette volna mutatni, mennyire „ellenállhatatlan” vagyok. A szándék tehát nem döntő tényező.

Még egyszerűbb a második válaszom a fenti ellenvetésre, amely szerint a gyermekkori fenekelés szándék hiányában sohasem tekinthető szexuális bántalmazásnak. Mindössze ennyi: biztos? Egészen *biztos,* hogy nem élnek köztünk fenekelésfetisiszták, akik ezt még önmaguk előtt is titkolják? Mondjuk, a testi fenyítést rendszeresen gyakorló iskolaigazgatókként, netán botcsinálta pedagógusokként, akik könyvet írnak arról, hogy a verés a szülői fegyelmezés elkerülhetetlen eszköze… Mennyi pénzbe merne bárki fogadni, hogy nincsenek ilyen emberek?

A dolgok lassan változnak – a gondolkodás pedig még lassabban. A legjobb, amit tehetek – valójában az egyetlen, amit tehetek –, hogy elmondom a saját tapasztalataimat. Így legalább azok, akik a gyermekkori fenekelést hozzám hasonló módon szexuális bántalmazásként élték meg, tudják, hogy nincsenek egyedül.

Két évvel azután, hogy elkezdtem a fenekelésről írni, egy *Slate* magazinban megjelent cikkben megpróbáltam felvázolni azokat a pszichológiai okokat, amelyek miatt a gyermekek elfenekelése szexuálisan problematikus dolognak számít. Az olvasók reakciója azonnali és lehengerlő volt. Rengeteg e-mailt kaptam olyan sorokkal a tárgymezőben, mint például: „Istennek hála, hogy valaki végre megírta!!!!!” vagy: „Megmentetted az életemet”.

Néhány olyan embertől is kaptam e-mailt, akik maguk nem fetisiszták, viszont a gyermekkori fenekelés szörnyű, perverz szexuális élményként hatott rájuk. Íme, az egyik:

„Gyerekként fizikailag és szexuálisan is bántalmaztak, a fenekelést pedig részben mindkettőként éltem meg. Konzervatív, keresztény családban nőttem fel, ahol nem is kicsit számítottak szexuális töltetűnek az ilyesmik. Részben ettől voltak olyan vonzóak. Szerették, teljesen rákattantak. Sokáig tartott, amíg megértettem az egészet. Köszönöm, hogy leírta, amit én is érzek! A fenekelés nem vált a fétisemmé, de tudom, hogy ez is egy szexuális viselkedés."

Olyan fetisisztáktól is kaptam maileket, akik szívfacsaró történetekben emlékeztek meg egyébként szerető szüleikről, akik aztán évtizedekig visszatérő traumatüneteket hagytak rajtuk. Álljon itt egy ezek közül:

„Hétéves lehettem, amikor apámban egyszer elszakadt a cérna, és elfenekelt – és mivel teljesen begőzölt, nagyon-nagyon durván megvert. Azelőtt még sohasem kaptam a fenekemre. Apám egyáltalán nem volt rossz ember, sőt, nagyon szeretett engem. Többé nem is fordult elő ilyesmi. Sajnos azonban ekkor elég súlyos volt a dolog. A legjobb barátnőm tudott róla, ahogy azt is tudta, hogy ötéves korom óta fenekelésfetisiszta vagyok (bár konkrétan egyáltalán nem művelem a dolgot). (Először egy álommal kezdődött.) Ő küldte át az Ön két cikkét a fenekelésről. Először azt a szövegét olvastam el, amely szerint a fenekelést nem szabadna fegyelmezőeszközként használni. A fiziológiai aspektusok – az idegvégződések, az ágyékon és a feneken lévő artéria – leírása megvilágosító erejű volt számomra. A megerőszakolások áldozatainak (vagyis túlélőinek) traumatünetei közül eddigi életem során nagyjából 40 százaléknyi nálam is jelentkezett – pedig engem sohasem erőszakoltak meg. E nagy rejtély eredménye az lett, hogy nem tudtam elmagyarázni senkinek a dolgot, képtelen voltam rendes kapcsolatok kialakítására, így aztán egyetlen pszichológus sem tudott segíteni rajtam. Most azonban, végre, végre, végre megértettem, hogy mi történt. Pontosabban megértettem, mit élt

át a testem. (…) Az Ön cikkei lehetővé tették, hogy egy szenvedő felnőtt ember felfogja a valódi összefüggéseket, amelyek segíthetnek visszatérni az életbe.”

Egy fenekelésfetisiszta, aki az Amerikai Hadsereg legelitebb csapatainak tagjaként több háborús zónában is teljesített szolgálatot, érdekes lehetőséget vetett fel.

„A pszichiáterem szerint a harcok miatt van poszttraumás stressz betegségem – írta. – Elég vicces.”

Most először javasolt valaki egy címkét azokra a hányós „epizódokra”, amelyek tizenhét éve kísértették az életemet.

„Ez lenne a neve? – válaszoltam neki. – Poszttraumás stressz?”

„Legalábbis szerintem – írta Toby. – Errefelé sok ilyesmit láttam.”

Miután Toby felvetette ezt a lehetőséget, sokat olvastam a poszttraumás stresszről – David orvosi könyveiben, valamint a *IV. Henrik* első részében. Ismerős tünetekkel járt: régi élmények flashbackszerű bevillanása, ürességérzet, rémálmok, depresszió, álmatlanság, dühkitörések.

Kilencéves koromtól huszonnyolc éves koromig minden áldott nap egyetlen kérdéssel viaskodtam: miért érzem olyan zsigerileg, hogy a fetisizmust *nem* gyermekkori trauma okozza, miközben a saját traumám látszólag ellentmond ennek. Tizennyolc éven keresztül folyamatosan piszkált a dolog, nem tudtam róla leszállni, mint amikor egy mozgó fogat bökdös az ember a nyelvével. Aztán egyszerre csak kiszakadt a fog, és elkezdett ömleni a vér a sebből. Rájöttem ugyanis valamire.

Nem a trauma okozza a perverziót, viszont a perverzió eredményezhet traumát.

Másképp fogalmazva: ha egy gyerek veleszületett szexualitása erőszakos ingerrel szembesül, akkor természetes reakcióként trauma következik be.

Ettől el is szállt a haragom nagy része, hiszen leginkább az okozta, hogy képtelen voltam felfogni a velem történteket. Eddig afféle „mi volt előbb: a tyúk vagy a tojás” jellegűnek látszott a kérdés, most pedig hirtelen tökéletesen tisztán és biztosan megértettem a dolgot.

Azóta nem villannak be a régi események, és rémálmaim sincsenek már.

Nehéz megemészteni a hagyományostól eltérő ötleteket. Népszerűbb értelmezései is vannak a *Lear király*nak. Amikor Lear arról beszél Gonerilnek, hogy újra felveszi tisztét, talán csak a korábbi királyi hatalmára gondol. Fontos megjegyezni, hogy miután Lear „eltitkolt bűnt" vall be, és elvileg ő lenne az, aki „vérfertezetben" él, a következőkben azt mondja magáról: „Én oly ember vagyok, kik ellen mások többet vétkezének, mint mások ellen én." Természetesen az is igaz, hogy bár a nyíl, a vessző és az „ajtót zárj, mikor jövök" kifejezés szexuális vonatkozásokkal bír, e kétértelműségek azonban önmagukban még egyáltalán nem bizonyítják Lear szexragadozói természetét.

Amint Lear megjegyzi: „Élesben fáj, mint a kígyó foga, hálátlannak tudni gyermekét." Egyszerűbb, ha Regant és Gonerilt egyszerűen hűtlen szörnyetegnek tartjuk.

Shakespeare azonban nem hagyja, hogy ilyen nyilvánvalóan bedőljünk ennek. „Azután boncoljátok fel Regant; nézzétek meg, mi forog a szíve körül" – szólít fel Lear a darab egy másik jelenetében. A két idősebb nővér kegyetlen figura ugyan, de sok minden értelmezhetetlen marad, ha fel sem tesszük a kérdést, hogy miféle talajon nőhetett ki gonoszságuk.

A szexuális erőszakra építő *Lear király*-olvasat legfőbb problémája, hogy a hagyományosabb értelmezés rovására egy szörnyű, új, tragikus történet körvonalai bontakoznak ki. Lehetetlen együttérezni egy ilyen Learrel. Ha tényleg szexuális ragadozó, akkor mindent megérdemel, ami a drámában történik vele – sőt, még többet is. Hogyan is foszthatnánk meg magunkat a darabbal kapcsolatos megható érzéstől, amellyel megsiratjuk Leart, amint szíve fölött megszaggatja ruháit, vagy amikor megtalálja Cordelia holttestét?

Egy ilyen olvasat egyáltalán nem hagyja, hogy sajnáljuk az öreg királyt. A másik véglet, a Lear figurájával szimpatizáló értelmezés viszont azt nem engedi, hogy a lányaival érezzünk együtt.

Így aztán véleményem szerint a *Lear király* legjobb változata az, amilyennek Shakespeare megírta: többértelmű. Ez az egyetlen

lehetőség, hogy minden egyes karaktert zavarba ejtően, mégis lenyűgözően összetettként lássunk. Cordelia szereti zsarnoki és szeszélyes apját, mégis képtelen ezt hangosan kimondani. Ez a paradoxon – és probléma – olyan gazdag és szomorú, hogy Shakespeare-nek egy egész dráma kellett a vizsgálatához.

Szeretek arra gondolni, hogy barátok lennénk Cordeliával. Találnánk Manhattanben egy faborítású, gyertyafényes borbárt, aztán beülnénk hátra, egy csendes sarokba. Dél-afrikai shirazt rendelnék, meginnánk fejenként egy-egy üveggel.

– Mi a megbocsátás titka? – kérdezném tőle.

Cordelia egy pillanatra elgondolkodna, majd szólásra nyitná száját.

– Ne! – vágnék közbe. – Ne merészeld azt mondani, hogy „semmi”, Cordelia! Nem érzed még mindig rosszul magad a dologtól?

Halkan kuncogni kezdene, majd megpörgetné a bort a poharában, és kortyolna egyet belőle.

– *Nem vagyunk az elsők, akik legjobb akarat mellett a legrosszabbat értük el* – szólna a poharába bámulva.

Türelmetlenül fortyannék fel.

– Ugyan már, Cordelia! – morognám szemforgatva. – Azt mondd ki, amit érzünk, ne pedig azt, amit mások hallani akarnak!

Hosszú csend következne, aztán Cordelia újra megszólalna:

– *Számhoz nem bírom emelni szívemet.*

Erre nincs válasz. Igaza van. Bizonyos dolgok túl súlyosak ahhoz, hogy szavakká formáljuk őket. Ott ülnek a gyomrunk mélyén, amíg idővel megemésztődnek, vagy leülepednek szavainkba, hogy nem várt jelentéseket hozzanak létre. Így aztán inkább megfognám az üveget, töltenék mindkettőnk poharába, és innánk.

4.3. Othello:
Négykezű-négylábú állat[{23}]

A szex egy dolog.

A szex *eszméje* azonban egészen más.

– Nem könnyű ezt megmutatni – mondtam Davidnek, miközben az ágyon elé csúsztattam a laptopomat, a titkaimmal teletömött szövegemmel a képernyőn. – Ráadásul még amiatt is aggódom, hogy zavaros a bekezdésstruktúra.

Olvasni kezdte.

Ott ültem mellette. Kényelmetlen szituáció volt. Nem akartam a válla fölött kukkolni, de el sem tudtam képzelni, hova is nézhetnék. Így hát Davidet bámultam. Mozgott az ádámcsutkája. Nagyokat nyelt, miközben olvasott.

Felkászálódtam az ágyról, és a fürdőszobába mentem. Vizet fröcsköltem az arcomra. A mosdó feletti tükörbe korábban Spanyolországban, mielőtt felszippantottam volna az első adag kokaint.

Úgy tűnik, az önpusztító tetteket mindig a tükörbe nézés drámai pillanatai kísérik.

Elzártam a csapot.

A hálószobába visszatérve láttam, hogy David végzett az olvasással. Az ajtókeretnek támaszkodtam.

– Nos? – kérdeztem.

David lemászott a matracról, és átölelte a derekam. Teljesen ledermedtem.

– Szeretlek – mondta. – Nagyon bátor vagy. – Aztán egy pillanat szünet tartott, majd így folytatta: – Amúgy meg teljesen rendben van a bekezdésstruktúrád.

Ezekkel a szavakkal ért véget a szövegem, amikor pár héttel később (David biztatására) a *The New York Times* „Modern szerelem” című rovatában megjelent.

Elsöprő reakciót váltott ki a cikk. E-mailek százait kaptam a világ minden tájáról. Mindenféle korú és hátterű emberek osztották meg velem történeteiket, problémáikat és félelmeiket, amelyek olyannyira hasonlítottak az enyémekhez. Levelet kaptam egy nagyjából

korombeli nőtől, aki épp egy *menekülttáborban* volt, és azt kérdezte, hogyan is vallhatná be szintén menekült barátjának a fenekelés-fetisizmusát. (Angoltanár volt, mielőtt szörnyű polgárháború tört ki az országában, ezért olvashatta a *The New York Times*-beli cikkemet.) Hamarosan barátok lettünk.

„Mindig örülök, ha a fenekelésről beszélhetek – írtam neki egyszer –, de zavarban vagyok, amikor ilyesféle, az enyémnél nagyobb problémákkal kapcsolatban kerül szóba."

„Rengeteg gondom van az életben – válaszolta. – De a magány a legrosszabb. Úgy érzem, mintha összetörtek volna." Teljesen elállt a lélegzetem a szavaitól.

„Nagyon jó cikk. Egy kollégától… Aki hajdan szintén a Brasenose-ra járt" – írta egy Cyan nevű pasi alig néhány órával azután, hogy a cikk online változata is megjelent. (A weboldalon olvasta az önéletrajzom, onnan tudta, hogy Oxfordban is tanultam.) Megmutattam Davidnek is. Évekkel korábban, amikor egy szemeszteren keresztül shakespeare-i kartográfiát hallgattam Oxfordban, én is a Brasenose Főiskolán voltam.

– Egy brasenose-i fickó írt nekem – magyaráztam. – Kicsi a világ, mi?

David felhorkantott.

– Nem erre célzott, Jillian – mondta.

Felhúztam az orrom.

– Miért hazudna? – kérdeztem.

David nevetni kezdett.

– Biztos vagyok benne, hogy tényleg a Brasenose-on tanult – mondta. – De *nem ez a lényeg.*

Elkerekedett a szemem.

– Ó! – kiáltottam fel, amikor hirtelen belém villant Cyan befejezetlen mondatának értelme. – *Ó!* Annyira naiv vagyok.

David csókot nyomott a fejem búbjára.

– Aha – értett egyet, és kiment.

Cyannel követni kezdtük egymást a Twitteren.

A leggyakoribb kérdés azonban, amit kaptam, a szövegem nyitva hagyott végkifejletét érintette. Mi történt ezután?

Ahogy korábban már mondtam, a szex eszméje egy dolog.

A szex pedig egészen más.

– Állj négykézlábra! – javasolta David alig pár nappal a cikk megjelenését követően. – Kutyapózban szeretném csinálni.

Nagyot nyeltem.

– Oké – értettem egyet.

A fenekem épp David arca előtt ágaskodott.

És még csak meg sem *érintette.* Egyszer sem.

– Lefagytál a nyomástól? – kérdeztem utána, miközben az ujjaimat a homlokomhoz préseltem. – Sok volt?

– Nem, egyáltalán nem volt sok – mondta David. – Egyszerűen csak megfeledkeztem a dologról. Ennyi.

Felnéztem, és a számítógépemre mutattam. A képernyőn meg volt nyitva a levelezőrendszerem. Az elmúlt órában huszonnyolc üzenetet kaptam. A legtöbbet olyanok írták, akik a cikkemről szerettek volna diskurálni.

– Egy csomó ember megértette a világon, amit neked próbáltam leírni – mondtam, és elsírtam magam. – Lehet, hogy te vagy az egyetlen, aki nem vette az üzenetet?

– Édesem, én vettem az üzenetet – mondta David. – Csak kiment a fejemből.

Elmosolyodott.

Próbáltam letörölni a könnyeimet. De nagyon *megrémültem.*

– Lassíthatunk – javasoltam. – Úgy haladunk majd, ahogy neked kényelmes. Nem akarlak siettetni. De beszélned kell velem.

– Nincs miről beszélnünk – felelte David. – Szeretlek. Mindenben támogatlak.

Megráztam a fejem.

Persze, időnként most már elfenekelt. Sokkal többször, mint azelőtt. Valami azonban mégis hiányzott.

Miközben a szexuális életünk nehezen alkalmazkodott az új körülményekhez, mindketten a szakmánkba merültünk. David éppen a kórházi gyakorlóévét töltötte az orvosi egyetemen, nekem pedig bejött a hazárdjáték, amikor kiteregettem a szívem a *The New York Times* olvasóinak. Ötszáz rongyot kaptam érte, és hirtelen újságíró lettem. Szerkesztők kerestek meg, hogy írjak a szexualitásról, én pedig új ötletekkel válaszoltam nekik. Cikkeket készítettem az észak-

koreai emberi jogokról, a bosznia-hercegovinai turizmusról, Irán nukleáris biztonságáról és vagy tucatnyi más témáról. A munkám miatt gyakorta el kellett utaznom New Yorkból. Amikor pedig otthon voltam, David olyankor is jórészt a kórházban tartózkodott.

Hónapokkal később egyszer csak a Fülöp-szigeteken találtam magam.

A színházi társulat, akiknél még Szingapúrban dolgoztam, visszahívott Ázsiába, hogy az új bemutatójuk kapcsán tartsak néhány előadást Shakespeare-ről. Ezt kihasználva több környékbeli országba is ellátogattam, hogy cikkeket készítsek a *The Washington Post,* a *Slate* és a *The Atlantic* számára. Az újságírás ugyanazt a titkos énemet izzította fel, amely miatt már annak idején Spanyolországban is annyira érdekelt a nemzetközi politika. Kiéheztem a tudásra, tanulni akartam, amennyit csak bírtam.

Egy reggel a Twitteren feltettem egy kérdést a Spratly-szigetekről. Ez a nemzetközi viták kereszttüzében álló térség a Fülöp-szigetek, Malajzia és Vietnam partvonala közelében húzódik.

A képernyőmön felpattant az azonnali üzenet ablaka.

„Miért érdekel a Spartly?”

Értetlenül néztem a felhasználónevet. Először nem jöttem rá, ki írt, aztán leesett, hogy Cyan az – a hajdani brasenose-i „kolléga”, aki fél évvel korábban annyira dicsérte a fenekelésről szóló cikkemet.

„Ja, igen, a külügyminisztériumban dolgozol, ugye?” – írtam vissza. Korábban sohasem chateltünk Cyannel, de elég régóta követtem a Twitteren, így tudtam, hogy mi a munkája. Időnként írt valami megjegyzést egy-egy cikkemről, de amúgy békén hagyott.

„Alapvetően Észak-Afrikával és a Közel-Kelettel foglalkozom, de csináltam már pár Ázsiával kapcsolatos melót is – felelte. – Talán tudok válaszolni a kérdésedre.”

„Hogyhogy ébren vagy? – kérdeztem. – Angliában nem hajnali három van éppen?”

„De igen – jött a felelet. – Viszont most Washingtonban élek.”

Hónapokig igyekeztem nem barátkozni azokkal, akik a fenekelős cikkemre reagálva írtak. Ez viszont más, nem igaz? Cyan és én ugyanabba a suliba jártunk, ha pár évvel fiatalabb lenne, talán még találkozhattunk is volna a Brasenose-ban.

Amúgy meg nem lehet csak úgy bárkivel megbeszélni a vitatott szigetcsoporttal kapcsolatban felmerülő kérdéseket.

„Király – pötyögtem be. – Miért jelentenek akkora problémát ezek a szigetecskék?”

Az *Othellóban* nagyon nagy dolgok rejtőznek a felszín alatt.

Shakespeare korában nem a szívet, hanem a májat tartották a szerelem testrészének. Például a *Vízkereszt*ben Orsino kijelenti Cesariónak, hogy a női szerelem felszínes a férfi érzelméhez képest, mivel az előbbi az ínyből, nem pedig a májból származik:

> *De nincs oly női szív,*
> *Mely úgy lobogna, mint az én szerelmes*
> *Szivem, és nincs női szív oly erős,*
> *Hogy ezt kibírná, hisz mind állhatatlan.*
> *Mert jaj, az ő szerelmük ízlelés,*
> *Nem májat tép, csak ínyük háborog*
> *S lázat, csömört és émelygést igér;*
> *De az enyém oly éhes, mint a tenger*
> *És oly nagyétü is. Ne mérd a nő*
> *Irántam vélhető szerelmét ahhoz,*
> *Mit én ma érzek.*
> *Vízkereszt* (2. felvonás, 4. szín)

A máj többször is említésre kerül az életműben. Például *A felsült szerelmesek*ben Biron egy szerelmes verset idéz: „Húsból istent csinál e máj véréből vett erő.” A *Vízkereszt*ben, amikor az egyik szereplő érzi, hogy a gonosz szerelmi trükk működni fog, megjegyzi: „Ez meggyőzi máját s mindenét.”{24} *A windsori víg nők*ben Pistol azt mondja Falstaffról, hogy „tüzes májjal” szeret, a *Sok hűhó semmiért* egyik szereplője pedig kijelenti Claudióról, hogy nem vádolná hűtlenséggel szerelmét, „ha volt valóban szenvedély májában”{25} – vagyis, ha valóban szeretné kedvesét. Az *Antonius és Kleopatrá*ban amikor a jós közli az egyik nővel, hogy „Inkább érzed, mint ébreszted a vágyat”, az így felel: „Inkább a bor hevítse májamat.” (Nem csak a Shakespeare korabeli Angliában terjedt el az a nézet, hogy a

szerelem a májban lakozik. Több tradicionális arab kultúrában élt a vélekedés, miszerint ha valaki szerelembe esik, a szeretett nő ellopta az illető máját.) Shakespeare azonban nemcsak a szerelemmel és az erotikus szenvedéllyel kapcsolta össze a májat, hanem a *Macbeth*ben és a *Hamlet*ben a bátorsággal, a *Téli regé*ben a féltékenységgel, a *Troilus és Cressidá*ban pedig a haraggal is. Az erőteljes érzelmek tehát a májban születnek, hogy az epével áramoljanak keresztül a testünkben.

Shakespeare szavaival élve: „az okosban sápad a máj, s az erő összerokkan”.

A lényeg, hogy a májam irányította a gondolataimat.

– Ma éjjel játszhatnánk esetleg? – kérdeztem Davidtől azon ritka esték egyikén, amikor mindketten otthon voltunk.

– Persze – hangzott a válasz. – Simán.

Lehorgasztottam a fejem. Úgy éreztem magam, mint aki szexuális bűnt készül elkövetni. Attól féltem, hogy akarata ellenére valamilyen szörnyű dologra kényszerítek egy jó embert.

– Sajnálom – mondtam. – Egyszerűen csak… Muszáj.

David átölelt.

– Nem kell magyarázkodnod, édesem – jelentette ki. – Minden oké.

Aznap este, később David így fordult hozzám:

– Nem akarsz filmet nézni? – kérdezte.

Értetlenül pislogtam.

– Ó… – csak ennyit tudtam kinyögni. – Ó…

– Fenn van a Netflixen az *Emlékmás* – tette hozzá.

Fészkelődni kezdtem.

– Vagy megnézhetnénk *A titkárnő*t – ajánlottam fel. – Nem tökéletes, de talán fellobbanthat némi beszélgetést.

David felsóhajtott.

– Eltehetnénk esetleg egy másik estére? – kérdezte, és dörgölni kezdte a szemét. – Nagyon fáradt vagyok. Hosszú volt a hét a kórházban.

Ajkamat legörbítettem és szorosan összepréseltem.

– Naná – böktem ki. – Persze.

Az *Othellóban* minden elhálatlanul marad. A darab élettől duzzadó kezdetétől egészen a tragikus végkifejletig a szex nem lesz több puszta gondolatnál.

A dráma Velencében kezdődik. Rodrigo, a gazdag nemes arról panaszkodik Jagónak, a zászlósnak, hogy szerelme, Desdemona megszökött egy Othello nevű mórral.

Nem egyértelmű, hogy a mór elnevezés pontosan milyen fajtájú embert takar. Technikailag Észak-Afrika, Szicília és az Ibériai-félsziget iszlám vallású lakosait nevezték móroknak, Shakespeare korában azonban vallástól függetlenül minden afrikai származású személyre használták e terminust. „Fekete vagyok" – mondja Othello, de az Erzsébet kori Angliában mindenkit, akinek sötét haja volt, „feketének" neveztek, így egyáltalán nem kizárt, hogy a címszereplő észak-afrikai vagy közel-keleti származású. (Ománi barátaim például egyértelműen arabnak tekintették.) Azonban, ahogy Virginia Mason Vaughan rámutat, Rodrigo egy helyütt „duzzadt ajkúnak" nevezi Othellót, e degradáló rasszista kifejezést pedig a 16. századi felfedezők Fekete-Afrika lakóira használták, vagyis Othello jó eséllyel onnan származhatott. Bármi is a helyzet, Othello színes bőrű, és a darab minden egyes részletét faji feszültség hatja át.

Rodrigót teljesen lesújtja a Desdemona megszöktetéséről szóló hír, Jago azonban megnyugtatja, mondván, van már terve, hogy tehetné tönkre a házasságukat. Jago gyűlöli a mórt, egyrészt, mert ünnepelt tábornokként a sokkal kisebb harci tapasztalattal rendelkező „betűrágót", Cassiót léptette elő, nem pedig őt, másrészt pedig azért, mivel a keringő pletyka szerint Othello lefeküdt Jago feleségével, Emíliával. A férfi emiatt bosszúra áhítozik. Rodrigóval együtt felébresztik Brabantiót, Desdemona apját, hogy hírül adják a titkos házasságot. Jago szörnyű színekben festi le Othellót: „Most, éppen most, egy vén fekete bak erőszakolja fehér gödölyéd!"

A szexuális fajgyalázás puszta ötlete is olyan erőteljesen hat Brabantióra, hogy az apa rögtön dühbe gurul. Velencei szenátorként boszorkánysággal vádolja Othellót, mivel szerinte csak így csábíthatta el Desdemonát. Berendeli a lányt, hogy igazolja a vádat. Desdemona meg is érkezik, és rögvest kinyilvánítja újdonsült férje

iránti szerelmét, hűségét és ragaszkodását. Brabantio dühös kitörése azonban bogarat ültet Othello fülébe. „Othello, nyitva tartsd a szemedet: te vagy soron, engem már rászedett” – mondja a mórnak.

Mielőtt azonban friss házasságukat megünnepelhetnék, Othellót Ciprusra rendelik, mivel neki kell vezetnie a velencei haderők török flotta elleni hadjáratát. Desdemona könyörög, hogy férjével tarthasson, és azonnal el is utaznak Ciprusra. Rodrigo, Cassio, Jago és felesége, Emília is velük tart.

Ahogy korábban már mondtam, a földrajzi elhelyezkedés mindig sorsszerű dolog. Ami Cipruson történik, elképzelhetetlen lenne Velencében.

Először a saját területemen találkoztam személyesen Cyannel. Épp New York Cityben járt egy konferencián, és meghívott, hogy ebédeljünk együtt. A találkozásunk körülményeire való tekintettel nem szerettem volna kihívóan kinézni, így kitérdelt farmert és polárpulcsit vettem fel.

Negyedórával korábban értem a pizzériába. Miközben várakoztam, üzenetet írtam Pengnak: „Ha esetleg ma eltűnnék, a hetedik sugárúton lévő Bleecker utcai pizzázóban láttak utoljára Cyan Agbariával.”

„Ha esetleg ma eltűnnél, saját kezűleg ölöm meg a fickót” – jött Peng válasza.

Egy magas bárszéken ültem, és a lábaimat lógáztam. Ekkor már tudtam, hogy létezik egy Cyan Agbaria nevű férfi a Twitteren látható arcképpel és munkahelyleírással. Elég alaposan rákerestem az interneten, hogy meggyőződjek róla. De egészen eddig eszembe sem jutott, hogy elméletileg akár egy hamis identitást használó szexragadozó is a pizzériába csalogathatott.

A zsúfolt étteremben lévő arcokat figyeltem, majd az asztalon lévő vajazókésre meredtem.

Aztán kinyílt az ajtó, és megkönnyebbülten felnevettem. Cyan pontosan ugyanúgy nézett ki, mint a képen.

– Szóval te vagy – mondtam neki.

– Mit gondoltál, ki vagyok? – kérdezte.

Vállat vontam.

– Valami veszedelmes alak – tréfálkoztam.

– Egyáltalán nem vagyok veszélyes – nevetett Cyan, majd valami rosszallás tükröződött az arcán. – Vagy legalábbis én nem tudok róla – tette hozzá.

Tényleg nem volt az. A következő hat órában szóba került Oxford, a nemzetközi politika, és a munkájáról is csevegtünk: Washington D.C.-ben a Közel-keleti és Iszlám Tanulmányok Tanszékén dolgozott adjunktusként. Egyik téma a másikat követte, és a beszélgetésünk csak nem akart véget érni. Ebéd után sétálni mentünk, majd kávéztunk, aztán megint sétáltunk, és újra kávét ittunk.

A következő hónapokban megtudtam, hogy Cyan még csak nem is szereti a kávét.

Amikor először találkozóra invitált, azt hittem, a közös perverziónkról szeretne beszélgetni. Mi másért akarna találkozni velem? De elő sem került a téma. Tulajdonképpen Cyan látványosan nem hozta szóba a kérdést, így hát gyanakodni kezdtem, hogy egyáltalán nem is fetisiszta. Talán Daviddel félreértettük az első e-mail sokat sejtető három pontját. Vagy talán megint ott látok összefüggéseket, ahol valójában nincsenek is.

Amikor Washington D.C. hierarchikus politikai kultúrája került szóba, gondoltam, bepróbálkozom, hátha megoldódik a rejtély.

– D.C. olyan perverznek hangzik – viccelődtem. – Öltönyös fószerek rohangásznak körbe-körbe, és mindenki „uramnak” szólítja a másikat.

Cyan felnevetett. Furcsa nevetés volt, egyszerre száraz és keserű. Aztán elhallgatott.

– Valamikor egy kollégám megkérdezte, miért van az, hogy egyedül én nem szólítom a tanszékvezetőt „uramnak” – jegyezte meg végül. – De egyszerűen képtelen vagyok rá. Valahogy túl…

Visszamosolyogtam.

– Nem kell megmagyaráznod – vágtam közbe. – Értem.

Cyan bólintott.

– Ühüm – értett egyet. Csend telepedett közénk.

Amikor végül elbúcsúztunk, boldog voltam. Nem áll tőlem távol némi képmutatás, és évekig attól tartottam, hogy egyszer én is olyan leszek, mint a fetisiszták, akikkel eddig találkoztam: fura, félelmetes, sérült, embertelen, aberrált, erőszakos és labilis. Féltem, hogy Cyan is a saját magammal kapcsolatos legdurvább szorongásaimat váltja be. Ő azonban épp az ellenkezője volt: normális. Sőt, okos, udvarias és sikeres. Nem lobbant lángra, amikor napfény érte.

– Le akar feküdni veled – szögezte le David.

Felhúztam az orrom.

– Nem hiszem – feleltem. – Egyáltalán nem flörtölt velem.

– Örömmel hallom – mondta –, de attól még le akar feküdni veled.

Elnevettem magam.

– Ha nem szeretnéd, nem barátkozom vele – ajánlottam fel.

David elhessegette a javaslatomat.

– Csak nyugodtan – közölte. – Megbízom benned.

Othello és Desdemona tehát Ciprusra hajózott, Cyan pedig a barátom lett.

Ahogy teltek a hónapok, őszinteség váltotta fel az első beszélgetésünkre jellemző óvatos hangnemet. Több mint két évtizede tojástáncot jártam: először, mert kínosan ügyeltem, hogy elrejtsem ocsmány titkomat, később pedig nagyon vigyáztam, nehogy valamilyen rossz lépéssel szégyent hozzak a többi fetisisztára. Még Daviddel kapcsolatban is ilyesmiket éreztem. Cyannel azonban végre abbahagyhattam az óvatoskodást, és biztonságos terepen mozoghattam.

Színpadias mozdulattal aléltam el, amikor Washingtonban beléptem Cyan konyhájába.

– Úristen, van mosogatógéped! – ömlengtem, miközben szeretettel szorítottam a kezemet a szerkezet fémborítására. – Ez az egyetlen, ami eddig hiányzott az életemből! Utálok mosogatni. Ennél rosszabb nincs a világon.

Cyan elnevette magát.

– Azért vannak rosszabb dolgok is – szögezte le.

Megráztam a fejem.

– Nem – jelentettem ki fapofával. – Az életben nincs rosszabb a mosogatásnál.

Rám mosolygott.

– Akkor nyilván szadista vagyok – tréfálkozott. – Mert pillanatnyilag csak arra vágyom, hogy kezedbe nyomjam a mosogatószivacsot.

A munkám gyakran Washingtonba szólított, ahogy ő is sokszor járt munkaügyekben New Yorkban. Ilyenkor mindig együtt lógtunk. Barátságunk jórészt normális mederben folyt. Politikáról vitatkoztunk, és a munkánkról beszélgettünk. Néhányszor még David és Cyan is dumált egymással telefonon, ettől pedig még inkább korrekt barátságnak éreztem a viszonyunkat.

Most először barátkoztam azonban össze egy másik fenekelős fetisisztával, és be kell vallanom, hogy szokatlan részletei is voltak a kapcsolatunknak. Egyszer, miközben együtt ebédeltünk, meg kellett igazítanom a hajam. Belenyúltam hát a retikülömbe, megfogtam a hajkefém – és lemerevedtem.

Cyan éppen az étlapot böngészte. A hajkefém szögletes, tömör, fanyelű szerszám volt – vagyis mindenki *másnak* csupán egyszerű kefe lenne. Elnézést kértem, és kimentem a mosdóba megfésülködni.

Később, amikor elmeséltem a dolgot Cyannek, nevetni kezdett. Nem kellett semmit sem megmagyaráznom. Értette. Mintha egy közös kulturális tolvajnyelvünk lett volna, amit csak a hozzánk hasonlók foghatnak fel.

Azon a tavaszon az Al Jazeera English tévétársaság meghívott a washingtoni stúdiójába, hogy beszélgessünk arról a cikkemről, amit az egyik műsorukról írtam. Ez volt az első komolyabb tévés fellépésem, és nem is ment valami jól. Amikor kijöttem, Cyan a stúdió előtt várt rám, hogy körbevezessen a washingtoni nemzeti parkban. Nem nagyon tudtam odafigyelni, inkább a Twittert nézegettem, hiszen valódi mazochista módjára azt vártam, hogy a tweetek majd megerősítik, mekkora zagyvaságokat beszéltem.

Cyan kivette a telefonomat a kezemből, és a zsebébe csúsztatta.

– Ne aggódj már a beszélgetés miatt! – mondta. – Világos?

Felsóhajtottam.

– Igen – mondtam.

– Igen, *micsoda?* – tréfálkozott lágy hangon.

Idegesen néztem rá, de már mocorgott a májam.

– Nagyon vicces – jelentettem ki. – Kéne neked egy barátnő, Cyan.

Felsóhajtott.

– Tényleg kéne – értett egyet.

Nem mindig beszélgettünk a közös perverziónkról, sőt, előfordult, hogy szóba sem került. Amikor azonban szóba került, nagyon jólesett beszélni róla. Több mint egy év telt el, amióta Davidnek, a barátaimnak és nyilvánosan is kifejtettem, hogy fetisiszta vagyok. Cyannek azonban semmit sem kellett kifejtenem. Vele nem kellett virágnyelven fogalmaznom, hanem magamat adhattam. Megbeszéltük fétisünk legkínosabb részleteit is: a nő-gyűlölettel és a heteronormativitással való kapcsolatát, a gyermekbántalmazással és a házasságon belüli erőszakkal való összefüggéseit. Eszmecserét folytattunk a BDSM-közösségen belüli helyzetéről, valamint arról, hogy összehasonlítható-e az öncsonkítással. Jókat nevettünk azon, hogy a Közel-Keleten járva mindketten próbáltunk fétisoldalakat nézni a neten. Egyetértettünk abban, hogy különféle fenekelésfajták vannak: erotikus, gondozó, „jó kislányos”, büntető, „élvező”, stresszoldó, ritmikus, szerepjáték-jellegű, „csak úgy”, hatalmi cserekapcsolatra építő. Mindketten ironikusnak tartottuk, hogy a magunkfajta emberek számára a fenekelés egyszerre jelent élvezetet és büntetést. (A közösségünk nagyjából végtelen ideig lenne képes vitatkozni ezen a paradoxonon.) – Ne mondd azt, hogy „közösség”! – szólított fel Cyan.

– Ne mondd azt, hogy „spanko”! – válaszoltam erre.

– Áll az alku! – értett egyet.

Mindkettőnket látványosan érdekelt a szemantika.

Cyan a partnertől és az adott helyzettől függően a domináns és a behódoló szerepeket is szerette – nálunk „switch”-nek nevezik ezt a típust. Szingli volt, bár hosszú listát vezethetett volna a játszópartnereiről. (Valahányszor együtt lógtunk, folyamatosan pittyegett a telefonja a tőlük kapott üzenetek miatt.) Én a

bőrkiegészítőket, szíjakat, öveket szerettem, Cyan pedig a falapátokat, pálcákat kedvelte inkább.

– Milyen hazafias! – viccelődtem. – Az angolok a pálcát szeretik.

Cyan zsebre vágta a kezét.

– Gyanítom, hogy az iskolarendszerünkből adódhat a dolog – mondta vállvonogatva.

Bólintottam. Akárcsak a többi fenekelésfetisiszta, gyermekkoromban én is oly sokszor szívtam magamba Roald Dahl *Boy* című könyvét, hogy jól ismertem a testi fenyítéssel kapcsolatos, tradicionális brit megközelítést.

– A suliban téged is elfenekeltek pálcával? – kérdeztem tőle.

Szórakozottan elvigyorodott.

– Nem – közölte. – Nagyjából tízéves lehettem, amikor az állami iskolákban megszüntették ezt a módszert. Szóval egy kicsit túl későn születtem.

– Hát igen – értettem egyet.

– Felnőttkoromban azonban volt benne részem – tette hozzá.

Ez érdekelt.

– Hűha! – mondtam. – Mikor?

– Lassan a testtel, csajszi! – felelte. – Ha elmondom, cserébe neked is el kell valamit mondanod.

Mellé álltam, és a falnak támaszkodtam.

– Mit szeretnél tudni? – érdeklődtem.

Rám nézett, és töprengve rebegett a szeme.

– Próbáltad már a másik szerepet is? – kérdezte végül.

Megráztam a fejem.

– Nem – mondtam. – Nincs domináns oldalam.

Cyan kuncogni kezdett.

– Hát ezt igencsak vitatnám – válaszolta erre. – Nem hiszem, hogy domináns oldal nélkül valaki úgy írhatna, ahogy te.

Elpirultam. Ez igazán kedves volt.

– Ez csak meló – vontam vállat. – Teljesen más dolog.

– Valóban? – kérdezte Cyan.

Lefele bámultam, a lábammal pedig a földet dörzsölgettem.

– Válaszoltam a kérdésedre – jelentettem ki. – Most rajtad a sor. Szóval mikor fenekeltek el pálcával?

Arca grimaszba torzult.

– Amikor Oxfordban tanultam, felutaztam párszor Londonba egy-egy profi dominához – bökte ki.

– És milyen volt? – kérdeztem.

– Hát, az esetemben nem nagyon működött – felelte vállvonogatva. – Akkoriban nem igazán fizikai kielégülésre vágytam, inkább azt szerettem volna, hogy megértsen valaki. Ezt pedig ugyebár nem lehet csak úgy megvenni.

Az orromat vakargattam, hogy elrejtsem a mosolyomat.

– Nagyon nehéz elképzelni a behódoló oldaladat, Cy – közöltem. – Hiszen amikor együtt lógunk, olyan dominánsan viselkedsz.

Cyan ajka megrándult. Látszott, hogy élvezi a beszélgetést.

– Ez Washington – mondta. – Itt mindenki domináns akar lenni valamiben.

Nevettem. Vérrel telt meg a májam.

Ne feledjük: az *Othello* nem a szexről, hanem a szex *eszméjéről* szól.

A végén azonban mindenki meghal.

Othello és a többiek Ciprusra érkezve felkészülnek a háborúra. A csatát azonban ekkorra már meg is nyerték, ugyanis egy vihar szétverte a török flottát, mielőtt még a csapatok partra szállhattak volna. Aznap este, miközben mindenki ünnepel, Jago leitatja riválisát, Cassiót, barátját, Rodrigót pedig odaküldi, hogy provokálja a férfit. Othello haragra gerjed a kirobbanó csetepaté miatt, és megfosztja Cassiót az előléptetéstől. A zavart és megalázott Cassio Jagótól kér segítséget, az intrikus pedig azt tanácsolja, hogy a legjobb lesz, ha Desdemonához fordul.

Desdemonának rokonszenves Cassio, és hajlandó közbenjárni az érdekében Othellónál. Eközben Jago finoman azt sugallja Othellónak, hogy Desdemonának viszonya van Cassióval, így aztán minden egyes alkalommal, amikor a nő próbál Cassióért lobbizni, a mór egyre gyanakvóbban hallgatja. Othello azonban tábornok, tapasztalt hadvezér, így nem elégszik meg a puszta gyanúval, hanem a hűtlenség „nyílt bizonyítékára” van szüksége. Ezért Jago rábeszéli feleségét, Emíliát, aki Desdemona mellett

társalkodónőként teljesít szolgálatot, hogy lopja el azt a zsebkendőt, amit Othello még az udvarlás idején ajándékozott későbbi feleségének. Jago a zsebkendőt Cassio szobájában hagyja, és amikor Othello meglátja a férfinál, immár biztossá válik számára, hogy felesége tényleg hűtlen lett hozzá. Ezután hitvesi ágyukban fojtja meg Desdemonát.

Emília rájön, hogy mit tett a férje, és felfedi Jago cselszövését. Számos más Shakespeare-tragédiához hasonlóan az *Othello* is valódi vérfürdővel ér véget: Emíliát a férje öli meg, Othello öngyilkos lesz, Jagót pedig letartóztatják és megkínozzák.

A sugalmazás ereje valódi kábítószerként tud hatni. Jago ajkán a szavak fegyverré válnak. Egyedül a nyelvvel felvértezve valódi mészárlást hajt végre. Jago verbális hatalma olyan iszonyatos, hogy Norrie Epstein szerint egyszer, amikor a Vadnyugaton előadták a drámát, a közönségből valaki fegyvert rántott, és agyonlőtte az intrikust alakító színészt.

Szeretek Shakespeare-től idézni, de jelen esetben Eminem egyik sora még kifejezőbb: „A szavak elbaszott dolgok.”

– Mazochistának is tartod magad, nem csak alávetettnek? – kérdezte Cyan utolsó találkozásunkkor, mielőtt megváltoztak volna a dolgok. – Ezek szerint tényleg szereted a fájdalmat?

Egy szikla szélén ücsörögtem Washington belvárosában, sarkammal a követ rugdostam. A farmeromra tettem a kezemet. Évek óta foglalkoztatott ez a kérdés.

– Azt éppenséggel nem mondanám, hogy szeretem – ismertem el. – Inkább *kíváncsi* vagyok rá. Tudni akarom, milyen érzést váltanak ki a különféle tárgyak, miféle nyomokat hagynak maguk után, és hogy különböző emberek mennyire különböző fájdalmat tudnak okozni. Hogy soha, de soha nem olyan érzés, mint amire emlékeztem. Ahogy egy zúzódás megformálódik, mint egy naplemente. Egyszerűen csak kíváncsi vagyok ezekre.

Cyan bólintott.

– Aha – mondta –, értem.

– De néha kíváncsinak lenni valamire és szeretni valamit tulajdonképpen ugyanazt jelenti – tettem hozzá. – Szóval talán mégiscsak szeretem a fájdalmat.

Tekintetünk találkozott, és kínosan nevetni kezdtünk.

– Nem hangzik ez egy kicsit torz dolognak? – kérdeztem, miközben ajkamhoz emeltem a kezem, hogy valamelyest eltakarjam az arcomat.

– Számomra nem – mondta Cyan. – De persze van némi torz jelleg abban, amit csinálunk. Nem hinném, hogy akad olyan közülünk, akit ne érintene kényelmetlenül.

Ellenkezni kezdtem.

– Engem nem érint kényelmetlenül – csattantam fel. – Mit gondolsz, miért írtam azt a cikket?

Cyan rám nézett.

– Szerintem azért írtad, mert magányos vagy – jelentette ki. – De nem működött. Azt hiszem, most még magányosabb lettél.

Amíg ki nem mondta, magam sem jöttem rá, de igaza volt. Annyira, hogy úgy éreztem, megsebzett vele.

– Nem igaz – szögeztem le.

Cyan ferde pillantást vetett rám.

– Oké – mondta.

Fogalmam sem volt, hogy mit kéne erre mondanom.

– Mikor látlak újra? – kérdezte.

– Jövő csütörtökhöz egy hétre megint Washingtonba jövök – vallottam be. – Egy egész hétig a városban leszek.

Felugrott a sziklára, és mellém ült.

– Találkozunk majd?

Bandzsán a távolba meredtem.

– Ilyen hamar megint látni szeretnél? – kérdeztem.

– Jillian – felelte erre. – Amikor a városban vagy, mindennap látni szeretnélek.

Hiába beszélnek az *Othellóban* egyfolytában a szexről, valójában senki sem fekszik le senkivel. Az a gyanúm, Othello és Desdemona egyáltalán nem hálják el a házasságukat, és a lány szűzen hal meg. (Más is így gondolja: az 1983-ban megjelent, „Othello elhálatlan házassága” című cikk szerzői, T. G. A. Nelson és Charles Haines ugyanemellett érvelnek.) Shakespeare teleszórja a darabot a titokra való utalásokkal. Például a tragédia elején Brabantio a velencei udvar elé rendeli Othellót. Ekkor már lezajlott a titkos lányszöktetés,

de Othellónak még nem volt lehetősége együtt aludni újdonsült menyasszonyával. „Való igazság – nőül vettem őt. Bűnömnek szélte-hossza ennyi csak, hajszállal sem több” – magyarázza Othello. Vagyis e helyütt mindössze az esküvői szertartásra utal, semmi másra. Elmaradt nászéjszakájuk is indokolja, hogy miért akarja olyan buzgón magával vinni Ciprusra Desdemonát, valamint a lány miért akar annyira vele menni. Othello is ezt hangsúlyozza, amikor Desdemona csatlakozik hozzá a frontvonalon: „Jöjj hát, kedvesem, elmúlt a vásár, lássuk hát a hasznát; most osztakozunk rajta, te meg én.” Ám ekkor is megzavarják őket: ezúttal Cassio és Rodrigo részeg csatározása – ez megmagyarázza, miért lesz olyan dühös Othello, hogy megfosztja Cassiót a rangjától. Még Jago is tudja, hogy Othellónak nem volt esélye együtt aludni Desdemonával, ugyanis ezt mondja Cassiónak: „hisz még egyetlen szerelmes éjszakát sem töltött vele”. A darab vége felé pedig Desdemona arra kéri Emíliát, hogy a nászéjszakájának lepedőit tegye az ágyára. Miért csinálná ezt, ha nem azt akarná bizonyítani, hogy a lepedőket még nem érte vér, e szimbólum pedig reményei szerint szüzességére emlékeztetve megnyugtatja majd férjét?

Othello házassága nem lesz elhálva, ahogy ciprusi haditervei sem teljesülnek be.

A következő héten New Yorkba visszatérve teljesen beletemetkeztem a munkába. Fontos találkozóra készültem, amely lehetővé tette volna, hogy leközöljek egy sztorit a *The New Yorker*ben. Eléggé ideges voltam az egész miatt. Hogy még rosszabbra forduljanak a dolgok, ráadásul jól el is késtem.

A mobilom csipogni kezdett. Sms-t kaptam Cyantől. Korábban megbeszéltük, hogy pár tanácsot ad egy barátomnak, aki épp az ő területével kapcsolatos témában készíti a doktori disszertációját, most pedig elnézést kért, mert csak késve tud válaszolni az illető e-mailjére.

Sietve és kényelmetlen érzéssel, szinte automatikusan pötyögtem a választ: „Ne kérj bocsánatot! – írtam, miközben igyekeztem keresztülvágni magam a tömegen a Broadwayn. – Tudod, hogy mennyire szeretek beszélgetni veled.”

Akaratlanul és felelőtlenül felvillant hát az igazság.

Bedobtam a telefont a retikülömbe, és rohantam a találkozóra. Csak pár óra múlva olvastam el Cyan válaszát.

„Ó, Jillian, annyira örülök, hogy őszinte vagy!” – írta.

Hiba volt. Én tártam ki az ajtót, Cyan csak átment rajta. Egyedül én vagyok a felelős és a hibás mindenért, ami ezután következett.

Othello és Desdemona ezernyi történetre, sóhajok egész világára és milliónyi szó bűbájára építette a házasságát. Aztán egy lehelet ledöntötte az egészet.

Nagyon nehéz létrehozni dolgokat, de sokkal könnyebb őket lerombolni.

David belépett a lakásba, majd az éjjeliszekrényre dobta a sztetoszkópját és a kulcsait. Ekkorra már eldöntötte, hogy a vészhelyzetekre specializálódik, és az ideje nagy részét a sürgősségin töltötte.

– Ma megint volt egy betegünk, akinek már a végső stádiumban járt a májzsugora – mesélte. – Azon gondolkodtam, vajon apám is így fogja-e végezni.

Hallgattam. Nem tudtam biztosan, mit kéne mondanom.

– Aggaszt a dolog? – kérdeztem.

David vállat vont.

– Jobban aggaszt, hogy egyszer jól berúg, kocsiba ül, és karambolozik egy öttagú családdal – jelentette ki. – A májzsugor kegyes lenne a sorstól.

Bólintottam.

– Tulajdonképpen pontosan mire szolgál a máj? – kérdeztem.

David arcát összeráncolva gondolkodott, hogy is magyarázza.

– Hát, igencsak létfontosságú szerv. Alapvetően a máj választja ki a méreganyagokat a szervezetünkből.

Átöleltem a derekát.

– Meséltem már, hogy Shakespeare idején a májat ugyanolyan metaforaként használták, ahogy manapság a szívről beszélünk? – érdeklődtem. – Úgy tartották, a szerelem a májban növekszik.

David elvigyorodott.

– Tetszik az ötlet – jelentette ki. – Ezek szerint a szerelem választja ki a méreganyagokat, ugyebár?

Mellkasához szorítottam az arcomat, és nem szóltam semmit.

– Épp egy nehéz perióduson megy keresztül a kapcsolatunk, David – mondtam.

Simogatni kezdte a hátam.

– Tudom – felelte.

Elhúzódtam.

– Remélem… Talán tudunk róla beszélni, ugye? – kérdeztem.

David felsóhajtott, majd átment a hálószobába.

– Annyira fáradt vagyok, Jillian! – mondta. – Fogalmad sincs, milyen nehéz ez a meló.

Utánamentem.

– Én is fáradt vagyok – szóltam.

– Persze, beszélhetünk – válaszolta erre. – Miről akarsz beszélni? Talán a *fenekelésről?*

Sötét tekintettel néztem rá.

– Ne beszélj így! – kértem.

David leült az ágyra, és becsukta a szemét.

– Beszélj erről Cyannel! Nem ezért legyeskedik folyton körülötted?

Könnyek lepték el a szememet.

– De amikor vele beszélgetek, akkor *nem* veled vagyok – mondtam. – Ez egyáltalán nem zavar?

David kinyitotta a szemét.

– Naná, hogy zavar – bizonygatta. – Basszus, talán le is fekhetnél vele! Gyerünk, ne habozz, úgyis erre vágysz!

Idegesen túrtam a hajamba.

– Mindent elárul, hogy azt hiszed, *le akarok feküdni vele* – morogtam dühösen. – Még csak azt sem tudod, mi az, amit tőle megkapok, de tőled nem.

– Mégis mit kapsz tőle? – kérdezte erre.

– Még én sem vagyok benne biztos – vallottam be. – Talán baráti gesztusokat.

David megrázta a fejét.

– Az a csávó nem a barátod – sziszegte. – Hanem csak egy újabb *elcseszett fenekelős nyomoronc,* aki be akar jutni a bugyidba.

Erre nem mondtam semmit. Nem is kellett, mert az arcom mindent elárult.

David elsápadt.

– Sajnálom – mondta rögtön. – Nem úgy értettem. Tudod, hogy nem úgy értettem.

Bólintottam, hiszen tudtam: ő maga is *elhiszi,* hogy nem úgy értette. De az is lehet, hogy csak most az egyszer valóban őszinték voltak a szavai.

– Talán tényleg elcseszett alak – értettem egyet. – Az az igazság, hogy szerintem én is elcseszett alak vagyok.

Komolyan gondoltam. Jago a drámában a kétarcú Janus istenre esküszik, és nekem is megvolt a saját Janusom. A nyilvánosság előtt magabiztosan vállaltam a szexuális irányultságomat és a belőle adódó társadalompolitikai, illetve patologikus problémákat. Amikor azonban a *The New York Times*ban megjelent cikkem hatására egy-egy pszichiáter kéretlen e-mailben „reparatív terápiás" lehetőséget ajánlott, hogy kigyógyuljak a „betegségemből", titokban mindig megfontoltam a lehetőséget. („Boldognak hiszi magát – írta egy nagyobb egyetem pszichiátriai tanszékvezetője, amikor elolvasta az írásomat –, de valójában egyáltalán nem az.") Néhány bekezdésnyi szöveg nem gyógyította meg az egész életemben kínzó fájdalmamat.

Egy dolog, hogy mit mondtam, a félelmem azonban gyakran egészen másról árulkodott. Hogyan is várhatnám el Davidtől, hogy más legyen, mint én?

Felállt, és megfogta a karomat.

– Nem hinném, hogy elbaszott alak vagy, Jillian – jelentette ki. – Fogalmam sincs, miért csúszott ki az előbb a számon. Egyszerűen csak fáradt vagyok.

Sírni lett volna jó, de nem tudtam.

– Tényleg szeretlek – mondtam, miközben megráztam a fejem.

Megölelt.

– Ne rugózzunk ezen, jó? – kérte. – Megoldjuk majd.

Valóban? Belülről azonban mardosott az aggodalom. Szerettem Davidet. Őt választottam. Mégis izgalommal vártam, hogy egy egész hetet Cyannel töltsek.

Túlságosan is izgatottan.

A Penn Sationön felszálltam a buszra. Már ült rajta egy nő. Amikor megláttam az arcát, hangosan felcsattantam.

– A picsába! – mondtam.

– Izé, neked is jó reggelt – felelte Emília elnyújtva a szavakat.

Nyöszörgő sóhajtással csüccsentem le mellé.

– Semmi jót nem jelent, hogy itt látlak – mormoltam, és megráztam a fejem.

Leghíresebb jelenetében ugyanis Emília a hűtlenség kérdéséről beszélget Desdemonával – és szenvedélyesen védelmezi azt.

Emília kuncogni kezdett.

– Azért azt ugye nem vártad, hogy Desdemona lesz itt? – kérdezte. – Ő egy Isten áldotta angyal. Te viszont nem vagy az, így semmit sem taníthatna neked.

Felsóhajtottam.

– Megcsaltam Johnt – közöltem. – Tudom, hogy még mindig bennem maradt a dolog.

Egészen bele is sajdult a gyomrom.

Megpaskolta a lábam.

– Hát, édesem, tudod, hogy mi erről a véleményem – mondta.

Bólintottam.

– *A férfi a hibás, ha elbukik a nő* – szavaltam Emília megjegyzését az *Othellóból*. – De nem értek ezzel egyet. Egyáltalán nem David a hibás. Még sohasem találkoztam nála jobb emberrel. Nem hibáztathatom azért, hogy túl jó hozzám. És nem hibáztatom, hogy nem annyira *elcseszett alak,* mint én.

David talán Dylanhez hasonlóan egyszerűen csak túl jó, túlságosan teljes és egész számomra.

Emília keresztbe tette a lábát.

– Akkor valójában mi a helyzet, szívecském? – kérdezte.

Elsírtam magam.

– Annyira magányos vagyok! – vallottam be. – David azt mondja, szeret, és tudom, hogy tényleg *így gondolja.* De hogyan is szeretne, amikor ennyire nem ért? Fogalma sincs, ki is vagyok valójában.

Emília vállat vont.

– Van bárki, aki tényleg ismeri a másik embert? – kérdezte.

Ujjaimat a szememhez szorítottam, hogy felitassam könnyeimet, és hosszan, reszketve felsóhajtottam.

– Talán Cyan ismer – motyogtam.

Ekkor Emília őszintén felnevetett. Éles, gúnyos kacajjal, mintha egy madár rikácsolna.

– Ne már! – gúnyolódott. – Ennél nagyobb butaságot még nem hallottam.

Bólintottam.

– Igen, tudom – ismertem el.

Megsimogatta a hajam.

– Szóval akkor mit fogsz csinálni, édesem? – tudakolta.

Pittyent a telefonom. Lehajoltam, és benyúltam érte a retikülömbe.

Amikorra felegyenesedtem, Emília már nem volt ott.

Sms jött Cyantől.

„Éhes vagy?" – érdeklődött.

„Halálosan" – válaszoltam.

„Remek – írta. – Mihelyst a városba érsz, ebédelünk."

„Most ne említsd a kaját – pötyögtem. – Tudod, a rózsaszínű elefántok."

Egy kérdőjel jött válaszként.

„Ha azt mondom: »Ne gondolj a rózsaszín elefántra!«, rögtön a rózsaszín elefántra gondolsz, igaz? – magyaráztam. – Ha szóba kerül az ebéd, csak még éhesebb leszek. Ez a szuggesztió ereje."

„Aha – írta Cyan. – Most már értem."

Következő kérdése egymás után, részletekben jelent meg a telefonom képernyőjén. Minden sor úgy visszhangzott, mint a lepottyanó vízcseppek a mosdóban.

„Na és mi történne,"

Placcs.

„ha azt mondanám:"

Placcs.

„ne gondolj arra,"

Placcs.

„hogy a térdemen fekszel,"

Placcs.

„és csattannak az ütések,”

Placcs.

„a feneked pedig már rózsaszín,”

Placcs.

„aztán meg vörös,”

Placcs.

„aztán halványlila”

Placcs.

„a kezem súlyától?”

Elakadt a lélegzetem.

Az *Othelló*ban végül is nem történik szex.

Mindjárt vége azonban az életem *Othello*-fejezetének.

„Seggfej vagy!” – írtam.

De nem küldtem el.

„Na, magad elé képzelted? – jött Cyan újabb üzenete. – Vagy még mindig a rózsaszínű elefántokra gondolsz?”

Placcs.

4.4. Cymbeline:
Mivé lehetünk

– Mit csinálsz? – kiáltotta Heléna a vállamat rázva.

Ránéztem.

Hogy mit csináltam? Épp egy taxiban ültem, és Cyan lakása felé tartottam, miközben egy csomó képzeletbeli figura baromira nem hagyott békén.

Mit csináltam? Elindultam, hogy megkérjem Cyant: fenekeljen el. Csak egyetlen alkalommal, hogy még egyszer utoljára *önmagam lehessek.* David sohasem tudná meg.

Mit csináltam? El akartam mondani Cyannek, hogy átléptünk egy határt, és itt meg kell állnunk. De továbbra is maradhatunk barátok.

Mit csináltam? Megpróbáltam egy olyasféle, többszerelmű kapcsolatot kifejleszteni, ahol David is folytathatja a fajtájára jellemző vaníliaszexet, és én is megkaphatom a szexmentes verésadagomat.

Mit csináltam? Arra készültem, hogy *mindkét* pasit kirúgjam, és újra nyakamba vegyem a világot. Annyiféle lehetőség adódik, hogy elmeneküljek magam elől.

Még most is kísértett az az e-mail, amit az első cikkemre kaptam valakitől.

„Nagyra értékelem, hogy szeretnél együtt maradni ezzel a vaníliasráccal – írta egy nő. – Annak idején én is megpróbálkoztam ilyesmivel. De mi mások vagyunk, mint a többiek. Halálra ítéltetett a kapcsolatotok. A barátodnak olyasvalakire van szüksége, akivel egy nyelvet beszél. És neked is ilyen férfi kell. Ha valóban szereted őt, akkor elengeded.”

Talán igaza volt.

Tényleg, mi a faszt csináltam?

– Teljesen mindegy, hogy mit csinálsz – jelentette ki Emília. – *A férfi mind csupa gyomor, s mi vagyunk az étkük. Mohón falnak, s ha elteltek velünk, kiokádnak.* Akárhogy is, a végén úgyis ez lesz.

Caliban is ott ült mellettem, és bólogatott.

– *Ördög vagy, született ördög; nem ragad rajtad az emberséges nevelés* – értett egyet, miközben átölelte a vállam. – Nem fogsz soha megváltozni.

Heléna megrázta a fejét.

– Ez nem igaz – vetette közbe, és Lőrinc barát is egyetértőn bólogatott.

Megmakacsoltam magam.

– Calnak van igaza – mutattam rá, miközben a vállára hajtottam a fejem. – Ezt a részemet nem tudom megváltozatni. Isten a megmondhatója, hogy megpróbáltam.

Lear király nevetni kezdett.

– *Nem kell meghalnod* – gúnyolódott megvető lenézéssel. – *Házasságtörésért? Nem, nem! Hisz az ökörszem is ugy él, s az aranyos kis légy szemlátomást bujálkodik.* Hadd menjen *a párzás!*

Felpillantottam, Lear pedig rám kacsintott.

Bizsergett a bőröm.

– Nem adhatod fel! – vágott közbe Heléna, és a vállamra tette a kezét. – *A hő szerelmek folyama kényelmes nem volt soha…*

Biron félbeszakította.

– Hadd állja eskü útját érzelem! – mondta, és félrelökte Helénát. – Valld be: olyasmit akarsz tudni, amit nem szabadna!

Szinte fortyogott bennem a tehetetlenség.

– Aha, mondja az a fickó, aki a darab végén egyedül marad – morogtam dühösen.

Biron elsápadt.

– Nem maradok egyedül! – ellenkezett. – A folytatásban, a *Nyertes szerelmesek*ben…

– A *Nyertes szerelmesek* nem számít! – kiáltottam. – Senki sem olvasta!

– Attól még számít! – bömbölte Biron.

– Tényleg? – bömböltem, és hevesen gesztikuláltam a taxiban. – Akkor hol van a *Cardenio,* hm? Ha az elveszett darabok is számítanak, akkor miért nem ül itt most Cardenio is?

Lady Macbeth előrehajolt a hátsó ülésen.

– Ha korrektek akarunk lenni, el kell mondanunk, hogy ez a dráma valószínűleg a *Don Quijoté*ban is megjelenő egyik szereplőről, Cardenióról szól, aki szerelmi őrületbe zuhant – merengett. – Szóval lehet amellett érvelni, hogy…

– Arra célzol, hogy *én* lennék az őrült? Mondod te, aki nem tudja a vért lemosni a kezéről? – morogtam, mire Jago kuncogni kezdett.

Lady Macbeth vállat vont.

– Igen, de attól még te is őrült vagy – jelentette ki.

Nyújtózkodtam a taxiban, hogy elérjem, és kikaparjam a szemét.

Lőrinc barát és Hermione lefogtak.

– Pofa be, ribanc! – üvöltöttem Lady Macbethre, és próbáltam kiszabadulni a szerzetes szorításából. – Fel akartad égetni az egész világot!

– Valahol ott legbelül te nem ugyanezt szeretted volna? – dorombolta Goneril.

Megdermedtem.

– Nem! – ellenkeztem, és elszörnyedve ráztam a fejem, miközben Lőrinc barát és Hermione elengedték a karomat. – Nem akartam ilyet.

– Ne törődj velük! – suttogta Kata. – Mit sem ér a véleményük. *Te* mit szeretnél?

Pislogva néztem rá. Tényleg, mit szeretnék?

– Az isten szerelmére, csak csinálj *valamit!* – zúgott fel Hamlet. – Nem bírnék elviselni egy újabb adag döntésképtelenséget.

Jago kinyújtotta a kezét, és végigsimította a hajam. Ujjhegyei a fejbőrömet masszírozták. Elektromosság futott végig a gerincemen.

Előrehajolt, hogy a fülembe suttoghasson.

– *Miután vízbe ölted a macskákat és a vak kutyakölyköket* – mormogta simogató hangon –, ideje, hogy *te is* belegázolj a vízbe.

Hátrahőköltem. Szemeinek tükrében bennefoglaltattak minden bűneim.

Tenyeremet az arcomra szorítottam.

– Pofa be! – üvöltöttem. – Szálljatok le rólam! Kicsi ez a taxi, nem is fértek el ennyien.

Csend lett.

– Akkor esetleg csak az egyikünk? – kérdezte végül egy hang.

Elhúztam a szemem elől az ujjaimat. Egyedül Heléna maradt velem, a többiek eltűntek.

A kezemre tette a kezét.

– Ha rám nem hallgatsz – szólt Heléna, és a sofőr felé pillantott –, akkor legalább őrá hallgass. – És ezzel eltűnt.

A taxi megállt Cyan lakása előtt.

Kiszálltam hátulról, és a vezető ablakához mentem.

– Mennyi lesz? – kérdeztem, és a pénztárcámért nyúltam.

A sofőr felpillantott.

– Ezt én állom – mondta Fidéle.

Felsóhajtottam.

A *Cymbeline* romantikus lényege nem különbözik az *Othelló*étól: egy férfi (Posthumus) csalfa és manipulatív barátja (Iachimo) sugalmazására hűtlenséggel vádolja feleségét (Imogent). Habár a cselekményváz hasonló, a két dráma mégis más úton jár. A gyanú igazolása végett Posthumus felkéri Iachimót, hogy csábítsa el Imogent, és hozzon valamilyen bizonyítékot a felesége hűtlenségéről. Így aztán Iachimo belopózik az alvó nő hálószobájába, és elcseni azt a karkötőt, amelyet még Posthumus adott neki az esküvőre. Ahogy Desdemona ellopott keszkenője megerősíti Othello gyanúját, úgy Imogen karkötője is a feleség hűtlenségének „szemléletes bizonyítékául” szolgál. Posthumus megparancsolja a szolgájának, Pisaniónak, hogy ölje meg Imogent. A gyötrődő Pisanio azonban nem képes erre rávenni magát, hanem inkább figyelmezteti a nőt. Ennek hatására Imogen egy Fidèle nevű fiatal férfinak álcázza magát, és elrejtőzik a Milford-öböl barlangjaiban.

A *Fidèle* jelentése: ’hűséges’.

– Üdvöz légy a Milford-öbölnél! – tréfálkozott Imogen a taxi vezetőüléséből, és levette a hosszú haját elrejtő kalapját.

Könnyeimmel küzdöttem.

– Ez nem az én „áldott Milfordom” – mondtam Cyan lakására pillantva. – Nincs itt semmilyen öböl.

Imogen csalódottan biggyesztette le ajkát.

– Szóval meg fogod csalni a kedvesed? – kérdezte.

Lehajtottam a fejem.

– Korábban is előfordult már – vallottam be. – Sohasem leszek olyan, mint te.

– Ez nem feltétlenül igaz – közölte kihívóan. – Mit tettem olyan jól? Mi az, amit Heléna jól csinált? Mit csináltunk jobban, mint annyi más karakter?

Megráztam a fejem.

– Fogalmam sincs – ismertem el.

– Gondolkozz! – parancsolt rám. – Van egy nagyon is konkrét válasz.

Az első fólión a *Cymbeline* még *Cymbeline tragédiája* címen szerepel, maga a darab azonban egyáltalán nem felel meg a tragédia hagyományos követelményeinek. A színműben tulajdonképpen a legszörnyűbb halálesetet is fekete humor keretezi: amikor Imogen egy fej nélküli hulla mellett ébred, a reneszánsz kori gyengéd, szerelmivers-műfaj, a *blason* formájában énekeli meg a látványt. A mű azonban a komédia szabályainak sem felel meg teljesen, ugyanis feje tetejére állítja a tradicionális műfaji sajátságokat: nem esküvővel ér véget, hanem azzal kezdődik. Vagyis a *Cymbeline* sajátosan kevert műfajú darab.

– A komédián és a tragédián kívül is léteznek opciók – emlékeztetett Imogen. – Milyen más drámák vannak még? Mi a *Cymbeline?*

Felsóhajtottam.

– Románc – ismertem el.

Ez a kategória Shakespeare kései darabjait jelöli – a *Cymbeline* is ezek közé tartozik. Általában olyan összetett komédiák ezek, amelyek bizonyos közös jegyekkel rendelkeznek: például tragikus és komikus elemek keverednek bennük; szerepelnek fiatal szerelmesek, de nem az ő történetük áll a középpontban; valamint a mágia és a fantasztikum a realisztikus ábrázolással keveredik.

Imogen bólintott.

– Így igaz – mondta. – Ha az életed nem komédia vagy tragédia, akkor legyen románc! Legyen az ismeretlenbe vezető, fenséges és veszélyekkel teli utazás! Szereted a kalandokat, így a románc a te világod! Mindig tudjuk, hogy ér véget egy komédia vagy egy tragédia, egyedül a románc végkifejlete nem látható előre.

Házasság átka, te!

Mienk egy ilyen tündéri teremtés,
És nem mienk a vágya!
Othello (3. felvonás, 3. szín)

Nagy levegőt vettem, és Cyan ajtajára pillantottam.

Posthumus álmot lát.

Szörnyű álmot.

A darab e pontján még azt hiszi, hogy követték a parancsait, vagyis Imogen már halott. A férfit bűntudat gyötri, és megbánja halálos tévedését, habár még mindig hisz Imogen hűtlenségében. (Siratja feleségét, aki „jobb" volt, mint ő maga, de megölette, „mert talán botlott".) Britannia háborúban áll Rómával, Posthumus pedig remélve, hogy csatában végzi majd, római katonának álcázza magát. Végül azonban börtönbe vetik Britanniában, és rabságban, kivégzésre várva látja álmát.

– *Ó, Imogen* – mondja, mielőtt elalszik –*, halld meg halk szavam!*

Posthumus árva. Sőt ennél is rosszabb a sorsa, hiszen nemcsak a szüleit, hanem az egész családját is elvesztette. Apja még világrajövetele előtt meghalt, anyja pedig a szülés során hunyt el. Két bátyja háborúban esett el, egyiküket sem ismerte. Egész életében kísértik e veszteségek, útját gyász keretezi. Ahogy Imogen mondja róla: „…mélabúra hajlott. Sokszor azt sem tudva, mért."

Ám amikor úgy látszik, hogy a *Cymbeline* tragédiába fordul, *deus ex machina* következik be.

Posthumus álmában megjelenik elvesztett családja. Köréje gyűlnek, és megidézik a „mennydörgés urát" – azaz Jupitert, a római istent. Halott apja, Sicilius Leonatus így kéri számon Jupiteren Posthumus bebörtönzését: – *Mért nem lettél, ha mint hiszik, az árvák atyja vagy, atyja, s nem vetted tőle el e földi bajokat?*

Jupiter mennydörgés és villámlás közepette száll alá az égből.

– *Elég a sértésből alant lakók!* – feddi meg a többieket, és elmondja nekik, hogy boldogság és elégedett élet vár Posthumusra.

– *Azt gáncsolom, kit szeretek* – magyarázza –, *hogy az ajándék késve kedvesebb legyen.*

Másképp fogalmazva csak azokkal történnek jó dolgok, akik képesek kivárni.

Mindig a *legmélyebben* rejlik a titok, legyen az bármi. Posthumus lelkének legmélyebb traumája, családja elvesztése már azelőtt bekövetkezett, hogy teljes értékű személyiséggé válhatott volna. Minden erről a fájdalomról szól. Posthumus nem azért őrül meg, mert azt hiszi, hogy Imogen valaki mással feküdt le. Nem, abba bolondul bele, hogy azt gondolja: felesége elhagyja őt – ahogy mindenki, aki valaha szerette.

Egy olyan életben, ahol soha senki sem volt ott, amikor kellett, Posthumus csupán azt szerette volna hinni, hogy Imogen ott van, és számíthat rá.

Nem a szexről szólt a dolog.

Abby nevű barátnőm szintén fenekelésfetisiszta. Nagyon hasonló a történetünk: mindketten ugyanazokat a szavakat bújtuk a szótárban, ugyanazokat a könyveket olvastuk, és ugyanazoknál a filmjeleneteknél pirultunk el. (Egyetlen nagy különbség van köztünk: Abbyt gyermekkorában sohasem fenekelték el, így neki kimaradt az az „élmény”, hogy fejlődésének korai szakaszában a hozzájárulása nélkül bolygassák meg a szexuális orientációját.) És hozzám hasonlóan Abby is élvezi a szexet, de identitásunk legbelsejében ez jóval kevésbé játszik kritikus szerepet, mint a fétisünk.

Ezért lehetséges az, hogy bár Abby heteroszexuálisnak tartja magát, mégis nagyon szenvedélyes kapcsolatban állt egy Samantha nevű domináns nővel. Abby és Samantha szerették egymást – és igen, amikor Abby megszegte a közösen megállapított szabályaikat, Samantha minden alkalommal keményen megbüntette érte –, ám sohasem szexeltek. Amikor szakítottak, Abbyt *sokkal* jobban megviselte a dolog, mint korábban bármelyik szexalapú kapcsolatának befejezése. A szex meghitt dolog. Ez azonban nem csak a szexre jellemző. Mindketten próbáltunk már csak a hagyományos szexre gondolva maszturbálni, de olyan nyúlós, csalódást keltő érzés volt, mintha mondjuk egy tubus fogkrémen járt volna közben az eszünk. Nem vagyunk „aszexuálisak”, viszont egyikünkre sem jellemző a hagyományosnak tekintett szexualitás: inkább valamilyen meghatározatlan, harmadik közegben létezünk.

A fétisem érvényteleníti a nemi szerepeket. Tulajdonképpen a hagyományos testi szépséget is irrelevánssá teszi. Sőt, magát a *szexet* is.

Vajon a szerelemmel is ugyanezt csinálja?

Cyan átment a másik szobába, és egy szíjjal a kezében jött vissza.

– Erre céloztam a múltkor – mondta. (A héten korábban arról írt, hogy vett egy új övet, amit a mostani játszópajtásaival használnak majd. „Én is tudok egy jó trükköt a szíjjal – válaszoltam neki. – De majd később elmondom bővebben.") – Na, szóval mi az a trükk? – kérdezte.

– Add csak ide, megmutatom! – mondtam, és kinyújtottam a kezem.

Cyan odaadta az övet. Megvizsgáltam, forgattam a kezemben. A külső része lágy, a belseje pedig kicsit durvább volt. Jó vastag bőröv.

– Így szoktad összehajtani, ugye? – kérdeztem, és úgy hajtottam félbe a szíjat, hogy a lágy része legyen kívül.

– Igen – felelte. – Persze.

Megfordítottam, hogy a bőr pont a másik irányba hajoljon el.

– Így jobb – jelentettem ki, miközben visszaadtam neki. – Hidd el!

– Tényleg? – kérdezte, és elgondolkodva nézett rá. – Hűha! – Hátrahajtotta a jobb csuklóját, és bal tenyerébe csapott a szíjjal. A csattanás végigvisszhangzott a szobán.

Megráztam a fejem.

– Ne csináld! – kértem.

– Miért?

– Mert nagyon szeretem ezt a hangot – közöltem a bárszéken mocorogva.

– Tudom, hogy szereted – szólt Cyan.

– Tudom, hogy tudod – feleltem én.

Elvigyorodott.

– Iszol valamit? – kérdezte.

– Aha, köszi.

– Fehéret vagy vöröset?

– Whiskey-t – válaszoltam.

– Tavaly egy virginiai borüzletben vettem ezt a fehérbort – felelte erre, tudomást sem véve a kérésemről. Kinyitotta a hűtőt, és egy hosszú nyakú, zöld üveget vett elő, majd kivette a dugóhúzót a fiókból.

– Várj, most ne nyiss ki valamilyen különleges bort! – vetettem ellen. – Nem…

A válla fölött hátrapillantott.

– Késő – közölte. – Már belenyomtam a dugóhúzót.

– Nem érzem jól magam – ellenkeztem, miközben töltött. – Nem maradok sokáig.

– Ne aggódj emiatt! – mondta, majd öntött a poharamba, és felém nyújtotta. Ezután eltette az üveget. Magának nem töltött. Nagyon ritkán ivott.

Belekortyoltam a borba.

Lenyeltem.

Tétováztam.

– Sosem kérdeztem, hogy miért jöttél Észak-Amerikába és a Közel-Keletre – szóltam.

Kérdőn vonta fel a szemöldökét.

– A munkáról akarsz beszélgetni? – értetlenkedett.

Megráztam a fejem.

– Nem – jelentettem ki szemlesütve. – Csak valahogy bevillant, hogy még sohasem kérdeztem meg ezt.

Cyan a konyhaszekrénynek támaszkodott, és a torkát köszörülte.

– Miért érdekel? – kérdezte.

Megint megráztam a fejem.

– Nem számít – jelentettem ki.

Merengve a padlót bámulta.

– ’97-ben volt egy tömegmészárlás Relizánban – kezdte. – Hosszú történet.

Ránéztem.

– Hol van Relizán? – tudakoltam, miközben a fejemben végigpörgettem a kilencvenes években lezajlott globális konfliktusokat. – Algériában?

Bólintott.

– Ott voltál?

Cyan ajka furcsa formát vett fel, nem lehetett tudni, hogy grimaszolt vagy elmosolyodott.

– Egyszer majd elmesélem, csajszi – mondta. – De nem ma.

Biccentettem.

– Oké – hagytam helyben, és gyorsan pislogni kezdtem. – Majd egyszer.

Miután álmában meglátogatja a családja Posthumust a cellájában, a férfi felébred. Azt hiszi, káprázat volt csupán az egész – egészen addig, amíg megdöbbenve veszi észre, hogy Jupiter egy táblát rakott le melléje, amelyen a következő üzenet olvasható:

> *Ha majd egy oroszlán kölyke tudtán kívül, keresés nélkül, talál, s enyhe lég öleli át, s ha majd egy hatalmas cédrus lemetszett ágai, melyek sok éven át halottak voltak, felélednek, s a régi törzshöz illesztik őket, s ott újra virulnak, akkor érnek véget Posthumus szenvedései, akkor lesz Britannia boldog, akkor virágzik békében és bőségben.*

– *Ez álom még* – szól erre csodálkozva Posthumus –*, vagy egy őrült zilált zöldsége. Ez vagy az, vagy semmi sem. Értelmetlen beszéd, vagy oly beszéd, mit nem bogoz ki ész.*

Megérkezik a börtönőr, hogy közölje a férfival: eljött a kivégzés ideje.

– *Nagyobb öröm nekem meghalni, mint neked élni* – válaszolja erre Posthumus. Kész tehát távozni az élők sorából.

Shakespeare azonban mindent helyrehoz.

A *Cymbeline*-ben az összes régi seb begyógyul. Senki sem követi el újra azokat a hibákat, amelyek egyszer már bánatot hoztak. Cymbeline király nem ismétli meg Lear ballépését, nem kergeti el a lányát. Posthumus sem játssza újra Othello bűnét, nem öli meg feleségét, de Leontesét sem, hiszen börtönbe sem veti Imogent. A szerelmesek nem lesznek öngyilkosok, amikor azt hiszik, hogy a másik halott, mint Antonius vagy Romeo. A király nem esik abba a csapdába, amibe Hamlet, vagyis nem öl meg valakit, akit nem ismer fel.

A *Cymbeline*-t csak egy hajszál választja el attól, hogy tragédia legyen. Mégsem lépi át ezt a határvonalat.

– Szeretnék egy szívességet kérni tőled, Cy – szóltam. – Nem lesz könnyű nekem.

Kővé dermedt.

– Oké – mondta.

A borospoharamba bámultam, miközben folytattam.

– Remélem, nagyon szép nyarad lesz. – Gondosan megrágtam minden szót. – De… Remélem, nem hallok majd felőle.

Elhallgattam. Nyeltem egyet.

– És segítened kell, hogy biztosan *ne halljak felőled* – fejeztem be. – Ugyanis, ha írsz, attól félek, válaszolni fogok.

Cyan összeráncolta a szemöldökét.

– Mit jelent ez az egész? – kérdezte.

Kezemet a hasamra szorítottam. Nem bírtam elviselni a tekintetét.

– Nem lehetünk barátok, Cy – közöltem. – Valójában most sem vagyunk azok.

Hosszú szünet következett.

– Miért mondod ezt ma? – értetlenkedett.

Fészkelődni kezdtem a székemen.

– Ma délelőtt végig azt szerettem volna… – elakadtam. Annyira zavarban voltam.

Megráztam a fejem.

– Csak azt szerettem volna, hogy idejöjjek, és kitakarítsak nálad.

Cyan meglepettnek tűnt.

– Várj, mi ez az egész? – kérdezte. – Ez csak azt bizonyítja, mennyire kedves vagy.

Ránéztem.

– Ne már, Cy! – mondtam halkan. – Te is tudod, hogy nem erről van szó.

Összefonta maga előtt a karját.

– *Barátok* vagyunk, Jillian – ellenkezett.

– A „barátaim” nem így hatnak rám, Cyan – válaszoltam. Valójában John óta senki sem hatott még így rám.

Cyan felsóhajtott, és birizgálni kezdte az orrát. Aztán keresztülment a konyhán, kinyitotta a hűtőt, és kivette a borosüveget.

– Szóval pontosan mire célzol? – kérdezte, miközben öntött magának egy pohárral. – Soha többé nem beszélünk?

Nemet intettem.

– Nem tudom – motyogtam. – Talán.

– De hát csak barátok vagyunk – mondta újra. – Soha még csak hozzád sem értem.

Megdörzsöltem a szememet.

– Nem testi szinten csinálunk dolgokat – jelentettem ki. – Hanem ahogy beszélünk. Az számít.

Kortyolt egyet a borból, és rosszalló tekintettel bámult rám.

– Hát, természetesen tiszteletben tartom a kívánságaidat – szögezte le. – Nem fogsz többé hallani rólam.

Pislogtam és bólintottam. Hosszú másodpercek múltak el.

– Semmit sem vesztesz ma el, Cy – mondtam végül keserűen. – Annyi más nővel beszélgethetsz ilyesmikről.

Felnézett. Feszültség tükröződött az arcán.

– Miféle „beszélgetésekre” célzol, Jillian? – kérdezte.

Ujjaimat a szememre szorítottam, és igyekeztem nevetni. Erőltetettnek hangzott.

– Természetesen a Spartly-szigetekre gondolok – sóhajtottam fel.

Cyan a padlót bámulva bólintott.

Erre nem számítottam. Amikor korábban megpróbáltam elképzelni ezt a beszélgetést, azt hittem, Cyan közönyös lesz, vagy rosszabb esetben dühbe gurul. Erre a bánatos reakcióra azonban nem készültem fel. Eszembe sem jutott, hogy Cyan elszomorodik majd.

Felálltam.

– Van még kérdésed? – tudakoltam, mintha ez a nyers, hivatalos hangnem eltüntetné a sebet.

Cyan rám nézett. Fáradtnak látszott.

– Úgy tűnik, menni készülsz – mondta –, úgyhogy azt hiszem, nincs.

Megfogtam az esernyőmet, és igyekeztem erőt venni a rám törő érzelmeken, amelyek maradásra csábítottak. Cyan az ajtóig kísért, és a kilincsre tette a kezét, hogy kiengedjen.

– Annyira sajnálom! – motyogta.

Lehajtottam a fejem.

– Néha a szavak még a szexnél is erősebben hatnak – suttogtam. – Egyszerűen nem fair Daviddel szemben.

A valaha hallott legjobb szextanácsot egy szűz lánytól kaptam a világ másik oldalán. Azóta is ott visszhangzik bennem: „Ha megtalálod a megfelelő férfit, minden kialakul. Végül is még nem haltál meg.”

Kiléptem, Cyan pedig becsukta mögöttem az ajtót.

Khalilának igaza volt: a szerelem maga a csoda. De Sorayának is igaza volt, hiszen a szerelem félig csoda, félig pedig döntés.

Ez a döntés pedig néha fájdalommal jár.

Könnyekkel a szememben botladoztam ki az utcára, és taxiba ültem.

A *Cymbeline* végén Posthumus megtudja, hogy Imogen még életben van.

– *Csüggj itt, lelkem, gyümölcsként, míg a fa el nem pusztul* – mondja, és megöleli a nőt. Álmában Posthumus végül feldolgozza élete legnagyobb traumáját, a családja elvesztését, így azzá a teljes emberré válik, aki kiérdemli Imogen szeretetét.

Esetemben a gyümölcs lehullott a fáról. De csak némi öntözés kell neki, és újra ki fog hajtani.

A taxi megállt a lakás előtt, amit béreltem. Fizettem és kiléptem.

Az épület előtt egy fa állt, hosszú, karcsú ágait kora tavaszi rügyek borították. Kézfejemmel letöröltem könnyeimet, és nyújtóztam, hogy letörjek egy ágat. Miközben felkapaszkodtam a bejárathoz vezető lépcsőkön, letépkedtem a rügyeket az ágról, és magam mögé potyogtattam őket, mint megannyi kenyérmorzsát.

Hagytam, hogy bevágódjon utánam az ajtó. Heléna ott ült az ágyamon.

Rámutattam. Fel-alá hullámzott a mellkasom, ahogy lélegzetet vettem, és ettől lassan megnyugodtam.

– Te tehetsz mindenről – szóltam. – Te kezdted az egészet, viszont én fejezem be.

Heléna felkelt az ágyról, és a kezemben lévő ágat figyelte. Értetlenül meredt rám.

– Mégis, mit képzelsz, mit csinálsz? – kérdezte. – Nem uralhatsz mindent. Sohasem lesz minden a tiéd.

Keresztülmentem a szobán, és megragadtam a tarkóján egy maroknyi hajat. Fájdalmas és hitetlen nevetés szakadt ki belőle. Oldalra csavartam a fejét, hogy a fülébe suttoghassak.

– A te történetedet már leírták, de az enyémet még nem – mondtam halkan. – A saját sztorimnak én vagyok a szerzője. Én választom meg, hogy mi felett uralkodom, és azt is, hogy felettem mi uralkodik. Érted?

Heléna rám nézett.

– Értem – mondta.

– Jó – feleltem, és elengedtem a haját. Vörös folt maradt ott, ahol meghúztam, dörzsölgetni kezdte.

Az ágynak támasztottam a faágat.

– Nem akarok félig üres életet élni – jelentettem ki. – Fordulj meg!

Lassan engedelmeskedett.

Mögé álltam, majd végigfuttattam ujjaimat a ruhája szélén, hagyva, hogy a szövet táncoljon az érintésem alatt. Kezem a szoknyája alá csúszott, fel a combján egészen a bugyijához. Lehúztam a térdéig.

Ismét felvettem a botot. Találkozott a tekintetünk.

Az ágyra mutattam.

– Hajolj rá! – szólítottam fel.

Heléna az ágyra tette a kezét, és lassan lehajolt. Mögötte álltam, és a derekára hajtottam a szoknyája szövetét.

Kezemet fenekének finom bőrére tettem. Milyen tökéletes! Makulátlan. Érintetlen.

Üres lap, amely betűkért kiált.

Hátraléptem, és megsuhintottam a pálcát. A bot hangos csattanással csapódott be, Heléna pedig összerezzent. A válla görbén előremeredt.

– Miért kapod a fenekelést? – mormogtam.

Kinyújtottam a kezem, hogy végigsimítsam az ütés fehér nyomát, amely lassan vörösbe váltott.

Heléna a válla fölött hátranézve rám emelte tekintetét. Elégedettség csillant a szemében.

– Mert ez az egész egy metafora – válaszolta.

Három újabb ütést mértem rá, ezúttal erősebben. Elakadt a lélegzete.

– Igen? Tényleg *metaforikus* érzés? – kérdeztem, miközben előrehajoltam, hogy elkaphassam a pillantását.

– A mi urunk, Shakespeare iránti vágyad metaforája – felelte Heléna, nehezen véve a levegőt.

Az előbbi négy vörös csíkkal párhuzamosan egy ötödiket is véstem a bőrébe. A lány arca eltorzult, és a mellkasa előtt rázni kezdte a jobb kezét, mintha ez tompítaná a fájdalmát. Úgy tűnt, akár egy vonalkódot is festhetnék a testére, ha ezt akarnám.

– A saját szexualitásod uralása iránti vágyad metaforája – mondta.

Ezúttal a combja felső részén lévő, érzékeny bőrfelületre céloztam. Az ütések hatására Heléna újra és újra felkiáltott, egyre nehezebben kapva levegőt. Lassan lilába hajló, vörös betűim bekezdéseket, oldalakat, fejezeteket véstek a bőrére. Néztem az arcát. Néztem a mellkasát. Néztem a fenékréséből előgyöngyöző izzadságcseppeket. Enyém volt a fájdalma, enyém volt a teste, ahogy az én testem is az övé lett. Egyetlen hússá állt össze figyelmünk és szenvedésünk.

– Vagy talán – mormolta Heléna halkan, amikor végül abbahagytam a verést – meg akarod büntetni magad azért, ami Cyannel történt.

Szünetet tartottam.

Heléna fenekén szimmetrikus csíkok húzódtak végig, mint egy zebra bőrén. Bal kezemet kinyújtva széjjelfeszítettem a farpofáit, hogy lássam a köztük lévő rést. Jobb kezem ujjaira köptem, körbekentem a hasadék mélyén lévő fekete lyukat, majd a nedves foltra szegeztem a pálcám végét.

– Amikor érzünk – mondtam, miközben előrehajoltam, hogy súlyommal megnyomjam a fadarabot –, akkor nem kell gondolkodnunk.

A pálca vége belecsusszant a lányba, mint kulcs a zárba. Teste szétfeszült, hogy az egészet magába fogadhassa.

Kifújta a levegőt. Én pedig beszívtam.

– Milyen érzés? – kérdeztem.

– Fáj – suttogta.

Bólintottam.

– Szeretnél még valamilyen elméletet megosztani velem? – kérdeztem, miközben egy arasszal beljebb nyomtam a botot.

Heléna megrázta a fejét. Csípője remegett.

– Helyes – mondtam erre.

Kihúztam a pálcát, és a padlóra dobtam.

Heléna hátranyúlt, és a kezemre tette a kezét.

Felállt, és megfordult, hogy rám nézzen. Végig ott volt mindkettőnk keze a hátán, és miközben mozgott, simogattuk a bőrét. Szinte táncoltunk, bár nem szólt a zene.

– Nem mondtam, hogy felállhatsz – közöltem vele.

– Engedetlen vagyok – válaszolta Heléna. Szemében szelíd gyengédség, megbocsátás és feltétlen bizalom tükröződött. A csípőmre tette a kezét, lehúzta rólam a ruhát, majd előrehajolt, hogy megcsókoljon. Összeérő ajkunk egyszerre édes és fanyar ízt árasztott. Demetriusra gondoltam. Már értettem, miért hasonlította Heléna ajkát a meggyhez, hiszen e gyümölcs édességébe savanyú utóíz vegyül.{26}

Heléna térdre hullott előttem, majd engem is lehúzott maga mellé. Majdnem összeért a testünk. Megragadta a kezem, tenyeremet a mellkasához szorította, és beszívta a levegőt. Kezemen éreztem szívverésének lüktetését.

– Érzed? – kérdezte tőlem. – Felismered ezt a ritmust?

Nyeltem egyet.

– Igen – duruzsoltam. – Érzem.

Előrehajolt, hogy a fülembe suttogjon. Lehajtottam a fejem, és átöleltem a derekát.

– Tudom, hogy mit szeretnél – jelentette ki. – Csupán néhány picinyke szót keresel a nyelv ágas-bogas szénakazlában. Azokat a szavakat keresed, amelyek megtanítanak, hogyan kell szeretni.

Hátrahúzódtam, hogy farkasszemet nézzünk.

– Így van – szóltam. – Mondd ki!

Heléna elmosolyodott. Közel hajolt a fülemhez.

– *Szólj neki!* – mondta.

Felsóhajtottam, és kihallatszott a hangomból, mennyire dühös és tehetetlen vagyok.

– Igen, tudom, a *Vízkereszt*ből idéztél – közöltem, és ujjaimmal a hajamba túrtam. – És a *Hamlet*ben is, ott a szellem mondja: „Szólj néki." Szólj neki, szólj neki! Shakespeare azt akarja, hogy beszéljünk. De én beszélek! Szóltam már neki, csak nem akar meghallani…

Heléna megfogta az államat, és előrehajolt. Orra vége egész közel került az enyémhez.

– Mikor mondtam le Demetriusról? – kérdezte sürgetve.

Egy pillanatra elakadt a lélegzetem.

Heléna *sohasem* mondott le Demetriusról.

Minden idegvégződésem bizseregni kezdett. Kinyújtottam a kezem, és megtapogattam Heléna arcát, végigfuttattam ujjaimat ezen a lágy, tökéletes bőrön, amelyet egyetlenegyszer sem sértett meg semmi. Magához húzott, és csókolóztunk. Mély és szenvedélyes csókot váltottunk, mintha e heves, erőteljes gesztus áthághatná a köztünk lévő, saját bőrünk képezte gátat.

Hátradőltem, és szememmel végigtapogattam a testét. Hagytam, hogy a tekintetem elidőzzön a rajta lévő sebhelyen. Kinyújtottam a kezem, hogy megérintsem. Ujjaimat belenyomtam a mélyedésbe.

– Hogyhogy neked van köldököd, Heléna? – mormoltam. – A legtöbb Shakespeare-figurának nincs édesanyja. Ahogy neked sincs.

Heléna mosolyt erőltetett az arcára.

– Én vágtam magamba – mondta. – El akartam érni a májamat.

Mellkasom összeszorult, mint egy ököl.

Lehajoltam, és ajkamat a sebhelyre tapasztottam. Nyelvemmel körbenyaldostam a vágásnyomot.

– Rossz lyuk körül nyaldosol – mondta Heléna. Felpillantottam, hogy elkapjam a tekintetét.

Felkacagtam.

Átöleltem a derekát, és hirtelen előrehúztam. A váratlan mozdulat hatására meglepődve nevette el magát. Tenyeremmel erősen

megcsaptam a fenekét, amelyen még látszottak korábbi ütéseim nyomai.

– Feküdj hasra! – utasítottam.

Heléna kezébe temette az arcát.

– Jézusom, Jillian! – kuncogott kelletlenül.

Oldalra dőltem, hogy elcsípjem a tekintetét.

– Micsoda? – kérdeztem nagy, ártatlan szemmel. – Valami csúnyát mondtam?

Heléna megrezzent, és tenyere külső felét a fejéhez szorította.

– Egy kicsit korai még, nem? – kérdezte.

Megráztam a fejem.

– Nem – feleltem erre, és gyengéden paskolgattam a fenekét. – Inkább túl késő. – S azzal meglöktem a derekánál, ő pedig, mint valami hullám, előregördült a hasára.

Előrehajoltam, s arcomat a fenekére tettem. Heléna összerezzent, ahogy a súlyom ránehezedett a zúzódásaira. Meleg és puha volt a farpofái közti rész, mint valami párna.

– Te vagy az, akivel beszélni akarok – mondtam, miközben a középen lévő, mély hasadékra szorítottam arcomat. – Te vagy az, akit meg akarok ismerni.

Kezemmel elkaptam kiugró csípőcsontját, végigfuttattam a nyelvemet a feneke alján, majd körbenyaltam a pontot, amelybe korábban beledugtam a botomat. Heléna kéjesen felnyögött, miközben a padlóra szorította medencéjét. Kezem lefelé vándorolt a teste körül, hogy elölről csusszanjon bele.

– Már ismersz – morogta.

Nemet intettem.

– Még nem – vallottam be. – De igyekszem.

Heléna kifújta a levegőt, és kinyújtózott a padlón. Lejjebb pillantottam, hogy lássam, mit csinálnak az ujjaim a lába közt. Valójában még sohasem *néztem meg* egy vaginát. Kulturális neveltetésem alapján egy virágra számítottam, de egyáltalán nem hasonlított ahhoz. Helyette egy rózsaszín, sérülékeny valamit láttam, mintha csak egy nyílt sebből kivillanó nyers hús lenne. Tökéletes vörösrózsaszín szimmetriában tükröződtek rajta azok a jelek, amelyeket a fenekén hagytam.

– Tetszik a látvány? – kérdezte Heléna, miközben karjával megtámasztotta a mellkasát.

– Ösvény vezet a testedbe – válaszoltam. – Nagyon tetszik.

A hátára gördült, hogy szembenézhessünk egymással, majd kinyújtotta a kezét, és megérintette az arcomat.

– Bárcsak minden nő ilyen szívből beszélhetne erről! – mormogtam.

Ajkam követte ujjaimat. Fogaimmal finom, hártyaszerű szövethez értem, olyan lágy volt, mint valami osztriga. Beleharaptam – először csak finoman, majd erősebben, amíg a hús megadta magát, és sós, savanykás folyadék szivárgott a nyelvemre. Meleg volt, mint az ondó.

Heléna felnyögött, és megfeszítette a padlón a kezét. Hátát ívbe görbítette, így egy pillanatig látszottak a lila ujjnyomok, amiket a testén hagytam. Zihálásába gyönyör és fájdalom keveredett, teste minden részletén látszott, hogy többé már nem gondolkodó ember, hanem csak egy szexuális lény. A tetőponton ráleltünk Shakespeare-re. Azokban a pillanatokban él, amikor a kétség, az öntudat és a félelem, még ha csak egy pillanatra is, de eltűnik. Amikor fellángol az érzés a testünkben, nem kérdezzük, hogy mit jelent, és nem is töprengünk rajta. Amikor a fizikai világ tovatűnik, mi pedig a hétköznapi nyelvnél csodálatosabb szavakkal beszélünk egymáshoz.

Aztán felültem, és körülnéztem a szobában. Heléna eltűnt. Vaskos könyv hevert mellettem a földön, oldalai finomak, hártyaszerűek voltak. Egy pillanatig sem haboztam, hanem könnyed mozdulattal kitéptem belőle egy lapot, és letöröltem a lábam közti nedvességet.

ÖTÖDIK FELVONÁS

Shakespeare mazochista volt?
Hát persze. A mazochisták királya, akinek írásait
reszketéssel tölti el e titok.

Irish Murdoch: *The Black Prince* (A fekete herceg)

5.1. Ahogy tetszik:
Amit akarsz

A *lonely,* azaz „magányos” szó nem mindig létezett.

Shakespeare találta ki.

Előtte csak a *lone*-t használták, ami annyit jelent: ’puszta’, ’elhagyatott’, Shakespeare pedig az egyedüllét helyzetét egy sajátos érzéssé alakította át. A *Coriolanus* címszereplője így jellemzi magát: „magányos sárkány, melyet rettegetté tesz elhíresztelt s nem látott tanyája”.{27} Ekkor jelent meg először nyomtatásban a kifejezés. A *lonely* szó tökéletesen hangzik: a közepén lévő *o* olyan, mint egy segélykiáltás, az *y* a végén pedig úgy pattan ki, mintha a világ érne véget: nem bumm-mal, csak nyüszítéssel.{28}

Lonely.

Magányos.

Hazaértem.

– Miért sírsz? – kérdezte David.

Nem volt dühös, inkább aggódónak tűnt.

Megráztam a fejem, és a lakás padlójára meredtem.

– Megkértem Cyt, hogy ne keressen többé – mondtam. – Nem is fog.

Kezemmel eltakartam a szememet.

David átölelt. Könnyeim átáztatták az ingét.

– Szeretlek – mondta.

Nem hazudott. Nem érdemeltem meg, és még csak nem is értettem. De aznap délután, amikor a vőlegényem karjai közt sirattam egy másik férfi elvesztését, David vigyázott rám, nem engedett el.

– Tudod, hogy sohasem leszek igazi szadista – mondta lágyan.

Hallgattam.

– Az jó – válaszoltam végül. – Mert egy igazi szadista nem lenne hajlandó bántani egy mazochistát.

A *magány* szó Shakespeare találmánya.

De a magány gyógyszerét is ő találta meg.

Az *Ahogy tetszik* a kedvenc darabom.

Annyi más Shakespeare-történethez hasonlóan ez is rossz helyen kezdődik. Ezúttal egy francia hercegségben. Frigyes elbitorolja bátyja trónját, és az ardennes-i erdőbe száműzi testvérét. Egyedül az Idősebb herceg lánya, Rosalinda maradhat az udvarban, mivel jó barátja Céliának, Frigyes leányának. A városban is egyre rosszabbul állnak a dolgok. Egy nemes fia, Orlando elszegényedik, ezért elhatározza, hogy küzdelemre hívja Charlest, a herceg birkózóbajnokát. Orlando testvére, Olivér azonban gyűlöli öccsét, ezért rábeszéli Charlest, hogy a viadal során „véletlenül" ölje meg Orlandót.

A birkózás az egész udvar előtt zajlik, így Rosalinda és Célia is ott ül a nézők soraiban. Rosalindának szinte az első pillanattól kezdve tetszik Orlando. „Bravó, fiatalember!" – kiáltja, amikor kisebb termete ellenére Orlando legyőzi Charlest. A birkózóverseny után Frigyes gratulál a győztesnek, ám a hangulat rögtön megfagy, amikor a herceg rájön, hogy Orlando a száműzött herceggel (azaz Rosalinda apjával) szimpatizáló nemes, Sir Roland de Bois fia. Rosalinda és Célia is elszörnyed attól, ahogy Frigyes herceg Orlandóval bánik. Vigaszképp Rosalinda odaadja a nyakláncát a fiúnak, akit annyira megbabonáz a nő szépsége, hogy ajkára fagynak a szavak, meg sem tudja rendesen köszönni az ajándékot. „Köszönetet se bírok mondani?" – korholja magát Rosalinda távozása után.

Ám Orlando hangja izgalommal tölti el Rosalindát.

– *Szólít!* – kiáltja, majd így folytatja: – *Jó sors, elvitted büszkeségem? – Megkérdem, mit akar. – Szóltál, lovag?*

Majd elszökik Céliától, hogy visszamenjen a férfihoz.

Orlando még mindig nem találja a megfelelő szavakat.

Rosalindának azonban egy pillanatra sincs ilyen problémája.

– *Sir, jól küzdöttél* – incselkedik *–, és többet legyőztél, mint ellenfeledet!*

Amikor Orlando végül hazatér, szolgája figyelmezteti, hogy aznap éjjel Oliver az életére akar törni. Eközben Frigyes herceg meggondolja magát, és nem akarja látni többé Rosalindát az udvarnál. Orlando és szolgája elmenekül a hercegségből, ahogy egy Próbakő nevű bohóc kíséretében Rosalinda és Célia is ugyanezt

teszi, hogy megtalálják a lány száműzött apját. A nagyobb biztonság érdekében Rosalinda fiúnak öltözik, és a Ganymedes álnevet veszi fel.

Orlando és Rosalinda is ugyanoda mennek: az ardennes-i erdőbe.

Itt aztán minden jóra fordul.

– Nem igazán arra van szükségem, hogy David „megpaskolja a fenekemet” – mondtam Pengnak indulatosan.

Valakinek, aki nem fetisiszta, a fenekelés egyszerű és nyilvánvaló dolognak tűnik. De egyáltalán nem az. Annyira speciálisak a fétisünk részletei, hogy még a BDSM-közösség más típusú tagjainak is nehéz megemészteni őket. Pontosan meg tudjuk mondani, mi a különbség. („Olyan igazi *spanko* fenekelésre vágyom” – így panaszkodott valamikor az egyik barátnőm, akinek a pasija, bár a BDSM-közösséghez tartozott, nem volt a mi kis szubkultúránk része.) Ha más, perverznek tekintett embereknek ilyen nehéz megtanítani, mire van szükségünk, hogy is várhatnám el ugyanezt Davidtől?

– Sohasem fog megismerni, ha nem érti meg ezt a részemet – jelentettem ki.

Peng bólintott.

– Úgy tűnik, Cyan értette – jegyezte meg.

Felsóhajtottam.

– Az sokkal egyszerűbb volt – közöltem szemöldökráncolva. – Mert benne is megvan ez a dolog.

Peng vállat vont.

– Szóval ez olyan, mintha a vőlegényed más vallású lenne – mutatott rá.

Zavaromban összerezzentem.

– A fenekelés nem a vallásom – jelentettem ki.

Peng bandzsítva nézett rám.

– Bocs, Jillian, de azért meglehetősen hasonlónak tűnik – szólt. – Hogy kezelik a vallások a megtérőket?

Egy mexikói vendéglőben ültünk Harlem keleti részén, és épp az ebédünkre vártunk. Miközben a kérdésen töprengtem, Peng

szórakozottan igazgatta villáját és kését, hogy pontosan párhuzamosak legyenek az asztal szélével. Elmosolyodtam.

Peng és David igencsak hasonlított egymásra. Ugyanolyan volt a vérmérsékletük, a modoruk és a szemléletmódjuk. (Ez talán megmagyarázza, miért tartozhattak azon kevés, ember feletti türelemmel megáldott személy közé, akik tolerálni tudtak.) Talán abban mutatkozott meg a leglátványosabban a hasonlóságuk, hogy mindketten rendkívül vonzódtak a párhuzamos vonalakhoz. Például amikor én takarítottam, elsősorban a porcicákat, a foltokat és más piszkos részeket igyekeztem elintézni. Ellenben amikor David „takarított” (már ha tevékenységét egyáltalán annak lehet nevezni), ő egyszerűen csak párhuzamos vonalak mentén állította egymás mellé a tárgyakat.

– Gondolom, az adott vallás valamilyen oktatást tart a frissen megtérőknek – találgattam.

Bólintott.

– Szóval miért nem tekinted a dolgot afféle oktatószemináriumnak? – kérdezte.

Elnevettem magam.

– Gondolod, hogy kéne írnom egy tantervet? – tudakoltam komolyságot erőltetve magamra. – Mondjuk, az lehetne a címe, hogy „Megverésem elmélete és gyakorlata”?

Peng vállat vont.

– Miért ne? – szólt, és láthatólag komolyan gondolta.

Magamtól is eszembe juthatott volna az ötlet, hiszen Rosalinda is többé-kevésbé ezt csinálja.

Rosalinda és Célia az ardennes-i erdőben telepednek le. (Bár itt biztonságban vannak, Rosalinda mégis úgy dönt, hogy továbbra is Ganymedesnek álcázza magát. Álcája nemcsak védelmet nyújt, hanem egyfajta felszabadító erővel is bír.) Az erdőben Orlando is biztonságra lel, de még mindig Rosalinda után epekedik, és egyszerű szerelmes versikéket vés a fákba.

Orlando versei nem túl cizelláltak. Próbakő, a két lányt kísérő udvari bolond így gúnyolódik rajtuk:

PRÓBAKŐ

Hím a gímet hogyha hívja,

Érted esd, ó, Rosalinda,
Kandúrt kér a cica kínja,
Te is, édes Rosalinda.
Jó a töltött palacsinta,
Jó falat lesz Rosalinda.
Száll a méh a rozmaringra,
Hogy a mézed, Rosalinda?
Belül édes, fanyar kint a
Dió, mint te, Rosalinda.
Minden rózsa csalafinta,
Szúr a tüskéd, Rosalinda!

Próbakő a versike banális témáival túlozza el Orlando ügyetlenségét – hiszen kinek is jutna eszébe a szerelmét egy adag palacsintához hasonlítani? Nem ő az egyetlen, aki Orlandón gúnyolódik, Bertrand Evans, az irodalomtudós szerint például a fiú nem más, „mindössze csak egy nagydarab mamlasz”. Rosalinda azonban nem akarja, hogy Próbakő (vagy akár én, esetleg Bertrand Evans) szekálja Orlandót.

– *Hallgass már, buta bolond!* – dörren a bohócra. – *Egy fáról szedtem őket.*

– *Rossz vackort terem az a fa* – hangsúlyozza Próbakő.

Rosalinda titkon reméli, hogy Orlando írta a versikéket. Nem meri azonban hinni, hogy ez lehetséges – főleg, mert úgy tudja, a fiatalember még mindig a hercegségben van. Így aztán amikor Célia elmondja barátnőjének, hogy a fák közt belefutott a fiúba, Rosalinda először szólni sem tud a meglepetéstől. („Orlando?” – kérdezi. „Orlando” – erősíti meg Célia.) Szerelmével ellentétben azonban Rosalinda jó barátságban van a szavakkal, így aztán hamar magához tér, és folytatja a kérdezősködést:

ROSALINDA

Mit csinált, amikor láttad? Mit mondott? Milyen színben volt? Mit viselt? Mit keres itt? Kérdezett engem? Miért nem jön ide? Hogy váltatok el? Es mikor látod megint? Felelj! Csak egy szót!

Rosalinda még mindig Ganymedes álcájában van, de úgy dönt, továbbra is ez lesz a legcélszerűbb. Így hát „Ganymedes” megtalálja Orlandót, és meggyőződik róla, hogy valóban a fiú véste a fákba a versikéket. Amikor Orlando elpanaszolja, hogy milyen szörnyű érzés egy viszonzatlan szerelembe merülni, Ganymedes különös indítványt tesz. Felajánlja, hogy Rosalindának adva ki magát, eljátssza a szerelmesekkel kapcsolatos összes szörnyű előítéletet, hogy ezzel gyógyítsa ki Orlandót szerelmi bánatából.

– *Csakhogy én nem akarok meggyógyulni, fiacskám* – válaszolja Orlando.

– *Meggyógyítanálak* – hangzik Ganymedes felelete *–, ha Rosalindának hívnál, és mindennap eljönnél a kunyhómba és udvarolnál nekem.*

Másként fogalmazva Orlando és a Ganymedesnek álcázott Rosalinda színre viszi, hogyan képzelik el a vágyott kapcsolatukat.

Bingó.

– Ezt kéne tennem? – kérdeztem Pengtól. – Tanfolyammá kéne alakítanom a perverziómat?

Bólintott.

– Fogd ezt a katyvaszt – mondta a fejemre mutatva –, és tereld mederbe!

Évek tapasztalata már megtanított rá, hogy a legjobb rögtön követni Peng tanácsait – lehetőleg a szó legszorosabb értelmében véve az általa mondottakat. Másnap, amikor Daviddel zuhanyoztunk, a párás csempén az egyik repedéssel párhuzamosan vízszintes vonalat húztam.

– Máris tetszik – jelentette ki David, én pedig elnevettem magam.

– Képzeld azt, hogy ez a vonal a fájdalom mértékét jelöli! – mondtam a zuhanyzó falára mutatva. – Ezen a végén a fájdalom nulla, a másik végén pedig iszonyatos.

Aprócska jelet rajzoltam a vonalra, nagyjából a háromnegyedénél, az „iszonyatos fájdalomhoz” közelebbi részen.

– Képzeld azt, hogy ez a vonal jelzi a fájdalomküszöbömet! – magyaráztam. A jelölés után közvetlenül tettem egy x-et. – Ide akarok eljutni – mondtam. – Közvetlenül a fájdalomküszöbömön túlra.

– Szóval itt van a csúcspont, igaz? – kérdezte David.

Elmosolyodtam.

– Igen – értettem egyet. – De csak akkor juthatok ide, ha megfelelő elmeállapotban vagyok. Ezért kell a segítséged.

George Bernard Shaw 1896-ban frappánsan megfogalmazta, mi különbözteti meg Rosalindát a többi karaktertől. Szerinte ugyanis Rosalinda „ahelyett, hogy megvárná, amíg a másik szerelmet vall neki, ő maga vall szerelmet a férfinak”.

Ahogy Imogen már elmondta, fenséges és kockázatos út ez, amely az ismeretlenbe vezet. Sok munka vár ránk.

Kézfejemmel megtöröltem a számat.

– Köszönöm, Jilly – sóhajtott David boldogan. – Most te jössz.

Ott térdeltem előtte, mire felemelt és az ágyra dobott.

Megráztam a fejem.

– Nem, nem – mondtam. – Nem szexet akarok. Tudod, hogy mi kell nekem.

David a szemét forgatva nézett rám.

– Mindkettőt csinálhatjuk – hangsúlyozta.

Ismét nemet intettem.

– Nem, nem, nem – hajtogattam. – A fenekelés számomra nem afféle előétel. Szeretném, ha tényleg megértenéd, hogy ez teljes kielégülést okoz nekem. Ma pedig csak ezt akarom.

Átgördültem a hasamra, David pedig fenekelni kezdett.

– *Tényleg* ez minden, amit akarsz? – kérdezte. – Ez neked elég?

– Mmm-hmm – mormogtam a párnába.

– De hát mindig olyan könnyen el szoktál menni! – tűnődött.

– Mégis mit gondolsz, miről ábrándozom minden egyes orgazmus közben?

David nevetett.

Én nem. Halálosan komolyan beszéltem.

– Mindig? – hüledezett.

– *Minden. Egyes. Alkalommal* – mondtam, és ismét a párnába fúrtam a fejem.

– Hűha – hallatszott David motyogása mögülem.

Még mindig fenekelt. A fétisem biztosította kellemes feledésbe merülve észre sem vettem, hogy mennyi idő telt el – David később

azt mondta, szerinte háromnegyed óráig tartott. Nekem csak annyi tűnt fel, hogy egy idő után pillanatnyi született tartott, és rázogatni kezdte a kezét.

Felkönyököltem.

– Fáj a kezed? – kérdeztem meglepődve. Korábban eszembe sem jutott, hogy neki is fájhat a fenekelés, de persze így van. (Pedig még egy külön kifejezés is van erre a fetisiszta közösségünkben. Ha egy alávetett azt mondja: „Megfenekeztem a kezét”, akkor természetesen arról van szó, hogy a másik olyan sokáig fenekelte, hogy a tenyerén zúzódások vagy vérhólyagok keletkeztek.) David azonban közép-nyugati vidéki fiú volt, ezért igyekezett eltitkolni a dolgot.

– Nem fáj – mondta. – Minden oké. – Azzal folytatta a püfölést.

Elnyomtam egy mosolyt.

– Különféle tárgyakat is használhatsz – mutattam rá. (Eddig teljesen meg voltam róla győződve, hogy ez nyilvánvaló – elvégre talán az ötödik randinkon konkrétan én nyomtam a kezébe a nadrágszíjat. De ha tanultam egyáltalán eddig valamit, akkor így hangzott a lecke: az emberi szexualitással kapcsolatban *semmi* sem egyértelmű.) – Például mit? – kérdezte David.

Szóval már címet is adhatunk az első leckének: Szerszámok.

– Ez műanyagból van – mondtam pár nappal később, és felemeltem a jobbomban tartott hajkefét. – Ez pedig fából – tettem hozzá a bal kezem felé bólintva. – A fa fájdalmasabb, mint a műanyag. És a bőrnél is fájdalmasabb.

David bólintott.

Egy fakanalat vettem a kezembe.

– Ez pedig egy kanál – folytattam. – Amennyire tudom, van egy másodlagos felhasználási módja is: időnként főznek vele.

A fetisiszták előszeretettel használnak háztartási eszközöket bizarr játékaikhoz, ilyenkor „perverzálják” őket. Rengetegféle „perverzálható” tárgy van: hajkefe, fürdőszobai kefe, vonalzó, nadrágszíj, spatula, fakanál és még sok minden. Teljesen meg tudok őrülni, ha bemegyek, mondjuk, az Ikeába. (Természetesen a könyvek is „perverzálhatók”. Nincsenek illúzióim, hogy a barátaim mire is használják e kötet keményborítós kiadását.) Ez megoldotta a

„manuális” problémát. Ami David kezének áldás, az a fenekemnek „átok” volt.

– Aú! – kacagtam bele néhány héttel később a párnába. (Hónapokig folytattuk „oktatószemináriumainkat”.) David éppen erősen ütött meg egy fa hajkefével. Nagyon erősen.

– Ez hányas számú volt? – kérdezte.

– Talán hatos? – javasoltam. Tudományos aprólékossággal mértük az ütések erősségét. Csak Davidnek juthatott eszébe ilyesmi.

– Oké – jegyezte meg David valódi profi módjára. – Szóval ez nagyobb fájdalmat okoz, mint a nadrágszíj.

Bólintottam.

– Igen – erősítettem meg.

– Hihetetlen fájdalomtoleranciád van, Jillian – állapította meg. – Hogy tudnám hatos fölé tornászni az értékeket?

Pattanásig feszült idegekkel vihogtam.

– Ugyanezzel az erővel üss, de ne hagyd abba! – indítványoztam. – Náspángolj folyamatosan!

David beleegyezően intett.

– Vettem az adást – mondta. Hamarosan elérkeztünk a kilenceshez.

– Mi a franc lehet a tízes? – csodálkozott David.

Nevettem.

– Ráérünk – jelentettem ki. – Ki fogjuk találni.

A következő héten három korty bátorságot (más néven whiskey-t) öntöttem magamba, és a szégyentől elvörösödve végül a *szidalmazás* fogalmát is bevezettem a játékunkba.

– Azt akarod, hogy közben szidjalak? – fogalmazta meg világosan a problémát David.

– Igen – motyogtam, miközben a plafonra bandzsítottam. – Ne gondold azt, hogy valami bennem lévő bűnt akarok külsővé tenni! Nem hiszem, hogy *megérdemelném* a szidást. Egyszerűen csak… Segít, hogy a megfelelő elmeállapotba kerüljek.

David vállat vont.

– Hát jó – mondta.

– Ez olyan fura! – sopánkodtam.

– Furább, mint az ázsiai konyha hozzávalóit felnyomni…?

– *Hé!* – vágtam közbe. – Ne szidd a gyömbért!

Részegek voltunk, így minden vidámnak tűnt.

– Múltkor kértél egy háromdolláros italt, *kétszer* belekortyoltál, aztán *otthagytad az egészet* – szónokolt David, miközben fenekelt. – Ettől *megőrülök!*

Ritkán szokott kifakadni, és különösen aranyos volt látni, hogy ez a legnagyobb sérelem, amit magában őrizget.

– Ez háborít fel a legjobban? – mondtam, miközben tekeregve nevettem. – A háromdolláros ice tea?

– Mi a francért rendelsz egy italt, ha nem iszod meg? – folytatta. – Három dollár itt, három dollár ott…

Még mindig kacagtam.

– A tea, amit tegnap vettem, túl édes volt – mutattam rá. – Orvos vagy, szóval szerinted azt az egészségtelen, cukros vizet is meg kéne innom, csak mert kifizettem?

David szünetet tartott. Betalált, amit mondtam.

Visszatért hát a klasszikus megoldáshoz.

– Most én beszélek, nem te – közölte, tudomást sem véve a cáfolatomról. – Egyszerűen *kész vagyok* attól, amit az italokkal csinálsz. Engem kínzol a teákkal.

Komolyan beszélt. Igen vicces volt a helyzet.

(Kelly nevű barátom, aki nagyon elkötelezett a BDSM etikai aspektusai iránt, dühös lenne, ha meg sem említeném, hogy az alkohol bonyolultabbá teszi a hozzájárulás problémáját. A BDSM gyakorlóinak különösen tudatosan kell hozzáállniuk ehhez a kérdéshez, hiszen az aktus biztonsága múlik rajta. Daviddel értettük a dolgot. De a testünk csupán hozzánk tartozik, ahogy a kapcsolatunkért is csak mi vagyunk a felelősek. Eléggé ismertük egymást ahhoz, hogy berúgva is nyugodtan játszhassunk, és pontosan tudtuk, mikor vagyunk túl részegek, és mikor nem vesszük már észre a határokat. Szóval bízza mindenki ránk a dolgot, oké?) – Jó érzés volt, hogy kiadhattad magadból? – kérdeztem később.

David elvigyorodott.

– Hát, tudod – kezdte –, tényleg jólesett.

Felnevettem.

De nem csak Davidnek kellett egy-két dolgot megtanulnia. Végül a diák lett a tanár.

– Amúgy nekem sem tűnt fel, hogy különösebb erőfeszítéseket tettél volna a vaníliadolgokkal kapcsolatban – csattant fel egy napon.

A francba is! Igaza volt.

Nekem is tanulnom kellett hát. Így fordulhatott aztán elő, hogy pár hét múlva fekete csipkében, tűsarkú cipőben és fodros köténykében álltam a konyhában. (A dolgok jobb megértése végett el kell mondanom, hogy eddig a kedvenc „erotikus" fehérneműmön egy vigyorgó kekszfigura rajza virított.) A sütőben sült a lasagne, a kezemben pedig egy pohár whiskey volt. Valamilyen „pornómuzsikát" kerestem a YouTube-on, és találtam is egy jó kis aláfestő zenét estére.

Úgy éreztem…

Nos, hogy őszinte legyek, úgy éreztem, unom az egészet. David még nem ért haza. Már vagy félórája ácsorogtam ott, és indítottam el újra meg újra a pornózenét.

Felemeltem a telefont.

„Soha senki sem mondta, hogy a szexi meglepetések ilyen unalmasak – írtam Pengnak. – Azt terveztem, hogy koppanni fog majd az álla, de még haza sem ért. Így hát csak várok."

„Ezért kell mindig alaposan megszervezni a szexi meglepetéseket – jött Peng válasza. – Mindig készülj fel a dologra!"

Hallatszott, ahogy David kulcsa megfordul a zárban.

Hónapok teltek így el.

A „David_Ha_Megtalalod_Legyszi_Ne_Nezd_Meg" nevű rohadt könyvtár több mint hat évig ott lapult a merevlemezemen. Még akkor is zárva maradt, miután megírtam az első cikkemet a *The New York Times*ba. Mindig is biztos voltam benne, hogy még ha David meg is találja, tiszteletben tartja a kívánságomat, és nem olvas bele.

Azonban egyszer minden tanfolyam elérkezik az utolsó órához.

– Gondolom, most majd kiderül, hogy bohócfetisizmusod is van – viccelődött David, amikor leült a laptopom elé. – Tudok ám róla.

Felnevettem.

– Ne kínozz, bébi! – mondtam. – Nem könnyű ez nekem.

David felsóhajtott.

– Olyan az egész, mintha valamilyen szupermenő, durva, szadomazo *franciás* dolgot akarnál mutatni – mondta –, amitől az én hülye kis pornóm totál bénának tűnik majd.

Tagadón ráztam a fejem.

– Nem, édesem – feleltem. – Nagyon, *nagyon* nem ez a helyzet.

– Vagy olyasmi, mintha egy hagymát vennék feleségül – szólt erre a messzeségbe bandzsítva. – Annyi réteged van! És mindegyiktől könnyes lesz a szemem.

Lecsaptam a laptopom képernyőjét.

– Ennyi volt! – szögeztem le. – *Soha többé* nem osztom meg veled a szívem, a lelkem, a gondolataim vagy bármi mást.

David felnevetett.

– Csak vicceltem – közölte. – Nem is vagy olyan, mint a hagyma.

– Nos, most már úgy érzem magam.

– Pedig nem vagy olyan – ismételte David. – Visszaszívom.

– Maradjunk akkor abban, hogy olyan vagyok, mint az articsóka – javasoltam. – Réteges, mégis jóízű, és a szemed sem könnyezik tőle.

David az ajkát összeszorítva próbálta megállni, hogy ne nevessen.

– Rendben, akkor articsóka vagy – egyezett bele.

– És a szívem a legfinomabb rész – kontráztam rá.

David felhúzta a szemöldökét.

– Hűha! Ez aztán tényleg találó metafora.

Elvigyorodtam.

– Jeee! – éljeneztem büszkén.

– És az articsókákkal is nagyon sokat kell bíbelődni – tette hozzá David.

Erre kicsörtettem a szobából.

Húsz perccel később – miután David elém járult, és megvallotta, hogy az articsókákhoz hasonlóan velem is rengeteget kell bíbelődni, de hozzátette: az articsóka ezzel együtt is mindig megéri a fáradságot –, végül visszamentünk a számítógép elé.

– Oké – mondtam Davidnek. – Ahogy te is tudod, a fétisem lényege a hatalmi dinamika. Az olyan dolgoktól indulok be, mint a fegyelem vagy az alá-és fölérendeltség.

Bólintott.

– Oké – szólt.

– Szóval, mondjuk, a katonaság jó példája az ilyesféle hatalmi berendezkedésnek – fejtettem ki. – Vagy például a vallási csoportok is ilyenek.

David ismét bólintott.

– Oké – mondta megint.

Erre már zavarba jöttem.

– Azt akarom mondani, hogy ha valamiben keveredik a katonai hierarchia és a vallási fegyelem, abban szerintem nagyon sok *potenciál* van, érted?

Újra bólintott.

– Oké.

Fintorogni kezdtem.

– Eszedbe jut valami, ami kombinálja ezt a két esztétikát? – kérdeztem. – Mármint a hadseregét és a vallásét?

Vállat vont.

– Nem, nem tudok ilyet – jelentette ki. – De fogadni mernék, hogy mindjárt mondasz egyet.

– Ki fogod találni – közöltem meghunyászkodva –, ha *veled van az erő.* – Azzal arcomat a kezembe temetve a kanapéra dobtam magam, mintha hirtelen meghaltam volna.

David ettől teljesen kész lett.

– Te jó ég! – csodálkozott nevetve. – Te valamilyen szadomazochista *Csillagok háborúja* pornóra vagy ráizgulva.

Elhúztam az arcom elől a kezemet.

– Igazából nem pornó – magyaráztam. – Csak történetek. Pár *történetet* olvastam.

Keresztbe álló szemmel meredt rám.

– Hát ez talán még rosszabb, szerelmem – jelentette ki. – Ez azt jelenti, hogy valamilyen szadomazochista *Csillagok háborúja* fanfictionre vagy ráizgulva.

Grimaszoltam.

– Nem azt mondtam, hogy a tökéletes írói stílusra indulok be, *David* – morogtam dühösen.

– Oké, mutasd! – válaszolta.

Pár perc múlva David már a gépem titkos könyvtárában nézelődött. (A merevlemezemen őriztem a történeteket, mert egyszer bepánikoltam, ugyanis egy darabig nem volt elérhető a weboldal, ahol találtam őket. Ha újra eltűnne, a szexuális magánéletem 90 százaléka is odalenne – így aztán minden sztorit lementettem egy-egy Word-dokumentumba. Hála a jóistennek, hogy megtettem, mert pár hónappal később a weboldal tényleg végképp megszűnt.) Elég, ha annyit mondok: egy rakás sztori arról szólt, hogy Qui-Gon Jinn elfenekeli Obi-Wan Kenobit. Azóta folyton elpirulok, ha Liam Neesont vagy Ewan McGregort meglátom valamilyen filmben.

– A mindenségit! – mondta David, miközben végiggörgette a dokumentumgyűjteményemet.

– Aha – szóltam, és felhúztam a lábamat a kanapéra.

– De hiszen te nem is szereted a *Csillagok háborúja*-filmeket – hüledezett.

– Hidd el, ha ilyesmik lennének bennük, szeretném őket – feleltem erre.

– Ezek még csak nem is az eredeti, jó trilógia karakterei – kötekedett David. – Jar-Jar Binks is szerepel?

Kirántottam a gépet a kezéből.

– Ne legyél már bunkó! – méltatlankodtam. – Te még sohasem mutattad meg a pornóidat.

– Ez olyan kínos nekem – felelte erre.

Felvontam a szemöldökömet, és a számítógépre mutattam.

– A legtöbb történet egy „Padawanbüntetés” nevű weboldalról származik. A te pornóid kínosabbak ennél?

– Nem hiszem, hogy ennél *bármi* is kínosabb lehetne, drágám – közölte, gúnyos szimpátiával veregetve a vállamat.

– Ha-ha – mondtam erre. – Akkor most mutasd meg a tieidet!

Fél óra múlva már túl voltunk egy üveg boron, ami segített feldolgozni a helyzetet. Egymás mellett ültünk Daviddel a kanapén, és egy videót néztünk a laptopja képernyőjén. Egy nő éppen leszopott egy fickót.

– Szóval orális szexet nyomnak? – kérdeztem.

– Aha – felelte David. – Ez az egyik kedvencem.

Tovább néztük a filmecskét.

– Lesz benne más is? – tudakoltam.

– Hát, hamarosan egy másik pasi is bejön. A nő pedig őt is leszopja majd.

Davidre néztem. El sem tudtam képzelni kevésbé kínos pornográfiát.

A kezébe tettem a tenyerem.

– Szeretlek, te kis vaníliarúd – mondtam neki.

Megszorította a kezem.

– Én is szeretlek, ifjú jedi – felelte erre.

Nevettem. Egyszer csak ki kellett valahogy engednünk minden szorongásunkat, bizonytalanságunkat, önutálatunkat, és muszáj volt nevetni az egészen. Szexuális titkaink csak akkor megalázóak, ha hagyjuk, hogy azok legyenek. A szexnek nem kell feltétlenül kínosnak lennie, még a fura szexnek sem, *sőt,* még egy szex nélküli, szadomazo *Csillagok háborúja*-fanfictionnek sem. Lehet vicces is. És lehet szuper is.

David mély lélegzetet vett.

– Az a helyzet – mondta –, hogy a fickó, aki mindjárt bejön, tulajdonképpen a nőci férje.

Felkacagtam.

– Oké, vettem az adást – viccelődtem. – Teljesen elfogadható a pornód, nem kell az orrom alá dörgölnöd a dolgot.

David a homlokát kezdte ráncolni.

– Nem, nem érted – mondta. – Ez azt jelenti, hogy a pasi, akin a csaj épp most munkálkodik, *nem* a férje.

Megszorítottam a kezét.

– Ez csak fantáziálás, édesem – nyugtattam meg.

Ferdén nézett a képernyőre.

– De én szeretem az ilyen típusú sztorikat – mondta, és volt valami a hangjában, amire felfigyeltem. – *Tényleg* szeretem őket.

Pislogtam.

– David – kezdtem –, mire akarsz…?

Összeszorította az ajkát.

– Nem vagyok biztos benne – mondta a képernyőre meredve. – De igazság szerint, amikor csak eszembe jut, hogy egy *másik* pasi

előtt térdelsz… Az olyan…

Egymásra néztünk.

– …izgató.

Amikor az *Ahogy tetszik*ben a szexre való buzdítás már a csúcsra járatódik, Orlando mindannyiunk nevében szólal meg.

– *Nem bírok tovább álmodozásból élni* – jelenti ki.

És nem is kell neki, hiszen az *Ahogy tetszik* komédia.

Mindannyian tudjuk, hogyan szoktak véget érni a komédiák.

Ganymedes figurája mögött ott lapul egy nő. Rosalinda végig ott van, még ha Orlando nem is veszi észre. Mindössze némi időbe telik előcsalogatni.

A másik ember is megismerhető. *Tényleg* megismerhető. Muszáj hinnem benne.

David (normatív szexualitású) nézőpontjából az vált a legnagyobb diadallá, amikor jól elfenekelt, és olyan gondosan sikerült adagolnia a fájdalmat, hogy a térdén feküdve orgazmusom lett.

– De hát hozzád sem értem – mondta döbbenten.

Felültem, és a kezében lévő fakanálra pillantottam.

– Nos, *az viszont* hozzám ért – hangsúlyoztam.

– Te jóisten! – sopánkodott. – Teljesen kész vagyok!

Elnevettem magam. Bár korábban fenekelés közben még sohasem jutottam el a csúcsra, tudtam, hogy amúgy lehetséges a dolog. Párszor már Daviddel is közel jártam, de sosem mondtam el neki. Nem akartam, hogy nyomás nehezedjen rá, vagy azt higgye, a fenekelés szükségszerűen a csúcsra juttat, hiszen ez egyáltalán nem igaz. (Még csak nem is olyasmi, amire minden alkalommal vágynék.) – Fasza érzés? – kérdeztem vigyorogva.

David bólintott.

– A francba is, az hát! – felelte. – *Csak a gondolataim erejével* juttattam csúcsra a menyasszonyomat.

Ferdén pillantottam rá.

– Hát persze, édesem – értettem egyet szárazon. – A gondolataiddal, na meg számtalan beszélgetéssel, több hónapnyi gyakorlással és egy fakanállal.

Elnevette magát, és csókot nyomott a fejem búbjára.

– Pontosan – viccelődött. – Nem nagy ügy.

Saját nézőpontomból azonban nem az orgazmus számított a legjobb résznek. Ez majd hónapokkal később, Szomáliában jött el. Elismerem, alig hihető, hogy a történetemben éppen ezen a helyszínen játszódjon le egy fenekelős jelenet, ezért alaposabban elmagyarázom a dolgot.

Daviddel éveken keresztül reménykedtünk abban, hogy egyszer csak keresztezheti egymást az ő orvosi karrierje és az én újságírói pályafutásom. Legnagyobb örömünkre igazunk lett. Az volt a vágyunk, hogy egyszerre ugyanazon a helyen dolgozhassunk. Szomáliában David egy kórházban önkénteskedett, míg én a kalózbörtönökről írtam cikket.

Hadd vázoljam fel a kontextust! Szomáliában évtizedek óta polgárháború dúl, így nagyon komoly az ottani helyzet, újságírói munkám során pedig közel kerülök a mindennapi emberek életéhez. Sohasem írnék le olyasmit, ami árthat nekik. Ezért hát, mivel ennél diszkrétebb opció nem jut eszembe, elég, ha annyit mondok, hogy – egy meg nem nevezett városban, olyan eszközök révén, amiket nem mondhatok el, néhány ember segítségével, akiket nem fogok megnevezni – bejutottam egy börtönbe, ahol interjút készíthettem pár személlyel, akikkel egyáltalán nem szabadott volna találkoznom.

Néhány órával később Daviddel egy védett házban voltunk, és készültünk visszamenni a viszonylag biztonságosnak számító Etiópiába. David már befejezte a kórházi gyakorlatát, így ez a kis kitérő nem befolyásolta a munkáját. Én azonban nem beszéltem meg vele előre az engedély nélküli – és mentségemre legyen mondva, hirtelen jött – börtönlátogatásomat.

Nem volt valami lelkes.

– Ja, igen, el is felejtettem – bömbölte csak félig viccelődve, miközben keresztülcsörtetett a szobán –, hogy kergeted a halált! Meg akarsz halni!

Abban a kórházban laktunk, ahol David dolgozott. Egyedül lehettünk, így tudtunk szexelni (legalábbis azon ritka alkalmakkor, amikor a kórházi élet és a munka nem szívott ki belőlünk minden testi érintkezésre irányuló vágyat), de már rég fordult elő, hogy olyan privát szféránk legyen, ahol senkit sem zavart volna a csattogó zaj.

– A francba is, bárcsak megbüntetnél, mert ilyen vakmerően újságíróskodom! – kötekedtem trillázva.

David megrázta a fejét.

– A rohadt életbe, eszemben sincs! – jelentette ki. – Ha ezt az őrültséget fenekeléssel jutalmaznám, akkor ezután, ha csak egy pillanatra nem figyelek oda, rögtön megpróbálnád megöletni magad.

Felmásztam az ágyra, és a térdemen hintáztam.

– Kérlek! – könyörögtem, magam elé tartva a hajkefémet, mintha csak egy csokor virág lenne. – Ez nem jutalom, hanem egy szörnyű, *szörnyű* büntetés.

David összefonta karját a mellkasán, és csak bámult rám. Taktikát váltottam.

– Oké – egyezkedtem. – Ha most azonnal elfenekelsz, megígérem, hogy soha többé egyetlen börtönbe sem lopódzom be.

Elnevette magát, és feladta a harcot.

– Rendben – mondta, azzal leült az ágyra, és a térdére fektetett. – De be fogom tartatni veled az ígéretedet.

A kezével kezdett ütni, én pedig a párnába fúrtam az arcomat.

– Mondd utánam! – parancsolt rám. – Soha többé nem lopódzom börtönbe!

– Soha többé nem lopódzom börtönbe – ismételtem –, hacsak nem valamilyen tényleg jó sztori kedvéért.

Erre felvette a hajkefét, és azzal csapkodta a fenekemet.

– Nem ebben egyeztünk meg – morogta.

– Várj, várj! – sikoltottam a párnába, miközben próbáltam félrecsúszni a hajkefe útjából. – Ez fáj! Még nem vagyok kész.

David lefogott, és tovább püfölte a fenekemet.

– Azelőtt azt mondtad, hogy ilyenkor ne foglalkozzak a könyörgéseddel – emlékeztetett.

Megráztam a fejem.

– De most tényleg komolyan gondolom – rimánkodtam. – Talán már nem is vagyok fetisiszta. Csoda történt! Meggyógyultam!

David nevetett.

– Azt is mondtad, hogy ezzel se törődjek–jelentette ki.

– A francba! – háborogtam a párnába kuncogva. – Túl sokat beszéltem.

A következő húsz percben hasonló mederben folytak a dolgok. Ekkorra már elértem arra a szintre, ahol az endorfinok legyőzik a kínt, és bármilyen erős legyen is egy-egy ütés, egyáltalán nem fáj, hanem inkább erotikus energiahullámokkal önti el a testem. Teljesen kész voltam. Olyan erőteljes izzással tört rám az érzés, hogy szinte észre sem vettem, mikor kezdte David megváltoztatni az ütések erejét.

Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!*

Kuncogtam, és a könyökömre támaszkodva kinyomtam a felsőtestem.

– Dobolni tanulsz? – viccelődtem.

– Nem – hangzott a válasz.

Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!*

Összeráncoltam a szemöldököm. Valahogy ismerős volt az ütem.

– Ez valamilyen dal? – találgattam.

David felnevetett.

– Te jó ég, csajszi! – méltatlankodott. – Azt hittem, rögtön rájössz.

Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!* Csatt, *csatt!*

A vállam felett hátranéztem.

– Wow! – kiáltottam fel. – Csak nem?

Magabiztos vigyorral bólogatott.

– Naná! – mondta.

David, az én baseballsapkás pasim az ötös jambus ritmusára fenekelt.

– *A szerelem tiszta őrület* – állítja Rosalinda Orlandónak *–; és hidd meg, csakúgy sötétzárkát és korbácsot érdemel, mint a többi őrült: és csak azért nem büntetik és gyógyítják így, mert ez a hóbort olyan általános, hogy maguk az ápolók is szerelmesek.*

A forgatókönyvírók szeretik speciális módon megjeleníteni az első találkozást. Gyakran valamilyen emlékezetes, szívmelengető jelenetben pillantja meg először egymást a két későbbi szerelmes, és mindketten valami ismerőset, valami szeretetre méltót vesznek észre a másikban. Rögtön tudják, hogy valami különlegeset találtak.

De ki mondta azt, hogy csak *egy* ilyen találkozás fordulhat elő a szerelmesekkel? Miért ne fordulhatna elő több is az életben? Hiszen újabb és újabb belső rétegeket fedezünk fel a másikban–valahogy

úgy, mint egy matrjoska-babánál. Shakespeare láthatóan lehetségesnek tartotta a dolgot. Nála ugyanis a szerelmesek jó részének több ilyen találkozás is megadatik. Például Rosalindának és Orlandónak legalább három. Az első, amikor a lány nézi a birkózó fiút, és vágyakozva így mordul fel: „Bravó, fiatalember.” A második az ardennes-i erdőben, amikor Ganymedes megtalálja Orlandót, és évődni kezd vele. A harmadik pedig a darab végén, amikor Ganymedes felfedi álcáját, és leleplezi, hogy egy nő lakozik az álruha mögött.

Hiszek abban, hogy létezik szerelem első látásra. De a fejlődésben is hiszek. Az első pillantásra fellobbanó szerelem is valódi ugyan, de még kiskorú és ártatlan. Ahogy aztán telik az idő, újra és újra találkozunk, és a partnerünk új és új oldalait fedezzük fel. Szeretném azt gondolni, hogy Rosalindának és Orlandónak életük hátralévő részében még több találkozás, újabb és újabb egymásra találás adatik meg.

A máj regenerálódik. Ez az egyetlen testrészünk, ami képes erre.

Hátratoltam a csípőmet, leszálltam David térdéről, és mellé ültem az ágyra. A vállára tettem a kezem. Kilenc év telt el azóta, hogy abban a sevillai internetkávézóban elolvastam a történetét, hét éve csókolt meg először a stanfordi erkélyen, két évvel ezelőtt mutattam meg neki a szövegemet, és tártam fel előtte a szívemet. Most pedig újra belezúgtam a férfiba, akit mindig is szerettem.

– Helló! – mondtam.

David elmosolyodott.

– Helló, édes! – felelte.

Két hónappal később az alig harminc négyzetméteres New York-i lakásunk hálószobájában összeházasodtunk. A szertartás után David összetörte a villanykörtét, amit hét évvel korábban tőlem kapott. Összeraktuk a darabokat, és bekereteztük.

Ahogy mondani szokás, Shakespeare komédiái általában házassággal végződnek. Ezután pedig az epilógus következik. Rendszerint nem pillanthatunk be az ifjú házasok hálószobájába. Eddig is követtem Shakespeare példáját, s most sem teszek másként. Magamba szívom szavait, és hagyom, hogy

keresztüláramoljanak a testemen, hogy aztán a sajátomként lélegezhessem ki őket.

Kevésbé finoman fogalmazva azt is mondhatnám, hogy ellopom Rosalinda utolsó beszédét az *Ahogy tetszik*ből:

ROSALINDA

Nem szokás, hogy a hősnő mondja az epilógust; de ez se rosszabb, mint mikor a hős mondja a prológust. Ha igaz, hogy jó bornak nem kell cégér, akkor az is igaz, hogy jó darabnak nem kell utószó: a jó bor mindazonáltal meg szokta kapni a maga jó cégérét; és a jó darabot csak emeli a jó epilógus. – Mármost milyen csapdába kerültem én, aki sem jó epilógus nem vagyok, sem a lelketekbe nem tudtam behízelegni magamat a játék jóságával; nem vagyok koldus-gúnyában, ennélfogva nem illik hozzám a koldulás: nincs más segítség, mint megbűvölni benneteket. Kezdem a nőkön. A férfiak iránti szerelmetekért lelketekre kötöm, ó, asszonyok, hogy szeressétek ebből a darabból mindazt, ami csak tetszik nektek: és az asszonyok iránti szerelmetek kedvéért (ahogy a mosolyotokból látom, egyikőtök sem gyűlöli őket) lelketekre kötöm, ó, férfiak, hogy legyen közös örömötök a játék az asszonyokkal. Ha nő volnék, csókot kapna tőlem mindenikőtök, akinek tetszik a szakálla és az arca és akinek tiszta a lehelete: és biztosra veszem, hogy ahányotoknak szép a szakálla és jó az arca és tiszta a lehelete, az most, hogy e szíves köszöntő után meghajlok, énnekem is minden jót kíván.

E szavakkal borítok fátylat férjem és felesége életére. Házasságunk bizonyos részletei ezúttal már maradjanak a mi titkaink!

Egyvalamiben mindenki biztos lehet: nekem jobban fáj, mint az olvasóknak.

Szeretem Shakespeare-t, ahogy a fenekelést is.

Először egyik sem könnyű dolog. A költészet, akárcsak a fájdalom, bántó érzés. Megrendítő és kellemetlen. Eltart egy darabig, mire képesek leszünk befogadni.

Aztán viszont szétárad bennünk az endorfin.

Áramlik a vér.

Forróság lepi el a testünk.

Egyre jobb érzés: először elviselhető, aztán kellemes, majd (ha jól csináljuk a dolgot) egyenesen áldásos hatású. Shakespeare régies nyelvezete fokozatosan egyre egyszerűbbnek és varázslatosabbnak tűnik. A fájdalom lassan gyönyörré válik. Shakespeare és a fenekelés egyszerre csak természetes érzés lesz.

És mindkettőt sokkal kielégítőbbé teszi az, hogy először egyik sem kellemes.

Átrohantam az üres metróperonon, és gyorsan beslisszoltam a kocsi ajtaján, mielőtt becsukódott volna. A szerelvény köhintett, majd elindult az állomásról, hogy hazavigyen.

Lecsusszantam egy ülésre.

Estére járt az idő. Mintha senki sem utazott volna ezen a vonalon. Ezek azok a pillanatok, amikor szokatlan módon még New York is magányos helynek tűnik.

De nem voltam egyedül.

Mielőtt megláttam, már éreztem magamon a tekintetét. A tarkómon felállt a szőr, mint a hajnali napsugarak felé ágaskodó napraforgó. Hátrafordultam.

Ahogy vártam, ő volt. Az ezerarcú ember.

Összeszorult a mellkasom.

– Helló! – mondtam.

– Remélem, a metróalagút nem a szülőcsatorna metaforája akar lenni? – kérdezte.

Kitört belőlem a nevetés.

– Jézusom – nyögtem, és hevesen ráztam a fejem –, dehogyis!

Lehuppant a mellettem lévő ülésre.

– Szóval rólam és a fenekelésről fogsz könyvet írni, ugye?

Elpirultam.

– Valami ilyesmi – ismertem el. – Ugye, nem gond?

Hunyorogni kezdett.

– Csak adj valamit, amire *rázhatom a dárdát,* és én már örülni is fogok.

Felkuncogtam.

– Ennyi az egész? – viccelődtem. – Maszturbációs szóvicc? Ennyi erővel a *seggpírrel* is poénkodhatnál…

Vállat vont.

– Mégis, mire számítottál? – tudakolta. – Hiszen egy egész szonettet szenteltem annak, hogy „magaddal kalmárkodva”.

A szerelvény az alagút sötétjében várakozott. Gombóc volt a torkomban, így nagyot nyeltem. A kocsi megremegett, akárcsak én magam.

A padlót bámultam, és megráztam a fejem.

– Attól féltem, hogy soha nem ismerlek meg valójában – mondtam.

Bólintott.

– Sokan mondták már – jelentette ki. – Diákok és színészek is. Épp múlt héten Ken Branagh-tól hallottam ugyanezt.

– Tényleg? – csodálkoztam.

Ismét bólintott.

– Neked is csak azt mondhatom, amit a többieknek. Ha a szövegeimben engem kerestek, rossz felé tapogatóztok. Ne felejtsd: a színjáték célja az volt, és most is az, hogy tükröt tartson a természetnek. Ti talán nem ismertek engem, én viszont ismerlek benneteket. Mindnyájatokat.

Könnyek borították el a szememet.

– A fenébe! – mondtam, miközben a kézfejemmel megtöröltem az arcom. – Megríkatsz.

Hátradőlt az ülésen.

– Ehhez értek – közölte vigyorogva. – Előbb elmondok egy szuper maszturbálós viccet, aztán megváltoztatom az életedet. Én vagyok a király.

Könnyeim közt elnevettem magam.

– Ugyan már, kicsim! – vigasztalt, miközben kinyújtotta kezét, hogy megsimogassa az arcomat. – Minden rendben lesz.

Megfogtam a kezét.

– Tényleg? – kérdeztem gyorsan. – Nem vagyok benne biztos. Előfordulhat olyan, hogy már nem leszünk magányosak? Van valamilyen gyógyszer a kórra, ami még tőled kapta a nevét?

Elmosolyodott.

– Csináld, amit én csináltam! Mesélj történeteket a szívünkről és a dobbanások ritmusáról! – mondta. – Felejtsd el az erkölcsöt, felejtsd el a politikát, a szokásokat, a fogadtatást; felejtsd el a pszichológiát, a teológiát és a patológiát! Csak *beszélj!* Beszélj világosan! Szólj szabadon, mint a szélvész! Szólj több hangszeren!

Megszorította az ujjaimat.

– Ha pedig a saját szavaidat nem találod, vedd kölcsön az enyémeket! Hiszen nektek hagytam itt őket.

Felsóhajtottam, és az arcomra szorítottam a kezem.

Amikor az emberek a szexualitásról beszélnek, gyakran szóba kerül, hogy ez „felhatalmazná” őket valamire. Nem egészen értem, hogy miért. Sohasem éreztem, hogy a fétisem bármire is felhatalmazna. A szexualitásom nagyjából olyan, mint mondjuk a szívverésem: mindig is adott volt, és mindig is adott lesz – amikor pedig megszűnik, én sem fogok létezni többé.

Láthatunk néha sárkányforma felhőt, van pára, mint a medve, az oroszlán, soktornyú fellegvár, vad sziklabérc, csipkés orom, kék hegyfok, rajta fák, s a világba leinteget, szemünket a léggel csalja. Valamikor abba kellett hagynom a fantáziálgatást, és le kellett szállnom a metróról. Fáradt voltam. Már belefájdult a szemem, hogy olyasmiket keressek, amiket nem találok.

Rajtam kívül senki sem ült a kocsiban. Én is tudtam.

Kinyitottam a szemem, és pislogni kezdtem a szerelvény harsány, fluoreszkáló fényeitől.

De még mindig ott volt. Nem ment el.

Sohasem fog elhagyni.

Elmosolyodtam.

– Szeretlek – mondtam neki. – Te vagy az életem szerelme.

Megérintette a kezem. Egymáshoz értek az ujjaink.

– Édesem, a saját érdekedben ne hagyd, hogy ez igaz legyen! – szólított fel. – Inkább olyanoknak tartogasd a szerelmedet, akik képesek viszontszeretni, oké?

Bólintottam.

– Tudom – ismertem el. – Én is ezt akarom.

Úgy hessegette el a kétségemet, mintha csak valamilyen bosszantó légy lenne.

– *Rajtunk áll, hogy ilyenek vagyunk-e, vagy olyanok* – szavalta. – *A testünk a mi kertünk; az akaratunk a kertész benne.*

Ajkamat összepréselve lehajtottam a fejem.

– Azt mondod – kérdeztem, és próbáltam elnyomni a mosolyomat –, hogy a szerelmet az *akarat* termékenyíti meg?

Rám kacsintott.

– Úgy ám.

Fejemet rázva nevettem. Jó kis gondolat. Segít felszínen maradnom.

A szerelvény begördült az állomásra, és kinyíltak az ajtók.

– Ez a mi megállónk? – kérdezte.

Az ablakon át a peronra pillantottam: Chambers Street. Még nem értünk haza.

Felhúztam a térdemet, a fejemet pedig a vállára hajtottam.

– Nem – mondtam. – De már közel járunk.

Hivatkozott művek

Az eredeti szöveg összes Shakespeare-idézete a következő kiadásból származik: *The Riverside Shakespeare.* 2. kiad. Szerk. G. Blakemore Evans – J. J. M. Tobin. Houghton Mifflin, 1996.

A magyar változat a következő kiadás fordításait vette alapul (kivéve ott, ahol külön jeleztük a változtatásokat): *Shakespeare összes művei.* 1–7. köt. Európa, Budapest, 1961.

Egy-egy dráma vagy szonett magyar fordítóját a következőkben az egyes fejezeteknél, az adott mű első könyvbeli idézetének előfordulásánál külön jelöljük.

A szerző által hivatkozott egyéb műveknél, amennyiben létezik magyar fordítás, ott csak a magyar változatot adtuk meg.

1.1. Szentiványéji álom: *Állj s felelj!*

Szentiványéji álom – Arany János fordítása.

Hamlet – Arany János fordítása.

Loomba, Ania: *Shakespeare, Race, and Colonialism.* Oxford University Press, 2002.

Access Denied: The Practice and Policy of Global Internet Filtering. Szerk. Ronald Deibert – John Palfrey – Rafal Rohozinski. The MIT Press, 2008.

Women's Rights in the Middle East and North Africa. Progress Amid Resistance. Szerk. Sanja Kelly – Julia Breslin. Freedom House, 2010.

Holland, Norman N.: Hamlet: My Greatest Creation. *Journal of the American Academy of Psychoanalysis,* 1975/3.

Platón: A lakoma. Ford. Telegdi Zsigmond. In *Szókratész védőbeszéde–A lakoma.* Európa, Budapest, 2009.

2.1. A vihar: *Ha volna bennem emberszív*

Romeo és Júlia – Mészöly Dezső fordítása.

A vihar – Babits Mihály fordítása.

Auden, W. H.: The Sea and the Mirror. In *Collected Longer Poems.* Random House, 1968.

Vaughan, Virginia Mason – Vaughan, Alden T.: *Shakespeare's Caliban: A Cultural History.* Cambridge University Press, 1993.

„E kérdések közül azonban mindegyik fájóbb, mint a méhcsípés…" – utalás *A vihar* 1. felvonásának 2. színbeli jelenetére.

„Halszagod van, Cal (…) Fura egy hal…" – utalás *A vihar* 2. felvonásának 2. színbeli jelenetére.

„Vár a drága új világ, hogy felfedezzem" – utalás *A vihar* 5. felvonásának 1. színbeli jelenetére.

2.2. Téli rege: *Nyájasabb mosollyal*

Téli rege – Kosztolányi Dezső fordítása.

VIII. Henrik – Weöres Sándor fordítása.

Gurr, Andrew: The Bear, the Statue, and Hysteria in *The Winter's Tale. Shakespeare Quarterly,* 1983/34.

Crider, Scott: Weeping in the upper world: The Orphic frame in 5.3 of *The Winter's Tale* and the archive poetry. *Studies in the Literary Imagination,* 1999/32.

2.3. Romeo és Júlia: *Szilaj gyönyör*

CXXIX. szonett – Szabó Lőrinc fordítása.

Szeget szeggel – Mészöly Dezső fordítása.

Chaucer,Geoffrey: *Canterbury mesék.* Ford. Benjámin László *et al.* Európa, Budapest, 1987.

„Mint egy halott a kripta mélyiről" – utalás a *Romeo és Júlia* 3. felvonásának 5. színbeli jelenetére.

A velencei kalmár–Vas István fordítása.

2.4. A makrancos hölgy: *Ha vad, alább ne add!*

A makrancos hölgy – Jékely Zoltán fordítása.

VI. Henrik – Németh László fordítása.

Davies, John: In Francum. In *The Poems of Sir John Davies.* Szerk. Robert Krueger. Clarendon Press, 1975.

Bromley, James M.: Social Relations and Masochistic Sexual Practice in *The Nice Valour. Modern Philology,* 2010/107.4.

Middleton, Thomas: *The Collected Works.* Szerk. Gary Taylor – John Lavagnino. Oxford University Press, 2010.

Yamamoto-Wilson, John R.: *Pain, Pleasure andPerversity: Discourses of Suffering in Seventeenth-Century England.* Ashgate Publishing Company, Burlington, 2013.

Savran, David: *Taking It Like a Man: White Masculinity, Masochism, and Contemporary American Culture.* Princeton University Press, 1998.

Antonius és Kleopatra – Vas István fordítása.

Orgel, Stephen: Nobody's Perfect. Or Why Did the English Stage Take Boys for Women? In *Displacing Homophobia: Gay Male Perspectives in Literature and Culture.* Szerk. Ronald R. Butters – John M. Clum – Michael Moon. Duke University Press, 1989.

Aspinall, Dana E.: The Play and the Critics. In *The Taming of the Shrew. Critical Essays.* Szerk. Dana E. Aspinall. Garland, 2001.

3.1. Hamlet: *Semmit se gondolok, uram*

Dickinson, Emily: *The Complete Poems of Emily Dickinson.* Szerk. Thomas H. Johnson. Back Bay Books/Little, Brown, 1960.

Knight, G. Wilson: *The Wheel of Fire: Interpretations of Shakesperean Tragedy.* Routledge Classics, 2001.

Thuküdidész: *A peloponnészoszi háború.* Ford. Muraközi Gyula. Osiris, Budapest, 2006.

Showalter, Elaine: Representing Ophelia: Women, Madness, and the Responsibilities of Feminist Criticism. In *Shakespeare and the Question of Theory.* Szerk. Patricia Parker – Geoffrey Hartman. Methuen, 1985.

Réage, Pauline: *O története.* Ford. Kolozsvári Papp László. Európa, Budapest, 1990.

V. Henrik – Németh László fordítása.

Othello, a velencei mór – Kardos László fordítása.

Arisztotelész: *Nikomakhoszi etika.* Ford. Szabó Miklós. Európa, Budapest, 1997.

„…két hónappal később – nem, annyi sincs” – utalás a *Hamlet* 1. felvonás, 2. színbeli jelenetére.

3.2. Vízkereszt, vagy amit akartok: *Mit kezdjek itt?*

Vízkereszt, vagy amit akartok – Radnóti Miklós fordítása.

Wells, Stanley: *Shakespeare, Sex, Love.* Oxford University Press, 2010.

Shakespeare, William: *’Utayl (Othello).* Ford. Khalil Mutran. Dar al-ma’arif, Kairo, 1976.

Barbour, Neil: *The Arabic Theatre in Egypt.* University of London Press, 1935.

Ghazoul, Freial J.: The Arabization of *Othello. Comparative Literature,* 1998.

Chelkowski, Peter: *Islam in Modern Drama and Theatre.* New York University Press, 1984.

Badawi, M. M.: Shakespeare and Arabs. *Cairo Studies in English,* 1966.

3.3. A felsült szerelmesek: *A világ csodája*

A felsült szerelmesek – Gáspár Endre és Mészöly Dezső fordítása.

Anderson, Mark: *Shakespeare By Another Name: The Life of Edward de Vere, Earl of Oxford, the Man Who Was Shakespeare.* Gotham, 2006.

Ahogy tetszik – Szabó Lőrinc fordítása.

Williams, Gordon: *A Dictionary of Sexual Language and Imagery in Shakespearean and Stuart Literature.* Bloomsbury Academic, 2001.

Dusinberre, Juliet: *Shakespeare and the Nature of Women.* 3. kiad. Palgrave Macmillan, 2003.

3.4. Antonius és Kleopatra: *Ez itt az én világom*

Antony and Cleopatra: New Critical Essays. Szerk. Sara M. Deats. Taylor and Francis, 2004.

Julius Caesar–Vörösmarty Mihály fordítása.

Szophoklész: Oidipusz király. Ford. Babits Mihály. In *Szophoklész drámái.* Osiris, Budapest, 2004.

4.1. Macbeth: *Dupla, dupla*

Macbeth – Szabó Lőrinc fordítása.

„…felemeltem, mintha csak Yorick koponyája lenne" – utalás a *Hamlet* 5. felvonásának 1. színbeli jelenetére.

XLIV. szonett – Szabó Lőrinc fordítása.

„Csillag, oltsd ki a tüzed: ne lássa a pasim sötét, sóvárgó szívemet!" – utalás a *Macbeth* 1. felvonásának 4. színbeli jelenetére.

Stallybrass, Peter – Grazia, Margreta de: The Materiality of the Shakesperean Text. *Shakespeare Quarterly,* 1993/44.

Smith, Bruce R.: *Homosexual Desire in Shakespeare's England: A CulturalPoetics.* University of Chicago Press, 1995.

Donne, John: *The Essential Donne.* Szerk. Amy Clampitt. Ecco Press, 1996.

Garber, Marjorie: *Shakespeare After All: The Later Plays.* 6. előadás: Macbeth. Harvard University Extension School Video Lecture Series. http://freevideolectures.com/Course/2746/ENGLE-E-129-Shakespeare-After-All-The-Later-Plays/6#

„A »magánszféra« kétértelmű káprázattal vakít" – utalás a *Macbeth* 5. felvonásának 8. színbeli jelenetére.

Bloom, Harold: *Shakespeare: The Invention of the Human.* Riverhead Books, 1998.

4.2. Lear király: *Beszélj!*

Lear király – Vörösmarty Mihály fordítása.

Smiley, Jane: *Thousand Acres.* Anchor, 2003.

4.3. Othello: *Négykezű-négylábú állat*

A windsori víg nők – Devecseri Gábor fordítása.

Sok hűhó semmiért – Fodor József fordítása.

Vaughan, Virginia Mason: *Othello: A Contextual History.* Cambridge University Press, 1996.

Epstein, Norrie: *The Friendly Shakespeare: A Throughly Painless Guide to the Best of the Bard.* Penguin Books, 1992.

Nelson, T. G. A. – Haines, Charles: Othello's Unconsummated Marriage. *Essays in Criticism,* 1983/33.

4.4. Cymbeline: *Mivé lehetünk*

Cymbeline – Lator László fordítása.

„Szemeinek tükrében bennefoglaltattak minden bűneim" – utalás a *Hamlet* 3. felvonásának 1. színbeli jelenetére.

5.1. Ahogy tetszik: *Amit akarsz*

Irish Murdoch: *The Black Prince.* Penguin Books, 1973.

Coriolanus – Petőfi Sándor fordítása.

Evans, Bernard: *Shakespeare's Comedies.* Oxford University Press, 1960.

„Hiszen egy egész szonettet szenteltem annak, hogy »magaddal kalmárkodva«" – utalás a *IV. szonett*re (Szabó Lőrinc fordítása).

„Beszélj világosan!" – utalás *A felsült szerelmesek* 5. felvonásának 2. színbeli jelenetére.

„Szólj szabadon, mint a szélvész!" – utalás az *Othello* 5. felvonásának 2. színbeli jelenetére.

„Szólj több hangszeren!" – utalás a *Vízkereszt* 1. felvonásának 2. színbeli jelenetére.

„Láthatunk néha sárkányforma felhőt, van pára, mint a medve, az oroszlán, soktornyú fellegvár, vad sziklabérc, csipkés orom, kék hegyfok, rajta fák, s a világba leinteget, szemünket a léggel csalja" – utalás az *Antonius és Kleopatra* 4. felvonásának 14. színbeli jelenetére.

Köszönetnyilvánítás

Ez a könyv biztosan nem születhetett volna meg három csodálatos ember – zseniális szerkesztőm, Cassie Jones, illetve csodálatos ügynökeim, David Kuhn és Becky Sweren – segítsége nélkül. Szerencsés vagyok, mert velük dolgozhattam, és remélem, hogy büszkék lesznek a könyvemre. Szintén nagyon hálás vagyok Kara Zaubermannak, Kenny Hoffmannak, Sharyn Rosenblumnak, Emily Homonoffnak, Tavia Kowalchuknak, Serena Wangnak, Greg Villepique-nek, Fritz Metschnek, Sunil Manchikantinek, Michael Accordinónak, Andrew DeCeccónak, Beth Silfinnek és a William Morrow Kiadó teljes csapatának.

Vauhini Vara segített, hogy pár lépéssel közelebb kerüljek ahhoz az íróhoz, aki lenni szeretnék. Köszönöm, Vauhini! Ez egy egészen más könyv lett volna, ha nem jutnak el hozzám az ő bölcs és elgondolkodtató visszajelzései.

Köszönöm azoknak a barátaimnak, akik az utóbbi két évben csillapították bénító bizonytalanságomat és a kritikák iránti állandó sóvárgásomat: Rachel Yongnak, Paz Pardónak, Melissa Anellinek, Aida Mbowának, Elisha Maldonadónak, Elyse Kleinnek, Mike Woodnak, Guy Molnarnak, Kevin Farrellnek, Erin Ryannek, Kelly McKenzie-nek, Xiao Ying-tainak, Cathy Reisenwitznek, Terry Kosdroskynak és Molly Katznak. Külön köszönöm Rahul Kanakiának, aki jó ember, nagylelkű barát és fantasztikus író is egyben.

Biztosan másként alakult volna az életem – és a karrierem is –, ha néhány idegen nem viselkedik olyan kedvesen velem. Örökké hálás leszek Amy O'Learynek, Susan Dominusnak, Rebecca Meadnek, Suzy Spencernek és Toni Bentley-nek, akik önzetlenül bölcs tanácsokkal láttak el. Szintén hálás vagyok Daniel Jonesnak, aki első írásomat megjelentette a *The New York Times*ban, s ezzel lehetővé tette, hogy betörjek az irodalmi életbe.

A könyv Robert Drapertől kapta a címét, és nem is gondolná, személye mennyire mélyen hatott rám (és művemre). Köszönöm, Robert! Nem mindenki lenne olyan kedves, hogy egy csodálatos pályafutás csúcsán támogasson egy pályakezdőt. Cathryn Jakobson

Ramint szintén barátomként, tanáromként és mentoromként tisztelhettem már jóval azelőtt is, hogy az első cikkem megjelent volna a nevem alatt. Hálás köszönetem, Cathryn!

Patricia Parker és David Ivers tehetnek arról, hogy beleszerettem Shakespeare-be. Köszönöm, köszönöm, köszönöm! Mindketten nap mint nap inspirálnak, és büszkén nevezem őket a barátaimnak. Remélem, hogy tetszett a könyvem!

Anyámnak köszönhetem az életem két legnagyobb örömforrását: Shakespeare-t és az utazást. Vele vette kezdetét minden, ami most vagyok, és amit valaha tettem. Köszönöm, mama! Megértem, ha nem tetszik a könyv, de remélem, egy nap majd te is rájössz, miért kellett megírnom.

Hosszan sorolhatnám azoknak az embereknek a nevét, akik így vagy úgy hatottak az életemre, és ők adták a történet savát-borsát, bár az igazi nevüket nem mondhatom el. Mindannyian tudják, hogy róluk van szó. Köszönöm nekik, hogy megoszthattam a közös történeteinket! Köszönöm nekik a sok-sok leckét, a kalandokat, és köszönöm, hogy a barátjuk lehetek!

Szeretlek, Peng, Erin, Ian és Mark!

Szeretlek, David!

{1} A magyar nyelvű Shakespeare-idézetek forrása: *Shakespeare összes művei.* 1–7. köt. Európa, Budapest, 1961 – *a Ford.*

{2} Makkai Imre fordítása.

{3} Arany János magyar fordítása azonban ezt nem veszi figyelembe. Az eredetiben így hangzik az első két (tíz szótagos) sor: „Do I entice you? Do I speak you fair? / Or rather do I not in plainest truth", a harmadik, tizenegy szótagos pedig: „Tell you I do not, nor I cannot, love you?" – *a Ford.*

{4} A fordításban ez ismét elsikkad, az eredeti sor így hangzik: „Use me but as your spaniel; spurn me, strike me…" – *a Ford.*

{5} A kapuőr *(gatekeeper)* eredetileg Kurt Lewin által kifejlesztett, majd David Manning White révén a tömegkommunikációs jelenségekre alkalmazott fogalom. Azokat a személyeket (vagy intézményeket) jelöli, akik, amelyek a híreket szűrik, és eldöntik, mi kerüljön a nagyközönség elé – *a Ford.*

{6} A szakasz Kormos István magyarításában így hangzik: „Nem érek én a naspolyánál többet / ez a gyümölcs egész lottyadtra töpped" – *a Ford.*

{7} Mészöly Dezső frappánsan oldotta meg az eredeti lefordíthatatlan szójátékát, ahol Mercutio azzal játszik, hogy a „pop'rin pear" kimondva hasonlóan hangzik, mint a „pop her in" nyíltan szexuális tartalmú kifejezése – *a Ford.*

{8} Itt nem Mészöly Dezső, hanem Kosztolányi fordítását idéztük, mert közelebb áll az eredetihez („Here is much to do with hate, but more with love") – *a Ford.*

{9} Jékely Zoltán fordításából az „igaz" *(true)* szó kimaradt, nála „szerelmet, jó szót, szófogadást" szerepel – *a Ford.*

{10} Arany János fordítását kicsit megváltoztattam, mert ott nem szerepel a „semmi" („nothing") szó. Nála a rész így hangzik: „nincs a világon se jó, se rossz; gondolkodás teszi azzá" – *a Ford.*

{11} Az eredetiben az utolsó sor egyértelműbb: a versikében a lány által mondott *„Before you tumbled me / You promis'd me to wed"* jelentése körülbelül: „Mielőtt hanyatt döntöttél, / Házasságot ígértél nekem" – *a Ford.*

{12} Arany János eredetijében az angolhoz képest megváltoztatta a sorrendet, emiatt fordítását pontosítottam. Az eredetiben: „The courtier's, soldier's, scholar's eye, tongue, sword"; Aranynál: „Udvarfi, hős, tudós, szeme, kardja, nyelve" – *a Ford.*

{13} Arany János fordítását megváltoztattam, mert bár nála pontosabb, de csak így jön ki a szerző által hangsúlyozott rejtett utalás. Az eredetiben ugyanis a „Do you think I mean country matters?" (Aranynál: „Azt gondolja, pórias értelemben vettem?") *country* szava tartalmazza a *count* ('pina') szót – a Ford.

{14} Arany János fordítását némileg megváltoztattam, hogy kijöjjön a jelenet „poénja". Az eredeti így hangzik: „Mily szép gondolat, egy szép leány lába közt fekünni! *Tessék?* Semmit se mondtam" – *a Ford.*

{15} Radnóti fordítását kissé megváltoztattam, hogy a magyar változatban is szerepeljen az eredetiben lévő „speak to him" megfelelője, amely később, a 4.4. fejezetben válik fontossá. Radnóti fordításában a sor így hangzik: „értek én az énekhez s játszom több hangszeren" – *a Ford.*

{16} Radnóti Miklós fordítását megváltoztattam, mert e szójáték ott nem érvényesül. Az eredeti így hangzik (a szerző kiemeléseivel): „These be her very **C**'s, her **U**-s, a**N**d her **T**-s, and **thus makes her great P's"** – azaz *cunt* szó jön ki. Mindez Radnóti fordításában: „ezek éppen az ő C-i, az ő U-i, az ő T-i, és ilyen a nagy P-je" – *a Ford.*

{17} Radnóti fordítását pontosítottam, hogy illeszkedjék a szövegbe. A Shakespeare-idézet eredetileg így hangzik: „Journey end in lovers' meeting"; Radnótinál: „Összefut a két út vége" – *a Ford.*

{18} Montaigne: A gyermekek neveléséről. Bajcsa András fordítása. In *Reneszánsz etikai antológia.* Gondolat, Budapest, 1984.

{19} Görög Imre és G. Beke Margit fordítása.

{20} Eredetileg: „Double, double, toil and trouble". Szabó Lőrinc szép fordítását („Szikra pattan, olthatatlan") azért változtattam meg, hogy illeszkedjen a szöveghez (Kállay Géza új fordításában e sor így hangzik: „Dobja jobbra, dobja balra") – *a Ford.*

{21} Az eredetiben mindkét helyen a *shaft* szó szerepel – *a Ford.*

{22} Az előbbi idézetekben a „remegtet", illetve az „aggodalmam" szavakat az eredetiben egyaránt a *fear* jelöli – *a Ford.*

{23} Az idézet itt nem Kardos László, hanem Márton László újabb fordításából származik. Az eredeti egyértelműen szexuális tartalmú részt Jago mondja Desdemona apjának, Brabantiónak a darab elején: „…your daughter and the Moor are now making the beast with two backs." A mondat vége, amely a fejezet címe is, a szexuális pózra utal, amit Kardos fordítása kissé finomított: „…a leányod most szűri össze a levet a mórral" – *a Ford.*

{24} Gáspár Endre és Radnóti Miklós fordításait pontosítottam, mivel egyik magyar változatban sem szerepelt a *máj* szó – *a Ford.*

{25} Fodor József fordításában a „májában" helyett a „szívében" szerepelt, így ezt is pontosítottam – *a Ford.*

{26} Arany János a *Szentivánélyi álom* sorait („Thy lips, those kissing cherries") így fordította: „E csókoló cseresznye: ajkad!" A szövegben meggyre változtattam, mivel a szerző egyértelműen erre céloz – *a Ford.*

{27} Petőfi Sándor fordításában „magános" – *a Ford.*

{28} Utalás T. S. Eliot *Az üresek* című versének végére (Vas István fordítása) – *a Ford.*

Tartalom

ELSŐ FELVONÁS
1.1. Szentiványéji álom: Állj s felelj!
MÁSODIK FELVONÁS
2.1. A vihar: Ha volna bennem emberszív
2.2. Téli rege: Nyájasabb mosollyal
2.3. Romeo és Júlia: Szilaj gyönyör
2.4. A makrancos hölgy: Ha vad, alább ne add!
HARMADIK FELVONÁS
3.1. Hamlet: Semmit se gondolok, uram
3.2. Vízkereszt, vagy amit akartok: Mit kezdjek itt?
3.3. A felsült szerelmesek: A világ csodája
3.4. Antonius és Kleopatra: Ez itt az én világom
NEGYEDIK FELVONÁS
4.1. Macbeth: Dupla, dupla
4.2. Lear király: Beszélj!
4.3. Othello: Négykezű-négylábú állat
4.4. Cymbeline: Mivé lehetünk
ÖTÖDIK FELVONÁS
5.1. Ahogy tetszik: Amit akarsz
Hivatkozott művek
Köszönetnyilvánítás